İhtiyar Kemancı

NİHAT GENÇ



İhtiyar Kemancı

Nihat Genç

Kırmızı Kedi Yayınevi: 204 Güncel Dizi: 5

Yayın Yönetmeni: İlknur Özdemir

Editör: İ. Utku Kavasoğlu

Kapak Tasarımı ve Grafik: Yeşim Ercan Aydın

Bu kitabın ilk baskısı 2002 yılında yapılmıştır.

Kırmızı Kedi'de Birinci Basım: Mart 2013 ISBN: 978-605-4764-16-7 Kırmızı Kedi Sertifika No: 13252

Baskı: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. Baha İş Merkezi A Blok Haramidere-Avcılar İSTANBUL T: 0212 412 17 77 Pasifik Ofset Sertifika No: 12027

Kırmızı Kedi Yayınevi kirmizikedi@kirmizikedikitap. com / www. kirmizikedikitap. com Ömer Avni M. Emektar S. No: 18 Gümüşsüyü 34427 İSTANBUL T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

Nihat Genç

DENEME

Soğuk
Rüzgâr
İğde Ağaçlarının Altında
Dedemin Daşağı İn Aşağı
Fırın
İftira
Çavuşlar
Paranoya Monamour Heyyo Dayı İhtiyar Kemancı Cenaze Kalkmış
Komşu Savaşları Kopça Hasan Misafir Odaları Bitpazarı
İlahi Bir Ses Tüm Yaratılanlar Arasında Şarkı Söylüyor

SOĞUK

Soğuklar eksi yirmi-otuz, eksi beş dereceye bir günlüğüne düşünce nasıl sevinir, şükreder olduk, tekrar fırladı eksi yirmiye! Bu şehre geldiğimde soğuk işte böyleydi, Nazi kampı, imha savaşı gibi. Odunsuz, kömürsüz taş Ankara evleri içinde, çişim gelmese, helaya gitmesem diye dualar ederdim. Soğuk, paslı bir hızar gibi kaval kemiklerimi keser. Aç ve susuz, yirmi yıl merhametsizce cezalandırdı. Psikolojime faturalarını zor ödediğim tahribatlar bıraktı. Sopsoğuk, nihilist soğuk, duygusuz soğuk, kör inanç gibi ayaz, kelepçe gibi soğuk! Sivri parmaklan vardı soğuğun. Aynen bugün gibi. Tırmalayarak kafa derimden, ürperterek iç organlarıma kadar iner. Zulümlerin zulümü. Ne desem anlamazsınız, bu delirmiş taş soğuğun göbeğinde bir gençlik geçirmeden. Tabiatın en acımasız hikâyesi. Ruhuma bu soğukla yerleşmiş ve hiç çıkmayacak iblis hikâyesi. Soğuktan evdeki kap kacak tutulmaz. 19 yaşımdan 39 yaşıma kadar, kafayı yiyerek çatlayıp kahkahalar atan bu buz parçaları içinde büyüdüm. Şimdi düşünüyorum, bu uçsuz bucaksız yüz binlerce gecekonduyu. Soğuk değil, baykuş, karga, yılan, akrep, örümcek, uğursuz kuşları, sarı kertenkeleleri, kurumuş fare leşleriyle şeytan, kapkara eldivenleriyle, mızrağıyla karıştırıp çorbasını içirtiyor, milyonlarca zavallı insana. Şeytanın azdırdığı kör inançtan beter bu ayaz gecelerde uyuyamaz insan. Pis işlerle uğraşan, pislikle geçinen, her delikten sırıtarak gülen bu soğuğa minicik bir kapı aralığı, pencere kenarı bırakmayacaksın! Allah kimseyi odunsuz, kömürsüz bırakmasın!

Sessiz soğuklar içinde, gaipleri dinleyen kıkırdak bir kulaktan ibaret taş bir beden kalırsın! Hangi sıcacık hayallerle süslesen, sabaha bir ceset gibi çarpılmış kalkarsın. Korkudan ve soğuktan gece boyu battaniye altından sızan casus şeytanların ruhunu pisletmesinden kurtulamazsın. Sabah helaya, ıkınarak, kıpkırmızı ve bakır taş gibi bokları katur kutur düşürürsün. Istırapla tecavüz edilmiş, artık zehir salgılayan gözlerin. İşte o günlerde, soğuktan yüzümün bir tarafı

sümük gibi aşağı düşmüş. Yamulmuş suratımı elimle kapatıp doktora gidiyorum. Suratımı gizleyerek poliklinikte soğuk kadar iğrenç kapı gıcırtıları içinde kuyruğa giriyorum. Kapıcı suratlı bir adam geliyor: "Sen doktorluk değilsin, seni cin çarpmış, boşuna bekleme, sen hocaya gideceksin!" diyor. Taşı kazır gibi birileri tırmıklı bir bıçak sürüyor yüzümden aşağı, elimi suratıma bastırıyorum, geri dönecek mi bu surat!

Bugün, 7 Ocak 2002 günü, Hacıbayram önündeyim. Bir kitap almaya gittim, gitmez olaydım. Eksi yirmi derece. Birkaç işportacı kalmış onlarcasından. Kartonları buz üstünde yakıp ısınmaya çalışıyorlar. Bu nasıl oluyor, buzun üstünde ateş yakılıyor, buz hiç oyulmuyor, erimiyor. Bu soğukları tanıyınca insan, tarihin ilkel dinlerinden Mecusilere hak veriyor. Yerin altından çıkıp durmaksızın yanan ateşe tabii ki tapınacağız! Hacıbayram karşısında takke, tespih, dini kitap satan ıvır zıvır dükkânlar. "Ey iman edenler kendinizi soğuktan koruyun" diyen bir ayet yok mu buralarda. Hacıbayram'a bitişik Ogüst tapınağının altında kocaman teneke bir levha: "Bu alan Altındağ belediyesi tarafından düzenlenmiştir" yazıyor. Tabela, düzenlenen alandan daha büyük. Her yer kalın bir kitap büyüklüğünde buz kaplı. Hacıbayram önünde, ayaklı teneşir taşı, iki tane. Birden dört jandarma askeri, cenaze arabasından bayrağa sarılı bir tabut indirdi, boğulacak gibi oldum. Takur tukur ayak sesleri. Askerlerin yüzleri soğuktan mosmor. Askerler ince uzun birer buz sarkıtı gibi. Her şey bir kalıp olmuş. Her şey donmuş ve susmuş. Hayat Hacıbayram avlusundan kovulmuş. Etrafta tek bir ihtiyar yok.

Burada iç donları satan, esans satan, kaset satan adamlar olurdu, kaçmışlar. Sopsoğuk, buz gibi rüzgâr Azrail gibi bu yüksekçe tepeyi emri altına almış, her taşı kırbaçlıyor. Yüzünün ta ortasında şaklıyor kırbaç! Askeri arabanın içinde bekleşen kalın paltolu üç yüksek subay, omuzu yıldız dolu. Bir tören değil, mezbahada gerçekleştirilen bir infaz gibi! Satır, balta gibi keskin kasketler! Hacıbayram türbesi önünde üç-dört kadın, beş-on yoksul insan omuzlarını düşürmüş, büzülmüş, bekleşiyor. İki tane de çocuk. Çocukların birinin kucağında kedi! Paltosu, mantosu yok. İncecik bir hırka. Çok sonra anlıyorum kediyi ısınmak için kucağına vermişler. Ortada ağlayan bir kadın.

İncecik pardösüsü, onun da mantosu yok. Başka kadınlar, onların da mantosu yok, kalın hırkalar. Üst üste giyip şişmanlamışlar! Bu kadınları, Hacıbayram önünde duaya gelenlerden dilenen dilenciler sandım. Ölen askerin ailesiymiş.

Etrafı kolaçan ettim. Pis, perişan, yıkık harabeler, buz tutmuş yollar içinde sefil, miskin adamlar, başlarını serçe gibi kirli paltolarına gömüp, gecekondu aralarına doğru yol alıyorlar. Sokağın ısısı başka, ruhun ısısı başka, belki şimdi, balık-baklava yiyenlerin ısısı bambaşka. İnsan değil bu cemaat! Çürümüş parçalar içinde bakteri kalabalığı. Ahşap evlerin önünde, dükkânların içinde, caminin taş avlusunda hayat zınk diye durmuş. Ankara Kalesi bu zalim soğuğun diktatörlük karargahı gibi, şatosu gibi karlar içinde. Soğuk her şeyi ters yüz etmiş, sanki bir eşek ezan okuyor. Gözleri var görmez, kulakları var işitmez, bu tuhaf insanlar Kuran'da anlatılan cinler gibi. Cin çarpar gibi yoksul kadınların elbiseleri çarpıyor sizi. Dökük gecekondu dağları içinde kadere terk edilmiş soğuk! Ceset çoktan donmuştur, bir heykel, bir sfenks, o artık gerçekten katır kutur bir kahramandır tabutun içinde. Buz gibi, ayaklarımla oyuk oyuk kazıyorum buzu, nafile, incecik çizgiler dahi atamıyorum. Tezgâhtar bir çocukmuş. GATA'da ölmüş, ciğerlerinden hastaymış. Raporu henüz gelmemiş, hangi hastalık tam bilinmiyormuş. Ciğerlerinde zaten bir şey varmış. Adı Zeki'ymiş. Bir kıza âşıkmış. Annesi, şimdi amcasının oğlunun anlattığına göre, "Ne yapacağın bu yaşta kızı, bak komşunun oğlunun arabası var, çalış, senin de araban olsun, " diye sıkıştırırmış. Hayatı hakkında edindiğim bilgi bu kadar. Soğuğun cadı tırnakları. Haçlıların soğuk hacı, sarmısak soğuk, şeytanın evi! Cüce şeytanlar gibi soğuk, nükleer bomba atılmış gibi soğuk, Nazi kampı, imha savaşı, soykırım gibi soğuk. Mezar kabuğu gibi yüz binlerce gecekonduyu havadan bir ahtapot gibi sarmış soğuk, havadan şehre sarılmış kapkara bir mürekkep balığı gibi soğuk. Çürümüş gecekondu evlerinin üstüne buz kayaları yığılmış. Buzların arasına sıkışıp kalmış bir macera gemisi gibi yüz binlerce gecekondu evi! Kara bir yılan ruhu taşıyor buz kitleleri. Ürperiyorum, içimden kusmak geliyor, tir tir titriyorum. Soğukların soğuğu, tabiatın en ayıp yerindeyiz, açıp gösteriyor tabiat, daldaşşak iğrenç kıllı yaratık

yerlerini. Sokularak kerpiç evlere, pencere çatlağı, kapı altlarından, minicik bebeklere yalatıyor, en mahrem, en sapık yerlerini.

Soğukların soğuğu, bu iğrenç sapık, azgınca ısırıyor, koparıyor damları, kapıları, ruhumu, kafa kemiklerim sızlıyor! Bir asker cenazesi bir tezgâhtar çocuğun tabutu duruyor önümde. Ayaklarımın altında buz kalıplarını çizmemin topuğuyla biraz daha çiziyor, çiziyor, oynuyorum.

Kar, dümdüz bir parça, dikişsiz kefen gibi tüm damları birbirine bağlamış, sonsuz bir eşitlik, bir çeki düzen vermiş yamuk yumuk sokaklara. Yukarıda, yedi iklim böğürüp dağa taşa kinle saldıran bir Tanrı. Aşağıda yasalarla yapılmış bir yoksulluk. Soğuk, kafa kemiklerime bilyeler atıyor. Demirden, ağır yük vagonlarının altında kalmış gibi ayaklarım. Yoksulluk artık çığırtkan değil. Bu boşlukta ağlanmaz. İşkenceyle kıvranan bu bedenler artık şiddetli bir mutsuzlukla sarsılmıyor. Mosmor bir kıkırdak burun tanıklık ediyor buz üstünde boşluğa bakan bu birkaç sefil adama. Keçeden, kürkten kalın, yumuşacık yünlü, ütülü, dümdüz, postallarına kadar uzun paltolar içinde, omuzlan yıldız dolu iki komutan iniverdi flamalı arabadan. Arabanın içi, kokulu, sıcacık saraylar gibi olmalı. İçerisi halı döşeli olmalı. Postallarıyla buzlara şamar atar gibi, askerler dizildi arkalarına. Gerçek boyutlarından daha büyük, dev gibi göründü komutanlar! Şimdi tören başlıyor, tabutun yanında Pavarotti gibi aryalar söyleyecekler sandım. İncecik yüzlü, çaput yüzlü, kuş gagası gibi kemikli burnuyla, bir adamın elini sıktı komutan! Askerin babası bu olmalı. Hela taşına çizgi gibi sürülmüş bok gibi yüzlü bir incecik kadın, annesi olmalı. Komutan önlerinde dimdik, sevgi ve gurur dolu, tek bir cümle söyledi: "Başımız sağolsun!"

Baba, bir insanoğluna hiç benzemiyor, karakalemle çizilmiş bir eskiz, üstünü okşasan elin silgi gibi silinip yok olacak. Komutana baktı aşağıdan yukarı. (Kanije müdafaasında çok yaşlı Tiryaki Hasan Paşa askerlerine cesaret vermek için, dimdik ayakta durabilmek için, omurgasına bir tahta bağlamıştı.) Dik durmaya çalıştı, dik durmaya zorladıkça kendini, babanın yüzü, ağlamaya başlayan bir bebeğinki gibi büzüldü. Ama ağlamadı. Aşağıdan yukarı komutana biraz güç bulabilseydi, esas duruşa geçip selam verecekmiş gibi. Babanın

elleri ve başı önde. Komutandan utanır gibi, mahçup olmuş gibi, çocuğumuz, evladımız ciğerlerinden öldü, size de bu kadar zahmet çıkarttı, yazık, savaşta ölüp bir işe yaramadı, der gibi. Bir eliyle ceketinin önünü kapattı, diğer elini uzattı, birazcık toparlandı: "Vatan sağolsun!" dedi. Biz garip, yoksul insanlardan da vatana bu kadarcık iyilik, der gibi. Kimse ağlamadı. Kimsecikler duygulanmadı. Boğazımdan aşağı zehirden bir şurup yakarak iniverdi. Komutan, anneye doğru ilerledi. Anne hırkasını soğuktan morarmış elleriyle tutuyor. Komutan elini uzattı: "Başımız sağolsun!" Biraz önce gözlerinden çeşme gibi sıcacık yaşlar döken anne, salya sümüğünü sildi, saygı ve sorumluluk içinde bir ciddiyete zorlayarak kendini, ama kırıklığını belli etmeyen küskün dudağını toparlayamadan: "Vatan sağolsun!" dedi. Çok eski ilkel çağlardan bir kurban töreni. Komutan, sapsarı saçlı, koynunda kedi, minicik çocuğun başım okşadı. Komutan eğildi, küçücük kızın morarmış yanağından öptü. O an beklenmedik bir hareket oldu, bir suikast gibi şaşkınlık yarattı. Kedi hızla türbenin içine kaçtı, çocuk da peşinden. Nihayet imam, tabutun arkasına geçti. Normal günlerde en az yüz-yüz elli kişi olan cemaatten kimsecikler yok. Altı-yedi kişi dizildiler hocanın arkasına. Komutanların başları top güllesi gibi, yapılı, iri! Hocanın sesi, fare dişi gibi, tiksindirici ve kemirici, soğuğu daha da gaddarlaştırdı. Birkaç kadın kenarda yumulmuş, küçülmüş. Askerlerin geniş sırtına baktım, kıpkırmızı bir yeşil, komutanın sırtı ipek halı gibi dümdüz, dimdik. Bir solgun ceketle duran babanın yanında komutanın paltosu çok görkemli, akıl oynatacak kadar bir tezat! Askerler yere çakılmış bir kazık gibi, bayrak direği gibi dimdik! Babanın elleri titriyor, insanı afallatan derin bir acıyla yerdeki buzların ta göbeğine çakılmış gözleri!

Soğukların soğuğu, ey zalim köpek! Bu zalim kasırgayı göklerdeki bayraktan daha yükseklere yazmak isterdim. Bu çulsuz, bu korkuluktan beter çelimsiz şehitleri başkaları bin yıldır nasıl yazdı? Zafer taklarına, sancaklara, marşlara mı yazdı? Bu, incecik derileri soğuktan morararak yıpranmış mazlumları, bu kar yığınları altında, bu belleri bükük, bu bir dilim ekmeğe muhtaç, bu yoksul zavallıları, bu incecik zar gibi hayatları, bu örümcek ağı gibi evlerde

yaşayanları, bunları nasıl yazmalı? Bizim halkımız bu, sevgili halkımız, bu çocuklar bizim meleklerimiz. Soğukların soğuğu, ey zalim köpek, daha alaycı, daha acımasız, daha gaddar ne biliyorsan bütün cephanelerini al, bin yıl daha saldır! Bu şanlı vatan, bizim veremli ciğerlerimizle sağlık, şifa bulacaksa, hepimiz yoluna kurban olalım. Kurban olalım ey halkım. İlkel toplumların kurban törenlerinde, kurbanı verenler kabilenin kutsalı, dokunulmazı olur, itibar görürdü. Şimdi, çok daha gerilerde, vahşi bir mezbaha siyasetinin içindeyiz. Kurbanı biz veriyoruz, kutsalı onlar oluyor. Kurbanı biz veriyoruz, komutan onlar oluyor. Kurbanı biz veriyoruz, devlet onlar oluyor.

Kurbanı biz veriyoruz, zengin saraylar, arabalar onların oluyor. Soğukların soğuğu, ey zalim köpek, biz de sana gürbüz, güçlü, pazulu, sırım pehlivanı gibi kurbanlar, şehitler vermeyi çok isterdik, uzun boylu, yakışıklı, çelik gibi kuvvetli kurbanlar vermeyi çok isterdik! Ey şanlı vatan, kalmadı elimizde. Artık kurbanlarını bu çelimsiz, böcek kurusu gençlerden seçmek zorundasın! Soğukların soğuğu, ey zalim köpek, kaç yüzyıl daha kalacaksın köyümüzde!

Bir taksiye atlayıp, hızla eve döndüm, televizyonu açtım, Meclis TV! ANAP, DYP sıraları... Elli yıldır ülkeyi yöneten siyasi partiler; öfkemi yatıştırıp, hepsine sanatsal, estetik bir obje olarak bakmaya çalıştım. Ne görünüyor: Bir kanlı sirk! Çaresizlik, şarlatanlık, vurdumduymazlık ruhlarına kazılmış yaşlı insanlar topluluğu, partiler! Meclis, bu yaşlılarla tıka basa doldurulmuş, ülkenin en pis odası! İğrenç bir gösteri siyaset, bir bulantı. Tiksindirici, bozguncu, şekilsiz, anlamsız bir bütün. Gizlenmiş hainlikler, gizlenmiş hırsızlıklar, gizlenmiş alçaklıklar, gizlenmiş, peşkeş çekilmiş acımasızlıklar! Düzenbaz yağdanlıklar, budala sekreterleri, gülünç ihtiyarla dolu meclis! Cıvık konuşmalar, geçimsiz adamlar sürüsü! Adalete, hukuka ve halka, her gün bozgun yaşatmaktan keyif alan yaşlılar. Kalabalıkların, halkın canını yakmak için orada örgütlenmişler. Her gün bir yasa, her gün bir insan, her gün bir erdem, her gün bir insanlık değerini çiğneyip, boklaştırırlar. Hepsi bir köşede sıkıntı, ilgisizlikten kavruldukları için siyaset yapıyorlar. Sahneleri Türkiye kadar büyük, üç günlük bebek, seksen yaşında ihtiyar, her gün onların balgam suratlarını ekrandan

görür! Yüzleri sümükle ovulmuş ihtiyarlar! Kalın derili, kalıp dudaklı bu adamlar, her gün konuşmaktan, ekrana çıkmaktan yorulmaz. Her gün denizin üstünde yüzen boklar gibi kanal kanal ekranda yüzdürülürler!

RÜZGÂR

Yüreğimiz ne zaman acı çekse, onu hatırlarız, çocukluk günlerini. Tepeye yakın ormanla kaplı bir köy evinde, karanlık bastıktan sonra. Kardeşim ve ben. Yatmamız için kalın kalın yorganlar ve ağır yün yataklar hazırlandı. Eskiden hep böyle olurdu; cam, çerçevenin bir tarafı, hep kırık veya yastıkla ya da kâğıtla kapatılmış. Dışarda rüzgâr ağaçları devirirken, bu cam aralığı, sabaha dek ürkütücü bir mızıka gibi durmaksızın, ruhumuzu titreterek çalardı. Uzun uzun mezarlık servilerinin en tepeleri, yerleri süpürür gibi eğilir, yatakta üstümüze düşecek gibi gölgeleri, camdan, çerçeveden büyür, büyür, odayı doldururdu. Eski mezar taşları toprağına biraz daha eğilerek saplanır, sanki mezar taşlarının sarıkları oynayarak, evimizin içine dolardı.

Her sıkıntı içindeki ruh, Tanrı'nın göğsü gibi, yüksek bir tepede rüzgârla göğüs göğüse geldiğinde, dünyayı iyileştirecek ve hiç tükenmeyecek kopkoyu mavi bir gölgenin, bedenine bir daha çıkmamak üzere girdiğini hisseder...

Bu kopkoyu karanlık mavi gölge, girmeden insanın içine... ne ihtiyarlayabilir, ne dinlenebilir insan. Kaya gibi güçlü tarihin, kutsal kitapların sözlerini, kapaklarını, sayfalarını da bu rüzgâr kurutmuş, eğmiştir. Bu dünyada hiçbir şeyin cevabını bilmiyorum, rüzgârın kırbaç gibi kayışlarıyla hayata sımsıkı bağlandığım dışında. Ne zaman karşıma çıksa, umutsuzluk içinde, o koyu mavi zincirlerini getirip, sarar ellerimi, kollarımı. Ve birkaç dakika sonra rüzgâr, tüm bedenimi sımsıkı sardığı o tarihi kayışlarını bir sihirbaz gibi aniden çözüverir. İçimdeki ürperti sona erer. Sonsuz bir ferahlık duyarım. Bir köleydim, kral olurum; bir fareydim, kartal olurum. Karanlık olsa da etrafım, bahar çok uzaklarda kalsa da, derinliğime zift gibi sürülmüş korkularımı kazıyıp, süpürüp gider, o ladin ağaçlarının koyu gölgesiyle!

Önce, kurumuş ağaç dallarında düştü düşecek yabani fasulyeler gibi, içinde kurumuş siyah bilyeler gibi tohumlar birbirine çarparak, minicik çın çınlarla serin ve neşeli bir oyuna başlar. Akşam zili gibi serpintili bir ses, "gün bitti" der. Uzaklardaki suların incecik tozdan sesini ağaç diplerine getiren rüzgâr, artık hepimizi üşütmeye başlamıştır. Güneşin hiç bitmeyecek uzayan son gölgeleriyle kötücül hayaletler gibi uzadıkça uzar mezarlıkların gölgesi, geceye hazırlanan şeytani, hortlaksı, hırsız, cins maymunlar gibi, iğrenç fısıltılarla gölgeler her bir ağacın etrafında çember çember kirli karanlıklar oluşturur. Gün boyu ağaç dallarında durmaksızın patlayan cıvıltılı renkli balonlar gibiydi. Şimdi, rüzgârın her bir kolu ağaçlara çarptıkça, ucubeleşen, şekilsizce uzayan dalların tırnakları, sakalları, bin yıllık bir mağaradan yüzlerce yıl hiç çıkmadan yaşamış tuhaf yaratıklar gibi artık hep karanlık yiyerek büyüyen mağara böcekleri gibi konuşur...

Biz tam uyuyacağız, sanki canavar suratlı, balgama batmış yüzleriyle şekilsiz maymunlar gelip bizi boğacaklar, sanki bu yatakta, bu seslerle boğularak öleceğiz! Uzaklarda köpek sürüleri topluca havlıyorlar. Rüzgâr yüzlerce baltasıyla ormana girmiştir. Helva gibi, şarap gibi uzun akşamın renkleri sona erdi. Küçücük sarmaşıklar, gün boyu ip atlar gibi neşeyle rüzgârla oynaşmaktan çoktan bıktı. Şimdi, korkuyla ağaçların kalın gövdelerine diş geçirerek sıkıca tutunmaya başladılar. Rüzgâr, karanlıkla sarmaş dolaş elinde kapkara baltasıyla kol gezdikçe ormanda, dallar, ağaçlar, minicik sarmaşıklar, işte asıl şimdi, birbirlerine daha yakınlaşır, kucaklaşmak isterler, minicik renkli yüzlerce morlu çiçek, karanlığa gömülürken, sanki cıvıltılarla dolu yüzlerce çirkin çocuk çığlığı perde perde yükselir...

Rüzgâr girdikçe içerlere! Günün renkli telaşını bastıran karanlık... Artık korkuların süsüyle başka tür bir merhamet, başka tür bir ısıt beni, koru beni, diyerek ona buna sarılan, çok uzaklardaki bir Tanrı'dan yalvararak yardım isteyen çığlıklarla inler durur sabaha dek. Çoğunun parçalanıp ölüm saati gelmiştir. Sabaha kalmaz. İşte orada, tüm dünyamız, uzun ağaçların boyunlarına, küpelerine, sonsuz bir kederin bakışıyla uzanır. Artık gözümüze hiç uyku girmese de, ay bizi unutsa da, yıldızlar hiç ışıldamasa da, göklerin ve

tarihin ve çağların bu yakaran, yalvaran sesleri, ruhumuza çalı parçaları gibi sürtünüp, korkuyla tutuşurlar...

Bundan daha güçlü bir tedavisi yoktur tabiatın. Ruhlarımıza ruhlardan emanet. Hâlâ, teskin için onu, çocukluğumuzun gecelerinde rüzgârın fısıltısıyla, zillerle, ürkütücü mızıkasıyla, şekilsiz hayvanların çığlıklarıyla boğarak söylediklerini yeniden hatırlamak isteriz...

Bu yüzden kardeşim rüzgârdan çok korkuyordu. Her rüzgâr çıktığında ağlar, bağırır, tepinir, evde yatmak istemez, arkadaki komşularımıza yatıya giderdi. Ben de çok korkardım, ama kardeşim korktuğu için öyle aşağılanırdı ki, "pis, rüzgârdan korkulur mu, başımıza iş çıkartma, elâlemin kapısı gece vakti çalınır, millet yatağından kaldırılır mı, ne cins çocuk, rüzgârdan korkmak mı olur... " ve bin türlüsü. Kardeşim arka komşulara gider, ben kalırım. Ama şimdi bu köy evinde, gidecek başka da ev yok. Kırk kat yorganın içine gömülür, bir kulağımı sıkıca yastığa bastırır, diğer kulağıma da, kimse görmeden gizlice, kâğıt, çöp gibi bir şey tıkardım.

Aradan yirmi beş sene geçti, çoğu hikâyeyi unuttum, ama her banyo sonrasında kulağım tıkanır oldu. Banyo yapınca insanın kulağına su kaçmasının normal olduğunu, bunun herkeste böyle olduğunu düşünür, şikayetçi olmazdım. Bir zaman sonra, kulağımı arkasından yoklayınca, küçük bir sertlik fark ettim. Fazla büyütmek istemedim, kuruntudur deyip önemsemedim. Bir gün canıma tak dedi, karşımızda poliklinik, kulakçıya gidersem canım mı çıkar deyip, üstümü giyip hemen fırladım. Poliklinikte kulak, burun, boğaz yazan yerde sıraya girip beklemeye başladım. Sıra bana geldi, içeri girdim durumu anlattım, doktor kancalı bir şeyi kulağıma sokup fındık büyüklüğünde zehirden yemyeşil bir şey çıkardı, bir küçük taş yirmi beş senedir orda yaşıyormuş. Doktor, hemşireler gülmekten kırıldı. Kancanın ucunda benim taş, herkese göstermeye başladı, yan odalara ziyarete gidip, diğer doktorlara da uzaydan gelmiş taş gibi teşhir etmeye başladı.

Anlamadığım şeyler oluyordu, birden herkes bağırmaya başlamıştı. Önce doktora, niçin kulağımın dibinde bağırıyorsunuz, dedim. Etraf o

kadar gürültülü ve sesliydi ki, herkes işini gücünü bırakmış bağırmaya başlamıştı, her şeyden ve herkesten, yerde sürünen kâğıt parçasından bile korkmaya başladım; bir kâğıt parçası toprağa sürünürken bu kadar ses çıkartamazdı. Odaların kapıları gacırtıyla açılıyordu, bütün tuvaletlerin muslukları, sifonları ayıltıyla tıslıyordu. Seslerden acilen kurtulmak için, kulağımdan çıkan taşa bir daha bakmadan koşarak eve kaçtım. Hızla yatağıma gömüldüm, sesler peşimden kovalıyor. Kendimi sakinleştirmeye başladım, yukarı kattaki komşu kadının sesi, alt kattaki kadının mutfaktaki bulaşık sesleri, yan sokaktaki kahvenin sesleri, allahım her taraf sesle doluydu ve insanlar bu seslerle nasıl yaşıyordu. Bir büyük şoka girmiştim; normal zamanlarımdaki gibi, aldırmamaya başladım, elime gazete alıp normal insanlar gibi okumaya başladım. Gazetenin sayfaları haşırtıyla açılıyor ve katlandığı yerlerde kırılırken kâğıdın çıkarttığı incecik sesler beni çıldırtmaya yetiyordu. Elimin kolumun vücuduma sürtünürken çıkarttığı sesler, ayağa kalktım, yürüyordum, halıya değen ayağımdan sesler çıkıyor, "tanrım her taraf seslerle dolu"...

Bu gerçek bir şok idi ve atlatmam uzun sürdü. Geriye dönüp tüm hayatımı yeniden düşününce, anılarımda önemsemeyip üstünden atladığım birçok tuhaflık yerine oturuyordu. Liseli arkadaşlarımla bir gün topluca sahilde şarkı söylüyorduk, herkes söylüyordu ve ben sadece mırıldanıyordum, çünkü sesimin iyi olmadığını biliyordum, ama yine de topluca bana döner, "Nihat yalvarırız sen söyleme, çok bozuyorsun!" derlerdi. Ben bu ikazın, kötü sesi olanlara yapılan haklı bir espri olduğunu sanırdım, ama, çekilmez, katlanılmaz bir acı feryadı olduğunu hiç tahmin edemezdim. Tam da o yıllarda çocukluk anılarımı yazmaya başlamıştım, bir arkadaşım yazdıklarımı okuyup "çok güzel resimler" demişti. Doğru, sadece resim idiler, "ses" yoktu içlerinde. Neye uğradığımı şaşırdım. Memleketten çıkarken, hayatımın yansım orda unutmuşum. Yeniden gidip, her sokağı, her tepeyi, her yolu, her dükkânı, her dereyi, her tanıdığımı bir daha görüp, bu resimlerin "seslerini" sil baştan zihnime doldurmalıydım.

Öyle de yaptım, yıllar sonra unuttuğum sesleri toplamak için şehre gittim ilk gittiğim yer, denize yüz elli-iki yüz metre mesafedeki

Sotka'daki evimizdi. Sotka Mahallesi'nde evimizin lağımının denize ulaştığı yer (bugün toprak doldurulmuş), işte çocukluğumdan hatırladığım yerler. O günlerde, çocukluk işte, demir bilye yutar, sonra helaya gider, sonra lağımın denize ulaştığı yalıya koşardık. Başlardık bokumuzdan çıkmış mı, çıkmamış mı, demir bilyenin yalıya gelmesini beklemeye. Bokumuzdan helaya, oradan lağıma, ordan denize yürümekte olan bilyeyi öyle merak ederdik ki, lağımın ağzında, o sümük ağlarıyla dopdolu içlerine, nasıl midemiz kalkmadan saatlerce bakar, beklerdik.

Ve denizden gelen rüzgârın bu lağıma girerken çıkarttığı uğultular yukarıdaki evimizin helasında çömelmiş sıçarken, götümüzün bu sesle, bu rüzgârla üşüdüğü. Ve aynı delikten, gemilerle dünyanın bir ucundan gelmiş farelerin sahile boşalıp, sahilden evimizin helasına kadar yürüyüp, tam da çömelmişken kafasını delikten çıkartıp... Farelerin de suçu yoktu, onları bu karanlık lağımlara rüzgâr sürüklemişti!

Babamın çocukluk arkadaşı Rum kızı, Yunanistan'a göçtükten bir müddet sonra intihar etmiş. Babam, tam kırk yıl sonra memleketi gezmeye gelmiş turist oğlundan öğreniyor. Ben de bir akşam Zigana'ya müşteri götürürken, babamdan öğreniyorum. Sislerin içinde yol, sis lambamız da yok. Yavaş yavaş Maçka deresini takip ediyoruz. Babam birden, "liforida, liforida" deyip, frene bastı. Derenin kenarına inip sigara içti. Sular çırpılan bir çarşaf gibi durmaksızın yastıklaşmış kayaların üstüne dökülüyor. Bir müddet sisin içinde gezindi. "O gün de böyle bir sis vardı", "mart dumanı, indi mi, iki ay kalkmaz, Urus köye indi, bizim asker de peşinden, köyde Ermeni, Rum komşularımız vardı, o sisin içinde kim kime ateş etti, kim kaldı, haziran güneşinde öğrendik, ben hasırın içine saklandım" dedi.

Rum kızı, babamdan "liforida" istemiş. Şimdi Zigana'ya çıkıyoruz, orda olurmuş, babamın aklına düştü, zıpkın yemiş gibi. Çünkü liforida, yüksek yaylalarda olur, kuş üzümünden küçük. Morumsu, siyahsı, yerden bir karış yüksekte minik ağaçlarda yetişir. Yazları babam uzun yoldan dönerken, liforida toplar Rum kızına götürürmüş, sevgilisi. Oğluyla konuşalı üç-dört yıl oluyor, şimdi Zigana'ya çıkıyoruz, aklına düştü. Öylece gömüldük sisin içine. Bir de derenin

hışırtısı, bir de hışırtıyla yıkanan babamın yüzü. Geçmişte kalmış anılar, yalanlar. Mart dumanından kim ayıklayıp çıkartacak. Hiçbirimizin bilmediği üç küçük maymun aldı onu götürdü. Liforida, yüksek tepelerde, rüzgâr almayan kıyılarda büyür. Rüzgâr dallarını kırmasın diye, rüzgâr oyun oynamasın diye, yere, toprağa yapışarak, sürünerek büyür!

Çocukken oynadığımız, oyun (play). Kurallarını bizim koyup, oyuncaklarımızın adlarını kendimiz belirleyip oynadığımız. Simgesel düşman, simgesel kötüler yaratıp, oynadığımız. Oysa, rüzgârın ki "maçtır" (game). Maçın kuralları, ahlakı var. Maç çıkartmak istersen, başkalarının koyduğu, tabiatın koyduğu, tarihin koyduğu kurallara boyun eğmek zorundasın. Bazıları eşek kadar adam olmuş, satranç oynarken, ya da kahvede tavla oynarken bile hile yapar. Günahkâr, sahtekâr bir insan olduğu için değil. Oyunu, hâlâ çocukluğunda tanıdığı şekliyle oynar, yani kuralları gizlice değiştirmek ister. Masum bir girişimdir hilesi. Ama asla soylu bir insan olamaz. Sanatçı, yazar, asla olamaz! Bizim, partilerimiz, mesleğimiz, ideolojilerimiz, gazetelerimiz de böyledir, hâlâ kendi uydurdukları "oyunu" oynamak isterler, sık sık "hile" yapar, oyunda "iyilerin-kötülerin'" yerlerini değiştirirler. Oysa, toplumsal alanda herkesin binlerce oyunu vardır, bu yüzden, başkalarının oyunlarını ciddiye almak zorundayız ve o oyunların kurallarını bilip, sahneye böyle çıkacaksın! Yani, yüksek bir tepede büyümüşseniz, boynunuzu bükeceksiniz, ya da elinize kanlı bir balta alıp göğsünüzü açacaksınız. Rüzgârla oynamaya gelmez. Tanrı'nın tarihin maçıdır bu. Kayalar, ağaçlar, önünde un ufak olduğu gibi her gece beynimize bir taşı düşer.

Top oynamış, terli sırtımı duvara vermiştim. Annem, "oğlum yıka yıka çıkmıyor, nereye sürtüyorsun sırtını!" İşte bu Bizans sarısı olur, Ayasofya'nın dahi rengini tutturamıyorlar şimdi. İstanbul'da dahi kalmadı bu sarıdan. Eski Rum evlerinin demirden balkonlarına bin yıllık yağmurlar yağıyor. Rüzgâr damları uçuruyor. Saçak altında bir kiremit başıma düşüyor. O gün bugün izini taşıyorum. Tarih başımızı yarmıştır. Kiremitin üstünde Marsilya yazar, kaç yüzyıl önce hangi gemiler getirdi?

Şehirde yine bir söylenti başlamıştır: Aztek altını. Kızılderili altını da diyorlar. Zengin bir aile tarafından kuyumcuya bozdurulmuş. Her on yılda bir aynı Aztek altını söylentisi, bir yerlerde, bir küpün dibini kazıyor. Koloniler kuran, ülkeler satın alan tüccar ailenin, Cenevizliler'in son fertleri. Vahdettin'in İtalya'da halifelik tuğrasının elmaslarım alkolik damadı için söküp satması gibi, bir medeniyetin son kırıntıları harcanmakta. Bu söylenti, beş yüzyıl önce, daha da önce İspanya'dan gelmiştir; şimdi Ortahisar ya da Hacıkasım Mahallesi'nde kalın duvarlarla çevrili bahçe içinde son nefeslerini vermekte!

Adı, Süreyya. Bu adam hem gâvur, hem niçin adı: Süreyya. Sergüei, Serüio diye de okunurmuş, bizimkiler Süreyya demiş, Doktor Süreyya'ya. Gülbahar Hatun Mahallesi Lütfullah

Sokak'ta (şimdi tanjant yolu oldu), doktor Süreyya'nın cenazesini papaz almaya geldiğinde, anneme niçin papaz alıyor, dedim. Annem gâvurların cenazesini papazlar alır, dedi. Gâvurlukla günahkârlığı bir bildiğim için, günahkârların ölüsünü papazlar, iyi insanlarınkini hocalar kaldırır diye düşündüm. Bahçesinde büyük bir kuyu olan ve bildim bileli sokak kapısından kafasını çıkartıp, bütün mahalleliye yıllarca bıkıp usanmadan "... nivartımı siz öldürdünüz, nivartımı siz öldürdünüz, katiller!" diye bağıran Ermeni kocakarının evi ise, bugünkü halk kütüphanesinin arkasındaki sokaktaydı. Vartın da ne olduğunu yirmi yıl sonra öğrendim, "gül" demekmiş. Nivart, yeni gül. Yeni gelinlere söylenirmiş. Nerden bilebilirdim, Ankara Radyosu, içinde Ermeni ismi geçen bütün türküleri yasaklayıp kaldırdı. Nivart, Doktor Süreyya'nın kızıydı. Baba kız, yalnız yaşıyordu. Nivart, mahallenin bir delikanlısından hamile kalmış. Doktor Süreyya dedikodudan sokağa çıkamaz oldu. Kürtaj için kızını masaya koydu, kendi kızı kendi masasında kaldı. Doktor Süreyya'nın hiç çıkmadığı evinde benim tanıdığım günlerde işte bu yüzden adı: Deli Süreyya olmuştu. Deli Süreyya'nın sokak kapısının bir kere açıldığını gördüm, papaz geldiğinde!

Biz, Hz. İsa'yı tanıyoruz, onlar Hz. Muhammed'i kabul etmiyor. Bunun hesabı sorulmalıydı. Dokuz yaşında bu uçsuz bucaksız davayı sırtlayıp, Ganita'ya inen yolun ortasında Santa Maria Kilisesi

papazının önünü kestim. Kızgınlıkla "niçin" dedim. Dostluğumuz böyle başladı, çok net Türkçe konuşan, kısa boylu, beyaz saçlı bu adam, bu memlekette sakalı bıyığı olmayan tek adamdı. Mahalleli onu çok seviyordu çünkü İtalya'dan getirdiği elbiseleri yoksul insanlara dağıtıyordu. Santa Maria Kilisesi'nin önündeki havuzun altında bir define yatıyordu, bunu da babam iddia ediyordu.

1963 yılında Bitpazarı'ndaki caminin minaresi rüzgârdan yıkıldı, kardeşim bu minarenin taşından alıp mahalleye geldi. Annem, "buncacık çocuk mübarek taştan ne anlar" deyip, kolundan tuttuğu gibi Kuran öğrenmesi için hocaya götürdü. O günlerde komşumuzun kızı kocaya kaçmak üzereydi, kardeşime içinde mektup olan bir kibrit kutusu verip sevdiği çocuğa götürmesini istedi. Konuşmalardan kızın Akçaabat'a kocaya kaçacağını öğrenmişti. Kutuyu, yani emaneti verdikten sonra, ermiş ününü duyan annesi, şaka yollu: "Oğlum, gel bir kahve falına bak" dedi. Kardeşim fincanı eline alıp yormaya başladı, "senin kızın kocaya kaçacak" dedi. Komşular gülüştü, akşam üzeri kızın kaçtığı anlaşılınca komşular evi istila etti, kaçtığını bildin, nereye kaçtığını da bilirsin, dediler. Ermişliğine toz kondurmayarak kadının elini açıp inceledi, "hanım senin kızın Akçaabat'a kaçtı" deyince, mahalleli arabalara doluşup Akçaabat'a yola çıktı.

Çarşı Mahallesi'nde oturan Madam’ın evi, evimizle aynı sokaktaydı. Madam’ın Trabzon'da birçok dükkânı, evi vardı. Kiraları bir türlü toplayamıyordu. Sonunda sokaklarda bağıran, çağıran, küfreden, herkese sataşan cadı bir kadın olup çıkmıştı. Elinde kalan son evi de Trabzon'a tayin olmuş ünlü bir hâkimin elinden aldığı söylenir. Kimseyle konuşmaz, kapısını kimseye açmaz. Madam, bütün şehre küstü. Madam’ın bahçesindeki şeftalileri keşfetmiştim, Madam’ın kapısını tekmeliyor: "Amerikan kovboyları, severler buğdayları, ya da bulgarları", unuttum işte, tekerlemesini söyleyince Madam dayanamayıp elinde birkaç şeftaliyle sokak kapısını açıp "susman için yeterli mi" deyip şeftalileri uzatıyor. Bu Madam’ın en masum, en sessiz haliydi, çünkü Madam’ın Amerika'da kızı vardır ya da kocası, her neyse, Madam’ın Amerika'yla bir derdi vardır.

Nuh peygamber tufanın son günleri kilerde erzak kalmadığını görünce, biraz incir, biraz buğday, biraz nohut alıp bir yemek yapar. Çünkü her birinden ayrı bir yemek yapılamayacak kadar azdır erzak. Bu yemeğin adı aşuredir. Hepiniz gibi, bizim de evimizde yedi bin yıllık bu gelenek süregelmiştir. Gelin görün ki, cihan savaşları aşuremizi politik laboratuvarlarda ayrıştırdı. Anadolu topraklarında siyasi labirentin son odasına geldik, önümüz arkamız duvar, geçiş yok. Ya bu aşureyi yeniden yaparız ya da yüzyıllarca dedelerimizden dinlediğimiz aşurenin tadını, torunlarımıza anlatır dururuz.

Peygamber meselesini de babamdan öğrendim. Babamın eski 57 şavrole arabasıyla Kisarna, Karluk, Sumeriye, Argaliya, Hozamiye, Tirzik, Ağrıt, Mağmat, Hurdimera, Zangariya (şimdi tüm bu isimler değiştirildi), Çamlık, hastane, Kireçhane'ye dolmuş yapıyorduk. Son seferler akşam namazına, karanlığa kalıyordu. Babam, namaz kaçmasın diye beni arabada bırakıp, ağaçların arkasında aceleyle namazını kılıp geliyordu. Nefes nefese ve her defasında gözleri büyümüş olarak. Gaza basıp şehre doğru kaçıyorduk. "Yine geldi, şehit yanımda namaz kıldı" diyor. Kireçhane yolunda ağaçlıkların içinde kıldığı namazların çoğunda, iki metre boyunda dev bir şehidin yanında secdeye durduğunu söylüyor. Namazı bozmamak için duaları bir çırpıda okuyup, çabucak selam verip kaçıyor. Şehre kadar "inanmayan kâfirdir, inanmayan kâfirdir" deyip, karanlıklardan ve karanlık güçlerden korkmam için elinde dilinde bildiği ne varsa, sayıp duruyor.

Oysa, boş arabanın arka koltuğuna dizlerimi koyup, çenemi koltuğun baş tarafına dayayıp, arka camdan, hızla aktığımız fındıklıkları... Mısır tarlalarını, Kisarna'yı, köylü kadınları, köpekleri, uzaklarda bir tepede evin bacasını. Köy kahvesi önünde bekleşen insanları. Sessiz, kendi halinde rüzgârlarla eğlenen ağaçlıkları... Rüzgârın dumanı yavaş yavaş yırtıp, dağıtışını. . Sırtında yükü, dağların bir ucundan bir ucuna giden lastik ayakkabılı köylü kadınları. Yosun bağlamış su yalaklarını büyük bir sisin içinde hayal meyal seyretmek, ne büyük maceraydı.

Mesela şu kabak, üç günde üç yüz metre yol alır. Öğleye varmadan üç tarla dolaşır, gördüğü her şeye sarılır, ne sarılma. Yetim çocuklar

gibi, sulu sarı kolları düğümlenir, bir daha çözülmez. Mesela şu fasulyeler, daha dün ekmiş, sınğın üstüne yumurta kabuğu koymuş, bugün ikinci katın penceresinden Trabzonspor maçını izler.

Papazı babam iyi tanıyordu, papazın sakalı olmadığı halde, "sakalina siçtuğum" diye söze başlar, "dinsiz, imansız" diye bitirir. Papazla, iki metre boyunda mezarından kalkan şehit konusunda karşılıklı problemleri vardı. Papaz, aynı şehidin Sümela Manastırı etrafında kendisine ve birçok Hıristiyan hacıya göründüğünü iddia ediyordu. Babamın iddiasına göre şehitler, mübarek, ermiş insanlara görünür, kâfire görünmez, papaz yalancı domuzun tekiydi. Üstelik babam delil olarak, şehidin belinde Sürmene işi, kemik sırtlı bir Osmanlı kaması görmüştü.

Bir günde altı yüz bin haçlıyı doğrayan Kılıç Aslan gibi papazın önünü kestiğimde, papaz: "Peki, Muhammed son peygamber ise, her gün gazetelerde ortaya çıkan peygamberlere ne diyorsun?" dedi. Bu soruya hazırlıklı değildim. Akçaabat'ta peygamberlik iddiasıyla bir cinci hoca yakalandığını gazeteler yazıyordu.

Şimdiki adı İhsan Hamimizade Kültür Sitesi olan Sümer Sineması'nın önünde yere çömelip Teksas-Tommiks okuduğum günlerdi. Başımı kaldırdığımda önümde dikilmiş her zamanki gibi gülümseyen papazı gördüm. Bu benim önüme çömelen ilk insanoğlu idi. Sinemanın önünde eli bıçaklı köfteci, papazdan huylanmış bize doğru bakıyor. Bu köftecinin iyi bir ünü yoktu. Rüzgârla kafayı yediği söylenir. Rüzgâr geldiğinde üstüne, sanki, birkaç kişi bıçakla ona saldırıyormuş gibi, rüzgâra "yapma, yapma!" diye bağırıp, bir köşeye sinerek kendini rüzgârın bıçaklarından korumaya çalışır. Papaz elindeki gazeteyi gösterip: "Bakın, bakın dünyanın sonu geldi!" Haberi okuyan köfteci de tekrarladı, "dünyanın sonu geldi, dünyanın sonu geldi. " Gazeteyi papaza verirken, "öküzle mi yattı ha bu orospi!" dedi. Birlikte gülüştüler. Gazetede "buzağı doğuran kadın" haberi vardı.

Köfteci de papaza bir hikâye anlatmaya başladı. Mahallesinin kabadayısı Yılmaz, belalı, kumar için köyünü, evini satmış, anasının paralarını yemiş, sıra bileziklere gelmiş. Kocakarı anası da bilezikleri

vermiyor. Yaşlı kadını balkona çıkarıp, bacaklarından aşağı sarkıtmış. Ya verirsin bilezikleri, ya da atarım. Bütün mahalleli toplanmış. Yılmaz'a korkudan kimse ses çıkartamıyor. Ama kocakarının şalvar yerine el kadar külot giydiğini gören mahalleliye zevkli bir seyir, dedikodu malzemesi çıkmış.

Mahallelinin hocası da geçtiğimiz cuma, vaazda: "El kadar külot giyen kadunun uşağı da içkici, kumarci olur" demiş. Geçenlerde Yılmaz, burdan geçiyormuş. Çekmiş bıçağı dayamış duvara: "Utanmıyor musun lan, ananın donunu mahalleliye göstermeye". Yılmaz, köftecinin delirdiği hikâyesini iyi bildiği için, "rüzgâr açtı kocakarının şalvarını" deyince köfteci, "yapma, yapma!" diyerek korkuyla kaçıyor. Hikâyenin sonunu birçok defa dinlemiş olan papaz da köfteciye şakayla "rüzgâr yaptı!" deyince, köfteci tamamen delirerek: "Yapma, yapma, yapma!" diyerek kaçıyor!

Dört-beş yıl önce Trabzon Zağnos Köprüsü ayağındaki bakkalda satılan kavurmadan tırnak çıkmıştı. Kavurmayı yapıp satan adam, karısını kesmiş, yarısını kıyma, yarısını da kavurma yaptığı anlaşılmış. Bu ünlü adamın ismi Mehmet Burnaz idi. Trabzon'da açık meydanda, belediye önünde halkın huzurunda en son idam edilen işte bu Mehmet Burnaz'dır.

Rüzgârlı bir havada halk daire şeklinde toplanmış, ipte, rüzgârın da yardımıyla dönüp duran, dili dışarı sarkmış Mehmet Burnaz’ın cesedini seyrediyor. Bekçi, iş olsun diye, rüzgârdan sallanıp dönen cesedi durdurmak için, cesedin karnına doğru jopuyla şöyle bir dokundu. Cesedi dürtükledikten sonra arkasını cesede, yüzünü halka doğru döndü. Ani bir rüzgâr, Mehmet Burnaz'ı ipte hızla döndürüp, bekçiye arkadan çarptırdı.

Halk, bekçinin bu sahnede korkudan kafayı yediğini düşünüyor. Bekçi de her defasında savunma yollu: "Ben yapmadım, rüzgâr yaptı!" diye cevap veriyor. Zamanla tuhaf olmuş, mesleği bırakmış bu köfteci, o bekçi olur!

Ne zaman oyunu lehime değiştirmek için gerçeği karnından dürtüklemek, hile yapmak istesem, ürkütücü bir mızıka durmaksızın kulağımın dibinde çalmaya, uğuldamaya başlar.

İĞDE AĞAÇLARININ ALTINDA

Bahar geçti, yaz girdi. Fikir yazılarına gömüldüm, okuyucularımın çoğunluğunu kaybetmek üzereyim. Oysa Ankara'da iğde ağaçlarının mevsimi. Açık duran penceremden ansızın bastırıp, iğneleyici uyuşturuculuğuyla güzel kokularını batırıyor her yanıma. Parklarda, caddelerde hepsi yaşlanmış iğde ağaçları kızgın güneşle tatlı kokusunu döküyor betona. Akşamları hoş kokusuyla delirtip tüm ara sokaklarda pusu kuruyor. Yüreğimi kanatan bir tütsü gibi, iğde ağaçlarının altında uyuyakalıyorum. Uzun yıllarını sandıkta geçirmiş bomboş esans şişeleri gibi, tatlı öpüşleriyle taşıyor iğde ağaçları. Son bir kez sevişip ölmek için hâlâ şansımız var. Şen şarkılar söyleyen yaşlı kadınlar gibi, bitmeyen bir sevda dumanı yükseliyor iğde ağaçlarından. İğdeler dalga dalga haykırıyor, incecik zehirli mızraklar gönderiyor, mest olmuş kuşlar, meltemle sallanan dallarında gelip geçen herkese gülümsüyor! Bugünlerde Ankara'da herkes burnu havada dolaşıyor; iğdeler koku ambarı, sessizce boşaltıyor yükünü, aşktan, sevişmeden sıtkı sıyrılmış kafataslarımıza, yorulmuş gözlerimize parlak güzel kokusuyla çekiç gibi vuruyor. İnce tülden, hayalden perdeler gibi kafesleyerek sarıyor etrafımızı, hafif, renk renk uçan balonlar gibi uçuyoruz. Sessiz, sözsüz iğde ağaçlarının her biri durmaksızın tüten buhurdanlar gibi.

Tabiatın bu en güzel kokusundan halkımız bol bol yararlansın diye her köşeye dikmiş cumhuriyet! Şükranla, gururla, bir şeyleri hatırlamamız için, Ankara sil baştan iğde ağaçlarıyla donatılmış. İyiliğin gücüne ve hızına inanırım, şehri besleyen iğde ağaçları zayıflayıp kurudukça eski bir düğünden kalmış ziyafet resimleri gibi kederle dolduruyor ruhumuzu. Bir çoban kızının gündüz uykusu gibi gümüş tozlarım serpip rüzgâra doyuruyor ruhumuzu. Ne kadar güzel iğde ağaçları; bu yaz, neşemi geri getiren minicik yapraklarını çiğneyip, upuzun sefasını sürmek istiyorum. Sessizce şarkılar söyleyip bebekler gibi nedensiz bir neşeyle gülümseyip, ıtırlı nefesiyle fısıldaşıyoruz. İğdelerin, yenmez, görünmez, hayali

meyveleri, kokudan da öte, küllenmiş ateşin üstünde usul usul parıldayarak tütüyor. İnsanlıktan istediğimiz her şeyi, ürkmeden, ağzımızdaki acı salyayı, beynimizdeki zonklamayı, kâbuslarımızı bir yana itebilme gücü veriyor. İğde yaprakları, sürüsüne kaval çalan bir çobanın nazik parmakları gibi dokunuyor bedenimize. Kederli bir neşe içinde, küçücük kuru dalların çıtır çıtır kırılışını sessizlikle dinleyince, okşayıcı huzur veriyor, hayata daha sakin katlanıyorsun. Kıpır kıpır atıyor kalbim, gözlerim derin karanlıklara gömülü, ilk gençlik yıllarına gidiyor. Ele avuca sığmıyorum, neden Tanrı'nın dudak kenarlarıma çok fazla tuz koyduğunu düşünüyorum. Hiç düşünmeksizin kendini usulca veren, süslenmekten hoşlanan bir kızın beni baştan çıkarttığı armağanlarla dolu ilk gençlik yıllarına uzanıyorum!. .

Tanrım, yeniden süslensin diye kalbim, apaçık, çırçıplak anlatıyorum tatlı meyvelerini.

Geceleri, rüzgârın batırdığı büyük kayıklar gelir aklıma. Geceleri devleşir çocukluk sevgilim. Lise ikinci sınıfta, on yedi yaşında olmalıyım; okul dönüşü, arkadaşım pastanenin önünde yüz mimikleriyle gizlice, "Yolun karşısına bak" dedi. Köy yollarında çocukların gelip geçen arabalara sessizce gülümsemeleri gibi, bir kız gülümsüyor. Su gibi, şiir gibi bir kız, adı Hande'ymiş. Ne zaman bakkala ekmek almak için insem, yolumu bir sokak daha uzatır, aşağı sokağın bakkalına girerim. Bakkalın tam üstünde penceresi açık beni gözlüyor, gördükçe sessizce gülümsüyor.

Hiçbir erkeğin gücü yetmez gül yapraklarını yırtmaya, ama işte o tatlı gülümsemesi yırtıyor kalbimi. Bu küçük "yosma", kalbimi kopardı! Gülümsemesi ne yüce fedakârlık, şımartıyor beni; coşkulu ve delirmiş bir güç hediye ediyor bana, bütün kapıları ardına kadar açık sonsuz bir romantizmin içine dalıyorum, gökler dar geliyor artık. Çekingen ve çok utangaç bakışlarımı daha fazla kaldıramıyorum, kalbim çarpıyor, ter basıyor, sedef, inci gibi parıldayan gözlerine bakamıyor, koşa koşa geri dönüyorum. İçimde çırpınan bir kuş sessizce ağlatıyor, adım attıkça taşlara, renkler sürülüyor yerlere, heyecanlandıkça, sarhoş bir bulut adımların altına sonsuzluk kızağı gibi giriyor, Hande'nin açık penceresi gözlerimin önünden gitmiyor!

Sokağın bağırsakları gibi parçalanmış lağım borularının sokağı boydan boya ikiye böldüğü, duvar dipleri ısırgan otlarıyla dolu, kırılarak sökülmüş kaldırım taşlarının bir kenara çöp yığınlarıyla birlikte yığıldığı, donlarının ağı kum ve çakılla ağırlaşmış çocukların lağım suları içinde araba lastikleri çevirerek oynaştığı, kafası patlatılmış fare leşlerinin kuruyup kürklü postlarının yıllarca kaldırımda kırılmış şarap şişeleriyle bekleştiği, salıncak ipi gibi bollaşmış ve birkaçı kopmuş elektrik tellerinin baştan sona sıçan uçurtması, çıtalı uçurtmalarla dolu olduğu, bu hayat içinde kendini yemiş bitirmiş ve kararmış küçük hela süpürgelerinin kapı önlerine koyulduğu, mahalle takımının adı esrar içmekten "kurucular" a çıkmış, haylaz, çakal, meşin ve jilet yüzlü serserilerle dolu bu sokakta oturuyordu Hande! Ödüm kopardı bu sokağa girmekten, bir kız için geldiğimi bilseler jiletle doğrarlar beni.

Bu yüzden sevdiğim, çok tembih edilmiş kızlar gibi, yakaları kolalı, tüm elbise düğmeleri nizami iliklenmiş, başı dik, saçları düzgünce taranıp şık bir tokayla toplanmış, gözleri sabit bir noktaya dikilmiş, genç bir teğmen gibi seri ve hızlı adımlarla geçerdi sokağı. Bir şey olacak, biri laf atacak diye, yüreğim ağzıma gelirdi.

O yıllarda kadınların sokakta üstlerini başlarını toplayıp düzeltmesi büyük ayıplardan sayılırdı. Toplum bu hakkı kocakarıların düşen çoraplarım toplaması için dahi vermemişti. Bu yüzden, kızlar için tek başına sokağa çıkmak, tek parça köprü ayağı taşıyan büyük tırlar gibi, tüm yokuş ve dar sokaklarda, yavaş, kontrollü, nerdeyse freni patlayacak gibi, çok temkinli yol almak demekti. (Ülkemizde kadınların sokakta berduşvari rahat hareketleri, 68 öğrenci olaylarıyla başlar. 68'in solcu kızları, uzun ve yağlı saçları, yıkanmamış kirli kot pantolonları, rastgele giydikleri erkek kabanlarıyla bu topraklarda tüm reform hareketlerinden daha etkili oldu; sokaktaki ciddi, kontrollü kadını rahatlaştırıp, hızla laubalileştirdiler.)

Hande, çok yüksek makamda, aklı başında bir kızdı, tedbiri elden bırakmıyordu. O pis, kokmuş çamaşırları elbise diye giyen kadınlarla dolu sokakta, sanki bir konsolosun kızı gibi, kusursuz bir güzellikte

giyiniyordu. Yanında annesi, kirli ve bol pardesüsüyle, bu kızın bulaşıklarını yıkamaya gelmiş hizmetçi gibi duruyordu.

İncecik ve çok tatlı bir yüzü vardı, yan mahallelerde nadir yetişen bu yağmur tanesi kadar güzel göz kamaştıran kızların burunlarını dik tutuşlarındaki çelik iradesi, onlara, halk arasında bir kraliçe gururu kazandırırdı. Bataklıkta büyümüş bu nefis ilahenin gösterişli, çalımlı, burnu havada, kibirli, güzelliğini kahramanlaştıran yürüyüşünden zevk duyardım. Etrafını horgören bakışlarına hayrandım, gözlerimle okşarken onu uzaktan, mermerden bir heykele dokunuyormuşum gibi mesafeli bir saygı içinde bulurdum kendimi. Hayatın tek ebedi gayesi, çok dikkatli, çok titiz, kolalı, dantelli, pembeli, kurdelalı, şeritli, gururlu, ütülü, ciddi, dümdüz, en incelmiş kırmızıyı, en incelmiş pembeyi, hepsini, incelikli bir üslupla üstünde bulup buluşturma, taşıma sanatıydı. Dağınık ve rastgele olan her şey ahlaksızlıktı. Üstüne ne giyerse, bir sanat sevgisiyle zahmet çekilmiş şeylerdi. En incesi, en zarifi, en tatlısı! Hızla çarpan kalbim, hırsla koşup en pahalı gömlekler, ışıl ışıl takım elbiseler, akla hayale sığmaz uzun yakalı kopkoyu yeşil gömlekler arar dururdu.

Koca yaz kalın boğazlı, kalın burmalı, üstünde çamaşır suyu lekeleri, kazma dişli örgülü, bollaşmış bu bordo kazaktan boğulmuştum. Aynı kazakla top oynuyor, terliyorum, kazağın kalın ilmikleri her yanını yakıyordu... Mahalleden bir ağbi yanıma gelip, "oğlum senin giyecek başka şeyin yok mu, temmuzun ortasında boğazlı kazak!" dedi. Fındıkta çalışıp yevmiyemle ilk işim kendime gömlek almak oldu.

Annem, öğle sonraları ya mukabeleye gider ya halk eğitim kurslarına. Öğle sonrası bomboş ev bana emanet! Eski bir Rum konağı, üç katlı merdiveni sokak kadar geniş, helezonik trabzanı dik ve bol kıvrımlı, üzerinde kaymak imkânsız, kocaman demir kapısı demir işlemesi yapraklar, çiçeklerle süslüydü ve çok ağır açılıp kapanıyordu; kapının hemen girişinde tamamen mermer döşeli çamaşırhane vardı, çamaşırhanenin buzlu penceresini açtığınızda gökyüzü görünüyordu, evin büyük odası basket sahası kadar genişti, annem, büyük orta halisim nihayet rahat rahat katlamadan serebileceği için çok mutlu olmuştu.

Onu göremediğim günler kendimi ikna etmem imkânsız, sinir nöbetleriyle sarsılarak sağa sola koşturur, gece yarılarına kadar gözümü penceresinden ayırmam; serseri kara bıçaklar gibi keskinleşmiş bir yığın duygu bir yerlerimi keser, ya karmakarışık duygular içinde ter basar uyuyamam ya göğsümün içine dolan yüksek gerilimli sıcaklığa karşı koyamaz, serinlemek için yüz defa sahile iner çıkarım. Henüz hiç konuşmadığım kızın hayaliyle olmadık delilikte psikolojik savaşlar yaparım, hayalimle kudurup tekme tokat döverim, saatlerce "nerdesin, nerdesin" diye yırtılırcasına bağırır elime gelen her kâğıda notlar, şiirler, mektuplar yazar, yırtar atarım. Beni top oynamaktan hiçbir kuvvet alıkoyamazdı, yemiyor, içmiyor, zayıflıyor, hastalanıyorum, herkes yattıktan sonra yatağımdan gizlice kalkıyor mahallenin şarapçılarının yanına gidiyorum. Görüyorum işte kollarım bir kasabınki gibi satırlaşıyor, kara bir zehir tüm iliklerime sızmış, cesetleşiyorum. Zalim bir hastalığa kapıldım, mezarlıklarda gizlice sigara içmeye başladım.

Kendime kesin emirler veriyorum, bir daha bakmayacağım, sokağından geçmeyeceğim, yarın çağıracağım, gelirse gelir eve, gelmezse defterimden sildim, gibi general komutları yağdırıyorum.

Nasıl bir cesaret, küçük kardeşini bulup, aynen bu küçük notu ablasına götürmesini istedim: "Yarın saat birde evde kimse olmayacak!"

Gece kalınlaştı, yarın olmuyor, saat bir nasıl oldu, gelirse ne olacak, kalbim küt küt, canım çıkacak... Kapıyı açık bıraktım, demir kapının ardında beklemeye koyuldum. "Geldi!" korkudan başımdan kaynar sular dökülüyor. Boynuma sarıldı, "iki gündür göremiyorum seni, delisin, delisin, delisin" diye ağlamaya başladı. Bir dolu mavi bulut ayaklarımın altına giriverdi, göğsümden su fışkırıyor, saç diplerinden su fışkırıyor. Nefes nefeseyiz. Ruhumuzun derinliklerinden bir şeytan açtı çamaşırhanenin kapısını, giriverdik içeri, içerden kilitledim. Göğüsleri göğüslerimin hizasında, birbirimize bakıp gülümsüyoruz... "Bu, o!", inanamıyorum, iki mumya gibi ayakta. Nasıl başlayacağız, öpmeye, okşamaya...

Başı yerde "ben sevişmeyi bilmem" dedi, "Sen hiç başkasıyla seviştin mi?" dedi, "Hayır, hiçbir kızı öpmedim. Kimseyle bir şey olmadı!" Bir erkeklik duygusu korkuyla çarptı beni, sevişmek zorunda kalırsam nasıl sevişilir, nasıl öpülür hiç bilmem, ya beni acemi ve komik bulursa...

Elleri ipekten, kolları tuzlu kurabiye, bacakları süs muzu gibi dümdüz, ben yalnız beceremem bu işi, Rembrant' ın, duvar süslerindeki melekler korosu da yardımcı olmalı bana. İkimizin de sırtına sert ve kanlı bir kırbaç vurulmuş gibi hızla sarılırken birbirimize yere yığıldık. Boynunun altını öptüm. Arzu ettiğim her şey var burda! Önden boylu boyunca düğmeli elbisesi ıslanmış göğsüne yapışmış, inanılmaz bir sevinç kapladı içimi. Tane tane çözdü düğmelerini, aptallaşacak kadar şaşırdım, içinden hiçbir Şey giymemiş, göğüsleri açık pembe, vişne şerbeti gibi emince...

Ne zormuş yaz sıcağında rüzgârsız bir odada sevişmek. Hayatımda ilk defa bir kadını çıplak görüyorum, ilk defa bir kadınla yalnız bir odada... O kadar yumuşacık ki... Ballar balını, bu pembe yemişleri kazıyarak çıkartsam teninden. Yumuşacık dal çiçeklerinin tozları gibi. İncecik, beyaz ortası pembemsi noktalarla dolu kollarının içi. Pembeyle nemlenip süslenmiş kollar! Temmuzun en güzel çiçeği. Karanfil çiçeği sapı gibi, ince uzun parmakları. Boğumlarında katmerli çizgiler kudretten pırlanta yüzükler gibi. Küçücük saksı fideleri gibi her yanı çiçek çiçek. Memeleri, o tatlı tümsekler, ışıl ışıl. Nefes nefese boynunun altında ayva tüylerini gördüm, camekân buğusu gibi nemli. Tazecik gül yaprağı gibi dipdiri bir yumuşaklıkta yanakları! Okşuyor, doymuyorum. Başının altına koyacak bir yastık... pantolonumu katlayıp yastık yaptım, istedim ki upuzun bir uykuya girsin. Güneşe açık yapraklar gibi yanakları. Kara ve yabani bir ağaç sürgünü gibi dolandım boynuna. Çiçeğe çelik bir sopa kuvvetiyle sarıldım. Mermi gibi ağır parmak uçlarımı sırtına geçirdim. İnce sürgünlü bu zarif süs çalısının üstüne, koyu gölgeli yaşlı bir ladin gibi yıkıldım. Ballanmış dut yer gibi, sonsuzluk meyveleri gibi, doyumsuz bir zevkle, incecik pembe derisini salkım salkım koparttım. Bata çıka, ofluya, pufluya, kara bir tren gibi geçtim pembecik sırtından, masalsı bir tanyeri kızıllığıyla çok düzgün bir demiryolu izi bıraktım. Dönüp

dolaşıp, boynunun altında ayva tüylerine geri geldim. Terli terli koştuğum çim saha, ah, soğuğa, belaya, güneşe, sevdaya dayanıklı ayva tüyleri! Ben gerçeği biliyorum, burada yapıştı tenim Tanrı'ya! Erkenden ısırılmış narlar gibi ekşimsi bir yeşile dönüverdi boyunaltı. Süt kıvamında mermerimsi boynuna geçirdim dişlerimi. Kalas bir tahtaya paslı bir çivi çakar gibi. İntikam isteyen kollarım hızla arkasına geçip, ayva sertliğinde memelerini avuç içlerime yastık yaptım, pençelerim esrar içmiş gibi uyuştu, bu baygın sarhoşlukla yıkılıverdim yere.

Avuçlarım parlak kabuklu, geniş palmiye yaprakları gibi büyüdü, örtüldü üstüne. Dişlerim ateş dikeni! Bembeyaz gövdesine bata çıka çam iğneleriyle dövmeleyip, kapkalın dikenli tel gibi kanattım her yanını! Ayın incecik parlaklığından süzülmüş kristal çizgiler göğüslerinden dizlerine kadar dümdüz iniyor, güneş altında istiridye ışıltısında çizgilerin altından ruhumu sağır eden kokular yükseliyor. Baktıkça sarsılıyorum, göbeği terden minicik bir su kâsesi oluverdi. Hızlı hızlı dikenden ısırıklarım battıkça sırtına, fışkırarak tuzlu mu tuzlu teri döküldü derisinden. Seyretmekten tenini, o balını dağıtmış kavun, ben taş oldum. Felaket bir sarsıntı, dört mevsim bir saniyede olup ve bitiyormuş gibi. Rüzgâr, kar, çiçek, kavurucu sıcak, bol bol yayılarak üstümüze bin yıllık bir güç alıverdim tertemiz ve saf mineral derisinden! Bedenlerimiz hayatın bilmediğimiz bir başka derinliğine bembeyaz kanatlar takıp giriverdi. Kara bir kurt yırtarak bedenimi çıkarttı vahşi başını, mis kokulu bu cennet bahçesini yaka bağır açık darmadağın zehirli salyalarla karıştırdı! Susadık, acıktık, neşeyle çıldırıp düşüverdik uçurumdan. Zaman zaman birkaç saniye korkuyla birbirimizin gözlerine baktık, "neler oluyor burda" gibi, baygınlık anında içimizden, ruhumuzu çatlatıp fırlamış, tatlı bir zehirden yaratılmış yaratıklar!.. Gaz halinde siyah çıplak yaratıklar kırbaçlayarak göklere savuruyor. Ödlek çocuklar gibi şaşkınlıkla, bedenimizde olup bitenlerden ürkmeye başladık. Çırılçıplak meleklerin saklandığı bir yıldıza doğru kayıyorduk. Bitmeyen bir mızıka çalar gibi. Ateşli dudaklarım artık hep uzak ve bedenimden bir daha çıkmayan bu yüce zevklerin şarkılarını söyleyecek bir ömür! Kardeşlerim olacak erikler, elmalar, yıldızlar, kirazlar, narlar! Tatlı

nefesi bir ömür ruhum olacak! Hep bir sonsuzluk salıncağında sallanıyormuş gibi o tatlı gülümsemesi gözlerim olacak.

Başım dönüyor, karanlık bir kuyuya düşmüşüm gibi. İçimde kalas yüklü ağır bir kamyonun makası kırılıyor. Birden telaşlanıp "örtsek şu pencereyi, görünür müyüz" diyor. Kalbimden tüm şüpheleri söküp atıyorum, bu kız beni seviyor. Diz kapaklarımın içinden incecik bir tel şimşek gibi çekiliyor. Dağılmış haşlanmış patates gibi yığılıyorum yere. Yanımda artık bir eski zaman vazosu süsü gibi, durmaksızın "Hande, Hande, Hande" diyor, vazoya parmak uçlarımı sürtüyorum. Bir saniye boş geçmesin, yeniden atılıyorum dudaklarına, terlemiş saç diplerini ponponlu bir lastikle toplayıp, kudurmuşluğumuzu durdurmanın yollarını arar gibi, üstünü başını aceleyle topluyor. Derim, kara ve kaygan çamurlu dere çimenleri. Sırtımızı soğuk mermere verip, soluklanıyoruz.

Henüz kendime gelmeden, derin soluklar alıp vererek, "öpüşmek böyle olmamalı!" dedi, "Hayır, böyle!" dedim. "Ben, sanki bir şeyi eksik yapıyoruz diye düşünüyorum!", "Hayır, öpüşmek böyle!"... "İyi tamam, sinirlenme, sen sadece dudaklarımı öpüyorsun, bir şey eksik diyorum!"... Beni öpüşmeyi bilmemekle i suçluyor, utancımdan öleceğim, haklı olduğunu beş-altı yol sonra kavrayacağım. Acemiliğimden utandım, çılgınca bir paniğe kapıldım, "vallahi böyle!" diye hâlâ iddia ediyorum. Lafı değiştirip, başka konulardan yeniden kendimi savunmaya çalışıyorum, "filmlerde böyle oluyor, kaç tanesinde gördüm. " Kahkahalar atarak üstüme saldırdı, birbirimizin üstünde oyun ve şakaya dönüştük. Gururu kırılmış erkekliğimi, tahmini zor yerlerimi dişleyerek, gülerek, eğlenerek kendime güvenimi getirdi. Kulaklarımızı göğüslerimize dayayıp narin tenlerimizin içinde sımsıcak akan kanın dört nala seslerini duyuyoruz.

İnsan bu seslerle beslenir, hepsi kalbime kazıldı. Ellerini başının altına koyup, gözlerini tavana dikti, "biliyor musun, ben Roger Moore'a âşığım (James Bond), onun yanına gideceğim... " İçimden, ne aptalca bir düşünce, dedim; beni öpüşme bilmemekle suçladı, ama kendisi de bir erkeğin yanında başka bir erkekten bahsedilmeyeceğini bilmiyor. Yeniden, "göreceksin, Amerika'ya

Roger Moore'un yanma gideceğim" dedi, adamı acayip kıskandım, gururum kırıldı, ezildim, verecek cevap bulamadım. Boylu boyunca sedeften tenini seyrederken, şimdi fark ettim, şaşırdım, üstünde sadece dizlerine kadar çekilmiş kalın çorapları çıkartılmamış, öylece duruyordu. Hemen çorabını indirmek istedim. Panikle fırladı, "hayır olmaz", "Ayaklarını öpmek istiyorum" dedim. "Asla müsaade etmiyorum" dedi. Bir meraktır başladı, her bir yam ortada, ayağını saklıyor, neden? "Hayır, çoraplarımı çıkartamazsın" diye direndi. Sonunda, küçükken çay demliği devrilmiş, orada bir küçük iz kalmış. "Peki Roger Moore yanık yerini görürse!", "O zaman estetik yaptıracağım!" dedi.

Dışarda büyük demir kapı şangırtıyla açıldı, zincirlerinden boşalmış bir kamyon kadın, merdivenlere hücum etti. Önde annem, eşarbını pardesüsünü atmış saçlarını yolarak, cinnet geçirerek koşuyor; onlarca çizmeli adam kapıya doldu, arabalar sokağa dizildi, bir maç kapısı gibi gelen yüzlerce insan sokağa toplandı. Çıkmamız imkânsız, dışarısı mahşer yeri, ne oldu acaba? Yakalandık! Bizi görecekler, bu ne talihsizlik korkusuyla gizlendiğimiz çamaşırhanede kâğıt gibi korkudan titriyoruz. Dakikalar geçiyor kalabalık dağılmıyor, evde neler oluyor, öleceğim. Babam mı öldü, birini mi vurdular, neler oldu? Mermerin soğuğu içime işledi, böyle yakalanırsak, üstüne bir rezillik daha yaşanacak. Bıldırcın kuşları gibi yere tüneyip sırtımızı duvara verip, kaskatı kesildik. Dışarda mahşeri kalabalığın dalgalanan uğultuları yükseliyor. Hande, çeviklikle, bir geyik gibi, çamaşırhanenin kilidini çevirip bir adımda kendini sokaktaki kalabalığın içinde kaybetti. Cesaretine hayran kaldım. Suçlulukla merdivenleri üçer-beşer tırmandım. Büyük salonda, annem ortada, kadınlar etrafında halka halka toplanmış ağlaşıyorlar. Annem beni görünce, atlayarak boynuma sarıldı: "Oğlum, büyük kara haberimiz var oğlum, çok büyük kara haberlerin içine düştük oğlum... bak ağbinin yaptıklarına. " Eliyle, büyük halının tam ortasına açılmış Hürriyet gazetesini gösterdi, ön sayfasında tam boy, tam sayfayı kaplamış küçük ağbimin resmi, elinde makineli tüfek. Manşette, Gangster Ayhan ve Fuat yakalandı. Benzin istasyonları, kumarhaneler soyan, defalarca emniyetten, hapishaneden kaçan

gansterler, Maltepe Sigara Fabrikası'nı soymak üzereyken yakalandı.

Ertesi gün Günaydın gazetesi tüm sayfalarım emniyetin damını nasıl delip kaçtıklarının krokilerini gösteren haritalarla anlatıyor. Üçüncü gün, tüm "gangsterlik" maceralarının hikâyelerine başlandı: "Gangster Ayhan'ın bileklerine kelepçe dayanmıyor, bileğiyle kelepçeyi kırıp parçalıyor"... "Bir cip dolusu polisi dövüp hastanelik ettiler"... "Diğer gün, Gangster Ayhan ve Fuat'ın bir manga jandarmayı dövüp ellerinden silahlarını aldığını, sonra silahları meşhur kabadayı Oflu Osman ve Dündar Kılıç vasıtasıyla emniyet müdürlüğüne gönderdiğini... "

Küçük ağbimle Ayhan ağbi, altı yaşından beri iki kafadar, altı yaşından beri İstanbul'a gemiyle kaçarlar, her türlü kumar, kabadayılık tezgâhının içinde büyüdüler. Ayhan ağbinin efsanevi kol kuvveti, kelepçeleri kırması gerçekten inanılmazdı. Ağbim 111 sene yedi, afla çıktı, Fransa'ya büyük ağbimin yanına yerleşti. Ayhan ağbi çıktı yine girdi, yalnız Sinop Cezaevi'nde on beş sene, tüm hayatı cezaevinde geçti, bir ara Brezilya'ya gitti, döndü, yine yattı, sonra öldü haberi geldi.

Elde avuçta beş kuruş yok. Sağmalcılar'a küçük ağbime para götüreceğiz. İlk gün annem yün yatakları ve büyük halıyı sattı. İkinci gün, duvar halısını indirdi duvardan, "annemin hatırası, kıyamam" deyip vazgeçti, televizyon, buzdolabı ve perdelere bakıp, "daha taksitleri ödenmemiş" dedi; sonra salona iki büyük sofra bezini açıp, içine banyodaki büyük bakır çamaşır kazanını, bakır mangalı, bakır semazeni, sapı bir metre kadar uzun büyük bakır tavayı, kapları ve kenarları işlemeli altı küçük sahanı, bakırdan iki tane kayık tabağı, iki bakır siniyi, bakır cezveleri, büyük bakır tencere takımlarını, mutfağı boşalttı. İki kişi kaldıramadık. "Bu böyle olmayacak hamal çağıralım!" deyip hamal getirdi; önde hamal, arkada annem ve ben, indik bit pazarına... Hepsini satıp indik çarşıya, sattığımız her şeyin plastiğini ve alüminyumunu aldık, iki büyük bohça, sırtlayıp eve döndük. Yolun karşısında Hande'yi gördüm, gazete bayii önünde küçük ağbimin hikâyelerini okuyor. Annem, "bu tavşan kızı tanıyor musun, dün bana geçmiş olsuna geldi" dedi. Saklayamadım, tanıyorum, anne, dedim.

"Başımıza gelen belaları gördün oğlum, elin kızına bir şey yaparsan... yeterince belamız var oğlum. " Annemi dinledim, ama...

Dört-beş ay sonra, dayanamadım tekrar Handelerin sokağına inmeye başladım. Mahallenin zibidileri sokağın başında karşıladılar, "Ayhan ağbimizin yeğeni gelmiş!", kahveye oturttular. Gide gele birkaçıyla arkadaş oldum. Salih diye bir oğlanla iyice samimi olduk, artık açılabilirim. Bu evde oturuyor, adı Hande dedim. Kaç zamandır göremiyorum! "Sana zarf atmış ağbi" dedi, Hande değil o kızın adı... O kız orospu Aysel'in kardeşi, her yıl ramazanda İstanbul'da kerhane kapanır, bavul bavul hediyelerle gelir... O aile yemez içmez küçük kızlarını giydirir abi, dedi...

Okul bitti, işsiz kaldım, üniversiteyi kazanamadım. Ayhan ağbinin selamıyla iki sene kumarhanede garsonluk yaptım, hapishane günlerinde sadece bir defa Sağmalcılar'a ziyaretine gittim, annemle. Ayhan ağbiye, dersaneye gidemezsem üniversiteye girmem imkânsız dedim. Bir mektup yazdı, elime verdi, şu adrese götür... Ziyaret çıkışı annem elimden zarfı kaptı, halk eğitim kursunda öğrenmişti okumayı... Birkaç cümleyi seçebildim, annem zarfı yırtıp "boyun devrilsin Ayhan" demeden. "Bu karaoğlan özkardeşimdir, sana emanettir!" diye, bir meşhur kabadayı arkadaşına teslim ediyor beni.

Bir zaman sonra ağbim yine aranıyor, polisler evi bastı, annem ifade veriyor, polise "çocuk görmesin" deyip odanın kapısını kapattı, polis, "hanım, gangsterin kardeşinden ne olur, it olur, köpek olur, yakında onu da görürüz gazetelerde!" dedi...

İt olmadım, köpek olmadım, büyüdüğüm puşt sokakların alnıma yazdığı cinayet, soygun öykülerini, aynı gazetelerin kültür sayfalarına taşıyabilmek için yirmi beş sene aralıksız çalıştım. İnce mi ince iğde yaprakları, işte yine şarkısını söylüyor sararmış otlarla. İşte önümden sallayarak kalçalarını mutlu mu mutlu bir liseli kız geçiyor. Şarap rengini bulunca akşamlar işte yine çocukluk aşklarım devleşiyor gözümde. Rüzgârın batırdığı büyük kayıklar geliyor aklıma. Şimdi çok iyi biliyorum, bu kokuyu, bu teni, bu kızı, bu iğde ağaçlarını yirmi beş yıldır tanıyorum... Çok iyi biliyorum. Bir melekler korosunun

yardımı olmasaydı, bu öyküyü bu sayfalara taşıyamazdım... Ve neden Tanrı'nın yan mahallelerde büyümüş çocukların dudak kenarlarına çok fazla, ama çok fazla tuz koyduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim.

DEDEMİN DAŞAĞI İN AŞAĞI

Cebeci Tren İstasyonu'nda arkadaşım Yahya'yla geze geze yürüyoruz. İstasyonda bekleyen, tırnakları kir dolu, küçücük gözlü, biçimsiz ve çok yıpranmış pantolon giyen ihtiyarları tek tek gözledi Yahya, "birazdan keçi ağıllarına" girecekler dedi, "bunlardan doğuda o kadar var ki, kafayı yersin!" Usul usul yürüyüp ordan burdan konuşurken birden Amok koşucusu gibi trenle yarışa girdi. Koşarken elindeki (Her Yer Kerbela, Her Gün Aşure'nin yazarı İranlı Ali Şeriati'nin Marksist tahlilleri İslamcılar arasında çok sevildi, Seyyid Kutup'un Yoldaki İşaretler kitabı Nasır tarafından Mısır'da yasaklandı, Müslüman Kardeşler Cemaati'nin kurucusu Hasan Elbenna'nın hatıraları İslamcı militanların elinden düşmüyordu) kitapları fırlattı, ki, kutsal sayardı bu kitapları. Koşmanın ileri safhasında terlikleşmiş ayakkabılarını ağırlık yapmasın diye fırlatıp attı. Şaşırıp kaldım. Babasının mühendislik yıllarında, doğuda trenlerle yarışırmış. Oyunu, arkadaşı hiç olmamış, gün boyu can sıkıntısıyla uçsuz bucaksız ovaya bakıp kara trenin geçmesini bekler, sonunda ölümüne yarışa girermiş. "Geçmen mümkün değil mi?" dedim. Yahya: "Eğer tren üç-dört kilometre karşıdan gidiyorsa, geçersin" dedi. Ben de ona kara tren anılarımı anlattım; annem Hasankaleliydi, Horasan'da da evimiz vardı. Beş yaşlarında yaz sıcağında kara trenleri doldurmuş askerlere su satardım. Hem doğu, hem kara tren, Yahya ağlar gibi oldu. Yoksul insanlar nezaketen hikâyeler anlatıldığında çok şaşırırlar, yeni tanışmıştık.

Küçükken babası bir bisiklet almış. Sabah evden çıkarken, "oğlum hadi bisikletinle oyna, bak bomboş arsalar, ama sakın gidip orda oturan demirci amcaya çarpma" Bomboş arsa. Dönüp dolaşıp bisikletiyle sonunda amcaya çarparmış. Babası ertesi gün, yine, "oğlum çık dışarı bisikletinle oyna, ama sakın o köşede yufka açan teyzeye gidip çarpma. " Koskoca arazi bomboş, yine gidip yaşlı teyzeye çarparmış...

Bir sabah kalktığında babasına "baba bugün bana bir şey deme, ya da al bu bisikleti, bomboş arazide sen sür, bakalım kimseye çarpacak mısın?... " demiş.

11 Eylül günü birbiriyle sokak sokak savaşan, her gün cenaze kaldıran gençler, 12 Eylül günü kaçacak yer, gizlenecek delik arıyordu. Tüm partiler, dernekler, dergiler kapatıldı. Yaralı ve organları çürümüş hayvanlar gibi yarı canlı büyük bir mezarın içine düşmüştük. İşkenceler, basılan evler, kaçaklar, korku, mezarlıklardaki çukurların içinde, gizlenecek kadar savurdu hepimizi. Her köşe başı jandarma, tanklar. İrili ufaklı gecekondu mahalleleri içinde acayip yoksul, çul çaput giyen insanların gittiği camilerde, yıkılmaya yüz tutmuş harabe eski ev kalıntıları içinde gecelemeye başladık.

Ulucanlar'da adı Gıcık Kadın Camii miydi, tam hatırlamıyorum, ama Ankara'nın eski gecekondu semti Öksüzler Mahallesi'nde Hem Hüm Camii, ismi gibi ilginçti. Daracık bir sokak içinde bir oda kadar küçük caminin sessizliğine, karşıki evin mutfağında konuşulanlar karışıyordu. Halıları kirden yağlanmış. Kapısında ölmüş, parçalanmış pabuçlar. Tekin olmayan sarhoşlar. Omuzları düşmüş ürpertici yavaşlıkta ihtiyarlar. Saflara karışmış kılıç gibi dimdik genç oğlanlar, sanki bu harabe binaya destek için burdaydı. Bir eski zaman kadırgasının ambarı gibi, kafesinden kaçmış gece baykuşları, gözlüklü tuhaf adamlar. Bol yamalı pantolonların içinde kupkuru iskeletler vardı. Kemik yüzlere hacıyağı kokusu sürünmüş. Ovulmaktan incelmiş kıllı kulaklarıyla yaşlı hocalar, İslami uzun etek, yakasız gömlek giymiş tarikat ehli insanlar! Bu kuytu, nemli kâbus içindeki kâse kadar küçük camide polis, MİT, ne ararsanız var.

Gözbebeklerine şiş sokulur gibi sabah ezanları! Ciğerlerinize kara bir zehir dökülür gibi uzun yatsı namazları. Kâfirlere, demokratlara, zenginlere, devlete, İsrail'e hücum borusu gibi dualar, teşbihler. Aziz tarihimiz, aziz evliyalarımızın ruhu, eski şamdanların yerine isli gaz lambaları, desenli formika üzerine ayetler, çürümüş ve belki yüz bin defa boyanmış minberde hâlâ can çekişiyor. Ceset gibi ağır başı secdeye varan yaşlılar bir rekat gerisinden ancak takip edebiliyor hocayı! Havasızlıktan yoğunlaşan kefenden bir bulut gibi nefesler!

Toz, toprak, süpürge çöpü ve kurumuş burun pisliklerinden plaj kumu gibi halıların üstü. İşte burada sıkış tıkış, omuz omuza, saf saf dizilir, ıssızlıkların içine dalar, ötelere uzanır, dehşetli karanlıkların içinde gündüz kabusları görür, derinlerde olta yemiş gibi "Allah", "Allahüekber" sesiyle, cezbeyle haykırışlar. Komşu evin içinde kadının çocuklarım azarlaması hocanın duasına karışıyor. Diz çökmekten mumyalaşmış dizler, ayaklar, uyuşuklukla mest olmuş, fanileşmiş bedenler. Acı bir mide burgusuyla yüzler kramp girmiş gibi kasılır. Boğaza ve midenin tam dibine oturmuş acılık, Kuran ayetleriyle bir zindan sıkıntısının kabir azabına döner. Aç karnına saatlerce dua, namaz, eski mezarlıkların çıyanları, engerek yılanları, akrepleri ve biçimsiz kötü ruhlu kara böceklerini ruhumuza doldurur. Baygınlık verecek kadar kötü bir kolonya kokusu ayak kokularına karışır. Bu çirkin, yağlı, çul çaput tırnak kirinden yoksulluğunu görünce insan, dünyada hiçbir şeye inanmıyor artık. Bu tablo kimsede "şefkat, sevgi" yaratmasın, yoksulluk ve cehalet, iyilik ve kötülük bilmez. Cehalet ve yoksulluğun hiç merhameti yoktur.

Hem Hüm Camii'nde önümde namaz kılan zayıf yüzlü, uzun boylu, incecik bir oğlanın pantolon ağının komiklik ölçüsünde yırtık olduğunu gördüm. Dışarı çıkınca kibarca ikaz etmek istedim: "Arkadaşım pantolonunuzun ağı sökük", "Orası yellenme deliği!" dedi. Küf ve kasvet dolu mekânda bu denli rahat konuşmayı tahmin edemezdim, gülmekten kırıldım, lafı uzattı: "Klima görevi görüyor, havalanması için. "

Hızla arkadaş olduk, o gün gece, birkaç ay beraberdik, birbirimizin geçmişine dair bilmediğimiz şey kalmadı. Yahya'ydı adı, İslami değil diye, kız kardeşinin adını mahkeme kararıyla değiştirdiğini öğrendim.

Hacı Bayram Camii önünde, durduk yere, gösterişli bembeyaz sakalı olan uzun cübbeli yaşlı bir adamın elini birden sarılıp öptü. Ertesi gün yine! Sonunda yaşlı adam Yahya'yı gördükçe yanına geldi. Yahya'nın başı yerde. Hoca, Yahya'nın yanaklarından yalap şalap, şapur şupur öpüyor, öyle ki iğrenilecek gibi. Yahya’nın ellerini bırakmıyor, orası burasıyla oynuyor, ayaküstü orasını burasım sıkıştırıyor. Yahya başı yerde saygıdan kıpırdamıyor. Yahya'ya sinirle, bu nasıl öpüş, adamın

kocaman kanlı dudakları tüm yanaklarını içine alıp etrafa tükürükler sıçratarak... öpmüyor, başka bir şey, dedim.

Yahya: "Allah'ın tertemiz kullarıdır bu insanlar, sırf böyle düşündüğün için cehenneme gideceksin, Allah'ın selamını veren insanlardan korkma... " Gecenin derinliğine doğru, babası Batman'da petrol mühendisliği yaparken, başından geçen... Ortaokulda hava karardığında okuldan çıkıyormuş, kahveden bir adam boynuna kolunu atıp ensesini yalıyor, korkusundan annesine babasına söylemiyor, koşarak eve geliyor... Hiçbir psikolojik sorun yokmuş gibi o denli rahat anlatıyor. Adam boynunu yalarken içi gıcıklanıyormuş, adamdan değil, bu gıcıklanmadan çok korkmuş. Aklına geldikçe geceleri, soğuk soğuk terlemiş.

Her şeyi unuttuğunu... İman sevinci hiçbir sevince benzemez! Kurtuluş vaadi ruha öyle bir kuvvet verir ki, bir insan bir ordu, bir insan bir ülke olur! İlk defa 18 yaşında namaz kıldığını, ilk yıllarda secdede ayakları üstüne otururken alışık olmadığı için günlerce ayaklarının ağrıdığını... Atadan miras aynı derin şanlı sularda, aynı avlularda şükretmenin zevki insanı bir dünya kahramanı yapıyor, dedi...

"İman, özgürlük ve sonsuzluk" demek, aynı zamanda iman: "Mutlak güzelliktir". "Tüm dünyevi tutkular tek bir enerjide toplanır, gaddar, zalim, azgın insan soyunu yumuşatıp mutmain, uysal, doygun, şekerden bir gönül adamı yapıverir. Vahiy, göklerden gelen emir! Onun karşısında diz çökülür, hayranlıkla hıfzedilir, o tartışılmaz. Dünya kaos ve karmaşa ya da rastlantısal değil, manzumedir. Tanrı’nın şiiridir gördüklerimiz. Hiçbir şey tesadüfi değildir, her şeyin anlamadığımız gizli bir hikmeti mutlaka vardır. "

Yahya'yla, devlet dairesinde çalışan ve İslamcı dergiler çıkaran bir ağbisini ziyarete gittik. Dairenin yemekhanesinde önünde metal tabldot yemek tabağı. Yemeği bitirdikten sonra, ağzına yarım bardak su doldurup, dişlerini parmağıyla yıkadı. Suyu ağzında dolandırıp çalkaladı. Sonunda, herkesin gözü önünde ağzındaki yemek bulaşığını yemek tabağının içine boca etti. Yahya'nın, benim midem kalktı. Dışarı çıktığımızda Yahya, "Bu adam, İslam devrimi

olduğunda öldürülecek" dedi, çünkü ağzındaki bulaşık suyu herkesin ortasında tabağa boşaltacak kadar çirkin, mide bulandıran pis bir şey olamaz. İslam'ı sonradan öğrenmiş, solcu bir babanın oğlu Yahya'nın bu geleneksel tiksindirici âdetleri hazmetmesi mümkün değildi.

Hantal, beceriksiz, at tırnağı yüzlü adamlar arasında Yahya fazlasıyla ince ruhlu ve deha gibi zeki bir çocuktu. Sabah erkenden fırlamış, abdestini alıp namazını kılmış, kuşluk vaktine kadar Kuran'ına gömülmüş, sonra başı Kuran'ın sayfalarına baygınlıkla düşmüş. "Hayrola Yahya, gece uyumadın mı?" Yahya: "İslam ihtilali olduğunda TRT'de o gece yayınlanacak programı hazırlıyorum" deyip, güldürdü beni. Neymiş program? Tam "Dallas" dizisi oynarken Yahya, Ulus Hali'nden kıllı kollu hamallardan birini ekrana çıkartıp, hamal kolunu küfür şeklinde seyirciye uzatarak: "Nah Dallas. Alın size Dallas. Getirin ulan Hazreti Ömer'in adaletini anlatan filmi... "

Bilmediğimiz yeraltı cami kalmadı, Yahya İslam'ın peşinde, biz de Yahya'nın peşinde! Hani öbür dünyada sonsuza kadar kardeş olmak isteyenler bu dünyadaki "kan kardeşlik" gibi, "ahretlik" tutarlar birbirini. Yahya herkesin "ahretlik"iydi. Kapı açılıp Yahya geldiğinde dünyamız değişir, zeki, cin gibi gülümseyişi mutlaka patlatacağı bir espriyle bütün korkularımız, işkence haberleri, yine nerde hangi vurulmuş arkadaşımızla oluşmuş derin karamsarlığımız dağılırdı. Hint Denizi'nden, Basra'nın derinliklerinden, Şiraz'ın İsfahan'ın cami süslerinden binlerce yıl uyuduktan sonra nihayet çıkıp gelmiş masal kanatlı, padişahı gururlu bir oğlan. İslam tarihinden, ilmihalden, o güne kadar duymadığımız ilginç hikâyeler, ayrıntılar anlatır, her gün daha iyi bir Müslüman olabilmek için hayatımıza yine bir külfet daha çıkartırdı. Onun da zoruyla, bir ay oturup Sahih-i Buhari'nin on bir cilt hadis kitabını, daha nicesini okuduk! Fersiz gözler uykuya düşecek, Yahya, eski cami vaazlarını komiklikle taklit eden sesiyle: "Uyanın kardeşim gafletten uyanın... " Ya da, "Sallama başını Müslüman, sallama başını... " Ya da, incecik sesli müezzinleri taklit eden sesiyle kulağımızın dibinde çirkin, cıyıltılı bir ezan okurdu...

Buğuz etmek (başkası hakkında kötü düşünmek) üzerine Buhari'de çok ilginç bir hadis vardı. Bir Müslüman'a gece vakti misafir gelir. Kapıyı açar, yemeğini verir, yatağım hazırlar. Ev sahibi yatmış, ancak

gözüne uyku girmez. Ayağa kalkıp misafirini uyandırır, uyumakta olan yetişkin kızıyla misafiri evlendirir. Sonra, gönül rahatlığı huşu içinde uykuya dalar. Neymiş anlamı! Misafir yatakta karısı ve kızını düşünüp buğz edecek! Güya İslam'ın ne kadar ince olduğuna dair, tarih içinde uydurulmuş, zorlama bir hikâye. Ancak Yahya, dünyanın en derin tatları, en derin sırları, insanlığın en büyük hikmetleri gibi soluğu kesilmiş bir dikkatle okuyup, gönlündeki kutsal bir çekmeceye istif ederdi bu hikâyeleri. Neşesi, zekâsı, tüm tabiatımıza yayılmış Yahya'yı bu denli değiştiren keşifler, hikmetler gün geçtikçe çoğalıyor, Yahya bu anlarda, acı çeken bir hayvan gibi ısrarla, inatla, önce gözlerini yumup kendi kendine, sonra oda içinde bir kurt gibi hırlayarak dolaşıp "İşte İslam bu, işte gerçek İslam bu. Bize anlatılmayan hakikatler bunlar!... " diye delirmişcesine bağırıyordu, Yahya, korkunç bir eğitimden geçiyordu.

Ölüm saati gelmişcesine dua eder, gözyaşı döker, "inancımı artır, inancımı artır, güç ver, sabır ver, bizi utandırma Allahım" diye, seri bir makineli tüfek gibi hızla ve hiç bitmeyecekmiş gibi! Yahya, gözümün önünde yavaş yavaş uçmaya başladı. Ezan vakitlerini rüzgârın kendisine söylediğini. Ağaç yapraklarının salınışlarında kaç rekat namaz kıldıklarının kendisine söylendiğini. Hidayete ermeden, yani, buluğ çağına girdiği günden bugüne kılmadığı tüm namazları gün gün hesaplayıp topladı, on-on beş bin rekat namaz. Her gün birkaç yüzünü kılarak tamamlamaya başladı! Bu arada ODTÜ inşaat bölümünden ayrıldı, hayatta yalnız bir kız kardeşi, annesi vardı. Emekli maaşları, iki daireleri. Tüm kitaplarını törenle yaktı! Yakarken çığlıklar attı. Arkadaş evlerinde gördüğü batılı klasikleri de yırtıp atmaya başladı. "Cahiliye çağı", ahlaksız, zalim insanların uydurması bu beşeri düzenden kurtulun, "tağuti" (putperest)lerle ilişkinizi kesin, Allah'ın ipine sarılın... (derken, gerçekten vücudu yanıyor, sarsılıyor, titreyerek ağlıyor, ensesinden sıcak sular fışkırıyordu.) Allah'ın emirlerini söyleyeceğiz, kötülüklerden uzak durun deyip tebliğe başlayacağız (emri bilmaruf-nehyi anil).

Yahya dua ve yalvarışlarla başka, öte bir dünyaya uçtu. Huzur veren o keskin zeki neşesi, sıkı sıkıya sarıldığı seccade ve tespihiyle buzun içinde fosil gibi dondu. Önce Kuran öğrendi. Üstüne İslam yazan ne

kadar kitap varsa... yayıncı varsa... Bekar evlerine, yurtlara İslami kitap ve dergilerin servisini yapıyor, okunmuşları alıyor, okumayanlara taşıyor, yayınevlerinin gönüllü temsilciliğini yapıyor. Dini sohbetlerde bir yığın insan tanıyor. Bir yıla kalmadı, yeraltı camilerinde kendi örgütlediği Kuran derslerine başladı. Mahalleden yoksul çocukları topluyor, sıkı bir hiyerarşi altında, öğütler, nasihatlerle marangozda kendi yaptırdığı rahlelerin başında her gün birkaç kişi daha çoğaltıyordu. (Bu yıllarda Kuran tefsirleri, yılda bir milyon takım gibi satıyordu, diyelim Gazali'nin İhyay-ı Ulumiddin kitabı, yüz bin baskının üstündeydi, İslami sermaye ilk büyük şaşırtıcı siftahını buralardan yapıyordu.).

Bir zaman sonra güvenilir arkadaşlarına ültimatom gibi bir mektup gönderip, eski bir camide buluşmamızı istedi. Ulucanlar'da kullanılmayan eski bir cami avlusunda, yedi-sekiz arkadaş toplandı. Yahya İslami Hareket örgütünü kurduğunu üyelere bildirdi, hemen işbölümüne girişti. Komik çalışmalardı. Mahalleden ve yurtlardan gelen öğrencilere Kuran ve İslami ders okutma çalışmaları, tebliğin esasları. Herkes kendi çevresinden başlamalıydı, rehber Resulullah’ın hayatıydı. Etrafındaki her çocuğun yaşını, dikkatini, çalışmasını, azmini, ailesini detaylarıyla anlatan raporlar sundu. Ve sonunda tarihsel bir yorum çekti! Babasının yaşadığı sendikal mücadelenin tarihsel hayal kırıklığı yarattığı, dünya mazlumlarının, üçüncü dünyanın Marksizmle değil, ezilmişlere İslam'la uzanılabileceğini...

Elinde tomar tomar kâğıt gören eski tecrübeli arkadaşları üstüne atıldı. "Sen delirmişsin, polise belge mi hazırlıyorsun, hiçbir şey kayda geçmemeli" deyip, toplantıyı terk ettiler ve Yahya'nın bu tavrı akıllarına geldikçe onunla dalga geçtiler, Yahya'dan kuşkulanıp, tekin gözle bakmadılar. Yahya kaldığı yerden devam etti, mahalleli kadınlar tarafından "evliya" mertebesine çıkartılmıştı, çünkü bu ODTÜ'lü çocuk, onlarca yoksul çocuğa bedavadan üniversiteye hazırlık kursları veriyordu.

Tam da o günlerde Adıyaman Kahta'da Reşat Efendi adında bir şeyhin ünüyle tüm Türkiye çalkalandı. Bütün sarhoşları bir havuza atıyor, bir hücrede soğukta, çırılçıplak tutuyor ve ehli iman, tertemiz

Müslüman yapıyor. Sarhoşlar döndükten sonra müthiş, katı birer Müslüman mücahit oluveriyor. Büyük bir yaygara koptu, yer yerinden oynadı, kitleler sular seller gibi otobüslerin başına aktı. Meyhaneleriyle ünlü akşamcı, Bekri, kabadayısıyla namlı Hamamönü, Dörtyol semtine her akşam otobüsler dizilmeye başladı. Terminalde "Kahta" adında bağımsız otobüs servisleri kuruldu. Adıyaman'dan dönenler kahvelere, meyhanelere gidiyor, sütünü dökmüş munis bir kedi gibi utanarak, "kardeşler, biz de sizin gibi cahildik, çoluk çocuğumuzu perişan ettik, kurtulun şu zıkkımdan" diye yeni yolcular, yeni müritler topluyor. Bıyığı terlememiş gencecik müritler itirafçı alkolikleri alıp meyhanelere baskın düzenliyor, akşamcı Bekrilerle bitmeyen tartışmalar. İtirafçı alkolik: "Kardeşlerim, size hikâyemi anlatacağım" der demez, Bekri Mustafalardan biri: "Kardeşim senin şeyhin bunun tadına bakmış mı?" Genç müritler, "haşa, tövbe". Meyhaneden alkış sesleri, Bekri ayağa kalkıp köpürerek, itirafçı alkoliğe dönüp: "Kardeşim sen iradesiz basit bir hayvanmışsın, içmeyi bilmemişsin, senin mercimek kadar akim yokmuş". Genç müritler Kuran'dan ayetler okuyup tartışmaya hız veriyorlar. Tartışmalar ev toplantılarında devam ediyor. Eski alkolik, itirafçı alkoliklerin ev toplantıları gösteri havasında sürüyor, hikâyeler anlatıldıkça cemaat gözyaşları döküyor, sonra Allahüekber sesleriyle herkes bu yeni müritlere sarılıyor. Düşman ve kâfir saflarından kurtarılmış her yeni alkolik sarhoş büyük bir zafer sevinciyle bu yeni mucizevi koloniye katılıyor.

İtirafçı sarhoşların namazı, hocanın namazı bitse bile bitmiyor. Cami avlusundan ayrılmıyorlar. Dünyanın sırrını keşfetmiş ve yüz yıllık Müslümanlar gibi kalender bir tavırla, başlarında takke, ellerinde tespih önlerine çıkan herkese şeyhin kerametlerini ballandırarak, dünyanın en tatlı sırrı, en büyülü meyvesi gibi cenneti görmüş ve orada yaşamışlar gibi ballandırarak anlatıyorlar. Kime rastlarlarsa, elleriyle koyun, öküz derisi söküp çıkarır gibi aynı hikâyeyi, sil baştan.

Genç teğmenler, subaylar, pırıl pırıl, çakı gibi çocuklar, garnizon nöbetinde kantinde ne kadar sucuk, reçel, bal yemekhanede ne

kadar pilav, kadınbudu köfte varsa çuvallara doldurup evlere, yurtlara, mahalleye, cami önlerinde gizlilikle servis yapıyor.

Toplu namazlar bitmiyor. Akşam toplantıları bitmiyor. Otobüs kalkarken, salya kusmuk içinde, yerden yaka paça sürüklenip otobüsün içine Allahüekber sesleriyle tıkıştırılan sarhoşların çoluk çocukları, kalabalık aileleri, "sizden Allah razı olsun, sizden Allah razı olsun" diye herkese sarılıyor.

Otobüsün hemen kapısında: "Kardeşlerim bir saniye, son defa" deyip koskoca rakı şişesini kafasına diken. Sonra "Bismillah, Allahüekber" sesiyle otobüse binip, olmadı deyip tekrar, "sağ ayağımızla değil mi?" yeniden sağ ayağıyla otobüse biniyor, sarhoş olduğu için düşüyor, karga tulumba içeri tıkıyorlar...

Mahallenin iri kıyım içkici tüpçüsü, Kahta'ya gidip gelmiş, şimdi cami cemaatine başka gözle bakıyor, kolluyor, çoğundan para almıyor. Mahalle bakkalı asla içki satmıyor. Mahallenin televizyon tamircisi artık normal namaz saatlerinde bile dükkânları kapatıp, topluca camiye geçiyorlar, tanıdıkları bu yeni dünyanın ritüellerini bilmiyorlar, hocalarını nasıl sevecekler, dilleri dolaşıyor, her şeyi inanılmaz abartıyorlar. Tüpçü bir gün, "Hocam, dün akşam namaza gelmedin, görecektin cemaati, sanki peygamber efendimiz ölmüş gibi üzüldü tüm mahalle. "

Her sabah dükkânlar açıldığında esnafın ilk işi, o gece gördükleri rüyaları tabir etmek ve bu tabirlerden, Amerika'nın, Mossad'ın İslam üzerindeki gizli emellerini açığa çıkartmak. Bazı rüyaları çıkartamıyorlar, "dur, bunu hocaya anlatırız, sabret kimseye anlatma" diye sevinçle ve büyük bir müjde inmiş gibi, şifreli CIA planı saklı rüyalarını kimseye anlatmıyorlar.

Mahallenin genç imamı, mahalleden aldığı kızın hem başım kapatmış, hem kapıyı üstüne kapatmış, dışardan kilit vuruyor kapıya. Tüpçü, bakkal, bunun büyük bir Müslümanlık olduğu, gücü yetse hepsinin böyle yapması gerektiğini kulaktan az önce dolma hadislerle acemice birbirlerine anlatıyorlar.

Tabii ki Yahya, ballar balını nihayet bulmuştu. Bütün bu trafiğin en tepesinde, başını kaşıyacak vakti yok. "Dünya İslam İmparatorluğu"

kuruluyordu, şeyhi, Mehdi'ydi, gelmişti. Yakında "kıyam"a (ayaklanmaya) kalkışacak, şeyh önde kılıcıyla dağlara çıkılacaktı. Herkes saatini öğrenmişti, 21 Mart gününü beklemeye koyuldular. Yahya'nın elinde pilli bir radyo, sabah akşam kulağını dayamış, şeyhin ayaklanıp dağa çıkmasını yani işaret fişeğini bekliyor. Şeyh dağa çıkmadı. Mutlaka bunun "şartlar olgunlaşmadı" anlamındaki siyasetin İslami çevirisi: "Henüz Hicretteyiz" gibi bir bahanesi vardı. Şeyhinin yanma gitti-geldi, bir zaman oraya yerleşti. Şeyhin yaptırdığı mescidin inşaatında çalıştı. Şeyh o kadar sıradan halktan adamdı ki, inşaatın ilerlemesini gelip bizzat takip ediyormuş. Gününü bir çorba birkaç zeytin ve gelen misafirleri ağırlamakla geçiriyor, mescid inşaatının yanı başında Hazreti Bilal gibi ezan okuyormuş.

Boşuna uğraşıyorsunuz, bu şeyh dağa çıkmayacak, dedim. Gömleğine, sonra takım elbisesine iddiaya girdim. Ellerinin tersiyle, "hadisene" deyip, alaya aldılar. "Ne takım elbisesi, 21 Mart'tan sonra tüm dükkânlarımız senin olsun" dediler. İstanbul'dan Yahya'nın bir arkadaşı, daha çok sevap olur diye, şeyhine, Adıyaman'a yürüyerek gidiyor, Ankara'ya bir ayda geldi, iki-üç aylık daha yolu var. Yahya, bu kutsal misafirini yere göğe koyamadı. Yine Tekirdağ'dan orta yaşlı bir köfteci, dükkânı bırakıp yollara düşmüş, o da şeyhine gidiyor, niyeti çok masumca: "Sakalımı kestireyim mi, kestirmeyeyim mi?" diye şeyhe danışacak. Yahya'nın, bu incelik için adama göstermediği itibar kalmadı.

O yıllarda herkes açlık, perişanlıktan, bilmediği yeni işlere, ticarete atılmak kaygısındaydı. Biri zeytin ticaretine giriyor, diğeri mercimek getiriyor köyden, biri Kilis'ten battaniye, diğeri Antep'ten dokuma halı, diğeri Malatya kaysısı, diğeri Rize'den kaçak çayları çuvallarla getirip evinde paketliyor. Hepsi dükkânlarla, toptancılarla çalışmak istiyor, üstelik ucuza veriyorlar, ama bakkallar, uzun vadeli çalıştıkları toptancılardan, biraz da senet korkusuyla ayrılmak istemiyor. Hiçbiri doğru düzgün mal satmayı başaramıyor. Ancak, getirdikleri ilk numune malları etrafındaki eş dost tanıdık çevreye satıp, birazcık umutlanıyorlar.

Birçoğu etrafta büyüyen bu geniş, şeyh, Müslüman halkasının içinde buldu kendini. Akşam toplantılarında zikirden sonra: "İstediğinde

verirsin... canım sende malım olsun... kardeşim para sorulur mu... ne zaman istersen verirsin" deyip, kendi aralarında bir ticaret, hiç değilse o günü kurtarıyordu, büyük bir gönüllü piyasa açılıyordu.

Kenarı Evren (sıkıyönetim) şeyhi tutuklatıp Çanakkale'de gözetime aldı. Yıllar süren hayal kırıklığı, çok sonra MİT, polis, münafık suçlamalarına dönüşüp, ateşli örgüt cazibesini kaybetti. Yahya'nın bomboş gözleri geceler boyu, paslı bir çivi gibi yağlı kilim üzerine çakılı kaldı. Büyük felaket ağırlaşıp hastalıkla üstüne çöktü. Abdest almak için musluğun önünde, saatlerce ayaklarını ovuyor. İki-üç namaz vaktini kaçırıyor. Göklerdeki babası, evini ailesini terk ettiği mehdisi, korkunç bir acılıkla zehirlemişti onu. Önce, "Kenarı Evren kendisi irşad olmak için şeyhi yanına aldı" diye ortalığa haber saldılar, sonra: "Mossad vuracakmış, devlet onu korumaya aldı" sonra "Kenarı Evren İslam Devleti'ni kendi kuracakmış"; bunların hepsine inanan bir mürit kalabalığı bulundu. Yahya'nın ellerinde, kollarında pis kokulu yaralar oluştu. O günlerde kış ortası, üstünde incecik bir gömlek, ayaklarında basit bir sandalet, Portekiz'den Carlos adında bir genç çocuk geldi, blues şarkıcılarına benziyor, Humeyni'yi görmeye gidiyormuş. Çocuğu yedirdik, içirdik, üstüne başına bir şeyler verdik, cebinde beş kuruş yok. Yahya sağdan soldan topladı... Carlos yumuşacık sesiyle hepimize melekler gibi bakıyor, yeni öğrendiği ilahileri söylüyor. Yahya'nın tanıdığı İran Radyosu'nda Selahaddin Eş ve Gazi Üniversitesi Kamu Bölümü'nde master yapan İran Konsolosluğu'nda basın müşavirliği yapan İranlı bir genç oğlan. Carlos'a namaz kılmayı öğretti. İran'a gittiler, geldiler. Yeni bir dalga, yeni bir heyecan fırtması açıldı Yahya'nın önünde: "İran!" İranlı herkes kahraman, İran adı geçen her şey mübarek, İran'da ne kadar Ayetullah var, hepsinin ismi ezberlendi, Yahya'nın ağzından, hangi cümleyi kurarsa kursun "inkılabi" kelimesi düşmüyor. Etrafında üniversite kapısına dayanmış gençleri önce Mısır'da El Ezher Üniversitesi'ne gönderiyor, okulları bitmişse, İran'a...

İran, yaralarım sardı. Evini, eşyalarını arkadaş evlerine dağıtıp, "bu memleket sıkıyor beni, yoksul, çaresiz doğudaki insanların yanında huzur buluyorum, kendimi oraya ait hissediyorum" deyip Diyarbakır'a

yerleşti. PKK savaşı yeni başlamıştı. Sırf Ankara'da yaşıyoruz diye, hepimizi rezillikle, kepazelikle suçlayan duygusal-ideolojik konuşmalar yaptı...

Bir gün kız kardeşi geldi. Kusursuz bir sanatçı gibi giyinmiş. Çiğ damlası kadar güzeldi. Aklımı başımdan aldı. İçimden, "ben de İslam'ımı buldum" dedim. Orak gibi, tırmık gibi keskinleşmiş gözleriyle bıkkınlık, ter, su, yorgunluk içinde, Yahya'nın evi sattığını, parayı otobüslere, şeyhin mescidine bağışta kullandığım, zaten iki yıl önce de annesinin bileziklerini bankerlere kaptırdıklarını, elde ayakta hiçbir şeyleri kalmadığım ağlayarak anlattı. "Yahya'ya yine de bir şey diyemiyorum, bir rüyanın içinde o. Çok dürüst. Allah kahretsin, hiç yalan söylemiyor. Bir açığını bulsam, bir vakit namazım aksattığım görsem, üstüne çullanacağım, ama yok. Ben bunları söylediğimde tütsülenmiş, büyülenmiş gibi gülümseyerek bakıyor bana!. . "

Kızı dinledim. İpek gibi boynu. İçimde sıcacık titreşimler. Güzel, çok hoş kokulu. Kuşlarla, kelebeklerle uçma çağında. Bir ağacın altına oturup kuşlarla şarkı söylemesi, derelerde ağlaması çağında. Gürültülü, zehirli bir nefretle kudurmuş gibi konuşuyor. Boğulma hissi verdi. Badem ve nar ağaçlarının altında kaval çalan bir çocuk olsaydım. Bu kız da yanımda. Narin, incecik ellerini tutsaydım. Hepsi geçti içimden Allah günahlarımı affetsin. Ve dinledikten sonra kızı, yanmış kavrulmuş acılaşmış bir tabak helvayı ağzıma tıka basa doldurmuşlar gibi kalakaldım...

1986'da askere gittim, Yahya'yı bir daha görmedim. Diyarbakır'da bir kitabevine takıldığım, hatta işlettiğini, bir dergi çıkarttığını, cami avlularında yine gençlere dersler verdiğini...

Kız kardeşi başını kapattı. Yahya'nın bir arkadaşıyla evlenip yanma yerleşmiş. Aradan geçen 15-16 sene içinde, sadece dergilerini okuyarak bilgi edinmeye çalıştım. İyi tanıdığım için onları, dergi vasıtasıyla olup biteni herkesten iyi çözebiliyordum. Bugüne kadar neler olup bittiğini, bölgeye gidip gelen birkaç kişiden, ayaküstü konuşmalarla öğrendim. Önce gazeteci Ruşen Çakır: "Dünya tarihinin en vahşi örgütü, gün ortasında satırları birbirlerinin kafataşlarına indiriyorlar. Türkiye değil, dünya öğrendiğinde insanlık

çıldıracak" gibi şok edici laflar söyledi, basında hiçbir haber çıkmıyordu, Ruşen'in söylediklerini Türkiye beş-altı sene geç öğrendi. Sonra Mazlum-Der'in kurucularından temiz, okumuş, pek idealist bir arkadaş, gördüklerine inanamayıp ülkeyi terk etti. "Hangisi İrancı, hangisi polis, devlet mi kullanıyor, hiçbir şey bilemiyorsun, Türkiye burada yaşananları duyunca utancından bu topraklarda tekbir Müslüman kalmayacak... "

"En son, bir kenarda gizlenmiş arkadaşından dinledim. Kız kardeşi delirmiş, şizofren. Kocasını Yahya'nın arkadaşları tek kurşunla enseden vurmuşlar. Bunlar beni de öldürmek istiyor diye, her gün polise ihbarda bulunuyor. Kucağında çocuk önde, arkada özel timden üç minibüs dolu polis, daha düne kadar ev toplantısı yaptığı kadınları bir bir ve her gün bir başkasını polise gösteriyor, bağıra bağıra: "Bunlar öldürecek beni... bunlar öldürecek beni... " Yahya kaçmış. İran'a gitti diyenler var. Hangisi Hizbullah anlamadım, diğerleri de Hizbullah. Kız kardeşi özel timden polislerle düşüp kalkıyor. Yahya'yı kesin öldürürler. "

Yahya'yı kimler öldürecek? "Çoğu cemaatten, cami avlularında kendi yetiştirdiği, kendi örgütlediği, sekiz-dokuz yaşından beri yedirip içirdiği arkadaşları!"...

Tanrım neler oluyor! Kuyucu Murat'ın 1630'larda on binlerce Celali kellesi ve on yaşında çocukların başını kendi elleriyle koparıp doldurduğu kuyulardan bugüne, Anadolu topraklarında duyulmamış en vahşi katliamlar! Tanrım bizim memleketimize de gelsene! Biliyorum, en sonunda geleceksin. Geleceksin ama, söyler misin, neler ettin? Elma gamzeli kızlar elinde satır cani oldu, insan doğruyor. Sabahlar kan havuzu akşam oldu. Ağaçların dalları tımarhane zinciri... Taşlar yürek, satırlar, doğrama bıçakları, cümbüş, bayram oldu. Sazın telleri, boğma domuz telleri, bahçeler mezar oldu. Melekler gibi bembeyaz uzun etekli elbiseler giymiş, sakalı bitmemiş melekler gibi, şarkılar gibi gencecik müritler, seri katil oldu, gırtlaklarını ince ince doğrayıp biçiyorlar arkadaşlarını. Herkes Müslüman'dı, yumuşacık tek yürek kalmadı. Domuz bağıyla boğulmuş insanların kokmuş cesetleri haftalarca bodrumlardan çıkartıldı. Güller, karanfiller gibi on beş yaşında çocukları budadılar.

Ah Tanrım. Haç oldun, hilal oldun, Buda'nın yüzünde sonsuz gülümseme oldun, başkalarına melek, ilahi bilgelik oldun, tüm yoksullara sarıldın, tüm umutsuzlara ilaç oldun, bize satırlarla, kazmalarla, cellatlarla dokundun.

Polatlı'nın geniş ovasında Fatih Ekspresi yol alıyor. Upuzun, sapsarı, çırılçıplak. Dağ değil ufukta küçük tümsekler. Ortalığı yakıcı bir sıcak kavuruyor. Tozu dumana katarak karşıdan bir traktör trene doğru ilerliyor. Koskoca ovada, bir traktör ve yalnız bir tren... İkisi de hızla yaklaşıyorlar. Ve bir fren sesi. Tren çarpışmayla sarsılıp durdu. Traktördeki adam ölmüş. Üstüne alelacele gazete kâğıtları. Ankara'dan savcı çağrıldı. Tren üç-dört saat savcı bekledi. Lüks kompartmanlardan sosyetik kadınlar bu uzun moladan sıkılmaya başlayıp, neler oluyor diye trenin önüne doğru gezi, piknik havasında kafilelerle yürümeye başladı. Uzak tepelerden köylüler koşarak geldiler. Köylülerden biri, gazete kâğıtlarını kaldırıp adamı teşhis etti. Gazete kâğıtları üstündeki çıplak kadın fotoğraflarım görünce, sinirlenip makinistlere küfretti, gazeteyi buruşturup, elindeki naylon torba parçalarını kesip üstüne örttü. Köylüler anlattı, saçları yapılmış, gözlüklü kadın grubu dinledi. İki yıl önce bu adam, doğudan gelip yerleşmiş. Deli bir kız kardeşi, çok yaşlı annesi varmış. Çok yoksullarmış. Tarlaları, inekleri, hiçbir şeyleri, hiç kimseleri yok. Adam asker kaçağı, yakalayıp götürmüşler. Askere giderken, ailesini köylülere emanet bırakmış. Köylüler tarla, çubuk işi bilmeyen bu kadınların çorbasını, yemeğini taşımış. Teskereyi alınca bir hevesle köye dönmüş. O gün iki yıldan sonra, ilk defa geliyormuş köye.

Naylon torbaların altındaki o genç adam: Yahya’ydı... Haber tüm vagonlara hızla yayıldı. Trende kim varsa, bu yoksul köylü adamın hikâyesini dinleyip ağlamaya koyuldu ve kimse tren neden beş saat durdu diye bir daha sızlanmadı.

Yine de isimsiz, adressiz bir mektup gelmeseydi bana, bu hikâyeyi yazamayacaktım. Mektup'ta, "siz, Yahya'nın anlattığı o Nihat mısınız?" diyor... Üniversite yıllarında geceleri Yahya'yla en absürd, en pis, en çirkin fıkra anlatma yarışması yapardık birbirimize. O hikâyeyi yazıp göndermiş, Yahya anlattı diye.

Keloğlan'ın bir gün karnı acıkmış. "Anne, karnım acıktı" demiş. Evde de yiyecek bir şey yokmuş. Annesi sinirle (git başımdan, der gibi) "Git dedenin daşşağını ye" demiş. Keloğlan düşünmüş, dedem mezarda. Gitmiş mezarı kazmış. Dedesinin taşaklarını çıkartıp yemiş. Daşağın bir yumurtası boğazında kalmış. Yutkunamıyor... Yumruğunu kafiyeli, tempolu, göğsüne vurup şarkı söyler gibi: "Dedemin daşağı in aşağı / dedemin daşağı in aşağı... "

Hatırladım fıkrayı, mümin, Müslüman sayılan arkadaşlarına hâlâ böyle fıkralar anlatabildiğine göre, o Yahya hiç değişmemiş, benim bildiğim Yahya'ydı dedim. Sonra fıkrayı düşündüm. Karnımız acıkmıştı. Önümüze çıkan aydınlar, ideolojiler, gidin atanızın, dedenizin evliyaların daşşağını yiyin dediler. Gittik, şanlı ecdadımızın mezarlarını kazdık, daşşaklarını yedik. Şimdi, yetmiş milyon göğsümüzü yumrukluyoruz: Dedemin taşağı in aşağı... Kanla boğulduğumuz tarihten kurtulmaya çalışıyoruz...

Ağlamam dursun, anafikrini de yazayım hikâyenin. Dünyanın tüm okullarında, tüm beden eğitim derslerinin ilk dersi, "takla" atmayı öğretmektir. Çünkü, bebekler yürümeyi öğrenirken önce düşmeyi öğrenir. Bir sporcu düşmeyi bilmezse, takla atmayı refleks haline getirmezse, bodoslama, yüzükoyun yere düşer. Aydınlarımız iki yüzyıldır, şahlanmayı, ayağa kalkmayı öğretiyor ve her nesil kollarım, ayaklarını kırıyor. Bakın hâlâ, İstanbul'un fethini öğretiyorlar. Bu nesle birileri "düşmeyi" öğretsin. Bir tarafımızı kırmadan "düşebilmek"...

FIRIN

Karadenizliler'e Laz denmesinin sebebi cumhuriyet sözlüklerinde yazıldığı gibi, şaka gibidir, ama doğrudur: "Bir bölgeye yanlışlıkla verilen ad. " Bir bölgeye yanlışlıkla niye ad verilsin. Bu şakayı kimler uydurdu. Tarifin doğrusu şöyledir, asıl şaka gibi olan da budur: "Bu bölge insanlarının tarih boyu yanlışlıkla benimsediği ad!" Çünkü tarih boyu bölgeye yerleşen tüm kavimler, Macarlar, Bulgarlar, Rumlar, Cenevizler, Kürtler Aleviler, bu addan hiç rahatsız olmadı, aksine, hepsi bugüne kadar mutlulukla benimsedi. Türkiye'de yayımlanan "Laz tarihleri", eski Sovyet politikaları doğrultusunda Gürcü aydınlar tarafından siyasi kasıtlarla kaleme alındı. Bu yüzden tarih boyu hep küçük bir azınlık olarak yaşamış gerçek Lazlar, dünya coğrafyasının en şanslı soyu! Muhteşem insanlar! Korkusuz, rahat ve kültürlerine güvenleri mükemmel! Bu inanılmaz kavim renkliliği ve devasa coğrafyaya hiçbir sorun çıkartmadan adlarını verdi. Bugün Karadeniz üzerine yapılan çalışmalar dünyanın en ilginç etnik tablosunu ortaya koyuyor. New York ya da Paris'te bir apartman dairesinde ne çok ırktan, kültürden insan varsa, Karadeniz'in tek bir köyünde daha çok çeşitlilikte, çoklukta kavim bulmak mümkün. Yani, aynı kavimden tek bir köy dahi bulmak mümkün değil. Aynı köy sınırları içinde onlarca kavmin izleri. Denizden otuz kilometre içeri kadar bir alanda yüzün üstünde kavmin bugün yaşayan soylarını incelemiş Mehmet Bilgin, Serander Yay. Doğu Karadeniz Kitabı. Soyadları, sülale adlarından yola çıkarak, Uzlar, Peçenekler, Gürcüler, Ermeniler, Rumlar, Ruslar ve onlarca Türk boyu. Her biri dünyanın ayrı bölgesinden gelmiş, onlarca etnik sülale! Bu değişik ve sarsıcı etnik yapıya baktığımızda Karadeniz'de nerdeyse tek bir ortak özellik buluyoruz: "Aynı üründen beslenmeleri".

Besin dediğimiz de mısır, lahana, hamsi. Bu besinler, Karadeniz'de doğan her çocuğa talihsiz bir beden veriyor. Volkan gibi kavurup, enerji fışkırtan bedenini genç bir çocuğun uslandırması, kontrol etmesi mümkün değil, yürüyen bir trafo. Her bir Karadeniz erkeği dev

bir teknoloji! Bu karmaşık teknolojiyi ancak babaerkil, hiyerarşik yasaklarla bir nebze dindirmek mümkün. Durmaksızın hareket eden motor gibi insanlar. Bu teknolojiyi mafya, devlet yüz yıllardır kullandı. Türk devleti, Türk mafyası Kabakçı'dan beri Laz uşaklarını baş köşeye oturttu. Kabakçı'dan beri Osmanlı sarayı, Topal Osman'dan beri cumhuriyet hükümetleri korumalarını hep Karadeniz'den seçti.

Tabiatın tasarladığı tam bir deliliktir Karadenizli'nin bedeni. Bitki ve hayvanlardan elde edilen besinin enerjisini hemen orada harcamak zorunda. Bedenindeki gerilim o dakikada denetimden mermi hızıyla çıkar. Karadenizli çocuk, ani kararlar, reflekslerle, bedenini yakan inanılmaz sıcaklığın kurbanı, kölesi olur!

İşte modernleştik, değiştik, gün geldi, Ankaralılar İstanbullulara, İstanbullular Viyanalılar'a benzemeye başladı. Ama Karadenizliler tarih döndükçe kimseye benzemeyecek. Eski dünyanın Galatlar'ı, Romalılar'ı, Vikingler'i, Spartalılar'ı gibi, sahici, savaşçı bir ırk! Yerinde duramayan biz çocuklara annelerimiz "cınıvız" derdi, onlarca asır iç içe yaşadığımız Cenevizliler'1e bir ilişkisi var mı, bilmiyorum, ama Karadenizliler hiç yerinde duramadı, tarihin tüm asırlarını, uygarlıklarını deprem gibi sarsıp yerinden oynatarak bugüne geldi.

Gençlik, felaket gibi, facia gibi, kabustan bir beden büyütür çocukta. Gençlik ergen çocukta ağır bir kuduz hastalığı gibi seyreder, panik içinde fıttırır. Dehşet verici bu değişimi kazasız belasız atlatabilen yok gibi ya da ben görmedim. Zaten uslu akıllı gençler akıl hastası muamelesi görür. Ormanların, dalgaların içinden korku salan bir canavar gelip gencin bedenini giyiverir. Doğanın acımasızca çalkaladığı bu bedenle genç, 17-21 yaşlarında burun buruna gelir. Her an katil olabilir. Her an uçsuz I bucaksız diyarlara tüyüp gidebilir. Her an sofradan, yatağından | gizlice sıvışıp kaçabilir. Gözleri, elleri kabuk değiştirmiş, bakışları ısırgan otu gibi yakıcılaşmıştır. Tuzaklarla dolu, kabus gibi bir I sevdanın içine mutlaka düşmüştür. Zaten zır deli bir bedeni olan Karadenizli çocuk, üstüne bir de âşık olunca artık tutulmaz, tarif f edilemez tuhaf bir yaratık olur. Şirin, huzurlu, sessiz köyünde, ağaçları baltalarla indiren, damları yıkan, gece yarılarına kadar silahlarla hayaller kuran, her şeye diklenen, hayatta başka hiçbir şeyle ilgilenmeyen, derin bir hipnotizmanın içine

girer. Bütün: bu acımasızca değişimler, içi doldurulmuş tombul ve aptal tavuk gibi bir kız içindir. Artık o, dengesiz, vahşi, fanatik eylemlere girişen, yırtıcı, her davranışıyla sado-mazoist bir yaratıktır. Sis ve duman içindeki sakin köyünde çeliği eriten yüreğinin ateşiyle sabretmesi mümkün değildir. Bu genci, göğsüne kazık çakmadan sakinleştirmek imkânsız. Ergenlikle başlayan bu fırtınanın bitişi yok! Yetmiş yaşına kadar hayata ve kadınlara hayvanlar gibi saldırmaktan yorulmaz.

Bilinen tüm uygarlıklar içinde bu karabasan gibi adamlara, bu demirden şehvetli canavarlara yine de en sadık, en köle kadınların bu bölgeden çıkması da tabiatın bir şakası olmalı. Diyorlar ki, kadınları erkeğe "ula" der, bu "ula" Apollon'un kısaltılması, yani burada erkek, Tanrı Apollon'dur.

Aşk, delilik üretme aleti; sevda çekmek delilikle beslenmek, aşk, çamurlaşma, bulaşma, karmaşıklaşmanın gübresi. Ergenlikte mayalanır, bir daha çıkmaz! Sevda çekmek gencin dayılık yapmasına, söz geçirmesine, barbarlaşmasına, yani kişiliğini ilan etmesine vesile olur! Kavga dövüş, pata küte, duvara kafa vurmadan, cam çerçeve indirmeden çekilen sevdadan kuşku duyulur.

Sahilde fırında çalışan Ömer de fırının üstünde oturan, 15 yaşında süt kuzusu gibi bir kıza âşık. Kız büyüdükçe Ömer'in heyecan temposu arttı. Kız, etine dolup boyu uzadıkça, Ömer'in dehşet dozu tüm etraftakilere korku salar oldu. Sert mizaçlı patronuna duygularını açması imkânsız. Âşık olma koşullarının imkânsızlığı aşkı gülünçleştirir, ama imkânsızlıkla baş etmek, hayat denen bu maceranın niteliğini artırır. Belki de topluluk içindeki bireyin özgürlüğü, onurunun adı: Aşk. Belki de bu savaştan kırıp dökmeden geçmeden, gencin bir adı, bir sanı hiç olmuyor!

Ömer, tahminimin çok üstünde azgın, zalim bir çocuktu. Baban çok ağır hasta haberi aldım, atladım geldim Londra'dan. İşletme mezunuyum. Adım Serdar. Kaç yıldır bir barda çalışıyorum, sabahtan akşama kadar şişelerin, camların, bardakların tozunu alıyorum. Patron manyak bir adam, depoya gelen koli koli bira

şişelerini dahi bana tek tek temizletiyor. Çalışmak insana gurur veriyor ama, çok çalışmak onur kırıcı! Geldiğim gün babam öldü. Trabzon Meydan Parkı'nda oturmuş mahalli gazeteleri okuyorum. Nefes nefese bir genç geldi yanıma. Elinde formlar. "Sen İngilizce biliysin... ?", "Bilmiyrim, " dedim. "Biliysin, biliysin, bağa numara yapma, " deyip oturdu. Daha önce Kanada, Finlandiya, Kazakistan, Avustralya'ya (nedense hep uzak ülkeleri seçmiş) gitmeye teşebbüs etmiş, hepsinden eli boş dönmüş. Ateş gibi, başından duman yükseliyor. Aç bir çakal gibi, önümüzden geçen genç kadınları kapacak gibi bakıyor. Sert ve kemikli yüzü var. "Niye bu kadar gitmek istiyorsun?" dedim, kendi maceramı, çektiğim sıkıntıları anlattım. Bir tek cümleyle cevap verdi: "Seviyruk, daaa. " Anlamı şu: O kadar derin, imkânsız bir aşka tutuldum ki, kaçıp kurtulmaktan başka şansım yok. Birazdan, kısa boylu, masmavi gözlü, sapsarı saçlı, yüzünün kemikleri, zayıflıktan tahta kaşık içi gibi oyuk bir genç geldi, adı: Sari! Bir ustaları varmış Faik Usta, Faik Usta’nın ailesi, Çocukları yokmuş, geceleri fırında yatıyormuş. Asgari ücretten de düşük, seksen milyon maaş veriyormuş. O kadar düşük para ki, şu garibanlara bir iyiliğim dokunsun, dedim. Ömer gece, Faik Usta sabah postasında çalışıyor. Faik Usta'ya yapmadık küfür bırakmadı. Sanki yanlarında ben hiç yokmuşum gibi kavgalı, sert bir muhabbete giriştiler. Ömer, asi bir kahraman, bir eşkıya reisi gibi küfrederek konuşuyor. Sari'nin ağbisinin bir silahı varmış...

"La bulamadın mı silahı... ne biçum arkadaşsun... " Sari: "Üç yüz milyon istiy... " "La nerden bulayım üç yüz milyonu, kızı nişanlaylar. Bu nedir? Bağa hakarettur. Daha adam gibi gezebilir muyuz habu memlekette... "

Film mi çeviriyorlar, kamera şakası mı yapıyorlar? Ömer, yenilgiye uğramış bir kinle arkadaşını nerdeyse tekme tokat döverek sıkıştırıyor. "Getir hau silahı, daaa, ne biçum arkadaşsun... " Sari: "Niye vuracağun uşağı. . ?" Ömer: "La gavatın teki. Giz kismi yolda yalaya yalaya dondurma yer mi?" (Sevgilisiyle nişanlısını yolda dondurma yerken görmüş.) Öyle cahil, gaddar konuşuyor ki soğuk kemik yüzünden alevler dökülüyor. Konuşmadan anladığım, kızı hiç tanımıyor, hiç konuşmamışlar, uzaktan uzağa yazılmış kıza. İşte bu

kız üzerine zalimce yeminler ediyor: "La vuracağum oni, aha bak (formları gösteriyor) hepsi tamam oldi, gidiyrim daa, yokum artuk buralarda... "

Birden bana dönüp kâğıdın üstünde bir kelime gösterdi: "Buraya ne yazay?" Gösterdiği kelime: Friday: "Cuma, cuma yazıyor!" Bendeki bilmişlik, hemen devam ettim. "Robinson'un Cuması... " "Kimdur o?" "Hani ıssız adada yaşıyor, tek başına!" "Ne ‘ yapay orda?" "İşte bir hikâye, tek başına yaşıyor, Cuma adında bir de kölesi var!" "Hiç gari yok mi orda?" "Yok, gari yok!" "La yalandur o hikâye. Uydurani... iyim. Gari olmadan hikâye mi ' olur?"...

Yıllar sonra döndüğüm memlekette, her gün canım sıkılıyor. Sabahları Meydan Parkı'na gidiyor, çay içiyor, mahalli Günebakış gazetesini okuyor, öğleye doğru Uzun Sokak'ın arasında Akçabaat köfte yiyor, öğleden sonra Yavuz Selim'e (eski sahaya) gidip tüm amatör maçları sonuna kadar izliyorum. Sohbetin ortasında

Ömer: "Sen, " dedi, "buraların adamına benzemiyorsun?" Ağrıma gitti, ağlayacak gibi oldum. Meydan Parkı'ndan Maraş Caddesi'ne, Ganita'ya sahile doğru tek tek dükkânları işaret ederek, sahiplerini, çocuklarını, şimdi ne iş yapıyorlar, anlatmaya koyuldum. Laf uzadı, "eskiden geceleri fırında peynirli yaptırır, yerdik!" dedim. Ömer: "Nedir o, hemen yaparım!" Daveti hoşuma gitti. Gençliğimin maceralı gecelerindendi, saat bire-ikiye doğru fırından kocaman, metre uzunluğunda bir pide. Çok duygulu konuştum. Söz de verdik, arkadaş da olduk. Fırına minibüsle gidiliyor, gece dönüş yok. Sabahı bekleyeceksin. Şansına geçen arabalara binebilirsin. Akşam onda, on birde olmaz mı pide, dedim. "Fırın geceye doğru yanıyor, ancak yetişir!" dedi. Zaten kafamı dağıtmaya çalışıyorum, işimin adı ne?

On kilometre uzakta, sahilde. Minibüsten elbiselerimi yırtan bir rüzgârla indim. Çakıl taşı gibi yağmur yağıyor. İnsanın aklı başından gidince, acıya katlanma gücü artıyor. Bazen bir hayale kapılmak boşluğa düşmek gibi, bir daha ayaklarının üstüne düşeceğini bilmezsin. Londra'da, barda, akşama kadar öpüşen lezbiyenler, gaylere servis yapmak! Şimdi burada... Bu sert havada, bulut kadar yumuşak, duman gibi giriverdim fırına. Fırın değil, hela gibi pis bir

yer. Korkuya kapıldım, sabaha kadar burada nasıl vakit geçer. Vahşi bir hayvan gibi kapana kısıldım. Ben ne bok yedim. Kirli paçavralar içinde, unlanmış çul parçalarına sarılmış Ömer'i gördüm, hamur kazanının başında. Bir küçük tahta tezgâh, bir su hortumu, bir de kazan. Odanın köşesinde yer yatağı, her tarafı parçalanmış sünger yatağın altında lif lif dağılmış hasır! Sigara dumanından kararmış sünger parçasının üstünde yüz kiloluk bir adam uyuyor. Ömer çay bardağına rakı doldurmuş şölen başlıyor gibi bana da ikram etti. Elleri hamurlu. Bir yandan da yüksek sesle: "Bu ...ına koduğumun oğlu, şu kazan gibi dünyayı döndürdüğünü sanıyor. Her şey kendinin olacak, her şey... inin keyfine olacak, diyor!" Faik Usta, işte bu. Korkuyla, gözlerimle, sus, duymasın işareti yaptım, tam bir paniğe kapıldım. "Sus, ne yapıyorsun?"... Ömer: "Duymaz bu ... ına koduğumun herifi, uyudu mu bir daha uyanmaz... " deyip, elindeki hortumu bir kırbaç gibi Faik Usta'nın üstüne vurmaya başladı. Vurmasın diye eline yapıştım. Ellerim, kollarım mermere çarpmış gibi; çelik gibi her yanı Ömer'in, tutmam imkânsız, bir silkinmeyle bir kuş gibi duvarın köşesine fırlattı beni. Bir daha sarıldım vurmasın diye, bir dirsek koydu bana, iki büklüm yere çömeldim, nefes alamıyorum. Nereye düştüm ben. Böyle bir şey ne filmlerde, ne kitaplarda gördüm. Uyuyan adamı, bir cesedi kırbaçlıyor. Ya durdurmam lazım, ya imdat diye bağırıp polis çağırmam! Ya da yollara düşüp kaçmalı! î

Ömer elindeki hortumu bırakıp boynuma sarıldı. Öyle duygulu, sessiz, öyle derinden iç çekerek: "Dayucuğum çok seviyorum. İki yıl askerlik yapıp geldim. 10 senedur burdayim. Çok bekledum bu gancuğu (kızı), dayanamayrum... " Öfkem yumuşadı. Olup biteni ancak sakinlikle anlayabilirim, "Ölmüş de olsa, hayvan da olsa, kırbaçlanır mı?" dedim. "Sen onu tanimazsun, Faik Usta uyanmaz, bağa da geçti o huyi, bir kafayi vurayum dünya yikilsa uyanmam!" O kadar normal, sakin söyledi ki, ‘ içimden, bir problem çıkarma, sakin ol, sakin ol çağrısı yaptım kendime. Başka bir boyuttayım, başka tür insanların içindeyim...

Etrafa bakındım, burada insanlığa dair hiçbir emare yok duvarlar, tavan, kirlenmiş tül perdeler gibi örümcek ağları içinde. ; Yalnız kireci

dökülmüş, tuğlaları dökülen duvarda, gazeteden kesilmiş, Trabzonsporlu Şota'nın resmi, unlanmış, tozlanmış, içimden burdan hemen kaçmanın yollarını, bahanesini düşünüyor, dışımdan normal konuşmayı sürüklüyorum: "Şota şimdi Hollanda'da Ajax'ta oynuyor!... " Ömer: "Onu gönderenin; ...ına koyayım, yaktilar Trabzon'u!... " Çocukken hatırlıyorum, köy kahvelerinde İsmet Paşa'nın, Menderes'in resimlerini görürdüm. Şimdi burada Şota'nın resmini bulmak. Halkın sevgisini kazanmak, en derinlerdeki insanların yüreklerine kazılmak nasıl bir duygu? Çok kıskandım Şota'yı. Şota'yı konuşup, birazcık normale döndüm. Biraz önce hortumla dövülen uyuyan deve baktım. İçimdeki komünist ayağa kalktı. Londra'daki patronum geldi aklıma. Nasıl bir duygu patlaması bilmiyorum. Hazır bulmuşken bir tekme de ben atmak istedim. Çizmemin ucuyla ağzının ta ortasına bir tekme geçirsem. Benim için solculuk üniversite yıllarında kaldı. Barda çalışmaya başladım, hayatı unuttum. Sayfa sayfa sosyalizm ansiklopedisi geçti aklımdan. Tüm köle ulusların yüz yıldır verdiği mücadele, akan kanlar, milyonlarca ölü. Başkaldırmış coğrafyaları düşündüm. Köleler... Batı dışı toplumların ayaklanışı, hürriyetleri, zincirlerini kırışı... Tane tane Afrika'yı, tane tane Asya'yı, Latin Amerika'yı, Che'yi hatırladım. Gidip ağzının ortasına bir tekme de ben geçirsem şu cesedin, seksen milyon maaşla adam çalıştırmak nedir ulan!

İlk yarım saat, kırbaçlanan adama çok acıdım, çok korktum, panik içinde buradan kaçmak istedim. Ama dakikalar ilerledikçe, bu tuhaf mağaraya, garipliklere alıştım, bir güç hissettim kendimde. Artık korkmuyorum. Gidip heladan kürek kürek bok getirip, ağzına döksem. Ne sanıyor ibneler kendilerini. İlkel vahşi kapitalistler! Ekonomiyi kendi servetleri, keyifleri sanıyorlar; ülkeyi kendi malları sanıp uçurumun kenarına getirdiler. Milyonlarca aç insan! Nerelerde ekmek peşine koşuyoruz! O iğrenç kocakarı, süslü lezbiyenlerin akşama kadar öpüşmeleri aklımdan çıkmıyor. Hazır bulmuşken birini. Birden, barikatların arkasında, polis, işadamı, asker leşi yiyen isyancı bir çakala dönüverdim. Ben gurbetçiyim. Herkes içimden geçeni bilsin, duysun. Duygularımı, hastalığımı, vahşiliğimi, kinimi, öğrencilik yıllarındaki hayallerimi öğrensin herkes.

Ömer: "Dayucuğum, peynir getirdun mu?" Peyniri ben mi getirecektim. "Yok, hayır!" dedim. "Ne sikime peynirli yapacağuz, ha burda peyniri nerden bulacağız!" İçimden "aman kalsın" dedim. "Kalsın başka sefere yaparız!" dedim. Olur mu dayucuğum deyip, sokağa fırladı. "Her yer kapalu gardaşum!" deyip geri döndü, gece vakti tabii ki kapalı olacak her yer, güldüm.

Ömer beni unuttu. İşine verdi kendini. Bir makine gibi çalışıyor. Sessizlik içinde kaybolup gitti. Bileklerinde kudretten gelen bir maharet ve cesurluk var. Unutulmaz, tarihi bir olay seyreder gibi Ömer'in çevik kollarını seyrediyorum. Ustalıklı bir sanatçı gibi. Katıksız bir konsantrasyonla hamurun içinde kayboldu. İnatçı ve kusursuz bir makine temposu. İşine karşı çok parlak bir gururu var, hamurlara saldırıyor, şehvetle yoğuruyor, ustalığıyla iftihar ediyor. Elleri kantar gibi, gramajını gözüyle ayarlıyor, atıyor terazinin kefesine bir avuç büyüklüğünde hamuru, terazi tam eşit, hiç şaşmadı. Çalıştıkça kuvvet buldu. Böyle bir iş şevki görmedim. İlk ağız ekmeği fırına sürdü. Dışarda yağmur dindi. Tanyeri kızıllaştı. Güneyden sıcacık bir rüzgâr esti. Ömer, rakı şişesini eline alıp yolun karşısına, sahile geçti. Kayalıkların üstünde durgun denize bakıp, kendince türküler mırıldandı. Güneyden rüzgâr esince insan burda allak bullak oluyor. Heyecanlanıyor, coşuyor. Avrupa tüm bokunu, pisliğini Tuna Nehri'yle Karadeniz'e akıtıyor. Karadeniz, pisliği süzüp, tertemiz, pırıl pırıl Akdeniz'e akıtıyor! Ömer, patlayan bir silah gibi, şişeyi kayalıklarda kırdı. Dengesini kaybetti, denize düşmekten son anda kurtuldu. Birden dalgalara saldırdı. Bir şeylere hücuma geçti. Ölüm kalım savaşı verir gibi. Kıpkızıl ufkun önünde görünmez, hayali yaratıklarla boğuşuyor. Küfürlerle, hızını alamayıp fırına girdi. Faik Usta ölmüş gibi yatıyor. Eline, sopası uzun süpürgeyi geçirdi, süpürge sopasıyla uyumakta olan Faik Usta'yı dürttü, küfretti. İğrenç dalgalar geçmeye başladı. Süpürgenin sopasını .ötüne .ötüne soktu. Faik Usta'nın kaslarında en küçük bir büzülme, çekilme, tepki yok. Elinden tutuyorum Ömer'in, kımıldatamıyorum; sopayı, sahiden çıldırmışcasına, .ötüne sokar gibi yukardan aşağı bastırıyor. Hırsını alamadı. Faik Usta'nın yüzüne, ortalayarak, ağzının ortasına parmağım kalınlığında bir tükürük bıraktı.

Korkudan kaskatı kesildim. Ömer'i tutup yere yıkmak istiyorum, boşuna. Rehin kaldım. Ömer boynuma sarıldı: "Dayucuğum, dayucuğum çok seviyrum... " ağlamaya başladı. Hemen kaçmam lazım. Ayrılamıyorum. Karşıya, sahile geçtim. Kayalıkların üstünde yeşil yosunlara, ben burda ne yapıyorum, dedim, kokladım. Güzel kokuyorlar...

Can sıkıntısından tek tek bütün ekmek hamurlarını saymaya başladım. Merdiven altında dizili odunları saymaya başladım. Bitiyor, baştan sayıyorum. Bir radyo olsaydı bari. Fırının ağzında yüzlerce hamamböceği yol yapmış, oynamaya başladım. Konuyu değiştireyim. "Niye orda yatıyor Faik Usta, evi yok mu?" dedim. Ömer: "Yattığı taşa bak, o taşun altunda kuyu var. Kuyunun içi ağzına kadar Ermeniler'in kestiği Türk askerlerinin iskelet kurukafalarıyla dolu... Kuru kafaları kaldurduğunda, altunda Ermeniler'in hâzinesi var!"

O kafaların üstünde durmak iyice ürpertti beni. Kendime bir daha sakin ol çağrısı yaptım. Hızla konuyu değiştirmeliyim. Milli piyango sana çıkarsa gibi bir duygu. "Kaldıralım o taşı. " Ömer çok ciddi: "Bir daha yerine koyamayız, o kadar kurukafayı ne yapacağuz... " Ömer'e "hazine bulsak ne yaparsın" dedim, "garibanlara dağuturum, " dedi, sevinçle: "ben de aynı şeyi düşündüm, birazını alır, gerisini garibanlara dağıtırız!" Ömer'in sırtına vurdum, onu övmek, överek sakinleştirmek için fırsat kolluyordum. "Aferin, helal sana Ömer, sen de bizdensin!" Ömer, bilmişçe bir sorumlulukla: "Ha burda niye bu kadar sikintiyu çekiyrim sanaysin... " Yani, garibanlar için çekiymiş. Ömer yeniden transa girip Faik Usta'ya saldırmasın diye, muhabbeti boş yerlere doğru sürüklüyorum. "Peki Ömer, paranın geri kalan kısmını?" Ömer gözlerini kısıp düşündü, duvardaki Şota resmine takıldı: "Şota'yı getirip kulübe veririm, alun ula, alun ...ına koyayim!"

Oh be, nihayet. Güneş ışıkları fırının camından içeri sapsarı vurmaya başladı. Arabalar geçer diye sevindim. Ömer: "Sana da bir peynirli yediremedik gardaşum. Yarun gene gel. Gelmezsen çok kötü küfür ederim ona göre. Yarun peynirlunun alasunu yapacağım. " Gitmek için kapıya çıktım. Ömer: "Otur biraz daha, sicak ekmek içine yağ süreyim, çayla yersun. " "Faik Usta sorarsa cenazem vardı, yolda

kaldım, firina siğindim dersun!... " Ömer; , ilk ağızda çıkan ekmeği tam ortasından ikiye ayırıp içine tereyağ, bastı. Kaya parçası gibi sert tereyağını ekmeğin içinde gezdirip eritti, buharı yüzüme dolandı. Ekmeği alıp sahile çıktım. Bulutların gölgesi suya vuruyor. Küçücük bir dere. Derenin kıyısında! parlak mı parlak yemyeşil otlar. Tabiat kaskatı kesilmiş, in cin, top oynuyor. Çok uzakta dağın yamacından bir meee sesi geldi. : Ömer de yanıma geldi. Gözlerine baktım, dereyi, denizi, beni, mermi gibi delip geçiyor. Hâlâ başından ateş gibi dumanlar çıkıyor. Saf bir vahşi! İnsanların en değerlisi. Ucu bucağı olmayan! bir imkânsız sevdanın yıktığı bu beden içinde çırpmıyor. Bu ülkeden kaçmayı o bedenden kurtulup çıkmak sanıyor. Kesin katil olacak bu çocuk. Sevdasının kuvvetini dizginleyecek iradesi, yılların bomboş beklentisiyle paramparça olmuş. Tereyağ dolu sıcacık ekmeğe vahşi bir diş geçirdim, ilk insanın ilk avına saldırması gibi. Ölümcül sessizliği, dişlerimin, çenemin zevkli gürültüsü bitirdi. Ekmeği sanki iki ısırmayla bitirdim. Hepsi kapkara, bir ordu kadar çok kara civcivler ayaklarımın arasından tünel gibi geçtiler, bir müddet peşlerinden koştum.

Kamım doydu kendime geldim. Kayalıkların üstünde yeşil yosunlara, babam öleli iki gün olmuş, ben burda ne yapıyorum, diye sordum. Kokladım yosunları. Çok güzel kokuyorlar. Vicdanımın ağına düştüm. Gece, Faik Usta'ya yapılanlara nasıl sessiz kalabildim. Yeterince iyilik yapmadan burdan gidemem… Faik Usta, uyuduğu kapkara süngerin üstünde bir dağ gibi kımıldadı. Altı aylık kış uykusundan yeni kalkmış, kıllı ayı gibi. Koskocaman gövdesi, kazma parçaları gibi yüz kemikleri. Minicik bir musluğun önüne huşuyla eğildi. Su, iplik kadar ince akıyor. Dudaklarıyla dualar mırıldanarak abdest aldı. Göz ucuyla bana tatlı bir selam verdi. Çürümüş pencere tahtaları macunlan içinde karıncaları gördü. Üstüne basarak terlikleştirdiği ayakkabısını eline alıp karıncaların her birinin başına vura vura: "Ula, ninesini ...tiklerim. Peygamber efendimiz size demedi mi, Müslümanın evine girip onları rahatsız etmeyeceksunuz, demedi mi?"

Her bir yanı tel tel dökülmüş hasırın üstüne Ömer, Faik Usta'ya hiçbir şey demeden, vurdu başım yattı, horlamaya başladı. Faik Usta

fırının kapağını açıp gözleriyle bir inceleme yaptı, sinirden deliye dönüp Ömer'in yatağına hücuma geçti: "Ha bu kadar odun atılır mı, bu odunlari sen mi getirdin?" Bana döndü: "Cahil uşak, cahil. On senedur çalişiy, işi öğrenemedi... " Kıtır kıtır ekmeklerin kırılarak, dökülerek kızarmış kabukları, süslenmiş dantela gibi. Faik Usta: "Mübarekler... mübarekler" diyerek, sanki her birini ayrı okşayarak kucağına alır gibi, alıp göbek taşına atıyor. Ekmekler çok kutsal, peygamber çocukları gibi. Minicik bebekler gibi ekmekler, elleri yansa da, hayranlıkla kızarmışlıklarını seyredip, camın önüne diziyor. Kabarmış ekmekleri seyrederken gözlerinin içi hayal doluyor. Çok mutlu. Faik Usta'nın gözleriyle bir de ben baktım ekmeklere, tek tek. Hepsinin ortasında ince uzun, zarif bir çizgi, elif olmalı bu çizgi. Bu tek çizgi, "Allah bir" demek. Osmanlı'da âdet böyleydi. Hıristiyanlar da üçlemeden üç çizgi atardı. Faik Usta, hipnotizma olmuş gibi seri hareketlerle küreği fırına sokuyor, bir saniye oyalanmadan hızla ekmekleri fırlatıyor. Sanki hassas genziyle, burnunun önünden geçirip, her bir ekmeğin kokusunu içine çekip denetime tabi tutuyormuş gibi. Uykusuz, şapşal bir hayvan gibi izliyorum. Faik Usta, helanın yanında Ömer'in rakı şişesini buldu. İşte kıyamet orda koptu. "Ha bunlara para verursun, akillanmayacasun, dükkânda bet bereket birakmadun" deyip, şişeyi uyumakta olan Ömer'in üstüne fırlattı. Şişe Ömer'in bir tarafına gelecek diye korktum: "Uyuyor, yazık, uykusu çok derin, " diyerek önüne geçtim. Lafımı ağzında ezerek zevzekledi: "Uykusu derinmiş, uykusunda ...ecegum oni!" Akla hayale gelmez bir deliliğe şahit oluyorum, başım döndü, gecenin rolleri ters döndü, şimdi sıra Faik Usta'da. Bana dönüp hiçbir şey olmamış gibi: "Çay iç uşağum!" "Araba bekliyorum" "Çay içmekle adam ölmez, burada akşama kadar araba vardur!" Faik Usta yüce kalpli biri. Süpürgeyle fırının ağzındaki hamamböceklerini uçurumdan aşağı atıverdi: "Kimin malini yiysunuz, bulmuşsunuz hazır yanmiş firin, s...inizun keyfine karin doyurursunuz!" Çekine çekine, kapkara, her tarafı ezilip içine çökmüş alüminyum demliğe uzandım. Gece üstüme düşen korkudan eser kalmadı. İşte orada, sanki hayatım değişti. O an içimde, hayatımda hiç duymadığım bir şevkle coştum. Elime hızla bir bez alıp tüm fırını, helayı, merdivenleri, camları silmeye koyuldum. Tutamıyorum kendimi, Faik

Usta’nın seri elleri gibi otomatiğe bağlandım. Her şeyi yıkıyor, her deliğin tozunu alıyor, süpürüyorum. Bir saat içinde bir çuval dolusu çöp çıkarttım.

Faik Usta, bir saat önceye takılmış hâlâ söylenmeye devam ediyor: "Uykusu derinmiş, oni uykusunda... eceğum. " Eline süpürge alıp dış kapının önünü süpürmeye başladı. Dışarıyı temizlemeyi hiç akıl etmemiştim. Sokak çekirdek kabuklarıyla dolu, Faik Usta: "Ha bu komüniscikleri kim yiy ha burda" deyip, süpürge sapını polis jopu gibi çekirdek kabuklarının sırtına vura vura, çekirdek kitlelerini bir kenara yığıverdi!

Faik Usta lafları ağzında ezerek, mezeleyerek konuşmasını sürdürüyor: "Uykusu ağırmiş, oni, uykusunda ...eceğum. . " Birden bana dönüp, hayatımda hiç tahmin edemeyeceğim kadar ürkütücü bir hikâye anlatmaya başladı...

"Ben yetim büyüdüm uşağum. Daha yeni evlendum. Evlenduğumun sabahi, karim, bu adam öldi diye, köyü ayağa kaldurdi. Cenaze namazimi kildurdular. Beni toprağa verdiler, üstüme tahtaları yerleştirdiler. Üstüme toprağî attilar. Kapadilar mezari, gittiler. Kaldum orda. Tahtalarun altında bir kundak gibi kefene sarulmuşum, kimildiyamayrum. Bağurdum, bağurdum, ağzima toprak dolay. Tahtanin arasi boşluk, ellerimi kurtardim, başladum toprağî eşmeye. Mezarun içinde doğrildim. Tahtanin sivri yerini kürek gibi, yukari doğru soktum, döküldü toprak. Debelendum, debelendum, eşedum, eşedum... Dişarida nasil yağmur yağay... Şimdi ha bu vaziyet eve gitsem herkes hortlak diye korkar. Yorgunluktan bayilacak gibi oldum, dizlerimde derman galmadi, çöktüm aşağu. Köylüler gördi beni. Başladılar mermi atmaya. Bağurdum, duymadiler. Mermilerden kaçup tekrar girdum mezara. Kimse yanaşamayu bağa. Ben de gidemeyrum o tarafa. Jandarmayi çağurdular. Öbür köyün adamlari da geldi. Mezarluğun etrafı pazar yeri gibi kalabalık. Mezardan başimi çikarttum. "Ula ölmedim, korkmayun ölmedim... " Kaldurdular beni hastaneye. Burada Amerikan üsleri vardi o vakit. Oradan doktorlar geldi. Seni Amerika'ya götürüp orda inceleyeceğuz dediler. Köyde yerlerum var, taze karum var, birakup gidemem... Karim, ben hortlakla yapamam deyip o gün kaçti babasunun evine. O geceden

bir uşağum oldi, adini Ömür kodular... Ömür'ü bağa hiç göstermediler!"...

Faik Usta anlatırken sanki birkaç dişi çürüyüp toprak gibi döküldü, eti yeşillenip çullaştı, alnında çizgiler lif lif döküldü, sıcacık fırının ağzında ruhum buz gibi üşüdü. Çok korktuğumu anlayınca hikâyesini kesti: "Anlattuklarimi kafanda canlandirma, kötü olirsin!" "Gâvur doktorlar da öyle dedi, sakin ola yaşaduklarini kafanda canlandurma!" Faik Usta'ya dalmış ne yaptığımı bilmiyorum, ağaç kabuğu soyar gibi taze ekmeklerin kabuklarını kopartıp atıyorum. Faik Usta: "Ne yapaysun ula, ekmekden ne istiysun?" Ne yaptığımı bilmiyorum, sahile indim, minibüs durdurdum...

Üniversiteye başladığım günden beri babamdan uzak yaşadım. İçime, ölümüyle derin, karanlık bir mutsuzluk çöktü. Onu çok ihmal ettim. Bir daha ondan ayrılmak, uzaklara gitmek, vatan hainliğiymiş gibi acı verdi bana. Burada kalmaya, haftada bir babamın mezarına gitmeye karar verdim. Ömer'le de çok uğraştım. Ne Avustralya'ya, ne Kanada'ya gönderebildim onu. Maddi yardım da yaptım. Sonunda Ömer, Kıbrıs'a kaçtı. Mektup da attı. Bir otelde iş bulmuş. Üç yıldır burdayım. Bahçecik Cezaevi'nden çıkalı iki gün oluyor, otuz üç gün yattım. Ruhsatsız silah taşımaktan. Silahı Ömer'in arkadaşı Sari'dan aldım, üç yüz mil yona. Hiç aklımda, hesapta yoktu. Bir kıza tutuldum. Kızın kardeşleri ya bu kızı alacaksın ya da gözümüze görünme diye tehdit ettiler. Tedbir olsun diye taşımaya başlamıştım. Kızı görmemi imkânsız. Altı aydır ev hapsinde, sokağa bırakmıyorlar. Ben de kızı istiyorum ama, evlenecek gücüm, param yok. Seksen mil-: yon az para ama, burada çay, minibüs dışında masraf olmuyor, zaten yemeği fırında yiyorum. Üç yıldır Faik Usta'nın yanındayım. Ömer'den sonra Faik Usta geceye, hamura geçti, ben sabah küreğe, kasaya bakıyorum...

Yer yatağının altındaki taş duruyor mu?

Bazen, kaldırsam o taşı diye geçiyor içimden, Faik Usta ölse, belki tutamam kendimi, kaldırırım. İyi ki cezaevinde bir ay: yattım, hep bunu düşündüm. Bazen hayaller kuruyorum, o taşı kaldırıp gitmek burdan, zaten o taşı kaldırmadan bir daha gurbete çıkmam. Ama ben

kararımı verdim, o taş hep orda dursun, kimse kaldırmasın. Ben de burda kalayım... Bazen, geceleri, çok umutsuzluğa kapılınca, o taş hayallerimi kaynatıyor, kazan gibi... Senin anlayacağın, bazı geceler, işe yarıyor hayali!. .

İFTİRA

Hayatımda hiç kimseye mektup yazmadım. İster düzeltir, ister kısaltırsın. Hiç umurumda değil. Sen edebiyatçısın. Babam da doktordu. Ben lisedeyken trafik kazasında öldü. Üç tane dairemiz var. Annem, bir de kız kardeşim var. Tıbba yazılmamı annem istedi. Karadeniz'e tayinim çıktı. Sahilden on kilometre içerde. Yer adlarım ben yazayım, sen ister değiştirir, ister yazmazsın. Hiç umurumda değil. New York'ta bir üniversite buldum. Gideceğim. Annem tutturdu. Tayin yerini beğenmezsen New York'a gidersin. Sıkılırım orda dedim. Amerika'ya gitmemden korkuyor. Tayinim çıktığında annem bana bir pardösü aldı. Yanıma başka da bir şey almadım. Atladım otobüse gittim. Yolda kime sorsam cennet gibi bir yer dedi. Hayatımda ilk defa Anadolu'ya gidiyorum. Sağlık ocağında bir hemşire, bir de hizmetli. Çok iyi insanlar. Çok yardımcı oldular bana. Her gün ilaç şirketlerinden promosyon geliyor. Üç-dört koli ağzına kadar numune örnekleri dolu. Köylü ağrı kesici hastası. Şimdi ağrı kesicilerin listesini versem kafayı yersiniz. Kalın bir sis yere çökmüş. Bu sis hiç kalkmıyor. Balta seslen, ineklerin çıngırak sesleri. Başka da ses yok. Akıl almaz dedikodular cinayetten beter. Cahil, dar kafalı insanlar. Daha göreve başlamadım. Bölge gazetesinde aleyhimde "torpilli doktor" diye bir yazı. Beni nerden tanırlar. Niye torpilliymişim. Küçük bir kahvesi var. Üç-beş köylü akşama kadar önünde oturur. Köyün altından minibüs geçiyor. Bir sabah, bir akşam. Karlar eridiğinde çamur içinde inekler zor çıkıyor. Her gün yağmur yağıyor. Her yerden su akıyor. Bir kocakarı "kıyamet kopacak" dedi. Neden kopacakmış kıyamet, dedim. Dört gün oldu yağmur yağmıyor, bu kıyamet alameti, dedi. Muhtar hileci bir adam. Burada çok ünlü. Kaçak tütün içiyor. Eskimiş fötr şapkası var. Her çocuğun sümüğü akıyor. Anneleri sümüklerini etekleriyle siliyor. Üç gün dayanamadım. Yemek yiyemedim. Balığı severim. Balık yemek için her akşam minibüsle şehre inmem lazım. Gece dönmesi zor. Tarlalardan, ahırlardan gübre

kokusu geliyor. Ormanla çevrilmiş. Her yerde bir tehlike var sanıyorum.

Daha ilk akşam. Bir kocakarının ineği hastalanmış. "Ben anlamam" dedim. Çeke çeke götürdüler. Geceyarısı karanlık bir ahıra girdim. İnek upuzun yatıyor. Nesine bakayım. Kocakarı, "anlaşıldı sen bir şey bilmiyorsun" dedi. Eti mundar olmasın diye, silah çıkardı. Hayvanın başına dayadı. Vurdu hayvanı. Elinde satır komşusu bir kocakarı geldi. Elinde satır. Vurdu hayvanın boynuna. Kaçtım. Adım çıktı acemi doktora. Acemi doktor lafı işime geldi. Hastası olan sabah minibüse binip şehre iniyor. Bana uğrayan az. Her hafta ağaçtan düşen mutlaka olur. Kırık, çıkık sıradan. Senede birkaç tane omurilik, boyun kırılması olur. Neler gördüm. Ağaçtan düşerken ağacın dalı alnından girmiş. Marangoz testeresi gibi ön bileğine kadar boydan boya yarmış adamı. Paniğe kapıldım. Telefona sarıldım. İstanbul'da arkadaşıma ben şimdi ne yapacağım dedim. Elim ayağım titriyor. Hemen otur, dik dedi. Adamı terzi gibi diktim. Patlamış bir çuvalı diker gibi. Sonra adamı hastaneye sevk ettik. Kendime bir güven geldi. Adam iki ay sonra hastaneden geldi. Dikiş yerlerini köyün kahvesinde gösteriyor. Şöhretim arttı. Şimdi de adım oldu, singer doktor. (Singer dikiş makinesinden).

Dillerini çözemedim. Ne diyorlar anlamıyorum. Kadın geliyor çarşaflı. Karşıdan "bağa bir şey oldi?" diyor. "Ne oliy sağa?" diyor yanımdaki hizmetli. "Habule başıma ateş çikayi" deyip göğsünü gösteriyor. "Ha burdan yukari yanay!" Tamam teyze, al şu ilaçları. Hapların şöhretini duyan kapıya dayanıyor. Dedim ya ağrı kesici hastası. Verdiğin hapların markalarını beğenmiyor. Doktordan daha iyi tanıyorlar. Anladım sonunda "bağa bişey oliy?" diye gelen olursa, hiç yüzüne bakmadan hapı uzatıyorum.

Çocuklar fındık ağaçlarının altından küçücük çilekleri toplayıp getiriyor. Adı hamufle mi, hamule mi... İçlerinde bir tanesi, mavi gözleri fıldır fıldır. Sibel. Kızıl saçlı. Sekiz yaşlarında. Muayene yaparken yanımdan ayrılmaz. Burda kimseye odadan çık denilmez. Herkes her yere girer. Eğlencem oldu Sibel. Ona her gün bir ilacın ismini öğretiyorum.

Evde televizyon yok. Oturduğum yer tahta gıcırtıları. Yürümesem de tahtalar genleşip gece yarısı böcek gibi sesler çıkarıyor. İstanbul'da imtihan haftaları bile haftada iki gece Kemancı'daydım. Akşamlan buz gibi sessizlik. Dünyanın telefon parası. Her akşam arkadaşları arıyorum, ne yaptılar, nereye gittiler. Köyün gençleri renoya binip içip içip geziyorlar. Köyün düz bir santimlik yeri yok. Bayırın üstünde. Aşağıda dere akıyor. Bir-iki sokak, yamru yumru. Uzun bir patika yolla çıkılıyor. Çalılara, otlara tutuna tutuna. Sabahın erken vakti hastaya çağırırlar. Mutlaka kahvaltıya oturturlar. Kahvaltı, kaya parçası gibi iri bir tereyağ parçası. Yanında ağzına kadar dolu kâse bal. Balın adını köylü "hakiki doktor" koymuş. Kahvaltıda yaşlı teyze, "sen sahtesin, hakikisi bu" diyor. Gülüyorlar. Ben de senli benli konuşmaya başladım. Madem hakikisi var beni niye gece yarısı kaldırıyorsunuz, dedim. Rahat konuşunca mutlu oldum. Hiçbir doktor söyleyemez. Bir daha beni gece yarısı kaldırmayın, dedim. Otoriter görününce hoşuma gitti. Emirler yağdırınca doktor olduğumu anladım. Bazen gün boyu patikalardan yürüyerek dağ köylerine hasta bakmaya gittim. Hiç yorgun düşmüyordum. Bir ay olmadı. Gündüzleri yorulmuyordum ama akşamlan üstüme bir bıkkınlık biniyordu. Günlük gazeteleri bir gün sonra sabah gelen minibüs bırakıyor. Bir hafta geçmedi gazetesizliğe alıştım.

Gittiğimin ikinci haftası. Bu doktor cumaya gitmiyor diye şikayette bulundular. Milletvekillerine. Bu adamı alın buradan.

Ben hayatımda bir parti başkanını, bir milletvekilini yüz yüze bu köyde gördüm. Parti başkanı muhtarlarla oturmaya geldiler. (Sağlık ocağı dört köye bakıyor.) Muhtar ağzımı aradı. Hayatımda hiç gitmedim, dedim. Parti başkam, "bizde doktor çoook" dedi. Falancanın da oğlu doktor çıktı, filancanın da!... Köylerinden yetişen bir sürü doktor varmış. Seni kovar onları getiririz, demek istiyor. Parti başkanına hakkımda yerel gazetede çıkan haberleri söyledim. Ben hayatımda tekzip bilmem. Bir gazeteye nasıl telefon edilir, bilmem. Oooo, onlara kulak asarsan yaşayamazsın, dedi. Ne ilginç insanlar. Beni hiç görmemişler. Hakkımda bir sürü yazı. Soğukkanlı görünüyorlar. Değil. Kazma. Kalınkafalı adamlar. Okul yıllarında yazılarını okurdum, Nihat Genç. Sağcı zihniyet, sağcı zihniyet. Ne

demek istiyor bu oğlan, derdim. Keser suratlı, derdin. Gördüm onları. Şimdi anladım.

Cumaya gitmeye başladım. Gide gele konuşmaya başladılar benimle. Büyük şehirde tanıdıklarım vardır diye her gün biri çocuğuna iş istemeye yanıma geliyor. Hastadan çok iş istemek için gelen. Tiksinti bastı içimi. Hepsinin Ankara'da, İstanbul'da okumuş çocukları var. Şehirde tanıdıkları çok. Birbirleriyle yarışa girmişler. Kim çocuğunu önce işe koyacak. İşleri güçleri particilik. MHP'den DYP'ye, DYP'den ANAP'a. Her biri birbirine küs. Particilik demek, iş demek. İmam da partici. Onunla da konuşmuyorlar. Hutbede, Müslümanlar küs olmaz, selamlaşmak Allah'ın emridir, dedi. İmam dedi ki, ilk selamlaşanlar Adem ile Havva'dır. Cami çıkışında imama muhtar sordu, "hocam ilk siktiri kim çekti?" Gülmekten yıkıldım. Ama onlar hiç gülmüyorlar. İmam da cennetten kovulmayı anlattı. Acayip bir şey fark ettim. Çalı, çakıl gibi adamlar. Hiç gülmüyorlar. Ağlayan bir insan da görmedim. Bir de işine yarar mı bilmem, iki kişi birarada görmedim. Her işi tek başına yaparlar, her yere tek başına giderler. Kızları kadınları hakkında her gün bir dedikodu çıkar. Birbirleriyle konuşur gibi yapıyorlar. Konuşmuyorlar gizlice birbirlerini sorguya çekiyorlar. Birbirlerinin ağzından çıkacak bir laf bekliyorlar. O bir şey desin. Ben de bir şey diyeyim. Yaşlı köylü kadın. Ağzında diş yok. Muhtar telefon etmiş. Telefonda, dudağını emeyim, demiş. Jandarma geldi, muhtarı götürdü. Kadının ifadesini aldı. Bir ay köyde dudağını emeyim lafı gezdi. Her lafa dikkat edeceksin. Ağzından kaçacak bir laf ölüm tehlikesi.

Hastalarla çekinerek konuşmaya başladım. Muayeneye gelen biriyle tek başına odaya girmiyoruz. Kadın olursa. Genç kadın olursa elimi dokunmadan. Uzaktan. Neyin var, deyip, çoğunu şehirde hastaneye gönderiyorum. Bazı sabahlar pazara inecek köylüler sepetleriyle kapıda kuyruk oluyor. Katır kervanı gibi. Bir gün kapı önünde basamakta çömelmiş çarşaflı bir kadın. İçeri aldım. Odaya geçti. İçinden, takvim yapraklarına poz veren manken gibi kız çıktı. İçinden mayo giymiş. Dondum kaldım. Utancımdan değil. Kadını mayoyla görünce. Kapıyı kapatıp gözden kayboldum. Gözlerine bir an baktım. Dokunsan kırılacak ağaç gibi. Çok ağlamış. Gözleri su dolu. Daha bir

dakika önce, geç içeri teyze, demiştim. Teyzeyi görünce. Kendimi öldürmek istiyorum, dedi. Giyindi yanıma geldi. Dar bir odadan, evden çıkamıyor. Derdini anladım, psikiyatriye gönderdim. Gitmemiş. Bir ay sonra bir daha geldi. Çok rahatlamış. Teşekkür ederim doktor bey, dedi. İlk defa insanlara benzer bir sözcük. Teşekkür ederim. Bu sözcük tedavülden kalkmamışsa herkes söyleyebilirdi... Çok nazikçeydi. Yanımda açılıp, birine açılıp dökülmesi rahatlatmış. İstediği buydu. Bu kadar bir şeydi. Kadının ellerini gördüm. Bembeyaz vücuduyla ilişkisi yok. Katı, nasırlı, katır gibi. İki göz bir evi. Bir küçük tarlası. İki tane yetim büyütüyor. Erken evlenmiş. Yaşı şimdi yirmi sekiz. Kocasının adını şehirde bir caddeye vermişler, doğuda savaşta ölmüş.

Daha önce iftira nedir hiç düşünmedim. Burada insanlar iftirayla yaşıyor. Ülke sorunlarını sıralarken başa ekonomiyi, bölücülüğü koyarlar. Burada birinci sırada iftira. Şimdi gece gündüz ben bunu düşünüyorum. Zehirli bir ok iftira. Neye benzetiyorum. İlkel insanların, ucuna zehir sürdükleri kargılarına benziyor. Onur kırmaktan öte. Kişiliğinizi infilak ettiriyor. Bir anda patlıyorsunuz. İftira atan adamı en fazla cahillikle, yalancılıkla suçlarsınız. Ama iftiranın kurbanı çok kötü durumda. Daha da aşağı çekiliyor. Şeytanın dipdiri yaşadığına inanıyorum. Kötülükler içinde capcanlı yaşayan en büyük felaket iftira. İftira, hızlı, derinden hemen kana karışır. İftira zehrinin rengi tamdır. Ruha hızla giren bıçak gibi. İftirayı sabah akşam uzun uzun düşünürler. Bu adamı nasıl yıkarız. Bir insanın neresinden öldürüleceği bilinir. Aile içinde günlerce sürer iftira hazırlığı. İftirayı koruyan geleneksel sözler de vardır. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz. Yarası olmayan gocunmaz. Hikâye. O an deliriyorsunuz. İftira cinayetten etkili. Kan davası bitti belki. İftira kan davalarından daha fazla can alıyor...

Kaç ay oldu gazete okumuyorum. Telefonun parasına dayanamıyorum. Ruhsal bozguna uğradım. Sabah uyanır uyanmaz, ıslak, çürümüş yaprakların yanma çömeliyorum. Onları inceleyen bilim adamı gibi. Elimde yaprakları tutar bakarım. Vakit geçmez. Köylü beni görünce o halde neler uyduruyor kafasında tahmin ediyorum. Ayaklarım çamur içinde. Ormanın içinde pantolonum

çamurlanmadan oturacak kaya parçası arıyorum. Hasta geldiğinde aşağıdan bağırırlar. Islık çalar, inerim. Çok manalı bakarlar yüzüme. Ne oldu buna diye. Acemi doktor gitti. Yerine "Hallenmiş doktor" geldi. Ya da "halli doktor" diyorlar. Deli doktor demek. Haklılar. Gürültü istiyorum. Beynimi dolduramıyorum. Kendimi bir gece kulübüne atıp sabaha kadar sesle doldurmak istiyorum. Gecenin bir vakti dalıyorum ormana. Elime teneke geçirip, ağaç dalım bulsam, bateri gibi vuruyorum ağaçlara. Sessizlikten kurtulmak, tüm ıssızlığı doldurmak. Allah'tan her gün bomba gibi bir dedikodu düşüyor. Kıran kırana bir iftira kampanyası. Herkese uğraşacak iş çıkıyor.

O hafta bir skandal daha patladı. Kahveyi çalıştıran askerden dönmüş çocuk evlenmişti. Gelin, annesine, annesi kocasına, çocuk arkadan istiyormuş, diye şikayet etmiş. Babası bu çocuk ibne mi diye doktora muayeneye götürdüler. Rezillik. Doktor "muayeneyle anlaşılmaz" deyip kovmuş bunları. Gelinin babası, ibne olmadığına dair bir rapor vermezseniz hastaneden ayrılmam, diye tutturmuş. Doktor, rapora gerek yok, sözle söylüyorum, demiş. Gelinin babası, köyde herkesin dilinde, raporu göstermeden rahat edemem, demiş... Caminin imamı o cuma vaazda laf çarptı. "Bakun ben belgesiz konuşmayrim, Kuran'ı delil gösteriyim, siz de belgenizi gösterin!" dedi. Zararsız, gülünç insanlar gibi görünüyor. Değil. Kanlı bir leke.

Yukarıki köyün öğretmeni ziyarete geldi. Nihayet konuşabileceğim adamı buldum diye sevindim. İki tür yön var burda. Yukarıki tarla, aşağıki tarla. Yukarıki orman, aşağıki orman. Dünya ikiye ayrılıyor, yukarıdakiler, aşağıdakiler. Öğretmenin altında Mercedes, içimden kıyamet kopardım. Onlar alışmış Mercedes'e. Kont gibi giyinmiş. Öğretmen değil, köyün konsolosu. Okulun önüne vardığımda neye uğradığımı şaşırdım. Yaşadığım müddetçe bu sahneyi unutmayacağım. İlkokul öğrencileri Mercedes'in dört tekerleği etrafında eğilmişler arılar gibi ellerinde çalılar, bir şey yapıyorlar, ne? Çalılarla tekerleğin çizgileri içine sıkışmış çamurları temizliyorlar. Bütün yollar çamur, birazdan yine çamur olacak, neden yaptırıyor? Öğretmen değil, sömürge valisi. Çocuklar Hintli paryalar. Üç-dört tane yetişkin kız öğrenciyi hiç derse sokmuyor. Onlar sabahları okula değil öğretmenin evine bulaşıkları yıkamaya gidiyor. Her gün gazete

okur, televizyon izlerdim, böyle şeyleri hayatımda neden görmedim? Hayvandan beter. Bu aşağılık insanlara ahır teslim etsen, ilk yapacakları şey, kendilerini ahırın komutanı tayin etmek. Çocukları çömelmiş görünce, ben de yanlarına eğildim. Ben de elime çalı alıp tekerlekteki çamur izlerini kazımaya başladım. Köylüden biri beni gördü. "Hayrola doktor bey?" diyecekti. Şaşkınlıkla beni izledi. Artık kuşkum yok. Tam deli doktor olmuşumdur. Öğretmen tıknaz, sırıtkan bir adam. Sabah okula bir defa uğrayıp, üst sınıftan bir öğrenciyi alt sınıfa yerine baksın diye bırakıp, bir daha ertesi gün sabah geliyor. İşte ben de iftirada bulundum. Bir de hademe var. Şişko bir adam. Sobayı yakmış. Sobanın yanında daha sabahın dokuzu, horul horul uyuyor. Ne kadar doğru bilmiyorum, hademeyle öğretmen küçük taşeronluk işleri yapıyor. Artık konuşurken çok korkuyorum. Şimdi ben de iftira mı attım...

Yarım gün yoktum köyde. Gündem değişmiş. Köylüler ellerine kazmalar, kürekler almış bir çobana bağırıp çağırıyorlar. Yüz yıl düşünsem aklıma gelmez. Burda gece hayatı varmış. Skandal. Fındık sonbaharda yapraklarını dökünce köye yaylımcılar gelir. Yaylımcı, sürüsünü otlatmaya gelen çoban. Fındıkçı, benim tarlama girsin ister. Çünkü sürü, yaprakları, çimenleri yerken gübre bırakır. Çoğu fındık sahibi duruma göre para alır ya da parayla yaylıma verir. Yaylıma gelen çoban belinde silah, külhanbeyi bir adam. Parti başkanından daha forslu. Buranın yabancısı sayılmaz. Yıllardır aynı fındık bahçesinde yaylım yapar. Zengin dul bir kadın var, Saadet Hanım. Ne çoluk ne çocuk, tek başına yaşıyor. Şehirde bir sürü dairesi var. Yalnız yaylım mevsimi çıkar köye. Yaylımcıyla geceleri ne olursa aralarında. Köylü ayağa kalktı. Belki de kadın dinlenmeye geliyor, günahım almayalım. Belki de yaylımcı sürüsünü otlatıp gidiyor. Bilemezsin. Hem de Ramazan günü. Kadın gece yarısı fındıklığa yemek götürmüş. Köylü görmüş. Yaylımcıya sahur götürüyorum demiş. İş büyüdü.

Saadet Hanım'ın şehirde bela mı bela tüccar kardeşleri var. Köylünün laf söylediği duyulursa köyü yakarlar. Bunların babası buranın eski zamanda ağasıymış. Tüm köylü onun marabası. Psikolojik bir şey, haberi duyunca kahkahayı patlattım. Neden

bilmiyorum, keyfim yerine geldi. Bir mutlu oldum sorma. Yaylımcıyı, kadını, ayrıntıları merak ettim. Ağzımın balı akarak sormaya başladım. Rüzgâr gibi girdim köylünün içine, herkes bir şey söylüyor. İçimdeki sıkıntılar boşaldı. Tüy gibi hafifim. Heyecanlı aşk ateşinin küllendiği fındık bahçesini merak ettim. Sürünün yanına vardım. Nemli yapraklar, yumuşak çimen.

Kırların en güzel çiçekleri. Gece ışıl ışıl ay. Yanında kuzular. Her şeyin karanlığa gömüldüğü aşk sahnesini düşündüm. Adımlarım ağırlaştı. Çıkamıyorum fındıklıktan. Taze yaprak kokusu. Çimenlerin dibine soktum elimi. Ellerimin serinliği. Kadının tenini düşündüm. İncecik bir sis bastı. Daha tahrik edici bir şehvet sahnesi düşünemem. Saadet Hanım beni fındıklıkta gördü. Burada ne aradığımı sordu... Dedikoduyu duyduğumu anladı. Manalı manalı, keşif mi yapıyorsun, dedi.

Saadet Hanım yılda bir-iki kere köye gelir. Her defasında bana uğrar. Yüzündeki beni aldırmak istiyormuş. Çok kolay, dedim, hastanede bir arkadaşımın adını verdim. Aynı bahaneyle bir daha geldi. Çok acır mı, kötü mü görünür? Ben ayılmadım, hizmetli söyledi. Yanında parmakları sosis gibi, kırmızı yanaklı bir kız getiriyor. Meğer kızı bana yapmak derdi. Öğrenir öğrenmez, hayatımda hiç yapmadığım bir iş yaptım. Bugün bile anlayamam nasıl yaptığımı, "burası oturma odası değil" deyip kovdum.

Ama bu çok önce. Öncesi var. Saadet Hanım beni kuyuya nasıl çekti. Bir Vesile Teyze var. Komşusu. Zavallı bir kocakarı. Saadet Hanım yardım ediyor, bakıyor ona. İlgilenmemi istedi. Felçli bir delikanlı odasından hiç çıkamıyor. Hava iyi olursa annesi yatağı dışarı çıkarıyor. Hava yılın on ayı kötü. Pencereden karşıki dağlara bakıyor. Dağlar orman. Hep aynı orman. Ormanı gösterip bana, cehennem böyle bir yer, dedi. Tekerlekli sandalyesi olsa bile bu yokuşlu, çamurlu yollarda sürülmez. Yatmaktan sırtında yemyeşil yaralar. Bir de nem. Kurtlar çıkıyor yaradan. Annesi sabunlu suyla yıkıyor yarayı. Onun istediği büyük şehirde kendi gibi tekerlekli sandalyeli merkezlere gidebilmek. Dünya dışı bir ev. Tahta döşekler. Kalın çiviler bir yerinize batıyor. Kireç sıvalı duvarın yarısı yıkılacakmış gibi dökülmüş. Felçli çocukta paranoya oluşmuş.

Yaralarını geceleri farelerin yaladığını annesine söylüyor. Annesi evin her tarafına fare kapanı kurmuş. Yürürken ben, dikkat et diyor. Öyle küçük kapan değil, ayı kapanı gibi, ayağınız içine girer. Boynunu hiç çeviremiyor çocuk. Evin bir odası kavanoz kavanoz turşu. Her şeyin turşusu. Tahta bir koridordan giriyorsun. Girişten iç odaya kadar sıra halinde dizilmiş reçeller. Bir de arka bahçe var. Ne kadar saksı bulmuşsa her bir şeyi ekmiş. Bu kadar çeşit çiçek orda gördüm. Annem bunları görse nasıl sevinir, dedim. Evin bir odasından hırıltılı sesler geliyor. Korktum. Kim var orda dedim. Bana göstermediler. Orda akıl hastası kızları yaşıyormuş. İnsan içine çıkmıyor. Beni görünce saklanmış. Duyar duymaz fenalaştım. Korkumdan olacak kızın kapısına tekme attım, çık dışarı, çık. Kapı açıldı. Karanlık içinde eşek gözü gibi iki göz. Gözlerim birazdan karanlığa alıştı, dayanılmaz bir çürük yumurta kokusu. Belki yüz elli kilo, belki iki yüz kilo bir kadın. Benden utanıp kaçmış. Bahçedeki çiçekler onun marifeti. Bundan iki ay önce zavallının başına bir felaket geldi. Annesi sigara içmesine izin vermiyor. Bok kokusu içinde evden yirmi metre uzakta kenefte içiyor. Kenef, tahta kulübe. Altı foseptik çukur. Bu vücuduyla bok kuyusuna düştü. Köyde traktör yok. Kasabadan traktör getirip, ip bağlayıp çıkartmışlar...

Canı sıkılmasın, sohbet olsun diye haftada, on günde bir çocuğa uğramaya başladım. Hepsi bu. Yapacak başka bir şey yok. Sibel'i anlattım mı? Hani mavi gözlü, kızıl saçlı. Sekiz yaşlarında. Dünya akıllısı bir kız... Burda bir sürü Sibel var. Ne zaman şehre insem yer tezgâhlarından kolye, küpe alıyorum onlara. Onun bilmiş konuşmaları olmasa ben bu köyde bir saat duramam. Yine toplanmış bir kucak dolusu çiçek. Ben hiç görmüyorum, nerden buluyorsun bu çiçekleri. Tuttu elimden, ağaçlara tutuna tutuna çıktık, ormanı geçtik. İki küçük dere atladık. Nasıl sevimli. Nasıl şakalaşıyor benimle. Orman her zamanki gibi. Felsefe kitabı. Hüzünlü hüzünlü yürüyen kuşlar gördük. Sibel bağırdı, koş, koş. Çıktım. Şaşkınlıktan dilim tutuldu. Küçük bir şelale. Minik bir göl. Yanında harabe, çatısı sağlam eski kilise. Yağmur yağsa içine saklanırsın. Buldum cenneti.

Akşam dört-beş olmasın, yirmi dakika yürüyerek atıyorum kendimi buraya. Su dökülürken duman çıkartıyor. Baygınlık veriyor. Ağaç

dallarının her biri insanın kemiklerine benziyor. Gündüz yemyeşil kertenkeleler sarıyor etrafı. Nasıl yeşiller. Akşam yarasalar kaçışıyor. Her yaprağın, her dikenin üstünde çiğ damlaları. Suyu içiliyor. Yazın yıkanıyorsun. Şelale küçük dalgalar oluşturuyor. Köpüklü suların parıltısı akşam güneşiyle alevleniyor. Gözlerim kamaşıyor. Sulak fokurduyor, ıslık çalarak dereden aşağı dökülüyor. Burda balık da varmış. Yavaş yavaş seyrediyorum. Ağaç gövdeleri suyun hışırtısıyla toprağını döküyor. Ne kadar kuş varsa cıvıltılarla doluşuyor dallara. Kuş sürülerinin sesleri her yeri dolduruyor. Çamurlu çimenin üstünde kayarak yürüyorum. Sular taşları oyarak o kadar güzel şekiller çıkartmış ki, biri papağana benziyor, diğeri maymuna. Bir köylü yıllar önce kazmasıyla orağını burda unutmuş. Durdukları yerde çürümüş. Demek ki yıllarca ne gelen var, ne giden. Eğlencem oldu şelale. Sanki şimdi "hoşgeldin" dediler. Yudum yudum içtim. Üstümü başımı çıkarttım. Otlara sürtündü vücudum. İçim içime sığmıyor. Keşfimle övündüm. Bir şey eksik diyorum. Akşamları gelirken, büyük teybimi getiriyorum, yanında birkaç bira, sonuna kadar açıyorum. Memleketi ilk defa sevdim. Torpilli doktor yazan gazeteciye hak verdim. Beni buraya kim tayin etmişse dua ediyorum. Hayatımda hiç böyle bir şey hayal etmemiştim. İyi ki Amerika'ya gitmemişim. Issızlığın ortasında kuşların, suyun gürültüsüyle onlarca gün, aylarca gün, her günün üç, dört, beş saatini geçirmeden insan bu sarhoşluğu anlayamıyor. Yalnızlığı, sessizliği sevmeye başladım. Liseden beri hep kendime sorarım, mutlu olmak diye bir şey var mı? Varmış. Çamurlu çimenlerin üstünde kendimi tutamayarak yabani hayvanlar gibi çığlıklar atıyorum, tuhaf sesler çıkartıyorum, durduk yerde sağa sola deparlar atıyorum, durduk yerde o ağaca, bu kayaya tırmanıyorum. Neyi neden yaptığımı bilmiyorum...

Annem tansiyon hastası. Yıllarca küçük kira geliriyle okuttu bizi. Yanıma gelmek istiyor, masraf olur diye korku ruhuna işlemiş. Telefonda yalvarıyorum. Köylülerin reçellerini, turşularım. Cennet buralar anne çok seveceksin diye bağırıyorum. Ballandıra ballandıra anlatmam işe yaramadı. Duygusal yönden çalıştım. Anne, bana altı yaşından beri oğlum seni ne zaman baban gibi hasta muayene ederken göreceğim, der dururdun. Hadi gel. Burda zaten hastalar

muayeneye gelmiyor, oturmaya geliyor, çaylar, kahveler üç-dört saatlerini geçiriyorlar. Kız kardeşimi, teyzemi de al. Ara tatilinde şubatın ortası geldiler. Terminale gitmeden, sahilde (……) dediğim yerde otobüs durdu. Hemen minibüsle köye çıktık. Teyzem yolda, "araba almamışsın sen daha doktor olmamışsın" dedi. Etraf karanlık. Yarın olunca görürler!

Yatmak üzereyiz. Jandarma geldi. Bir trafik kazası var. Doktor Beyi çağırıyorlar. Hızla çıktım. Arabanın içinde benim yaşlarda komutan. "Yanlış anlama, senden kuşkulandığımız yok, bir ihbar var" dedi. Neler oluyor diye başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Neymiş? "Küçük bir kızı iğfal etmişsiniz diye ihbar!" Korkudan dilim tutuldu. Başımı ellerimin arasına aldım, dondum kaldım. Komutan "yok, yok biz bu köylüyü tanırız, görevimiz ama, bir anlayıp dinleyelim!" İçimden iyi ki annemin yanında söylemediler, dedim. Komutan çok iyi davrandı, kahve ısmarladı, gülüştük, dertleştik, el sıkıştık. "Üzme kendini, buralar yabani yerlerdir, " dedi. Bilmiyorum belki de bir soruşturma tekniği olarak böyle yumuşak, dostça davrandı. Korktuğum başıma geldi. Ben jandarmayla giderken, köylü eve doluşmuş. Olup biteni söylemişler. Küçük kız, bizim Sibel. Vesile Hanım söylemiş. O zavallı bir kadın. Saadet Hanım’ın kuklası, kölesi. Artık bunlar umurumda değil. Annem o akşam, oracıkta düşüp bayıldı sanmışlar. Annem öldü. Kız kardeşimin korkudan dili tutuldu. Hâlâ kekeme. Konuşma tedavisine gidiyor. Başımdan geçenleri böyle kolay, sakin yazacağım hiç aklımdan geçmezdi. Anlattıklarım fazla değil, geçen yılın şubatında oldu. Bunları size yazarken ağzımın içinde yemyeşil bir zehir. Yüreğimde yemyeşil bir zehir. Dünyanın sonunu gördüm. Tiksindim bu insanlardan, taşradan, hizmetten, doktorluktan. Söyleyecek laf bulamıyorum. Amerika'ya gideceğim. Üç daireyi de satılığa çıkardım. Ekonomik kriz. Fiyatlar çok düştü. Düşündüm, babam bu daireleri nasıl çalışmış, nasıl kazanmış, ben iki yıl dayanamadım. Satmayacağım. Kardeşimin okul masrafı olur. Beşinci sınıftayken derslerin ağırlığından depresyon geçirmiştim. Sırf annemin gönlünü hoş tutmak için doktor oldum, yoksa bırakacaktım okulu. Şimdi hiçbir şey umurumda değil. Hayatımda ilk defa uçağa da annemin cenazesini getirirken bindim.

Siz Nihat Genç, ders aralarında okurdum sizi. Ne diyor bu oğlan derdim, hep. Cahilliğin ne olduğunu insan kurban vermeden anlayamıyor. Hiç kimseye bağıracak, küfredecek halim yok, artık hiçbir şey umurumda değil. Düşünüyorum, annem beni ne meşakkatlerle okuttu. O okul yıllan bitmek bilmedi. Sonra birileri bizi bu cehennem kuyusundan içeri atıverdi...

ÇAVUŞLAR

(Anlatacağım hikâyenin Türkiye'yle, bu ülkedeki herhangi bir kurum ya da kuruluşla, bu ülkede yaşamış herhangi bir kişiyle, isimle hiçbir ilişkisi yoktur. Hikâye tamamen uydurma ve hayalidir.)

Askerden dönmüşüm, belki de bir sene mıh gibi yere bakıyorum, kimseyle konuştuğum yok, nerde otursam, ne iş yapsam mıh gibi yere çakılı gözlerim, kimse ağzımdan laf alamıyor, Allah sizi inandırsın, 64 kilo gitmişim 51 kilo gelmişim, aslında ölene kadar konuşmayacaktım, bir doktor arkadaşıma anlattım, uyduruyorsun, bunlar bir psikopatın hayal dünyası dedi. Kendi özel yaşantım, kişisel sıkıntılarım beni psikopat yapmıştı, askerliğin bunda ne suçu var. Zaten psikopat olmasaydım yazar da olamazdım, yazarlık için gerekli şey, ancak ruh hastalarına özel derin hayal gücüdür, bu hayal gücü, derin korkular ve derin aşağılık duygularıyla açığa çıkar!

Allah seni inandırsın ağbi, hiçbir şey yediğim yok. Hanım hanımcık yetişmişim, yemekleri midem kaldırmıyor, büfeden bisküvi, yoğurt alayım, ona da para yetişmiyor, beş kuruş para gelmiyor, kimse yapmaz, sigarayı bıraktım, ondan bundan dileniyorsun olmuyor. Sekiz ay yaptım ağbi, uzun dönemi insanın aklı almıyor, bizim iki katı. Uzun dönemle aramızda bir sinir savaşı, küfürleşme, kavga bitmiyor, takmışlar bize. Onlar da haklı, biz şu mevsim geçsin uçacağız diyoruz, onlar gelecek sene de buraya kazıklı. Şimdiki aklım olsaydı otuz yaşını beklemez yirmisinde giderdim. Daha ilk gün, teslim olduk, üniformaları giydik, benim elbiseyi göreceksin, çuval gibi düştüm içine, herkes bakıp gülüyor. Koğuşa gidiyoruz, daha bismillah. Uzun dönem çavuşlardan, koğuşun kapısında parmağını göğsüme koydu: "La çömez, benim iki ayım kaldı, senin var ya oğlum, senin askerliğin bitmez!" Pis pis sırıtıyor, hiç tanımadıkları adamlara küfürlü şakalar. İçerisi ölgün ışıklı, koğuşun kapısı cehennem kapısı. Bir yere düştük, hapisten beter. Koğuş burdan ta şuraya, iki yüz kişilik yatakhane. Ranzalar altından sesler

geliyor, solumalar, baktım, on-on beş asker akrep gibi sürünüyor, ta burdan en dibe kadar, başlarında çavuş: "Durmayın lan, duranı... erim!" Sürünen çocukların paçalarında koğuş sıcaklığına rağmen buzlar çözülmemiş, çocukların yüzündeki acı ifadeyi gördüm. Yanımda yeni tanıştığım İstanbullu Sedat vardı, ona döndüm: "Biz öldük oğlum Sedat!" Anasının kuzusu bir sarı oğlan vardı, bembeyaz yüzü, hanım hanımcık bir oğlan, babasının galerileri varmış. Uzun dönem çavuş, koğuşun kapısında oğlanı tuttu. "... mmmmm! diye bağır ulan, bütün koğuş duysun. " Çocuk utançla tebessüm etti, sonra korkuyla yere bakındı... "... . mmmmmmmm diye bağır lan!" Çocuk kurtulamayacağını anladı, kekeledi, dudakları arasında hefifce "... m" lafı çıktı, "oğlum dayılık mı yapıyorsun, bütün koğuş duyacak mmm diye bağır! Bak ben bağırıyorum aynen böyle (yırtınarak): mmmmmmmmmmm!"

Çocuk utancından ağlamaya başladı. Diğer çavuş, sonradan öğrendim ismini Azmi Çavuş, "ulan askere gidiyoruz diye hepiniz karı ...miş öyle gelmişsinizdir, herkes ...tiği karıyı anlatacak, sen anlat la, sen gel anlat!" Elimizde torbalar zamk gibi kaldık koğuşun kapısında, ya... m diye bağıracağız, ya ...tiğimiz karıları, kurtuluş yok. Azmi Çavuş başka bir aceminin yakalarına yapıştı: "Söyle oğlum nerelisin?" Galerici oğlan: "İzmirliyim!" Azmi Çavuş diğer çavuşlara kahkahalar atarak bağırdı: "Bulduk oğlum bulduk, ... mm bol olduğu memleketten geliyor!" Çavuşlar galericiyi ortasına aldı: "anlat laaa, karıyı nasıl ...tin bacaklarını nasıl açtın, kabak gibi miydi lan, kıllı mıydı... " Çavuşların hepsinin yüzü rüzgârdan olmalı çingene karası, hepsi şeytan, cellat, kabadayı, piç, fare, kuyruğu kesilmiş köpek karışımı bir şey, bütün karakterleri toplamışlar. Biz, taş kadar hareketsiz, taş kadar suskunuz! Sedat'ın kulağına: "Boku yedik oğlum!" dedim, Sedat: "Keşke ...tümüze şişe sokup ibne raporu alsaydık!"

Sekiz aylıklara dayak yok, bir ben her gün dayak yiyorum. Altı bin kişi dizilmiş insan denizi, koca tugayın içinde gelip beni buluyor, binlerce asker seyrediyor, diz, tekme yere düşüyorum. Kalk lan! Ben de kalkmak, dik durmak istiyorum, çok utanıyorum! Baldırıma yine bir diz, yere düştüm, çiğniyor. "Kalk lan!" Kalkamıyorum, midem

bulanıyor, altı bin kişi önünde kusuyorum. Kaldırın lan şu pisliği. Leşimi sürükleyerek helaya götürdüler, kusmuğumdan yol haritası yaptım, iki asker toprakla kusmuğumu örtüyor. Ben psikopatım ağbi. Selam verince parmaklarım düzgün durmuyor, çocukken D vitamini eksikliği, kemikler kaynamamış, "bu ne biçim selam", başlıyorlar dövmeye. "Benim parmaklarım sakat, düz durmuyor" diyorum. Sekiz ay aralıksız her sabah her içtimaya çıkışta. Ben psikopatım ya ağbi, çok dövdüler. Bir sabah asteğmen yolda çevirdi, önce sert bir tokat yapıştırdı, sol yanağıma kızgın ütü yapıştırmışlar gibi bir hafta öyle gezdim. Bizim Sedat, "Komutanım o sekiz aylık, seninle aynı okulu bitirdi, onu niye dövdün?" dedi, asteğmenin özrü kabahatinden büyük: "Ne bileyim, köylü, çakal birine benziyordu?"

Hiç unutmam ağbi, tören duruşundayız, silahlar önümüzde, meğer birisi yanlış tutuyormuş, komutan küfrederek tabura girdi, bin kişi içinden beni buldu: "O tüfeği ananın ...ına sokarım! Doğru tut!" dedi. Gece koğuşta çocuklara gizlice, kimse size küfredemez, kimse sizi dövemez, yasalarda yok, hakkınızı arayın şikayetçi olun, diyorum. Şimdi herkes duydu, herkesten önce benim hakkımı aramam lazım. Askerliği yakmayı, disiplin cezasını göze aldım, komutana çıktım: "Komutanım bugün bana tüfeği ananın ta ...ına sokarım, dediniz, benim anam Karşıyaka

Mezarlığı'nda yatıyor, üstelik bu küfrün Atatürkçülükle, askerlikle, insanlıkla hiçbir ilişkisi yok!" Komutan genç bir üsteğmen: "Oğlum biz de insanız sinirleniyoruz. Niye ciddiye alıyorsun. Otur şöyle. Komutan askerden özür dilemez, sen ne dediğimi anlamışsındır, hadi koğuşuna git, çavuşlardan küfreden olursa bana haber ver!" Tam çıkıyorum, "haaa, sen tarihten anlıyormuşsun, yarın dersim var, Atatürk ilke ve inkılaplarım yaz, sabaha teslim et!" Al başına iş. Bütün koğuşu uyandırıp soruyorum, harf devrimi kaç yılındaydı, şapka inkılabı kaç yılındaydı, kafa kalmamış, devrimlerin her birine yirmili yıllardan uydurup yazdım...

Komutan çavuşları toplayıp, bir daha askere küfrederseniz belanızı ...erim, diye fırça attı. Azmi Çavuş'un yüz rengi koyu tütün sarısı, insafsız bir ifadesi vardı, kumlu çakıllı eğitim alanında askeri karşısına aldı, Almanya'dan gelmiş, kolunda dövme olduğu için

aşağılanıp hırpalanan bir oğlana: "Söyle lan, Atatürk ne zaman öldü?" "1938'de komutanım!" Oğlanın ön kaval kemiğine gizli bir tekme attı: "Atatürk öldü mü lan, kalbimizde yaşıyor ibne, kalbimizde yaşıyor! Şimdi söyle Atatürk kaç yılında öldü?!" Asker: "Atatürk ölmedi komutanım, kalbimizde yaşıyor!" Azmi çavuş dilini dişlerinin arasında sıkıştırarak: "Ulan ibne Anıtkabir'de yatan kim?" Askere tekrar: "Şimdi bir daha söyle Atatürk kaç yılında öldü!" Uzunca bir sessizlik, çocuk ağlamaya başladı. Diğer çavuşlara dönüp: "Niye ağlıyor bu oğlan?" Bir Laz çavuş: "Atatürk öldüğü için ağlıyor komutanım!" İstanbullu Sedat kulağıma: "Atatürk buraya askerliğe gelse bu çavuşlar ona da aynı soruları sorar!" Esas duruşta susmanın acısı! Çavuşların suratları uğursuzluk bataklığı! Nikotinle sararmış parmakları. Çok uzaklardan cırcır böceklerinin sesleri. Yüzüm çok zayıf, tahtakurusu.

Koğuş tıka basa kalabalık! Herkes bir kere öksürse, bir kere ossursa: Havasız, zehirli kirli duman içinde! Battaniye altında için için ağlayan genç çocuklar! Kendimizi çavuşlara göstermeden gölge gibi süzülmek zorundayız. Hangisine gözüm ilişse çavuşların, hantal, azgın bir boğa! Hayvanca bir vücut! O suratlara bir saniye bakınca, yılgın ve bitik düşüyorsun. Ama çavuşlar küfrederken bile coşkulu, ter fışkırıyor alınlarından, asker bulamazlarsa kapı demirlerine kafa değil, tos vurma yarışı yapıyorlar! Çavuş oldum, dünyalar benim oldu.

Hiç revire çıkartmadılar, bir yarım gün çarşı izni o kadar. Hiç tek başıma kalıp bir dakika sigara içemedim. Pırpırları yeni taktım. Arnavut, uzun dönem çavuş: "Gel lan çavuş, denize karşı sigara içelim, ağaçların altında!" Bu nasıl hürriyet, bu nasıl güzellik, nasıl sevinçliyim. Arnavut çavuşla ağaçların altında oturduk, ufukta bir beyaz yelkenli, daha sigarayı yeni ateşliyorum, Arnavut: "Şimdi o yelkenlinin içinde ne güzel fosur fosur osuruyorlardır. " Manzara boka döndü. Ömrüm boyunca ne zaman yelkenli, rahat insanlar görsem, Arnavut'un sözleri geçiyor zihnimden. Revire çıktım, uyuyamıyorum, yemek yiyemiyorum, iki ayda on kilo verdim: "Git sıç, bokuna bak, kurtlar kaynıyorsa tekrar gel", "kurt yoksa gelme, bir şeyin yok!" "Kurtları nasıl anlayacağım?" "Onlar kıvıl kıvıl kaynar

görünür!" Kurtları görmem için taşa sıçmam lazım, askerlik boyunca taşa sıçıp bokumu inceledim. Bütün arkadaşlar dağıtıma başka yerlere gitti ben burada eğitim çavuşu kaldım. Ben de Azmi Çavuşların takımına geçip acemileri eğiteceğim. Komutanlar sıkı sıkı tembih etti: "Acemilere küfür yok, dayak yok, çavuşlardan dayak atan olursa da komutana şikayet edeceksin" Çok sevdim komutanı. Yemin ettim. Asla küfür, asla dayak yok. Bir tokat dahi atsam intihar edeceğim, bu duygulara geldim. PKK savaşı daha başlamamıştı, ilk acemiler geldi. Giydirdik. Koğuşa getirdik, dolaplarını hazırladık, eğitim alanında yanaşık düzene aldık. Acemilere konuşma yaptım, burada tek bir tanrı var: Şafak. Her saniyeyi sayacaksın, dakikaları sayacak, her biten gün fethedilmiş bir ülke, son gün, fethedilmiş koskoca dünya, hürsün...

Daha ilk gün, bismillah, acemileri yemekhaneye soktuk. Aralarında o dakika fısıldaşarak anlaşmışlar, yemek yemeyeceklermiş. Neden, dedim. "Kaşıkların üstünde USA yazıyor, biz aramızda para toplar Türk kaşığından yeriz!" dediler. Tamam toplarsınız, ben de komutana söylerim, hadi yiyin. Diğer çavuşlara benzememek çok zor! Birkaç gün geçmedi, devre kaybı bir oğlan geldi. Aslen Adanalı, Kasımpaşa'da büyümüş. Külhanbeyine benziyor. Çok uzun boylu, sert yüzlü. Erkek güzeli bir oğlan, adı: Cemil! İki yüz askerin ossuruğu ve ayak kokularıyla koğuş, battaniyelerine sarılmış yatma hazırlığında. Cemil koğuştan girer girmez, başta Azmi Çavuş, altı çavuş etrafını sardı.

Palaskaları çıkartıp, buzla kaplı betonun üstüne düşürdüler. Oğlanın yağlı kâğıt gibi kaygan ve kara vücuduna kırbaç gibi indirmeye başladılar. Gömleği parçalandı. Sırtüstü çıplak, beton üzerinde sürülmekten, omurga kemiği boyunca sıyrık. Cemil'in acıdan gözleri kısıldı, öyle kaldı. Kabarık göğsü, geniş omuzlu ve pek yakışıklı. Çavuşlar döverken eldiven taktı, yumruklar acımasın. Çeneye nişan alan yumruklar. Oğlanı ayağa kaldırıyorlar, sendeliyor, düşüyor. Böyle dayak görmedim. Susmanın, karışmamanın acısı dayanılır gibi değil. Cemil'in dayaktan yorulmuş kasları fazla direnemiyor, yere yığılıyor. Tekrar kaldırıyorlar. Çavuşlardan biri destekli bir yumruk çıkarınca, sanki lunaparktaki boks topuna vurmuş gibi, gülerek

yumruğunu sıvazlıyor. Sonra arkadaşına sırıtarak dönüp: "Nasıl kodum la, nasıl gömdüm laa!" Cemil, önce elleriyle yüzüne gard yapıyordu. Ama on beş dakikayı geçen tekme ve yumruk şovundan sonra, kolları erimiş gibi düştü. Cemil, ranzanın demirlerine sıkıca sarılıyor. Acı dolu ahlar, kadın gibi çığlıklar çıkartmamak, ağlamamak için dişlerini sıkıyor. Küflü karyola demirine diş geçiriyor. Cemil'in yüzü, vücudu on dakikada kapkara bir muşambaya dönüştü!

Çavuşlar bodoslama tekme tokatı bırakıp, yumruğun ve tekmenin estetik çeşitlerini denemeye başladı, sanki karate kursundaki numaraları öğreniyorlar: "Bak la bak, bi de şu hareket" deyip, omurgasının tam üstüne yukardan aşağı dikine bir tekme. Kabadayı görünümlü Cemil güçten düştü, bir fare leşi gibi yığılıp kaldı. Korkudan kimse Cemil'in leşine yanaşamıyor. Cemil'in yanına indim, yüzüne baktım, ağlamaya başladı. Damarları kablo gibi dışarı fırlamış. Yüzü ezilmiş, sanki eski bir boks şampiyonu gibi yüzü fazlaca morarmış. Koğuştan izinsiz çıkmak da suç, çocuğa yardım da yasak. Cemil'in kulağına: "Bunların hepsi geçecek, sen ağlama" dedim, alt ranzalardan birine çıkarttım.

Ertesi gün eğitimdeyiz, molalarda marşlar da öğretiyoruz. Akşama doğru yorgunluktan canı çıkan askere "Allah Allah" diye bağırttır, inanılmaz bir güçle koşuyor, canlanıyorlar, "Allah Allah" dediklerinde önlerinde kimse duramıyor. Bin yıllık, iki bin yıllık Türk tarihini düşünüyorsun, bu gücün karşısında kimse duramadı... Ne kadar yılgın, güçsüz, bitkin olursa olsunlar, "Allah Allah" dediklerinde hiçbir kural, hiçbir emir, hiçbir karşı güç tanımıyorlar! Allah Allah diye bağırdıklarında, sanki koca tarih tek bir beden oluyor, sanki o küçücük acemi çocukların hepsi birer heybetli ve yıkılmaz dağlardan oluyor! Bu iki kelime bir mucize, yüz milyar dolar, bin milyar dolar verip silah alsan, bu iki kelimenin bir dünya tarihini galeyana getirmiş inanılmaz kudretine yanaşamaz... Aman çocuklar yine azmasın diye, "Allah Allah" diye bağırttırmıyorum. Öğrendim eğitim çavuşluğunu, bunalımdan ve düşünceden ölür gibi olduklarında, askeri ayağa kaldırt "Allah Allah" diye eğitim alanını dört döndür, sanki o yorgunluğu onlar yaşamamış, sanki hepsinin altında görünmeyen dolu dizgin yeleli atlar varmış gibi!

Ertesi gün Azmi Çavuş Cemil'i çağırdı: "Gel lan Adanalı, ayakkabıları boya!" Cemil başı yerde koştu, utana sıkıla çavuşun ayakkabısını boyadı. Çavuş: "Olmadı, albayımınki gibi olacak, yala!" deyip Cemil'in ağzına dayadı postalı. Cemil başını yana kıvırdı. Çavuş: "La şuna bak, efeleniyor la... " deyip çavuşları çağırdı, dün geceki dayağın benzeri, Cemil dünkü kadar dirençli değildi, boynuna kramp girmiş gibi acılar içinde kafasını geri atıp ğa ğaaa ğaaaaaaa diye ağlamaya başladı. Taburun gözleri önünde, öyle çirkin ağladı ki çavuşlar hiçbir direnci kalmadığına iman etti.

Dayağı durdurmak için üstüne kapaklanıp, gelen tekmeleri engellemek istedim. Çavuşlar çocuğun burnundan gelen kanı görünce biraz da korkudan geri çekildiler. Yerde sürükleyerek helaya götürdüm, yüzünü gözünü yıkadım. Denizden yeni çıkmış köpekler gibi silkelenerek başındaki suyu üstüme sıçrattı. Silkinişinden, içinde kırılmamış bir dikkafalılık hâlâ duruyor diye düşündüm. Hela duvarına sert, vahşi yumruklar attı. Yumruklarından kan geldi, dizleri üstüne çöktü, dua eder vaziyette, derin bir suskunluğa daldı.

Darbelerle güzelim yakışıklı yüzü gitmiş, yırtıcı, saldırgan, façalı, sert, dört köşe bir suratı olmuştu. Sıfır numara tıraşlı. Kafa şişlik dolu. Acayip bozuk bir surat. Karşıdan karşıya kaşları tam bir hayvan suratına dönüşmüş.

Çavuşlar kunt yapılı, çıplak geniş enseli, enselerindeki her bir saç teli duvara çakılmış çivi gibi. Balta gibi kaslı, kütük gözlü. Bakışları iğne şişesi kırığı gibi çizip geçiyor. Akşamları, gündüz hırpaladıkları, ayakkabılarını boyattıkları acemileri alıp ağaçların altında ağlamaklı havalarla türkü söylettiriyorlar. Kibrit yakışları dahi cinayet pozuyla. Eşek şakaları gırla. Türkünün en dokunaklı, en dayanılmaz yerinde birbirlerinin arkasına geçip köpek... işi şakasıyla kuduruyorlar!

Cemil dişlerini zangırdatarak, hıçkırarak kinle içini çekiyor. Firar edeceğini söyledi. Bir şekilde bir şeye meydan okumak istiyor. Kendine hâkim olmasını, bir küçük hatayla askerliğinin uzayacağını ve disiplini, Hilton diyorlar, nezareti anlattım, iki metre yerde on kişi ayakta cezasını çekiyor. "Baba, ben bu manyaklarla yapamam" dedi. "Seni gizli gizli korurum, ben de çavuşum, sigaranı getiririm,

mektubunu atarım, senin yerine tanıdıklarına telefonu ben açarım, dişini sık, birkaç ay sonra sen de onbaşı, çavuşsun."

Her gün birkaç dakika olsun mutlaka Cemil'in bölüğüne gider, göz ucuyla gizlice bakarım, o da beni görünce dünyalar onun olur, göz göze gelmek güven demek, kontrol, arka çıkmak, sahip çıkmak demek, askerde önemli. Çavuşlar Cemil'i çağırmasın, Cemil, değil bölüğü, şehrin duyacağı yüksek sesle yırtınarak: "Emredersin komutanım!" deyip yılan balığı gibi kıvrılıp tavşan gibi koşuyor. Koşarken de bana işler yolunda işmarı çekiyor. Ne çabuk adam oldun dedi Azmi Çavuş Cemil'e, "gel lan cins, kepimi atıyorum git getir!" Cemil köpek gibi kepi getiriyor, çavuş daha uzağa atıyor, Cemil yine getiriyor, çavuş bu sefer ağacın tepesine atıyor. Cemil bir kedi gibi tırmanıp ağzıyla kepi tutup, çakı gibi selam verip kepi çavuşa uzatıyor.

Cemil bir ara bana: "Kendini niye tehlikeye atıp bana sahip çıkıyorsun hoca!" dedi. "Sen de çavuş olacaksın, onlar gibi tekme dayak yok, dayak askerlikte yok, bütün komutanlar sıkı sıkı tembih ediyor onlar yine dinlemiyor, gerçek bir askersen buraya gelmiş ana kuzusu çocuklara Allah ne verdiyse girişmeyeceksin, vatanını seviyorsan, ananı seviyorsan bu senin idealin olacak, tamam mı Cemil, söz ver bana... Cemil; "Baba var ya, ben bir çavuş olayım... Senin gibi asker babası olacağım. Kimse işten kaçmayacak, kimse araziye yatmayacak, bunun karşılığı, anama, dinime küfür yok, insanlık mı lan bu!"...

Azmi denen çavuş pisliğin Allahı... Parlak, güzel acemi oğlanların karşısına geçip "bu var ya ibne oğlum, erkek dediğin bu kadar güzel olur mu, baksana yanakları karı gibi. " Çocuk utancından yere bakıyor. Çavuşa dalsa, girişse, askerliği bitmez, şakaya vurmak istese, konuşması, komutana cevap vermesi yasak, sürünecek, çarşı izni, telefon izni kesilecek. Azmi pislikleriyle nam saldı. Aç aç gelmişti, bin tane askerin önünde sahneye çıktı. Kağıt parayı dondurma külahı gibi yapıp ucunu sivriltti, sivrilttiği ucu yalayıp, kadının ...ına soktu. Acemi oğlanlar yanımıza gelip, "abi var ya sivilde elime düşmesin" ya da: "Ağbi onun adresini bulduk. O tamam, o yok artık"... Herkes kendi kafasında Azmi Çavuş'a bir ölüm planı

hazırlamıştı. Kimsenin şakası yoktu. Gece gündüz Azmi'yi sivilde bulup organlarını ayırma planlarım gizli gizli konuşuyorlar, gece battaniye altında başka da muhabbet yok!

Bu. ötoğlanı içtima alanında, komutanı bekliyoruz, iki tabur askerin önünde. Ağbi ben kurt köpekleri gibi hızlı hızlı volta atmadan duramam. Bu lavuğun ağzında sakız, önüme çıktı: " ... tir git lan bölüğünün başına" dedi. Benim sigortalar attı. Elimde ağzına kadar dolu G3, doğrulttum. Çavuşlar, "bu psikopat la, valla psikopat" deyip kaçtılar. İki tabur asker çil yavrusu gibi dağıldı. Eğitim alanında elimde tüfek, tek başına kaldım. Silahı elimden kimse alamıyor. Koğuşta arazi olmuş Gırgır okuyor, bizim Sedat'ı bulmuşlar. Sedat Gırgır delisi, bu kadar olay olur kimse ceza almaz, Sedat'ın Gırgır yatak altında yakalanır ceza alır. Deve gibi bir oğlan, mimar, kafayı Gırgır'la bozmuş. Yanıma geldi: "Baba sen ne yaptın, askerliğini yaktın!" dedi, "şimdi komutanlarına şikayet ederler!"

Korkudan ödüm bokuma karıştı, ben ne bok yedim, firar edeceksen hemen şimdi et, bu işin sonu görünmüyor. Allah korudu. Komutanları yok. Sıkı tembih almışlar bölükteki olayları başka komutana da söylemezler. Sedat bana: "Bunlar acemi oğlanları kandırıp borç diye ellerinden paraları alıyorlar, sonra tel örgülerden atlayıp meskun mahalle orospu karıya gidiyorlar, silah deposunda içki saklıyorlar... " "Tamam" dedim, Azmi'ye haber gönderdim, komutana silah çektiğimi söylersen, ben de bunları söyleyeceğim. Olay kapandı.

* * *

Ağbi, koskoca eğitim sahasının ortasına biri sıçmış, var mı böyle bir şey, sıçan adamı buldular, benim bölükten. Çavuşlar beni rezil ettiler: İşte piskopatın bölüğü, askeri böyle olur. Çarşı izinleri kalktı, gece nöbetleri artırıldı. Sıçan çocuğu şimdi ben bölüğün ortasında tekme tokat... Yine de yapmamalıyım, konuşarak iknaya çalıştım. Sıkıca tembih ettim, olmasın, olmasın...

Ertesi gün bir vukuat daha, kule nöbetinde albay bölükten benim askeri sigara içerken yakalıyor. Üstelik kule, karargâhın tam önü. Albay pencereden bakınca görüyor. Çocuk gitti bir ay disiplin yattı, çıktı, ertesi gün yine... Askerliği uzadı, uzadı, ben geldiğimde on

günü vardı, hâlâ asker. Çocuk, karargaha yüzünü dönüp sigara içmekten kendini kurtaramıyor. Doktora gönderdik, yok bir şey. Gizli bir isyan belki. Yine kule nöbeti verdik, yanına çıktım. Şöyle baktım, masmavi deniz. Bulutlar çok eski zaman şehirlerinin hayaletleri gibi. İçinden çok eski zamanların meşaleleri yanıyor ve sanki tarihin tüm güzel kızları bulutlara yüzlerini saklamışlar gibi. Deniz öyle mavi, öyle derin ki, başınız dönüyor. Oğlana: "Oğlum manyak mısın, şurda bir ayın kalmış içme şu sigarayı!" "Ağbi bildiğin gibi değil, söz veriyorum kendime, bu manzarayı görünce dalıyor, unutuyorum. " Askerle ikimiz aynı anda denize daldık. Deniz çok güzel! Bu oğlan hayatında ilk defa deniz görmüş. Bir tuhaf bir şey oldu, farkında değilim, her şeyi unutmuşum, ben de çıkardım yaktım sigara, dalmışız. Çavuşlar bizi de yakaladı, sen de içiyorsun diye üstüme çullandı. Bizim deli oğlan suçu üstüne aldı, ben içtim, dedi. Mardinli bir oğlan. Köyünden hiç çıkmamış, iki sigara alıp Hilton'a gönderdim. Çıkınca çarşı iznine birlikte çıktık. "Ben dedi, hayatımda köyden çıkmadım, asansör, apartman, yüksek bir yere çıkmadım, bu kule köşk gibi, köye dönünce bu kuleden inşa edeceğim, bu kuleden her şey görünüyor, köyüm görünüyor, İstanbul görünüyor!" "Sen hiç İstanbul gördün mü?" "Görmedim, ama kuleden görünüyor!" Rüzgârı insanın yüzünü yakıp bir gecede karartıyor diye kimse kule nöbeti istemez. Kendime kule nöbeti yazıp kuleye çıktım. Kule değil, teleskop. Hayallerin teleskopu. Her yer, dediği gibi aynen görünüyor. İlkokulumun bahçesi göründü. Sevdiğim kız bezirganbaşı oynuyordu, rüzgâr birden eteklerini havalandırmıştı, kuleden gördüm. Şimdi anladım ki, kule ağlama kulesi, gizlice ağlama yeri. Herkes uzak. Hayatın böyle kuleleri olmalı!

Bir acemi dönemi daha bitti, sabah içtimayı aldık, öğleye doğru hepsi yollarda, dağıtıma çıkacak, nasıl sevinçliler. Herkes birbiriyle kucaklaşıyor, sarılıyor, ağlaşıyor, adres alıyorlar, burdaki arkadaşlarını bir daha göremeyecekler. Bu yeryüzü bataklığının en korkunç odalarından biri artık olmayacak. Bir bayram. Bir şölen. Ağacın dibine oturduk İstanbullu Sedat'la! Uzaktan olup biteni seyrediyoruz. Azmi Çavuş benim bölük başta, tüm bölükleri sırayla konuşmaya aldı. Biz buna "son bağlama" diyoruz. Her bölüğe ayrı

ayrı bir son nutuk: "Arkadaşlar, artık çavuş, komutan yok, bitti, bu askerliği dedelerimiz de yaptı, torunlarımız da yapacak, hepimizin evde bekleyen anaları, bacıları, nişanlıları var. Arkadaşlar, insan gurbette düşünceye dalarsa meyve gibi çürür. Askerlik durmamaktır, bir boş saniye sizi ölüme götürür, kendinizi düşünceyle bıçaklarsınız. Sizi dövdük, size sövdük, her şey burada kaldı. Ama işte hepinizi sağ salim teslim ediyoruz. Ceza almadınız. Bir vukuatınız olmadı. Hepiniz çakı gibi asker oldunuz. Askerliğinizin yanmaması, uzamaması için, size sert, zalim davranmak zorundaydık. Bizleri bağışlayın. Hakkınızı helal edin! Hadi şimdi koşun gidin, vatan sizden hizmet bekliyor! Çünkü siz artık gerçek bir askersiniz!"...

Askerler çıldırmış gibi Azmi Çavuşu omuzlarına aldı, bütün çavuşları havaya zıplatıyor, eğitim alanını dört dönüyorlar. "Asker seninle gurur duyuyor! "En büyük çavuş bizim çavuş" yer gök yıkılıyor. Nasıl ciğerden, nasıl yürekten, nasıl delice sarılıyorlar birbirlerine. Sedat'la ağacın altında neye uğradığımızı şaşırdık. O kadar mektuplarını attım, o kadar gece vakti gizlice ağlamalarına koştum, parası olmayanlara yardım ettim, bizim yüzümüze dönüp bakan yok! Sedat, bir mimardan beklemeyeceğim bir laf etti: "Acıma yetime, döner koyar... üne!" Olup bitenleri anlayamıyorum. Eşek sudan gelinceye kadar ağızlarını burunlarını kırarak işkenceyle dövdüğü askerler şimdi çavuşlarını omuzlarda taşıyor. Hani alkış da istemeyiz, omuzlara da alsınlar istemeyiz, ama bu nasıl bir şeydir! Ey insanlık, bu nedir? gözlerimden sarmısak gibi, ağu gibi yaşlar süzüldü... İstanbullu Sedat, hiç beklemediğim güzellikte bir şarkı söyledi: "Bir kızıl goncaya benzer dudağın... " Şarkı uzaklaştırdı beni. Sedat'a yalvardım, Sedat ne olur, o şarkıyı bir daha söyle: "Bir kızıl goncaya benzer dudağın... " Bu incecik, bu kadar derin duygulu şarkıları da yazan, aynı bu askerlerin çocukları!

Zayıf, çelimsiz, Erzurumlu bir acemi oğlan vardı. Arnavut çavuş, postalın tabanıyla tam göğsüne tekme indirdi, buz gibi soğuğun içinde, çamurun içine yığdı zavallıyı. Nasıl içim acımıştı. Dağıtım günü şimdi, Erzurumlu koğuşta arkadaşlarına anlatıyor o günü. Ballandırarak, lokma tatlısı gibi. Hayatının en büyük şerefi, gururu gibi, ağzı dolu dolu, içine sığmayan bir coşkuyla: "La Arnavut çavuş

var ya, ta burdan kodu tekmeyi, iki seksen uzandım. Senin ta ananın ...ına koyayım dedi, istersen bölüğe sor, herkes duydu!" Diğer acemi lafa girip, ne kadar şanslıymışsın der gibi: "Vay be! Valla diyorum oğlum, tekmeyi nah buraya geçirdi, nasıl küfürdü o, anlatamam" derken diliyle ağzından süzülen balı yalıyor gibiydi... O bal, artık bir ömür, köyünde, kahvesinde ülkenin en büyük, en değerli nişanı gibi akıp duracak!

Yedi aydır kimseyle konuşmuyorum, birden bu şarkı geldi aklıma: "Bir kızıl bir goncaya benzer dudağın... " Unuttum gibi oldum...

Sivilleri giydim çıkacağım, içim nefretle dolu, kimseye veda edecek zırnık keyif yok, tam nizamiyeden çıkıyorum, Cemil geldi aklıma. Şunun bölüğüne uğrayalım, Cemil Çavuş nerede dedim kapıdaki askere. Asker korkudan ölecek gibi, zamk gibi kaldı, kafasıyla koğuşu işaret etti. Bir onbaşıya sordum: "Hocam bu deliyi nerden tanırsın, kasap, kara kasap diyorlar ona, ranza demirlerine vurup parçalıyor askerin kafasını, onun koğuş cehennemden beter!"

Koğuşa girdim, gördüğüm manzara: Cemil yarı çıplak yatağa uzanmış, iki çocuk ayaklarını ovuşturuyor, masaj yapıyor.

Bir lazoğlan yanında esas duruşta türkü söylüyor. Bir asker, demlik çayın başında bekliyor, bittikçe dolduruyor. Bir başka asker esas duruşta baş ucunda derin bir hayranlıkla Cemil'i seyrediyor.

"Gidiyorum Cemil, şu askerleri gönder söyleyeceğim var!" "Vay hocam hellaşmeye gelmiş. " Askerler gitti. Nizamiyenin kapısına doğru yürüdük. Hani Cemil adam dövmeyecektin? "Ya hocam, sen ... mezsen, o seni ...ecek... " Adımımı nizamiyeden dışarı attım. Cemil: "Ya hocam iti var ibnesi var, puştu var, valla uğraşılmıyor, bir arkanı dönme hemen ...erler seni... !" Cemil elini uzattı, elimi çektim, askerlik hayatım boyunca ilk küfrümü, işte orda, kapıda Cemil'in yüzüne karşı söyledim: "Seni de …iyorlardı, ben aldım altlarından, ... tir git orospu çocuğu, sizden adam olmaz lan, ibne!"... Aynen onlardan biriydim artık.

PARANOYA MONAMOUR

Üç sene kadar önce, bir ağbimizin tahliyesinden sonra solcuların çoğunlukta olduğu bir bara gittik. Alkışlar, sloganlar, topluca türküler. Etrafımızdaki kalabalık büyüdü, sıklaştı, terledik. Tuvalete gitmek için dahi kıpırdıyamıyoruz. Önümüzde meyve tabakları, leblebiler. Sahnede coşkulu, terden sırılsıklam orkestra. Ellerimiz havada. Bir sandalye üzerinde ne kadar kudurulursa o kadar! Uçuyoruz. Daracık sandalyelerin arasına tanıdık tanımadık bir yığın insan doluştu. Duvarlarda Deniz Gezmiş, Mustafa Kemal, Uğur Mumcu posterleri! O gece orada tanıdığım, uzak bir masada yalnız içen iki kız, gözlerini bize dikmişler, voleybolcu gibi enli boylu biri, diğeri pek zarif, pek ince. Çok becerikli çıktılar. Haşlanmış nohut kazanı masamızın kenarına ilişiverdiler. Gece ilerledikçe, oturan, kalkan, sahneye fırlayan, derken kızları yanımızda bulduk. Ağırlaşmış, morarmış göz kapaklarımız, birbirimizin yüzlerinde şaplak gibi patlayan türkü giriş çıkışları, düşen başlarımız, herkes herkese sarılıyor. Masamıza gelince keyifleri yerlerine geldi, garsonlara emir yağdırmaya, küllükleri boşalt, çabucak buz, su getir, demeye başladılar. Bir tanışma olmadı, isimlerimizi dahi bilmiyoruz. Bir kerem fazlasıyla kibardılar.

O gümbürtülü boğuşma içinde fazlasıyla ikramcı. Kulaklarımıza günün anısına çok süzülmüş duygulu sözleri gıdıklayıcı bir mırıldanmayla ve inanılmaz hoşlukla söylüyorlar. Alkolün de etkisiyle inceldikçe o ana kadar hiç aklımıza gelmemiş beyfendilikler sunuyoruz sağa sola! Süslü laf atmalar, güya şakacı, zekice iltifatlar, bir zarif alışveriş, sormayın. Ancak tanıdığımız arkadaşlarımızın hepsi halaycı. Hangi türkü söylense, hurra halay çekmeye fırlıyorlar, sandalyeler çekilip, masalar devriliyor. Masamıza oturan davetsiz kızlar ise, sanki İtalya'da karşılaşmışız gibi, o barda hiç olmayacak, hiç aklımıza gelmeyecek Filiz Akın filmlerinden kalma dans teklifinde bulunuyorlar. Ben hemen "aman aman hayatımda dans etmiş değilim beni bırakın" deyip gardımı aldım. Tahliye edilen ağbim

sırayla dans etti. Tuhaf bir şey oluyordu, kızlar ısrarla halay çekmiyor, çapkınca izlendiklerini bilip, gözlerini hülyalı boşluğa dikiyor, ağbimin beline sarılıyorlar sessizlikle. Davullar çalınıyor, kavallar üfleniyor, bizim kızlar slov dansta...

Halay çekilen tıka basa dolu bir barın içinde bir kenarda sandalye arasında hüzünle birbirine sarılıp dans etmek... Benim fikrim, uçma denilen şey işte bu olur! Kızlar, dans ettikleri ağbimin sanat müziğini de pek ustaca söylediğini öğrenmiş oldular. Derken, topluca eğlendiğimiz barda gruplaşmalar oldu. Biz kendi masamızda şarkılara girerken, salondaki arkadaşlar kalabalıkları yarıp, belimize sarılıp, arkadan bizi kucaklayıp, yaka paça, bağıra çağıra, halaya kaldırmak istiyorlar. Can sıkıcı bir çekişme. Kabuğumuza çekilip şarkılara girmemiz sanki salonun havasım bozdu. Sanki biz, gürültücü aşağı sınıfı hor görüyormuşuz gibi... Onlarla aynı hamurdanız ama, fırsatını bulunca, işte böyle, aşırı derecede duyarlı, kur yapan, süzülen ince şarkılarda ısrar edişimiz, salonun çıldırmış neşesini bozguna uğrattı...

Masamıza Zekâi Dede'nin Hacı Arif'in bayrağı dikildi, sanat müziğinin romansı hâkim oldu. Kızlar da şarkı söylüyordu ama, izciler gibi, kelimeleri pek açık seçik, çok oturaklı tonlayarak vurguluyorlar. Yoksa sanat müziğinin keyfi, birçok kelimenin anlaşılmayıp uzayıp, duman gibi eriyip ağız içinde kaybolmasıdır. Bu şarkının da işine gelir, izleyen dikkatlice melodideki duyguda sabitlenir, duygusal yoğunlaşma da bu anda olur. Yani marş söylenir gibi olmaz.

Üstümüzdeki soğuk, sarsıntılı, sert, gergin, mantıklı duruşu terk edip inceldik, pek çapkınlaştık. Hepimiz masanın ortasında o an bir aşk kuyusu açılsa, hemen atlayıverecek heyecanla için için titremeye başladık. Duyguların getirdiği ateş hiçbir siyasi heyecana benzemez. O acayip hastalık önce şarkıların, sözlerin okşayışıyla, işte böyle anları kollayıp esir alır sizi. Kızlar da masamızdaki en küçük duyguları büyütmek, en basit el kol hareketlerini inceleme altına almış gibiler. Artık yüzümüz, gözümüz, kaşımız, oturuşumuz, bakışımız, her şey, derin bir anlam denizine girivermişti. Bu saatten sonra ne söylersek duygusal davet gibi algılanır. Kalbimizin hayal, ettiği mutluluk da böyle bir şey. Bir coşkunluk anında yarı sarhoş

dikkatimizin dağılıp içimizdeki duygu ısılarını dile getiren, tüm denetlemeden kurtulmuş bir ruh hali!

Yine de hepimizi kıskıvrak yakalamış bu duygusal sis perdesini açıp kapatmak elimizdedir. Dilimiz sürçse, ayağımız hafifçe sendelese, ellerimiz sağa sola kayıverse, sert bir ahlaki yargı yakamıza yapışır, baston gibi dikiliriz. Bu da bizim alın yazımız. Duygusallık, hüzün, bir yere kadar. Çünkü, duygularımızın ısısıyla serbest kalmış el kol ve sözlerimiz bizi salonun gözünde "acıklı bir duruma" düşürebilir korkusu, bizi diğer halklardan ayırır. Hazır sıcacık, şirinleşmiş sinirlemizi tadında bırakıp eski katılığa dönmeyi marifet sayarız. Hatta, bir coşkunluk anında verdiğimiz kararlan sonraları pek komik bulur, kendimizle eğleniriz.

Oysa insanın duyguları koşuyorsa, insan da ardından gitmeli. içimize oturmuş bir tuhaf ağırlık merkezi, bizi hızla ağır bir adam yapıverir. En açık iltifatlar ve en açık itiraflar için nedense böyle anları seçeriz. Oysa, yanımda, dudakları belli belirsiz boşlukla asılı kalmış kızların parlak parmakları bilinçaltıma derinden dokunmaya başlamıştır. Şimdi dizginlenmenin değil, koyvermenin tam sırası. Aşırılıktan kaynaklanan her şeyi suç sayarız. Sanki içimizdeki saf, mineral duyguları böyle anlarda uyandırıp dışarı fırlatır, sonra bir güzel onları pataklar, kırbaçlar, sonra bir oyun dayak yemiş gibi masadan kalkarız.

Suç bizim. Kalbimizin kaymak bağlamasını istiyorsak, sütlacın sütü gibi gün boyu hafif ateşte ısıtmalıyız. Böyle olmuyor, aylarca delirmişçesine çalışıp nemrut bir suratla kaya gibi sertleşip, sadece bir gecenin yüksek ateşinde haşlayıp duygularımızı, kızdırılmış kokmuş et kemik parçaları gibi ortalığa fırlatırız.

Kızlar kurulmuş saat gibi her anın farkındalar, sözün arasında arabaları, evleri olduğunu, başka yerlere de gidebileceğimizi, samimiyetin geldiği bu noktada, ooo rahatlıkla söyleyiverdiler. Kızların davetine... Tuhaf bir yaratık üstüme çıkmış bana tecavüz ediyormuş gibi bilinçaltıma karanlık bir kâbus çöktü, hayır biz kalkıyoruz deyip can havliyle fırladım. Kızların cesurluğunu küstahça

buldum, taş gibi dondum. Masada olup biten tüm şarkılara büyücü bir manyetik alan oluşturdukları için makam makam küfrettim.

Dışarıda taksi çeviriyordum, sigaramı, çakmağımı almak için yeniden bara döndüm. Bizim kalın kızı gördüm, bir daha şaşırdım. İkisi de halaybaşı olmuş, tiz çığlıklarla zılgıt çekiyorlar. İç içe geçmiş daireler içinde neredeyse beş yüz metrelik bir halayı tek başlarına döndürüp, halayın kuyruğunu sığır kuyruğu gibi sağa sola fırlatıyorlar. Biraz önceki ince, hüzünlü, hülyalı haller bize numara mıydı, şimdi, hayvansı, ayı gibi kuvvetli götleriyle masaları yıkıyorlar.

Bar sahibi çıkışta yanıma geldi, "ağbi fırsat bulup söyleyemedim, masanıza gelip münasebetsizce oturdular bir şey diyemedim, kusura bakmayın engel olamadım, onlar, o kızlar polis ağbi... "

Feminist teori yerden göğe haklı. Erkek atmaca, kız bıldırcın olunca problem yok. Roller değişip erkek serçe, kız şahin olunca, paniğe kapılıp ürküyorsun. Sanat müziği, söyleyen herkesi güvercinleştirir. Mırıltılı, gaydalı, içli, melodik makamlar kadın etini daha yumuşatıp incecik hamurdan tatlı tadına sokar. Halay öyle mi? Yaralı hayvanlar gibi tepinen kızların delici kuvveti, yabani sertliği, masada üşümüş bir serçe gibi büzülüp ava dönüştürüyor seni. Halay da dengeyi sağlamak için, sert bir tarzın olacak masada. Mesela kızlar halay çekerken, sen de silahı çekip bir şarjör boşaltacak ya da yanı başındaki adamlarına emirler yağdırıp, dengeyi sağlayacaksın. Suratına güç, kuvvet, hepinizi, …kerim ulan dayılığı takacak, için-sıçın paralar benden diyen bir ağa kudretin olacak. O zaman kızlar halayda ne kadar sertleşirse, kemikleşirse, senin gözünde yine yumuşacık şeylerdir. Velhasıl, demokratik ortamlarda halay Türk erkeğinin şahinliğini, parçalıyıcı, yırtıcılığını hadım edip, gücün kızların eline geçmesine sebep oluyor.

* * *

Yüz yıllık emperyalist teorimize göre düşman hep saldırı konumunda. Sadece düşmanın hareket planı değişiyor. Şimdi de öyle, düşmanın adı var, coğrafyası yok, işte uluslararası şirketlerin mekânı belli değil. Silahları gizli, kararları her gün tepemizde. Birileri bizler hiç sorgulamadan karar veriyorsa, aydınlanma dediğimiz

eleştirel kültür bütünüyle sona ermiş demektir. Tartışma, uzlaşma, antlaşma hepsi tarihin çöplüğüne gömüldü, sadece "kararlar" var. Uluslararası siyaset de bitti, buraya geliyorlar "görüşmeye" değil, Zygmunt Bauman'ın Siyaset Arayışı kitabında söylediği gibi "denetim gezisine"...

Çok çalışıyor çok üretiyoruz, ekonomik hastalığımız yok. Hastalığımız siyasi: Emperyalizm korkusu. Bakın hükümetler bile bile IMF'nin kapısını çalıyor. Çünkü alacakları kararların "sigortası" yok. Kendi beceriksizliklerini bildiği için dışarıdan kendilerine sigorta arıyorlar. IMF'ye dönüp, bakın siz de beceremediniz diyecekler. Açlıktan ölen halka dönüp, "onlar da beceremedi, gördünüz" diyecekler. Sonunda şu netice çıkacak: Açlığınızdan ne biz, ne dışarıdakiler sorumlu: O halde biz milyar dolarları silahlara yatırmaya devam edelim.

Siz aç ve cahilsiniz, ne bize aitsiniz bu yüzden, ne dünyaya. Sizin için yapabileceğimiz bir şey yok.

Aslında hepimiz çok değiştik ve bu değişmeyi tanımlayacak kavramlardan yoksunuz, ruh yok kişilik var, insan yok ego var, demokrasi yok, bencillik var, milliyetçilik yok aç sırtlanlar var ve aslında cemaat yok, karınlarını binbir yalanla topluca Allah'a yalan söyleyerek doyurmak isteyen güruhlar var.

Bakın İslamcı cemaatler milyarlar yürütüyor. Allah'a ve Allah'ın huzuruna bu dünyada cemaat içinde inanmış kitleler, cemaatleri neden rantiye gibi görüp, oralara sığınıyor? Çünkü hepimizden önce İslamcı cemaatlerdeki insanlar bireyleşmiştir. Cemaati tasavvufi bir bağlılık için değil, parasal imkânlarını, geçimini, ailesini, güvenini sigortaladığı için sever. Cemaat içinde görünür, ancak tedirginliği, telaşı, çocuklarının eğitimi, korkuları çok moderndir ve hepimizden daha pratik bir yol kullanır. Bizim sendikalarla devletten istediğimiz işsizlik, sağlık, eğitim sigortalarını o cemaatten elde eder. Böylelikle bizden daha akıllı ve kısa yoldan kazanır. Kendilerinin ailelerinin egolarının hızla tatmini için 70 milyonluk ülkenin siyasi-ekonomik kargaşasına girmez. Daha küçük, daha ele avuca sığan cemaatin sıcacık odalarında kolaylıkla gerçekleştirir. Birkaç yıllık çalışması (diz

çökmesiyle) o cemaat içinde kendini sigortalayacak parasal güvenlere kavuşur.

Hepsinin ağzında Allah'tan ümit kesilmez duası. Ancak umutsuzluk içten içe hepsini bencilleştirmiş, yalan, dolan, dolar, dalavere her yolu birbirlerini kazıklayarak söylemeyi öğrenmişlerdir. Bencillik bireyin en sert geni, en acil eylemidir. Modernleşme dediğimiz, bencilliği, eğitim, sanat, kültür, siyasetle, toplumsal sorumluluğa dönüştürülmesidir. Toplum için zor olan da budur. Bencilliği dönüştüremezseniz ne Allah, ne peygamber, ne vatan kalır...

Bir potada, bir ruhta eridiğini, erimek isteyenleri tarif ettiğimiz bu yeni cemaatler, hepimiz gördük ki, sırtlanlaşmış bireyinin tüm değerlerini Allah, kitap, yiyerek, parçalayarak, sırf kendi karınları için Allah'a ve topluma yalan söyleyen topluluklardır!

Hayal kırıklığı içinde yanıma gelmiş İslamcı gençlere bunlara benzer bir yığın bilmiş laf ettikten sonra hızla, gençlerin piyasa yaptığı Yüksel Caddesi'nden eve dönüyorum. Ardımda, tak tak tak bir kadının topuk sesleri, nefes nefese bir takip. Dönüp bakmadım. Bir-iki sokak geçtik. Yanımdan önüme fırladı, suratımın ta ortasına: "Sizinle tanışabilir miyiz?" dedi. Günde birkaç defa olur. Okuyucular gelir, benimle tanışır. Ayaküstü bu konuşmalara çok alışığım. Gözlerim kaldırımda ayaklarımın ucunda, önemsemeden yürüyorum... "Beni tanıyor musunuz?" "Hayır tanımıyorum?" dedi. Neye uğradığımı şaşırdım, durdum, döndüm ve şimdi ben suratının ta ortasına: "Nasıl tanımıyorsun?"... Şimdi siz beni hiç tanımıyorsunuz ve yanıma gelip benimle tanışmak istiyorsunuz, öyle mi?... "Evet, yolda gördüm sizi!" Olup bitene inanamıyorum, "dalga geçmeyin, şimdi beni hiç mi tanımıyorsunuz?" Başımı kaldırdım, rüyalarımda dahi göremeyeceğim güzellikte, dolgunlukta bir genç kız, akarsu gibi, boy pos, hikâyelerimde özene bezene yazdığım gür uzun siyah saçlar bakımlı... "Peki ne istiyorsunuz?" "Sizinle beraber olmak istiyorum!"

Allahım neler oluyor, elimle sokağı işaret ederek: "Yani şu sokakta piyasa yapan uzun boylu çelik gibi yüzlerce genç var ve akşama kadar başka da işleri yok, üstelik çok güzelsiniz, gelip beni seçtiniz,

öyle mi?" Başını utançla yere eğdi. "Bilmiyorum, önümden geçince siz öyle, tamam işte aradığım... Beni çok etkilediniz!" Nerdeyse bağırarak: "Yani şimdi siz önünüzden geçen bir adamın peşine takıldınız ve onunla beraber olmak istediğinizi söylüyorsunuz?" Çok utandı, bir rezilliğin içine düşmüş gibi. "Rahatsız ettim sizi, ben gideyim, çok özür dilerim... Ah ben çok kötüyüm. Kendime engel olamadım. Çok kötü bir şey yaptım... Sizi rahatsız ettim"... Kızı iyice süzdüm, Allahım kırk yıl tarif etsem bu denli güzelini hayalimde bile çıkaramam. Çok sert çıktığımı düşünüp, sakinleşmek istedim... "Hayır, yaptığınız kötü bir şey değil!"... Aslında orada laf bulamıyorum, bir de durumu anlamaya çalışıyorum. Kamera şakası mı, oyun mu? Filmlerde dahi görmedim bu denli kapkara yırtıcı bir güzeli, üstelik yanıma gelip benimle "yatmak" istediğini söylüyor. Başını kaldırdı: "Çok korktunuz siz"... "Evet biraz kafam karıştı!" "Kafa karıştıracak bir şey yapmadım. Ben hastayım galiba, kendime engel olamıyorum!" Tam burada elleriyle yüzümü okşadı, burnumu tutarak: "burnunuz da Fatih'in burnuna benziyor, gerçi benim de kemerli biraz!... " Başımı geri çektim. Ne iş yapıyorsun, "doktorum", nerede çalışıyorsun... "... (şurada)... " Ben onu güya zarifçe sorguya çekerken, o pişmanlık içinde kendine hakaret ediyor, "ben alçağım, ben manyağım, neden böyle uygunsuz şeyler yapıyorum"... Kendini öyle aşağıladı ki o psikolojiden onu tutup merhametle kaldırmak istiyorsunuz! Hiç de hasta değilsiniz, konuşmalarınız, tavrınız, her şeyiniz fazlasıyla normal (içimden kendime "deli olan biziz, deli olan medeniyet, ormandaki çağımızda kalsaydık, problem olmaz, istediğiyle istediği an. Şimdi kıza söylesem mi? Hayatımın en büyülü en esrarengiz fantezisi bu diye, kıza söylesem mi? Knut Hamsun'un Pan romanını... ")

Balon Knut Hamsun'un Pan diye bir romanı var, orman perisi demek. Ormanda tanımadığı bir kızla karşılaşır, hiç konuşmadan beraber olurlar ve sonra hiç konuşmadan ayrı yönlere giderler. İşte böyle bir şey sizinkisi... Hayır fazla açılmayayım. Üzgünüm, hiç mümkün değil, benim adım Nihat Genç, yazarım. Bunun altında bir sürü rezillik, kepazelik çıkacak diye korkarım. Kendinizi üzmeyin. Çok genç ve beceriklisiniz. Siz, maşallah her hastalığı yenersiniz, yolda giden bir

adamı çevirip, ilk cümlede onunla yatmak istediğinizi söyleyecek kadar cesursunuz, size bir şey olmaz!. .

Biraz uzaklaştıktan sonra birden geriye döndüm, çoktan yolun karşısına geçmişti, karşı kaldırıma bağırdım, aradan gürültü içinde geçen arabalar: "adınızı, af edersiniz, adınızı söyler misiniz?"... "Adım Hande... ", "Hande mi?" "Evet Hande... " "Çocukluk aşkımın adı... ", "Anlamadım... ", "Hande benim ilk aşkım... ", "Duymadım, bekle, karşıya geçeyim... ". "Hayır geçmeyin, yalvarırım geçmeyin, sadece bunu söylemek istedim!"...

* * *

Eve gelip yirmi beş yıl aradan sonra yeniden suratımı incelemeye aldım, bir güzellik var mı, yok, yok: Sırrımı biliyorum, ikinci lig bir surat. GS gibi yakışıklı birtakımda oynayamayan kızlara, hah işte bu suratın kadrosunda kesin yer buluruz güveni veriyor. Şimdi çok yakın bir arkadaşıma, suratım hakkında ne düşünüyorsun, diye de soramam, ama olup biteni anlattım. "Ağbi sen bitmişsin, şimdi gizli kamera, öyle yerlerinden montaj yapar ki... Kıza dokundun mu?" "Hayır", "Olsun, onlar yine montajda neler yapar... Kıza güzel bir şey söyledin mi?", "Hayır", "Olsun, onlar kelimeleri öyle yanyana getirir ki... "

Tabii ki paranoyanın kemiği, sen önemli işler yapıyorsun, seninle uğraşan birileri var. Ancak bu paranoyanın "draması" hoşuma gidiyor. Suratıma bir daha bakarken sanki dört nala sesler duyuyorum, kahraman bir şekil alıyor... İçimden namusla, kıt kanaat kazandığım bir yazarlığım var, bırakmıyor ...ına koduğumun çocukları, diye küfürler etmek, bıçkın, gözü kara, bitirim bir duygu veriyor bana, bu da hoşuma gidiyor.

Derin bir korku ve mutluluk karışımı. Ben olup biteni anlatayım, yorumu siz yapın.

Akşam saatleri hep aynı pastaneye aynı saatlerde gidiyor, dondurma yiyorum, garsonlar beni tanır. Ne zaman gitsem karşımda mevzilenmiş inanılmaz bir güzel kız, tozumu dumanıma katıyor, gözünü bana dikiyor ve hiç ama hiç ayırmadan çivi gibi bakıyor. Kuştüyünden renkli ve yumuşacık yanakları. İnsana haset ettiren bir

güzellik. Bu kız Ağrı Dağı'nın tepesinde olsa her gün koşarak iner çıkarım. Tam da böyle anlarda içimde çürük diş gibi korkular karıncalanmaya başlar. Bu paranoya bendeyken, artık hiçbir güzelin tadı yok.

Olmayacak şey, işte hayatımda ikince defa oluyor. Kalktı ve yanıma geldi, "Masanıza oturabilir miyim?" Yüzüme kamçı yemiş gibi afalladım. "Korkacak bir şey yok?" dedi. Terden delirmiş bir dereye döndüm. Allahım film mi? Hiç beklemediğim bir anda bu denli korku, aynı anda delice sevinmek. Her türlü bolluğun başından aşağı dökülmesi insanı bozar. Bu kadar özene bezene cici giyinmiş bir kadın, ulu orta bir teklifle masama oturuyor.

Artık temkinliyim. Adımı söylemeyeceğim. Güzel ve bakımlı elleriyle nefis bir akşam yemeği tarifi yapar gibi "emlakçı" olduğunu ve gün boyu müşterilerle başından geçenleri anlatmaya koyuldu. Ben, "memurum, Kültür Bakanlığı'nda... " geçiştirdim. Dibine kadar gidebilmek için sessiz olmalıyım. Geçen haftaki gibi, yorum çekmeden, akıl vermeden, sinirlenmeden, ahlaki yargılarda bulunmadan, sadece usulca dinleyerek hedefime varabilirim.

Şaka yollu kolumu tutup hafifçe okşamaya... "Hah hah dokunmak güzel" deyip çekti. Şakacıkla başını omzuma doğru... Her şeyi bu kadar hızla göze alabilen. Aslında aklımı çelmek için bu denli uğraşmasına gerek yok, ben kuzu kuzu da giderim, beni delirten paranoya! Paranoyam da aslında ahlaki bir zırh. Böyle şeyler, alkolün romantik, karanlık uçuculuğunda olur, anlarım. Ama şimdi diri diri, canlı canlı. Biliyorum başıma gelecekleri, altından bir rezillik çıkacak. Hiç de ucuz bir serüven değil. Ne diyeyim kadına, ben yazarım ve bana birileri sürekli böyle bir oyun oynuyor. Deliliğin de sının var, sustum. Samimi ve içten değilim. İçimdeki arzular başka, sözlerim başka, bir yalanlar fırtması. Baştan aşağı yanlışım, düpedüz uyduruyor, kurguluyor, oyun oynuyorum. Gerçi paranoyam beni taş kadar duygusuz yapıyor. Ama o taş halinde birkaç saniyecik unuttuğunda kızın albenisi çok tatlı bir rüyanın içine sokuyor seni. Eski zamanların gizli komünistleri gibiyim. Hem kimliğinizi başkalarına inkâr ediyor, ölümüne saklıyor, hem de herkesin sizin cesur bir komünist olduğunuzu bilmesini öyle istiyorsunuz ki...

Kız, yıllardır tanışıyormuşuz gibi içtenlikle, derin bir romantizmle anlatıyor. Sinema, akşam gezisi, sevişme, sokak lambalarının altında sevgiliye sarılıp sabahlama, sonbahar yapraklarını çiğnemek, hepsine âşıkmış. Tanrım bu denli cömert bir dünyada, zalimlik ve diktatörlüğünü getirip paranoyam üstüne kuruyorsun. İnsanın kendine güveni yoksa, cömert güzelliklerin ne işe yarar.

Mum kadar hareketsiz gözümü kırpmadan kızın hareketlerini inceliyorum. Kız da pek dirençle karşılaşmadan hayal ettiği fantazyalarını, şirin gevezeliklerle gerçekleştiriyor işte. Önceden düşünülmüş mü? Planlı mı? İnandırıcı bu heyecanı kurgu mu?... İçimden geçenleri duymuş gibi: "Bir anda kurulan" arkadaşlıkların hayatın kendisi olduğunu, işte bu dünyada ayın, yıldızın, güneşin, bulutların ve kendisinin o an var olduğunu, Cemal Süreya'dan mısralar da söyleyerek tamamladı.

İhtiyarladığımda yağmurlu bir akşam. Tüm bunları düşünüp, küf kokulu tozlu kanepe üzerine uzanırken... Issız odamı bu hikâyelerin neşeli gürültüleriyle doldururum belki. Başka da işe yaramazlar. Çünkü paranoyam bakışlarımı derinlere daldırıp bilinçaltımı yırtarak, tarayarak, bu kızı daha önce bir yerden, o barda geçirdiğim akşamdan tanıdığım konusunda ısrar ediyor... Hesabı ödedim ve kalkarken telefonumu istedi. Atlatmak için, "hayır her akşam hurdayım görüşürüz. " İnandırıcı bir ses tonuyla: "Mutlaka görüşürüz, gelirim buraya... " deyip ayrıldım.

Korku ve heyecanla yolda karşıma çıkan arkadaşıma şimdi başımdan geçti deyip anlattım. Arkadaşımın yanında bir hayran okuyucum gergin, korkulu dinledi: "Ağbi senin gibi bir adam da yerse bu numaraları", "Ağbi ne olursun gözünü seveyim, konuşma bunlarla!"... "Ağbi sen Nihat Genç'sin çok dikkatli olmalısın. "

Yine aynanın karşısına geçtim, kara, zayıf, üçüncü dünya bir surat! Küçük bir şüphe, neden olmasın, belki de beni daha önce hiç tanımayan bu iki kız bu kara çaput suratı beğenmiş gelmiş olabilirler. Yani, ihtimaller arasına giremez mi?

Korkularımız komplocu. Çünkü siyasi bir beden içinde büyütüldük. "Av" olmayı hiç aklından geçirmemiş erkek bir beden içinde. Av

olduğumuzda, şüpheler, kurgular yılan gibi sarıyor her tarafımızı. Serbest piyasa, IMF, bizim için "güzel bir pazar" diyor. Sağcı da olsak, solcu da olsak, avcı bir milli tarih tezinden, üste çıkarak arzu duyan bir milli hayal dünyasından geliyoruz. Altta kalanlar sevişemez, tat alamaz mı? Belki de dünyanın birçok ekonomisti, bu çirkin, kara yüzlü çocukları, hastalıklı insanları, sağlıkla doyurmak istiyor. Gerçekten iş, ekmek kapılarını açmak isteyen hiç kimse yok mu?

Bizim gibi erkek, sert devletler, altta kaldıklarında ıkınıyor, tat almamak için direniyor. Çünkü tarihten çıkarttıkları en büyük milli haz, üste çıktıkları fetih anlarının marşlarıyla yazılmıştır. Serbest piyasa önü alınmaz bir tecavüz ve karşı koymanın imkânsız olduğunu tüm dünya biliyor, Çin dahil. Hızla, altını üstünü yeniden darmadağınık etmeliyiz bilinçaltımızm. Tüm kuşkularımızı, tarihimizi, yoksulluğumuzu, umutlarımızı... Tane tane ve daha önce hiç konuşulmadık, tartışılmadık bir şekilde ve tarih önüne ilk defa şimdi çıkıyormuşuz gibi her şeyi baştan konuşacak, altı üstü değiştirecek bir nesil bekliyoruz...

Altta kaldım paranoyası, bizi eskisinden daha paranoyak, daha faili meçhul, komplocu, daha vahşi ve gaddar bir devletin kurbanı yapıyor. IMF çok haksız. Serbest piyasa çok tacizkâr. Bu gerçeklere yüz yıllık korkularımızın milli tarih tezlerinin kültürüyle karşı koymak mümkün değildir. "Sen Fatih'sin, sen Mustafa Kemal'sin, sen düşmanları kovdun" ideolojileri, en az IMF ve serbest piyasa kadar vahşidir. Bir de şu zavallı halka bakın, aşağı tükürse milyarları silahlara ödeyen milliyetçiler, yukarı tükürse IMF.

İçinde Fatih, Kanuni, Mustafa Kemal, Selçuklular, savaşlar dolu bu milli tarih tezlerinin ağır müfredatları mütevazı ölçülerle çekilmeli. Yerine, ağırlıklı olarak ovalarımız, ürünlerimiz, akarsularımız, denizlerimiz, bitkilerimiz, ürünlerimiz ve endüstrimizle yepyeni bir coğrafya, yepyeni bir kültür teziyle yeni bir tarih yazmak zorundayız. IMF ve kim, hangi niyetle masamıza gelirse gelsin, "bütün dünya bizi ...ecek" korkusuyla. ütümüzü büzüp oturmaktan başka işe yaramıyor bu tarihçi ideolojiler. Bu milli tarihçi, bu avcı ideolojiler, IMF ve şerbet

piyasaya karşı oldukları bu yüz yıllık sloganlarla, ancak Batı'nın kapatması, metresi, cariyesi, orospusu olurlar...

Dünya hızla değişti ve siyasetin kavramları yerini "ekonominin" kavramlarına bıraktı. Çok güzel, çok soylu, çok alımlı, bağımsız ve kendine güvenen bir kadın olmak elimizde. Bunun için tetikçilere, silahlara milyarlar yatırarak değil, ormanlarımızın saçlarını tarayarak, ovalarımızdan kaldırdığımız ürünleri dünyanın en güzel ambalajlarıyla, onurumuzla serbest piyasaya sunup, gelin ve bizi beğenin, güzel ve leziz bir "av" sunarak.

İki yüz yıldır tüm bilimadamları gerçek bağımsızlığın "ekonomik bağımsızlık" olduğunu söylüyor, bunu beş yaşındaki çocuklar da biliyor. O halde kuvacı, millici, İslamcı, tarikatçı insanların bu savaş çığlıkları, bu kabuğuna çekilmeler, bu milli delilikleri neden? Oturup ürün, oturup tarla, bağ, oturup kültür üretmeye ve bağımsızlığın artık silahla ve marşla ve yaygarayla değil, bunlarla olabileceğini bilmiyorlar mı?

Biliyorlar! Ama o zaman yüz yıllık iktidarları sarsılıp yok olacak korkusu taşıyorlar!. . Onlara ürün toplamak, kitap yazmak, gün boyu çalışmak çok kadınsı geliyor olmalı. Onlar lak lak dükkânları gibi, ağır makamların sert erkekleri.

HEYYO DAYI

Hidayet köyün yetim çocuğu. Anasım babasını hiç görmemiş. Bir eşkıya tohumu olmalı, bunu kimse söylemedi. Kimin kapısı açıksa yemeğini orda yer. Daha doğrusu akşam sofra kurulduğunda ev sahibi kapıdan bağırtır: "Heyyoooo!"... Heyyo anlar ki yemek var, çıkıp gelir. Herkesin evladı gibi, her işe koşar. Büyüdüğünde bir kama verdiler ona. Senin baban bu, dediler. Bir yeniçeri kaması gibi fiyakalı. Henüz 10-11 yaşında düğüne törene kamasını kuşanır öyle gider. Zeybeği de en güzel o oynar. Köyün ineklerini toplar yaylaya çıkartır. Okuma yazma bilmez, ama köy okulunun taşını o taşıdı. Eline bir liste verirler, yanma bir eşek, ayda bir şehre iner, kap kacak,

öteberi toplar köye çıkartır. Dağın geçidinde göründü mü, köyün meydanında "Heyyoooo!" diye bağrılır, köylü meydana iner, herkes kendi kumpanyasını sayar, hesaplar alır. Kaçak tütün işinde çalışü, bıraksalardı sıkı bir haydut da olabilirdi. Mazbut, ağırbaşlı bir delikanlı oldu. 17'sine geldiğinde bileği bükülmeyen deli dolu pek yaman bir oğlan. Eline tüfek verirlerdi, köyü basan kurtların takibine çıkardı, kardaki ayak izlerinden iki gün iz sürer, kurtların ininde bir kilime sarılır sabaha kadar elinde tüfek sesleri bekler. Buz tutmuş yeni terlemiş sakallarıyla kurdu çeke çeke köyün meydanına getirir, bırakır. "Helal sana Heyyo, sobanın başım hak ettin!" derler, sobanın başında uyuyakalır. Heyyo, enine boyuna bir oğlan, yer yer doymaz. Sabah gün ışığında köyün yakınında derenin yanma iner. Buz gibi sulara girip yıkanır. Heyyo der ki, herkesin evinde yatak var, herkesin evinde yemek var ama kimsenin evinde yıkanmak için su isteyemezsin.

Bozkır yeşillenip, sarı mor çiçekler baharla açtığında, aynı dereye Heyyo hava karardığında giriyor, kendi kendine eğleniyor. Sarı saçlı sarı kirpikli, bir kelebek kadar güzel 15 yaşında Meryem de yanında, cıscıbıldak yatsıya kadar oynaşırlar! Köylü duysa derisini yüzer Heyyo'nun.

Gel zaman git zaman Meryem'i köyde pek sevilen bir hacmin oğluna verirler, ertesi gün kızıl kıyamet. Hacıbaba kaynata, elinizi kana bulamayın, der. Heyyo'yu akşama kadar şimşir sopalarla eşek sudan gelinceye kadar döverler, akşama bir ağaca bağlıyorlar, ertesi gün yine. Sopalar apışarasına, hayalarına iniyor. Hacıbaba gece vakitlerine kadar Heyyo'nun çığlıklarına dayanamıyor, bırakın, yeter diyor. Heyyo'nun apışarasından beş sene aralıksız irin ve kan akıyor. O gün bugün sakat, sünnetli çocuklar gibi iki ayağı ayrık, adımlarını yandan atarak yürüyor! Meryem'i köyün âdetleri gereği elli yaşlarında yaşlı bir adamla evlendiririrler. Bir çocuğu olur Meryem'in. Meryem, ihtiyardan, evden kaçar, önce kerhaneye, sonra bir yolunu bulup Almanya'ya. Heyyo'nun parmak hesabına göre Meryem Almanya'da tam yirmi sene çalışıyor, çocuğunu yanma almıyor, sürekli para gönderiyor. Çocuk büyüyünce ona İstanbul'da büyük bir ayakkabı dükkânı açıyor. Meryem, para kazanıp kürklü, arabalı bir kadın olup

yurda dönüyor. Yakınlarına, "beni bu dünyada hiç kimse çocuğunun babası, yaşlı ihtiyar kadar sevmedi" der. Usulca ve gizli yollardan araya parayla kandırdığı adamlar koyup, adamı şehre indiriyor. Hayatının geri kalan kısmını birlikte geçiriyorlar.

Heyyo, köylüsü adamlardan kadının geldiğini öğrenir, yerini izini bulur, haber gönderir. Kadın Heyyo'ya bir mektup gönderir: "Heyyo, aklım fikrim sende, bu adam zaten yaşlı, birkaç senesi kaldı, ona borcum var, üçbeş sene beni rahat bırak, ölsün gitsin adam, sana geleceğim!" Heyyo mektuba inanır, ihtiyarın ölümünü bekler!

Heyyo apışarasına çaputlar sarıyor, çaputlar kanla kuruyarak meşin gibi kabuklaşıp ağırlaşıyor, acılar içinde çığlıklar atarak çişini yapıyor, çişi gelmesin diye Heyyo yıllarca su içmiyor. Üç ay kadar bir hastanede kalıyor. Doktorlar üç ay boyunca şırıngalarla irin çekiyor. Hiç nüfus kâğıdı olmadı, herkes nüfus kâğıdını soruyor. Heyyo hastaneden kaçıyor, kaçarken yeni ölmüş, askerliğini yapmış bir hastanın nüfus kâğıdını yürütüyor.

Şehre girdim, kimseyi tanımam, bir adımı bilirim Heyyo, bir de şehrin adını: Ankara, başka da hiçbir şeyini merak etmedim, hangi sokak neresi, hangi mağazada ne var, bu şehri kim kurmuş düşünecek hiç vaktim olmadı. Bunları bana İsmet Bey öğretti, bir insanın zengin, variyetli olması, elinde tuttuğu çiçeği değiştirmez. Elimde tuttuğum, kaybettiğim çiçeği bir gün bulacağım. Hayatımda başka da çiçek koklamadım. Şimdi bir köpek ısırsa yolda beni, ne yapacağımı bilirim, kafasını ezer, ciğerini sökerim, ama araba çarpsa. Her yanımdan arabalar geçiyor, korkumdan çişim geliyor, çişim geldikçe ağrılar başlıyor. Ne anlatayım sana beyim, Timurlenk'in Ankara Savaşı'nı anlatayım, Enver Paşa'yı anlatayım. Dinozorların tarihini anlatayım. Ben hiç okumadım, yirmi sene İsmet Bey'i eve taşıdım, bir duyduğumu bir daha unutmam, hepsini bana İsmet Bey öğretti. Ağam beni çağırır, hadi Heyyo, Enver Paşa'yı anlat. Hadi Heyyo, Hicaz Savaşı'nı anlat, anlatırım, ağam uyur, çıkar giderim. Ağam eskiden hızlıydı, çengi köçek hepsini isterdi benden, şimdi, yoruldum Heyyo, bana eski zamanları anlat! Ağama dinozorları anlattım. Dinozor kemiklerinin hepsini sıralarım, hepsini İsmet Bey öğretti, öğrenmeseydim yaşayamazdım, mecburdum öğrenmeye! O gün ilk

defa şehri görüyorum. Usulca esnafın dükkânında dikiliyorum, biri bana dönüp, kaldır şu çuvalı şurdan dese, ona sarılıp ölene kadar uşağı olacağım, o çuvalları ölene kadar kaldıracağım. Biri bana dönüp bir bardak sıcacık çay ısmarlasa, bilmediğim şehrin kapıları saray kapıları gibi açılacak bana. Bir çay ocağına iliştim, dayanamadım, adama sormadan başladım masalardan boş bardakları toplamaya, sahibi bana iş verir diye, "git başımdan kardeşim" deyip kovdu. Başka kahveye girdim, hiçbir şey söylemeden, başladım küllükleri toplamaya, yine kovdular. Hava sıcak, yer gök beton kavruluyor, demiryolunda yatıyorum, ertesi gün bir testiye su doldurdum, su satmaya başladım.

Daha bismillah deyip siftah yapmadım, orta yaşlı bir kadın: "Kardeş çok acil işim var, şu mağazaya taksidim ödenecek, ben paranın üstünü yarın burda senden alırım" deyip, bir taksit kartı verdi elime bir de para. Sora sora mağazayı buldum. Radyo almış, radyonun taksidi. Kartın üstünde her bir ayın taksitleri alt alta yazıyor, para alınınca mağazacı yanma imza atıyor. Ertesi gün kadın aynı saatte geldi, iki lira bahşiş verdi, iki günde kazanamam bu parayı. Meral Abla'yla böyle tanıştım. Her gün beni işe koşmaya başladı. Amerika'da okurken kafayı yemiş kardeşi evde tek başına oturuyor, İsmet Bey! Bana para veriyor ben İsmet Bey'i gezdiriyorum. Para veriyor eve kumanya alıyorum. Sonra sonra başka eve taşındı, evi İsmet Bey'le bana bıraktı. Bir hafta sonra bu kadın bu parayı nerden buluyor, dedim. Anladım ki bu kadın bana niyetli. Bir punduna getirip, Meral Abla, benim hayatım böyle böyle. Ben ahir ömrümde bir başka kadına dokunamam. Birincisi beklediğim bir kadın var, onu bulmadan, ondan izin almadan olmaz. İkincisi, hastalığımı anlattım. Seni doktora götürelim, dedi. O da bana hayatını anlattı, böyle böyle. "Çalışıyorum" dedi, yakında tayinim Erzurum'a çıkacak, bizimle gelir misin?

Hayatımda hiç kerhane görmedim, yolunu da bilmem, sokaktayım, açım, kimsem yok, işimi yoluna koyana kadar sesimi çıkartmayayım dedim. Meral Abla'yı geceleri almaya başladım. Yemeklerini yapmaya başladım. Birkaç ay geçmedi, İsmet Bey'i alıp Erzurum'un yolunu tuttuk. Böyle memleket yok, kışın soğuğuna, yazın sıcağına

can dayanmıyor. Gidecek yerim de yok. Uyduk bir orospuya, düştük yollara. Kara trenle gidiyorum, o gidişi unutmam. Ben hayatta yalnız kara tren düdüğü duyunca ağlarım. Başka ağladığımı gören olmadı. İsmet Bey oldu hayat arkadaşım, her gün bana bir hikâye anlatır, mecbursun dinlemeye, peşinden sorar, uyudun mu, dinledin mi, dinledim derim, hikâyeyi bana anlattırır. Şimdi sor bana dinozorların bütün kemiklerinin isimlerini harf harf söyleyeyim.

Bir gün bana dedi ki İsmet Bey, bir zamanlar dünyada sadece ejderhalar varmış, ejderhalar ağzından ateş fışkırtır, sebebi, her taraf ormanlar ağzına kadar baharat ağacıymış, hayvanların içi yanıyormuş, dünya bu yüzden kömür olmuş, Amerika'daki üniversiteden de hep böyle uydurulmuş şeyler yüzünden kovmuşlar. Bir gün de dedi ki, Anadolu ortadan kırılacak Karadeniz'de ada olacak. Delidir, inanmadım, o yıl Varto Depremi oldu, bak bu depremler hep aynı yerden oluyor, dedi. Gel de inanma. İsmet Bey'i ellerimle toprağa gömmeden Meral Ablam'ın yanından ayrılmam. Bir gün İsmet Bey dedi ki, "Heyyo, insanın hayatında bir tek aşkı olmuşsa, ya o aşkını öldürecek o adam, ya kendini öldürecek!" İşte bu yalan dedim, delil mi istiyorsun, bana bak. Bir orospu kadın ikimize de bakıyor, ağrıma gidiyor. Kerhane sokağında hiç işim yok. Gün boyu dondurmacıya bakıyorum. Yazın bir damla su bulunmuyor, kıran girmiş. Bu buzları nerden buluyorsun, dedim, dağları gösterdi, niye gidip almıyorlar, dedim, buranın insanı tembeldir, uyuşuktur, üşenir, dedi. Arka sokakta bir bahçe, elime bir çekiç bir de murç aldım, bir yıl sürdü bir kuyu açtım. Her gün kuyuya iniyorum, kayayı murçla santim santim deliyorum, günde bir santim açtığım oldu, yoruluyorum, uyuyorum, yine devam ediyorum. Kuyu oldu yirmi metre, yeter dedim. Dağa çıktım, şeker çuvallarına çiğneye çiğneye tıka basa kar doldurdum, getirdim kuyuya attım. Yaz geldi çıkardım çuvalları, su satmaya başladım. Suyun ünü yayıldı, şırasını da yaptım. Dondurmacıya da sattım, kasaba da sattım. Gözüm karadır, çok iş yaptım. Hastanede kangren bacak kesilecek, beni çağırırlar, kaç tane bacak kestim hatırlamam. Trafik kazası olur beni çağırırlar, çoluk çocuk ölmüş, beyinleri makarna hamuru gibi kaportaya

yapışmış, gözleri motorun içine girmiş, parmağımla kazıya kazıya doldurup çuvalı ölü sahibine veririm.

Hâlâ trafik işi olursa çağırırlar beni. Kadınlar benim hastalığımı öğrenince hepsiyle kardeş gibi olduk. Haftada bir gün hamam günü, kapatır kervan gibi giderler, ben artık hadım gibi bir şeyim, ben de onlarla "ihram" giyip, ihramla gizlenerek hamama gidiyorum, göbek taşında sırayla hepsini keseleyip, sabunlayıp yıkarım. İçim kan ağlar hiçbirine söylemem, şimdi Meryemim olsa, böyle keselesem, böyle sabunlasam, böyle kokular sürsem, böyle havlulara sarsam, derim. Benimki boş hayal.

Kerhane kapısına kim gelse kasabın çırağı, fırıncının çırağı, terzinin çırağı, sabi oğlanlar, hepsi bedavadan karıları düdüklemek ister. Git dersin gitmez, sopalarsın gitmez. Ben görmedim, burda zamanında Füsun diye bir kadın varmış, paşa gelirmiş ona. Birlikte hamamı kapatırmış. O gün kerhanenin kadınları Füsun'u yıkar, süsler. Asker girmesin diye kapıda jandarma bekler, asker kasket taksa tanır, sokağın başında bir tane peruk kahvede durur, o bir peruğu alan dalar içeri, işi biten peruğu öbürüne verir, bir perukla bir tabur asker iş tutar. Karılar asker sevmez. Askerin hepsi koyun muhabbeti ister, ister ki koynuna gireyim hiç çıkmayayım. Hepsi karıları telli duvaklı gelin yapar. İşi bitmiş kadınlar boğaz tokluğuna çalışır, bin türlü zahmet, rezillik. Tığ gibi, çakı gibi oğlanlar dalar içeri, hiç müşteri yoksa, kadınlar sıkılır eğlence arar, oğlana çalgıcılık yapar. Ortada çengi gibi dönerler. Oğlanın pabuçlarını boyarlar. Oğlan kışlaya dönerken karıların götünden donunu alıp koynuna atar. Zümrüt diye bir karı vardı. Yatağına cibinlik yaptı, sanki atlastan bir çadır kurdu. Turhallı Zümrüt. Asker dağıtıma çıktı mı, iki gün iki gece uyumaz. Sabahın on birinden gecenin ikisine kadar aralıksız müşteri alır. Gecenin bir vakti vücudu kanlı bir et parçasına döner. İş bitimi hamam günü, sanki bir ordu asker onun üstünden geçmemiş gibi, kara gözlerinden alev fışkırarak şimşek gibi döner hamamdan. Müşteriyi kandırmayı, oyalamayı bilir. Her bir müşteriye bir daha gel, sana köçek yapacağım der. Köçek yapmak, oynayıp oynayıp kucağına oturacağım. Burda yalnız ağaya yapılır. Mor menekşe gecelik giyer, camekân gibi yaptırdığı odasına çekilir, sakalı

kemerine kadar uzamış camış gibi imamlardan, şehrin kalem gibi beyzade çocuklarına kadar kapıda kuyruk olur. Turhallı Zümrüt su aygırı gibi, kuzu yutmuş göbekli kebapçıdan 15 yaşında terzinin çırağına kadar hiç ayırt etmez... Ramazanları kapanır, her ramazan bir iş yaptım, önce tahta merdivenleri kaldırdım, elimle taş kırdım, merdiven yaptım, sıvasını çektim. Evlerin dış cephesine çinko kaplamayla çürümüş tahtaları örttüm. Tarihleri bilmem, Ankara'da Samanpazarı'na uçak düştüğünde Ankara'daydım, Varto Depremi'nden birkaç yıl önce buraya geldim, on beş yıl mı oldu. O kadar işin arasında İsmet Bey her gün bir kadına âşık olur, süslü kâğıtlara mektuplar yazar, mektupları kadınlara taşırım. Kadınlar İsmet Bey'i çok sever, sinema artisti Muzaffer Tema gibi yakışıklı diye bayılırlar, Meral'in parasını çalar İstanbul'a kaçar, onlara sigara ağızlığı, renkli kilotlardan alır. Oturur kahve içerler. İsmet Bey Amerika'da gördüğü filmleri anlatır. Filmin yarısında kalkar gider. Kadınlar, hadi Heyyo, filmin sonunu sen anlat, uydurur anlatırım. Gerçi İsmet Bey'in deli tarafını hiç görmedim, Meral Abla baştan öyle söyledi. 15 yıl taşıdım İsmet Bey'i, her gün hır çıkar aramızda, hiç geçinemeyiz, âlim adamdır, bilgili adamdır diye sesimi çıkartmam, yoksa çoktan …miştim anasını. İlk günden beri bana sığır der. Ben de ona gavat derim. Benim gavatlığım hiç olmamıştır. Meral Abla'nın parasını zul bilmişem. Kendime burda küçük bir tezgâh kurmuşem. Ağanın adamları gelir üç karı ister, beş karı ister. Pezevenkler kahvede bekler, karıları bana sorar. Şimdi her hafta mahpus damına pezevenklere para taşırım. Ağa ister karıları köye götürmek. Şimdi şimdi öğrendiler otelleri, evleri. Şimdi dünyayı da versen pezevenkler uzak yere karı göndermez. Pezevenklik işinde utanma olmaz. Adam gider beş sene, on sene yatar, karı uçmuş gitmiş dünyayı araşan bulamazsın. Burada iyi karı (güzel karı) olmaz. Karıların hepsi ya pavyonda ya otelde ya evlere çekilmiş. İhtilalden sonra, Menderes'i astılar, buraya bir sağlık müzesi açtılar. Frengili kadınların frengili yerlerini söküp duvarlara yapıştırdılar, okula giden çocuklara film gibi gösterirler, canlı gibi, mumdan yapılmış, kimi der mumdan, herkes görüyor, kesilmiş, koparılmış gibi. Çürümüş yüzler, kurtlanmış gözler, kıvıl f kıvıl kurt kaynayan götleri kesip camekânın içine asmışlar. Haftalık böyle oluyor diye korkudan kimse gelmez oldu. Kanlar

açlıktan ölecek. O dar günlerde kapıda bir kör adam gördüm, içeri ' girecek. Koluna girdim. Sağ yap hemşerim diyorum, sonra, sol) yap hemşerim. Odaya çıkarttım. Karı da merdiven başında tarif \ yapmaya başladı, sağ yap, sol yap, yatağa kadar getirip, ortala, j geri çek... Sağ yap, sol yap şehirde duyuldu. Ertesi gün kerhane i kapısı oluk oluk insan akıyor, tezahürat şeklinde birbirlerine sağ; yap, sol yap diye evlere giriyorlar. Kadınlar da öğrendi, pencere' den müşteriye buranın şivesiyle "ceel ceel, sağ yap ceeel, sol yap ceeel!" Bu sağ yap sol yap işini sen çıkarttın diye bütün karılar bahşiş verdi bana.

Sağ yap, sol yap işi mahkemelik, gazetelik de oldu. Ovanın ortasından bir köylü traktörle gidiyormuş, ortada tek bir ev var, o da ağanın evi. Traktörle dümdüz girip yıkmış evin duvarını. Böyle şey olur mu dediler, sonra köylü demiş ki, ağanın karısı pencereden traktöre "cel cel, sağ yap cel, sol yap ceeel" demiş, adam ne yapsın girmiş duvardan!

Burada hiçbir zaman iyi kadın olmadı, müşteri toplamak için dedikodu lazım, bir gün derler ki İstanbul'dan şarkıcı gibi kadın gelmiş. Bir gün de dediler ki, süvari albayının karısı zevk için orospuluk yapıyor, kendini gizliyormuş. Acaba hangisidir diye müşteri birinden çıkıp öbür kadına giriyor. Kadınların da hoşuna gitmiş, kişnemeye başlamışlar yatakta. Müşteri dışarı çıkıp diyor ki, buldum albayın karısını, karı altımda kişniyor. Ertesi gün kerhane kapısı maç kapısı gibi oluk oluk insan kaynıyor, tezahürat şeklinde herkes kişniyor. Kişneyerek evlerin önünde dört dönüyorlar, demir pencereden albayın karısını arıyorlar. Ağam hikâyenin en çok burasını sever. Gurbanın olam Heyyo albayın garısını bir daha anlat. Agam derim bu yalandır, neresini sevirsen. Agam der ki, kişneyen avrat pek hoştur, bulursan hemen getir!

Allah kimsenin kaderine yazmasın, kerhanecilik işi rezilliktir, hortlak gibi mezardan kalkmış ihtiyarlar gelir dayanır karılara, düdükledin, hadi kalk git dersin, gitmez. Gavat, mendeburu içinden çıkartmadan içine işer, gadın geri kaçar, tutar hortum gibi üstüne de işer. Kadınlar anlaşmış, mangalda kızmış maşalarla ihtiyarın kuru kemiklerini dağlar, etine lime lime bastırıp yakarlar. Kapıda pezevenklere verirsin

adamı, pezevenkler adam dövmez, burda adamı üç gün döv gıkı çıkmaz, pezevenkler pantolonunu çıkartır, o zaman bir köşeye siner bokunu yiyim ağam pantolonumu ver diye ağlarlar. İsmet Bey dedi ki, bu toprağın on bin yıl öncesi buraları zındıkmış. Zındıklık bulaşmış memleket toprağına. Bin tane İslam gelse paklamaz bu zındıklığı. İsmet Bey bir defasında da dedi ki, bu toprak düzen kaldırmaz. Burdan Hindistan'a yol çizin. Pakistan, İran, Irak, Türkiye hepsi bir olup Cento'ya imza attık, hani Müslüman kardeşiz diye. Ne oldu takip eden var mı, Butto, İran Şahı, Irak Kralı, Türkiye'nin Menderes'i hepsi öldürüldü, ya asıldı ya vuruldu, (aynen doğru, daha sonra Ziyaül Hak da öldürüldü). İsmet Bey gavat adamdır, bu memleketin gavatı bile bilir ama çare almazlar! Ne yapacaksın, toprağına düşkün olacaksın. Ben 17 yaşına kadar ekmeğini yedim köyümün, kerhane kapısında emanetçi, çaycı, tatlıcı, hepsi benim peşime köyden gelmiştir, hepsini iş güç sahibi yaptım...

"Heyyo dayı sen bu dünyadan ne istersin?"

"Bozkır yeşillenip, sarı mor çiçekler açtığında, Meryemim'le usul usul akan derenin kenarına bir daha inmek isterim!"

"Meryem'i bulacak mısın?" İsmet Bey dedi ki, Meryem'in geri döndüğü yaşlı kocası Karakeçili aşiretindendir, bu aşiretin adamları yüz yıl yaşar, Meryem'in sana dönmesini bekleme, bu adam ölmez! Sen bu kadını öldüreceksin, elin ayağın tutmaz vuracak gücün de kalmaz kahredersin. İsmet Bey'e dedim ki,

Meryem'in mektubu bana geldi ben yine oldum erkek, 17 yaşına döndüm, bir doktora gidelim, artık doktorluk işin kalmamış yat kalk dua et, dedi!... İsmet Bey'e dedim ki, İsmet Bey ne zaman senden yardım istesem "öldürmek" diyorsun, bunun başka yolu yok mudur? İsmet Bey dedi ki, Tek Allah'a inananların hepsi öldürecek. Museviler, Hıristiyanlar, Müslümanlar hepsi birbirini öldürecek. İnsanın iki Allah'ı olmalı. Senin bir Allah'ın Meryem, bir de işin olmalıydı. Kerhanecilikten iş mi olur! Çocuğun olsaydı bari. Eski insanlara bak Çinliler, Hintliler, Afrikalılar, Kızılderililer, bunların Allah'ı çoktu, birine küser öbürüne koşardı, bir Allah'tan umudunu kesen başka Allah bulur...

* * *

Bir-iki senedir üniversiteyi kazanamıyorum, kursa da gidecek param yok, garsonluk yapıyor, saç uzatıyor, haytalık yapıyorum. Annem beni bir küçük evin miras davası için Pasinler'e yolladı. Doğu topraklarına ilk gidişim. Reisoğlu arabaları işlerdi Erzurum'a, benim zamanımda en çok Tarhan Ay gün otobüsleri, sahibinin oğlu arkadaşımdı. Pakistan arabaları gibi üstüne yük alırlardı, o yüklerin yolda bağlanıp çözülmeleri de zaman alırdı, bir de keyifliydi şoförler elma bahçelerinden geçerken otobüsü durdurur herkes kucak kucak elma toplardı. Şimdiki adı Hasankale olan Pasinler'de birkaç kişiye babamın ismini verdim, neye uğradığımı şaşırdım. Trabzon'da ölmeyi bekleyen zavallı bir ihtiyar babamın kırk, elli sene önce bu dağlarda birçok kamyonu vardı, efsaneydi. "Sen onun oğlu musun?" "Evet. "... Her sürüsünde iki bin koyun olan, dört-beş sürü sahibi bir ağanın adamları beni ağaya götürdü, bir çiftlik! Gün boyu et haşladılar, önüme sofralar kuruldu, sofralar kalktı. Ağa üstümü başımı süzdü, beni yaşatmak için arabalarıyla adamlarıyla Erzurum'u o akşam bastı. Büyük mağazaların önünde durduk, bana ayakkabı, takım elbise, üstüme denemeden, en pahalısı en fiyakalısından alındı.

Neye uğradığımı şaşırdım, ne dillerini, ne âdetlerini bilirim, etrafımda bir sürü iri adam ne yöne baksam orayı toplayıp kaldırıyorlar. Yedi-sekiz adamın ortasında kaldım, ağa en uzak arabada, arada bir eliyle emirler veriyor. 19-20 yaşında çocuğum, garsonluk yaparak Altın Yıldız kumaştan altın sarısı birtakım elbise yaptırmışım. Hayatımda gördüğüm, bugüne kadar unutmadığım en pis yere geldik. İlk defa bir genelev görüyorum, Erzurum Gölbaşı mevkiinde Kilisekapı'dan geçiliyor. Ana baba günü, kalabalık, genelev kapısından çıkan arkadaşlarını cenaze gibi eller üstünde taşıyor, kapıya kadar şaklabanlıklarla uğurluyorlar. Bir delirmiş gürültü uğultu, herkesin içinde durmaksızın gülen bir şebek var sanki. Evlerin içinde, heykelleri topraktan çıkan ana tanrıçalar gibi, göbeği kapıdan taşan yüzlerce biçimsiz iri kadın dizilmiş. Kadınların önünde sehpa. Biri domatesi dişliyor. Kocaman bir çavdar ekmeği gibi kapkara ekmeğe diş geçiriyor. İnsan işte, onlar da ekmek ısırıyor. Korkunç bir kriz,

korkunç bir korkuya kapıldım. Ruhuma kezzap dökülmüş. Muşamba yer döşemesi, tenekeleşmiş çinkoyla tahta delikleri örtülmüş, kadınların apışaraları kızarmış ciğer gibi. Sümük kuyusuna düşmüş beyaz lahana topları gibi kadınlar. Kocaman kafalı kocaman buruşmuş götlü kadınların derisi duvardaki balgam gibi akıp üst üste katlanmış. Bu kadar çirkin ve kocaman kadınların bir de ilkokul çocukları gibi kırmızı kurdela takması, iğrenç, beynim bulanıyor.

Ağa önde, ben arkada altı-yedi adamın ortasında kalabalıkları yara yara genelev sokağında ilerliyoruz. Ağa göz ucuyla kapı içinde salonlara dizilmiş kadınlara bakıyor: "Olmaz, bunların içi geçmiş, " dedi, birden geri dönüp: "Bana Heyyo'yu bulun!" Heyyo'yu orda tanıdım, ismi, giyimi, koşuşturması, her şeyi ürkütücüydü. Adamların ellerinde avuçlarına saklanacak kadar küçük bıçaklar (kapıdan silahla girilemiyor). Ağanın adamı Heyyo'ya: "Heyyo, misafirimiz var, eyi bir karı bul, ağamın emri!" Heyyo kolumdan tuttu, çeke çeke kalabalıkları yarıyoruz, ahşapları dökülen, tahta merdivenlerin hepsi çürümüş, sanki az önce yanmış gibi kararmış bir eve girdik. Evin kapısından başlayıp yukarı odaya kadar uzanan bir kuyruk. Heyyo, bana bak, Ağam'a söylersin, iyi kadınmış ki, kuyruğu çok uzun. Heyyo'nun yanında duruyorum. Kuyrukta duranların suratlarını inceliyorum, çoğu yere, ayakkabılarına bakıyor, çoğu çelimsiz, zayıf, çok çirkin yüzlü insanlar. Kadının odasından önce eşek kadar kafası, bir kibrit çöpü kadar vücutlu o kadar hırpani kılıklı, çok yaşlı bir adam çıktı. Kadın elinde şeftali, suyu ağzından göğsüne akıyor, memeleri açık, sadece külot! Bir kral gibi kuyruğu kolaçan etti, sırayı bozan birine bağırdı: "Yerine geç ...ına koduğumun evladı!" Adam sus pus yerine geçti, yerinde esas duruşa geçti!

Genelevin meşhur sarışın bombası bu kadın, ne bir hüzün, ne bir neşe, ne bir duygu. Heyyo, avcumun ortasına para sıkıştırdı, "iş bittikten sonra karıya vereceksin" dedi. Heyyo kadına: "Misafirimiz var!" Kadın Heyyo'yu ciddiye almadı, eliyle kuyruğu gösterip, "geçsin kuyruğa. " Heyyo: "Orospuluk yapma, senin ananı... erim, beni ağaya rezil etme!" Kadın Heyyo'nun üstüne yürüdü: "Ekmeğimle oynama Heyyo!" Heyyo elinde küçük avuç içi kadar bıçak, kuyruğa saldırdı: "Çıkın dışarı, kapattık beyler, çıkın!" Orospu kadın

merdivenin üst basamağından bağırdı: "Tamam Heyyo tamam, ben sana sorarım, yolla oğlanı!" Oğlan dediği ben. Kuyruktakilerin bekleyişi. Bu bekleyişin türü! Evin içi. Tencerelere kazanlara sığmayacak kadar iri, sarkmış memeli kadınların ulu orta dizilişleri. Ve adamların avuç içlerinde gizli küçük kara bıçaklar. Ödüm patlıyor! Kadın, "hadi geç, çabuk ol, geç!" dedi. Geçtim içeri. "Sen daha donunu çıkartmadın?" dedi, donumu çıkarttım, utancımdan titriyorum! Çoraplarım duruyor, pek komik oldu, hep çoraplarıma bakıyorum, onlar için bir şey diyecek mi? Kadın sedire uzandı, elinde şeftali yiyor, bir eliyle de duvardaki desenlerle oynuyor. "Niye gelmiyorsun?" dedi. İlkokulda parmak kaldıran çocuklar gibi parmak kaldırıp: "çoraplar!" dedim. "Kalsın kalsın, çabuk!" Ne yapacağımı bilmiyorum. Öyle duruyorum. Kadın "fesupanallah!" deyip beni üstüne çekti. Ben çektiği yerde duruyorum, yine ne yapacağımı bilmiyorum. Katlanmış V şeklinde ve sırtüstü şeftali yiyen bir kadın ilk defa görüyorum. Özel hayatımın özel hastalıklarını çok yakından ilgilendirdiği için buraları sansür geçiyorum. Bir nevi kadın ...tir çekti, "seninle uğraşamam!" deyip kovdu beni, avcumun içinde sıkılı parayı uzanıp kaptı. Bu korkunç korku ve sıkıntıdan kurtulmamn sevinciyle üstümü giydim. Kadın şeftali parçalarını memelerinin üstünden toplarken bağırdı: "Heyyo, böyle yerlere gelmesin, pek küçükmüş, al şu oğlanı!" Heyyo kadının yüzünün içine gülerek: "Nasıldı?" dedi. Kadın bir an durakladı, gözlerimin içine bir bakış fırlattı. Yere baktı. Enseme vurarak: "Aslan gibi çocuktu, elinden zor kurtuldum!" deyip dışarı fırladı, Heyyo beni orda unutup ağaya koştu, ağanın adamları olup biten macerayı bekliyor. Heyyo etrafım sarmış adamlara: "Kadını parçalamış, memelerini doğramış, kadını elinden zor kurtarmışlar!" dedi. Bu aslı astarı olmayan haberi duyan Ağa, Heyyo'ya bahşiş verdi. Arabalara bindik, boş bir araziye geldik, hepsi silahları çıkarttı... "Yeğenimizin şerefine!" Şoförler değiştirildi, şarjörler değiştirildi, bastık Hasankale'ye...

Ben kadının üstünde, kanadı kırık soğukta üşüyen serçe gibi, sıtmalı, korkudan titreyerek kalakaldım. Ama Heyyo, başka şeyler söyledi ağaya: "Ağam, yeğenin de senin gibi kurtoğlu kurtmuş!" Kurtoğlu kurt, bu toprağın sırrı, büyüsü. Utangaç, sinik, çıt kırıldım çocuk o

gün orda uçup gitti. Yerine kurtoğlu kurt başka bir adam çıkıp geldi. Heyyo beni, ruhumu yarattı. Aklım fikrim Heyyo'da, bu ne acayip adam!

Ağanın adamı beni odaya çekti, karşısına koydu: "İyi düşün, ağamızın 15 yaşında bir kızı var, sana vermek ister. İyi düşün, sen yine şehirde oturursun. Şehirden sana ev alır. Ağam iş tutan damadı sevmez. Yiyip içip gezeceksin. Haaa, bayramda seyranda kalkar gelir bir görünürsün. Ağamız şehirden bir damadım olsun, ister. İyi düşün sabaha ağaya müjdeli haberi verelim!"

Bir kâbus. Dilim tutuldu. Olup biteni anlamıyorum. Başka bir dünyaya düştüm. Allahım yarın olsa burdan kaçsam. Otobüs saatini beklemeden yoldan geçen bir arabaya binip kaçma planı yaptım. Hayatımda ilk defa geldiğim yerde, ilk defa gördüğüm adamlar, hiçbir hısımlık, akrabalık yok, ne yere koyuyorlar, ne göğe. 19 yaşında çocuğum. Öyle derin bir şaşkınlık içindeyim ki, "annee, anneee" diye ağlayacağım. Aklım fikrim Tarhan Aygün otobüsleri acaba saat kaçta kalkıyor!

Ağanın adamı: "Hiç konuşmirsen, düşüncelisin!" dedi, "yatağın hazır!" dedi... Yüzümün içine sırıtarak baktı, sanki eğlendi benimle, sanki Heyyo'dan işin gerçeğini dinlemiş gibi. Ağzını arayayım dedim, korkuyla Heyyo'dan bahis açtım. "Aklım Heyyo'da kaldı" dedim!

Dışarı çıkmış, ağaya oğlanın aklı fikri Heyyo'da kaldı, demiş. Sabah uyandığımda Heyyo karşımda. Bağdaş kurmuş uyanmamı bekliyor. Sigarasını yaktı, önünde büyük bir bakır sahan, geceden çok sigara içmiş. Yanma büyük bir semaver aldı. Kıtlama şeker çayını içmeye başladı.

"Ağam haber gönderdi, beni çağırtmışsın!" Harun Reşid'i mi anlatayım, Timurlenk'i mi... "İsminiz ne?" dedim. İsmim sonradan koyulmuş, adım Hidayet! Köyde sünnet sırasına koymadılar, bugün bile bilmem niye koymadılar. Köyün evliyası gibi yaşlı bir dedemiz vardı, "emanettir", "sahibi gelmeden kıymayın çocuğa"... Neyin, kimin emanetiyim bilmem. Dinozorları mı anlatayım, Enver Paşa'yı mı?

"Heyyo Dayı, dinozorları kitaplardan da öğreniriz, sen kendini anlat!"

Köyün başında göründüm mü, bütün köylü benim eşeği görür, Heyyooo diye bağırırdı; komşu köyden gayrimüslimler varmış, bizimkiler gidip gizlice uzaktan düğünlerini seyredermiş, bağırırlarmış düğünde Heyyoooo!

Adımı Heyyo koymuşlar. (Ağanın adamı, avcumun içine para sıkıştırdı, kulağıma tenbih etti: Hikâye bitince Heyyo'ya verirsin!..)

Hikâye biter gibi oldu, Heyyo'nun avcuna parayı koydum, Heyyo: "Bu parayı niye verirsen?" "Hikâye için!" "Ben sana hikâye anlatmadım ki, Ağam daha uyanmamıştır, ben sana Leyla'yla Mecnun'un hikâyesini anlatayım. " Parayı önüme attı... Ben tekrar parayı önüne koydum: "Heyyo Dayı anlattın ya hikâye... ", Heyyo Dayı o dakikaya kadar hiç beklemediğim bir kızgınlıkla ayağa kalktı, parayı üstüme fırlattı: "... tiğimin gavatı, benimle dalga mı geçirsen, bu hayatın nesi hikâye, bu kerhanecinin hayatı beş para etmez... Benimle eğlenme beyzadem. Şimdi ağam kalkar sorar, yeğenime hangi hikâyeyi anlattın, ne derim ben!. . "

Heyyo Dayı'yı 25 yıldır hep kafamın bir kenarında sakladım, güya geniş geniş romanını yazacaktım, olmadı, bir çırpıda geçiverdik.

İHTİYAR KEMANCI

Vahim parasızlığım kimseye açamayan, aşamayan ihtiyarların gururunu tahmin edemezsiniz. Koca ömrü geride bırakan parasız yaşlı, artık gençler gibi dünyaya neden geldim diye isyan da edemez. Bir kabahat varsa, etraftakiler, biraz da kendinde ara der. Ağlama hakkı olmadan, hiçbir şeycik umut etmeden ıstırap çekmenin hali dayanılmaz. Kum saatini tersine çevirecek Tanrı’nın dahi gücü yok, takat yok. Geçmişin küllerini ne kadar deşsen, elesen faydasız. Dünkü zıpkın gibi bakışlı erkek yüzün, kefen bezine dönmüş!

Muhtaç yaşlılık en cesur erkeği dahi korkutur. Sürünerek geçen bir asra yakın ömrün artık mahvedebileceği duygu kalmadığından, ihtiyarlığın dilenciliği kolay olur demeyin. Öyle derin kederli ihtiyarlar

var ki, hiçbir pişmanlık göstermeden yürürler, o son günlerde dahi hayatları, hepimize şiir, masal olacak derin bir hissin ateşiyle yanar!

Yoksul giysilerini itina ile temiz giyip paçavralıktan koruyan bu insanların ruhumda yaptığı sarsıntı büyüktür. Tanımasam da bana selam verse, elimi sıksa diye çaba sarf ederim. Doğduğu günden beri Tanrı kovalamış, her bir yaşına, kemiklerine acılardan bir çentik atarak kaçmış. Kabuğu sertleşmiş, çürümüş yaşlı ağaçlara, şimdi o ağır yılları sorsak!

Genç insanların parasızlıktan kurtulmak için azgın bir inatla her işte delicesine çalışması mutluluk verici, ancak, elli yıl aralıksız çalıştığı halde fakirliğini aşamayan bir yoksulun, işine kıskançlıkla sarılması hayranlık verecek bir insanlık dersi! Hiçbir burjuvanın hiçbir macerası bu kadar yüksek, semavi bir güzellik kazanamaz. Açlıktan öle öle hâlâ alnının teriyle yaşayan 75 yaşın üstünde bir ihtiyarın gururundan sarsılmayacak bir ruh, bir canlı yaşıyor mu dünyamızda! Melekler kadar saf, çocuklar kadar neşeli bu ebedi fakirlerin canını almaya Azrail dahi utanır. İşte bizler, depresyon saatlerimizde bu insanlardan hayat ilhamı alırız, bir elmas madeni bulmuş gibi seviniriz. Karanlık, talihsiz tehlikelerle hırpalanmış ve hiç bahtiyarlık yaşamamış ihtiyarların bu çelikleşmiş, kemikten direnci karşısında ruhlarımız takdis edilir. Bu gurur karşısında susmanın adı: Saygıdır. Saygının bu derin sesi kalbimizi parçalar. İçimizde insanlığa dair bir fırtına kopar. Ayaklarımız yerden kesilir, artık gözümüzü daldan budaktan esirgemeden, kutsal ışıltılı bu tecrübenin rüzgârıyla uçarak, otuzlu, kırklı, ellili yaşların üstünden rüya gibi geçeriz!

* * *

İşportacılık yaptığım uzun yıllarda böyle bir ihtiyar adam geliyordu kaldırıma. Eskimiş çorapları, yırtık ayakkabılarıyla altına bir mukavva parçası koyup, başlıyordu keman çalmaya. Gözlerini derin sessizlikle kısıyor ve hiçbir şekilde insanlara, dışarı bakmıyor. Hiçbir soruya cevap vermiyor. Çukur gözleri, artık bir onur adası olmuş kalbinden başka yerde rahat etmiyor gibi. Hepimizi sersemleten tatlı bir sarhoşluğun hüznüyle tek bir Türkçe parça çalmadan, adını bilmediğimiz klasik romantik parçalar.

İnanılır gibi değil, inat etti, kalabalığın tanıdığı tek bir şarkı çalmadı. Tek bir neşeli parça da çalmadı. Oysa müşteri toplayabilmek için pekâlâ günün modası şarkılar çalmalıydı. Artık kırılacak, çıtırdayacak izlenimi veren, kurumuş ve tozlanmış kemanının kokusu, yuvarlak köşeleri, yıllarca kitap arasında saklanmış, yaprakları yapışmış bir çiçek gibi. Bazen, nesli tükenmiş şık mantolu, yaşlı, ruj sürmüş ihtiyar kadınlar önünde durur, hıçkırarak ağlardı. Kendisi ağlamaz. O soğuk, paslı demir gibi yaşlı yüzlere, kelebek simi işliyor gibi, çok ciddi! Ama, geç vakit toplanıp giderken, kurumuş göz pınarlarının üstünde parlayan tuz parçaları görürdüm. Çok dalgalanmış deniz gibi. Ölümsüzlük istiyorsak o tuzdan biriktirmeliyiz. Simyacılar çok zengin olmak için altın üretecekleri bir felsefe taşı arayıp durdular... Boşuna, o felsefe taşları bu tuz birikintileri. Uzun, çok uzun yollardan, bir çölden bitkin, eli boş dönmüş gibi. Kaslarının kemiklerine sürtünmesiyle son bir çıra ateşiyle gün boyu çalıyor. Nağmeler kemandan değil, kurumuş kemiklerin kaburgalarının çırasından, ateş böcekleri gibi kıvılcımlaşarak fırlıyor!

Sanki, bu sıcacık insanlık ateşini, 70 yıl arayıp bulamadıktan sonra, şimdi ilk insanlar gibi, kemiklerini artık ağaç kabuğuna dönüşmüş kol kemiklerine sürterek, kupkuru bilekleri kemana sürtünerek arıyor! Beş para etmez kuru kalabalık dinleyicilere, yerin altında sıkışıp kalmış, yağmur dökmeyen bulutlar gibi gergin nağmeler sundu. Ve sonra açık bir gökyüzü, masmavi bir gök neşesiyle aralıksız ve hızlı ritimlerle coşup herkesi evlerine mutlu gönderiyor!

Yağmur serpiştiren tatlı bir sonbahar, ki güneyden Ankara'ya rüzgâr eserse, çınar yaprakları şeker olur yersin, hep gezmek istersin, hep yaprak çiğnemek. Ağır inşaat makineleriyle belediye kaldırıma onarıma geldi. Beton testeresiyle, dünyada daha çirkin ses yok, kaldırım asfaltını kesiyor! Motorlu testereyi iki kişi tutuyor, o kadar yavaş ilerliyor ki, jilet gibi kestikleri kaldırım kemancının önüne geldi dayandı. Kemancının mevkiinde, inşaat birkaç hafta sürdü, hiç oralı olmadı. Kaldırım yayalara iptal edildi, ama kemancı, inşaatın ortasında kendi halinde çalmaya devam etti.

Aynı zamanda patronum, arkadaşım şişkoya: "Bu adam deli mi?" dedim. "Hayır senden akıllı, yerini kimseye vermek istemiyor, yerini

halka ezberletti, ezberlettiği yer unutulsun istemiyor!" Tam anlayamadım.

"Biz kazanıyoruz şişko, şu kemancıya biraz yardım edelim?" dedim. Şişko: "Esnafın gururunu kırma. Bırak ezilsin, sürünsün, kendi kazansın!" "Tamam da şişko, yevmiyeyi doğrultamamış işte, yol iptal, gelen giden yok, doğrultacağı da yok!" Şişko: "Heyecan yapma, bu dünyada her esnafın bir fırıldağı vardır, görmüyor musun, belediye kaldırımı iptal etti o hâlâ çalıyor, bunlar bu mesleğin duayenleridir, vardır bir bildikleri!"

Kemancı tatlı tatlı çalmaya başlayınca, iç geçirip "mutluyum işte" diyordum. Güvercin tüyü kadar yumuşacık parmakları. Nasıl bir gizli feryat, nasıl bir ah sızıyor kirli gömleğinin içinden. Ruhları yıkıp toz eden azap içinde melodik iniltiler. Zehirli, veremli tınılar kemancının büyüsüyle kuş öpücükleri gibi gelip gelip dokunuyor küçük çizgiler halinde vücudumuza. Kaldırım, insanların yüzleri, müziğin kırık ritmiyle birden kızıl şarap rengine bürünüyor. Müziğin tınısı ruhun külleri gibi. Bitmeyen bir veda çalıyor gibi. Bu kirli giysiler içindeki hayalet adama kulak verdiğinizde, göklere asılı, dağ kadar büyük masmavi hayali bir çan görüyorsunuz. Baygın bakışlı sapsarı bir kanarya gagasıyla çizer gibi, ezgiler, bir kadının kaşlarına sürünen perçemleri gibi, geberinceye kadar dinleyesin geliyor!

Müzikten değil, meraklı bir kalabalık sarıyor etrafını. Günler geçtikçe, keman sesi de kemancı da çok tanıdık geliyor, başını çevirip bakan yok. Çok nadir, beyefendi birkaç insan, yukardan atarak değil, eğilerek önüne para koyuyor, çok değer verdiğini göstermek için de önünde birkaç dakika saygıyla dinliyor. Arabaların gürültüsü, işportacıların bağırışları, kalabalıkların hızlı akışı arasında kayboluyor kemancı! Oysa dikkat çekmek için işportacıların hepsi kudurmuş gibi bağırıyor, biri kekeme taklidi yapıyor, diğeri takılmış plak gibi hep aynı kelimeyi bağırarak söylüyor. Kemancının, önünden akan kalabalığa ulaşacak gücü yok! Cazgır işportacıların, şebek maymunları gibi ayıltıları arasında keman sesinin bir adım önünde yürüyen insanlara ulaşamadığını gördükçe, içinizden "zavallı", "yazık" diyorsunuz. Kalabalığa ulaşmak için güç, kudret olmalı. Mahşeri kalabalık ilgisizce akıyor! İncecik bir duman gibi yayılan

nağmelerin gelip geçenlerin kulak diplerini bir gül kokusu gibi iç gıcıklayarak yalayan hüzünlü şarkılarını duymak mümkün değil. Oysa birazcık dikkat ediverse kalabalık, nağmelerin görünmez bir ruh aynası gibi kalplerine sızıverdiğini hissedecekler. Ruhları gizli aynasını bulmuş gibi sevinecekler. Nafile! Kemancının beli bükük. Boynu bir kuğunun kıvrımlı boynunun iskeleti gibi, başka sulara dalıp dalıp gidiyor. Bu haliyle insanın içini ezen çok acıklı bir manzara oluşuyor, keman nağmelerinden değil, zavallı ihtiyarın garip halinden içiniz kıyılıyor! Hiç görmeyeyim, üzülmeyeyim, diyorsunuz. Ne olur sanki birazcık dikkat etse kalabalık, sokağa buğu gibi yayılan sıcacık nağmelerin, gümüşsü tınıların pırıltılarının sim sim üstlerine yapıştığını görecekler. İş dönüşü yorgun mecalsiz ayaklarına çarpıverecek bu pırıltılar, dizlerinden derman adında bir incecik telin çekildiğini hissedecekler. Boşuna, mümkün değil. Kemancı görünmez bir adam. Orda hiç yokmuş gibi. Kendi halinde çalıyor. Garip ve çökmüş omuzları. Gömleğinin altından sırıtan kırık dökük kaburgaları. Hastalıklı bedeni. Yapayalnız. Eskimiş çorapları. Yırtılmaya yüz tutmuş ayakkabıları çok hazin. Gün boyu aralıksız çalıyor ve önündeki mendile kimsecikler beş kuruş atmıyor, üç-beş lira ahlıyorsa da bir ekmek parası değil, hiç değmiyor! Bu delirmiş sokakta binlerce işportacı içinde bir tek o para kazanamıyor!

Hiç para kazanamadığı halde birkaç hafta aralıksız gelip gün boyu çalmasına anlam veremedim. İnsan başka bir sokağa gider. Şansını başka bir kaldırımda dener. Bu denli tecrübeli bir adam tam gününü boşuna harcayamaz. Kemanı bu denli zevkli ve içli çalan bir insanın, aynı zamanda çok zeki bir insan olabileceğini düşünüyorsunuz!

Kirli saçları, sümük rengi suratı, çok yıpranmış pardösüsüyle yaşlı kadın, kemancının yanı başına çömeldi. Tünedi, bir daha kalkmadı. Kemancıyı dinlerken, suratı için için yanan mangal ateşi kızıllığına dönüşüyor. Ama çok acıklı bir çirkinliği var. Gözleri hiç yıkanmamış, yağlı, isli tüller gibi. Nasıl anlatsam, yaşlılığın tükettiği bu kadın hayran bakışlarını kemancıya dikip, hiç kımıldamaksızın ve sadece sigara içerek birkaç ay kemancıya dadandı. Acısını mı dindiriyor? Tanrısal bir mutluluk uykusuna mı dalıyor? Birbirine komşu iki mezar gibiler. Ama nasıl sıcacık bakıyor kemancıya. Kemancıdan dünyanın

harikaları dökülüyormuş gibi. Mutlu bir filmin son sahnesi perdede donmuş kalmış gibi. Suskun, sessiz, nağmeler yalnız onun ruhundaki kuyuya dökülüyor, heykel gibi, günlerce. Ne başıyla tempo tutuyor, ne duruşunu bozuyor. Üstüne karlar yağsa da, sonunda bedeninin sarılacağı kefeni bulmuş gibi. Büyük acılarından nihayet kurtulmuş gibi. Süssüz, mücevhersiz, sadece derin gözler! Dünya ikisinin de umrunda değil.

Teneşir paklar dediğimiz kırışmış bu yaşlı bedenin içinden, sonsuz ve derin bir hazla kavrulan bir kadın yüzü gülümsüyor! Hayranlıkla dalınca kemancıya, çürümüş kadavra tahtası bu surattan, artık kimsenin öpmeye cesaret edemeyeceği bu sanduka küfünden, artık bir karikatüre dönmüş bu çarpılmış surattan hiç kimse, herkesin gıpta edeceği mucizevi bir güzellik fışkıracağım düşünemiyor. Rüzgârda usulca salınan boş salıncakların gıcırtısı gibi kemanların şarkısı. Hızla, koşarak geçenler dahi zıpkın yemişler gibi kalakalıyor. Ne güzel kadın, diyorlar. Kadının yüzünde akseden hayranlığa gıptayla bakmıyor herkes. Kadın, çok derinlere uçmuş, kemanın sesiyle uzun bir yolculuğa çıkıyor; hava kararana, sokak tenhalaşana kadar, travestiler ellerinde bıçak polisleri kovalayıncaya kadar, zevkle dinliyor kemancıyı. Aşkın bu şaşırtıcı sınırsızlığı betonu yumuşatıyor, arabaların gürültüsünü emiyor. Buzdan, demirden soğuk, sımsıcak kalp ateşine dönüşüyor. Yorgun argın eve dönenler kadının yüzünü gördükçe, akşam sevimli, tatlı bir akşam oluveriyor. Sanki kemancının başından, kemanından, pembe, mavi, mor pırıltılar yükseliyor göğe. Şehrin en köhne bu yerinde, şehrin kusarak fırlattığı bu kurumuş iskeletten ihtiyarlar, hepimizi bu dünyada tutan muhteşem bir manzara oluşturuyor!

Kadının hayran bakışları, keman nağmelerini dev bir süpürge yapıp kalabalığı başına topladı. Kalabalık kemana değil, kadının hayran, titreyen ve bitmekte olan mum gibi büyülü gözlerine bakıyor.

Reklamın düzenbaz tanrısı, evlere, apartmanlara, kahvelere, kolera salgınından daha hızlı yayıverdi haberi: "O yaşlı kemancı vardı ya, işte ona bir kadın âşık olmuş, yanından ayrılmıyor!" Sokaktan geçip eve gidenler, bir de bir hikâye götürüyorlar yanı başlarında: "Kaldırımdaki kemancıyı hatırlıyorsun değil mi, adama bir kadın

musallat oldu, yanında oturmuş öyle baygın baygın bakıyor ki, herkes toplanmış kadını seyrediyor!"

Haber dalgalandı, uzadı, yüz ayrı evin kapısından içeri giriverdi: "Bir yaşlı kemancı vardı sokakta, hatırla, bir kadın âşık ona, hiç ayrılmıyor yanından, gerçi kemancının yüzüne baktığı yok, kadın da aman çok çirkin, ama nasıl güzeller, nasıl yakışıyorlar!"

Kemancıyla aynı kaldırıma tezgâh açıyorduk, işportacılar arada bir kemancıya gidip, biraz da dalgasını geçerek: "Baba, gıy gıy kafamızı ...tin, şurdan neşeli bir hava çal da... " diyordu, şimdi hikâye işportacıları da sardı: "Baba baksana, kemancının manita gelmiş, bu kadın fena yapıştı. " Mevzu daha da ilerliyor: "Kemancı bu kadınla evlenmek istese çoktan işi bağlardı. Kadın bir aydır geliyor, kemancı daha gözlerini açıp bakmadı!" Yorumlar derinleşiyor: "Ağbi baksana, kadının yüzü nasıl şeker gibi eriyor, kemancı yer mi bu numaralan, almaz bu kadını, adamın evveliyatında neler var ki kadın kısmından ikrah etmiş, aynı tuzağa bir daha düşer mi, kadın boşuna kendini heder ediyor!"

Ancak, artık kemancıya kimse acıyarak bakmıyor. Kemancının aşkını konuşan herkesin yüzü de şeker gibi eriyor. Kadın kemancıya hayranlıkla baktıkça, sanki kemancı da nağmeleri azdırıyor. Kemancının kırgın ezgilerini her sağır duymaya başladı. Kemancının bu eski kırık kapısından girmek için etrafı sarılıyor. Bir yıkıntının külleri içinde hâlâ tütmekte olan içli nağmeler, eskimiş tahtalardan fırlayan kıvılcımlar gibi çıtırdayarak yükseliyor. Müzikten anlasın anlamasın, başına toplanan halk, bir tabak keman helvası yer gibi, hacı pilavı mı var der gibi, tüm parçaları sonuna kadar dinliyor. Kadının minnettar bakışları, saygı dolu bir uyum ve nezaket içinde hiç değişmiyor. Aşkın onurlandırdığı güzellik yanıyor yüzünde. Aşk kadının aklını almış. Sanki kalbini, bir sıcacık çorba kâsesi gibi elinde kemancıya sunuyor. Müzik değil bu, medet, yakarış! Müziğin dili kuşkusuz kuş dili, ancak âşık olan çözer. Sanki kemancı, halkın anlamadığı, gıy gıy diye dalgasını geçtiği yabancı ezgileri, kadının, aşkın yardımıyla çözdürtmeye çalışıyor.

Kadının doyumsuz tatlı bakışlarıyla durmaksızın okşadığı kemancının artık nefis bir hikâyesi vardı. İnsanlar bu hikâyeyi ayrıntılarına kadar merak ediyordu. Kadın tam bir ay, duruşunu, bakışını, kemancıyla arasındaki bir adımlık uzaklığını hiç bozmadı!

Bir aynı sonunda kadın, kemancıya biraz daha yaklaştı. Kemancı kollarını dinlendirmek için kemanı indirdiğinde, kadın usulcacık başım kemancının omzuna koymaya başladı. Bu inanılmaz gelişme, büyük haber. Haber katlanarak, ballanarak yayıldı. "O yaşlı kemancıya musallat olan kadın var ya, işi pişirmiş, yolun ortasında kemancının göğsüne başını koyuyor, gelip geçenler nasıl gülüyor, nasıl seyrediyor!" Başkası: "Kemancının gönlü olmasa kadın yapamaz, kadın başını koyunca hiç sesini çıkartmıyor, demek bir iş var!"

Bir ay kadar da, kemancıya kadının yakınlaşması hikâyesi anlatıldı. Ve bir zaman sonra, kadın elinde çarşı filesiyle gelmeye başladı. Filenin içinde birkaç parça yiyecek, artık akşam saatleri geliyor. Kemancının yanında çok daha rahat oturuyor, eskisi gibi gözlerinin içine bakmıyor. Kemancının hikâyesini bilmeyen yok. "O kemancı var ya, evlenmiş, o kadınla... " "Ben dedim baba, kadın fena yapışmıştı!" "Ya hatırlıyor musun, o kemancı orda yıllardır yalnız başına oturuyor, sonra bir kadın âşık ona, bakıyorum şimdi kemancının gömlekleri, pantolonu tertemiz, her akşam kol kola eve gidiyorlar, liseli gençler gibi, el ele tutuşuyorlar, nasıl mutlu oldum anlatamam!"

Aysız bir geceye, aşksız bir hayata kimsenin tahammülü yok, kalbimiz çiçek sepetine dönmeden yaşayamayız. Aylardır yanından geçen kimsenin görmediği, duymadığı kemancının önündeki mendil, artık para doluydu. Halk bu aşkı çok sevdi. Yaşlı kocakarılar önlerinde eğilip, itinayla kâğıt para koyuyordu. Tembel, miskin, işsiz insanlar dahi mendile para atıyordu. 13-14 yaşlarında, balon satan paçavralar içinde bir çocuk dahi para atıyordu. Bir ateş parlıyordu burada. Bir masal yaşıyordu. Para bu aşka atılıyordu. İşportacılar kemancıyı kıskanmaya başladı: "Herife bak, iki gıy gıy yaptı yolunu buldu, mendili dolup dolup boşalıyor, iki gıy gıy la hazine topluyor!" Aşk daha büyük, en büyük hazine! Bir mumya gibi çukur kemikli gözleriyle kemancı, önündeki paralara bakmıyor. Fırtınalar estiren

aşkın kahramanı yaşlı kadın, el ayak çekilince mendili kimsecikler görmeden cebine boca ediyor!

İşte asıl haber, kadının mendili boşalttığı görüldü: "Herifin parasını yiyor kadın" "Ben dedim ağbi, bu kadın herifin parasına âşık!" Haber şekillendi: "Kemancıyla evlenen kadın var ya, adamcağızın parasını yiyormuş, zavallı adam, nasıl kazanıyor o parayı, buz gibi soğukta gün boyu betona oturuyor, yazıktır ya, insanın içi parçalanıyor!"

Tam işportacılar, şu kadını dövelim, bir daha sokağa gelmesin diye aralarında konuşurken, kemancı, aşkıyla birlikte ortadan kayboldu, bir daha görülmedi, unutulup gitti!

* * *

Ve çok sonra... Trafiği yan semte doğru akan, şehrin bambaşka bir sokağında, kemancı görülmeye başlandı. O sokaktan geçenler kemancıyı hiç tanımıyordu. Araba gürültüleri içinde bu yoksul ihtiyarın çaldığı kemanla ilgilenen çıkmadı, yazık, zavallı, diye bakıp geçiyordu insanlar. Ta ki, bir ay kadar sonra, kemancının yanma bir kadın gelmeye başladı. Kadın hayranlık dolu bakışlarıyla bir heykel gibi kımıldamaksızın kemancıya bakıyordu. Gelip geçenlerin dikkatini çekti bu, hikâye yayılmaya başladı, kemancının aşkı konuşuldukça, etrafı sarılmaya başladı!. .

Kemancı, eşiyle bu oyunu, havaların güzel olduğu iki sezon sahneye koyar. Biri nisanda başlar, kadın mayısta gelir, diğeri eylülde başlar, kadın ekimde gelir. Kasımda artık çarşı filesiyle görülür.

Arada küçük kazalar da çıkıyordu. Evinin penceresinden her gün kemancıyı dinleyen yaşlı teyze, kemancıya âşık olur. Yanına inip, kemancıya pastalar, börekler, hatta ev, araba teklif eder. Penceresinden kemancıyı hayranlıkla dinlerken, bir gün başka bir kadının, üstelik çapulcu gibi giyinmiş çirkin bir kadının kemancının yanına gelip onu aşkla izlediğini görür. Dayanamaz, kadının yanma iner. "Adamı rahat bırak" der, iki kocakarı itişme, kakışmayla ağız dalaşma girer. Kemancı oyunun sahnelenme güçlükleriyle dolu olduğunu anlayıp ertesi gün başka bir sokağa geçer!

Ticari değil, temiz bir çift yüreğin aşk, hayat oyunu. Ölünceye dek, her mevsim karınıza âşık olacağınız bir iş. Ki, benim gibi kadının bakışlarını görenler, onun kocasına her mevsim rol yaparken gerçekten âşık olduğuna inandılar. İşini aşk gibi, aşkını iş gibi sevmek. İnsan dilenciye gönlünden ne koparsa verir, ama işini aşkla yapana gönlünü verir. Dünyanın en güzel oyunu. Kadınınıza işiniz gibi, işinize kadınınız gibi âşık olmak! Yaşlansanız da, kalbiniz hiç soğumadan hep yanık, hep alevli nağmelerle için için yanıp, sonsuza dek tüter! Aşkın oku, Yunus'un dediği gibi, her katı taşı deler geçer!

CENAZE

Acil servis göz kliniğinin gece nöbetinde gideni geleni azdır. Demir tornada çalışan genç bir işçi çocuk gözüne batan demir kıymık için geldi. Göze saplanmış demir kıymığı görünce bir tuhaf oldum. Çocuk, "ağbi o kadar korkma, ben her hafta gelirim, büyük kıymıkları elimle, ya da cımbızla kendim çıkartırım, kıymık çok küçük olursa o zaman gelirim. " İskitler Sanayii'nde çalışan basit bir işçi çocuk: Metin. Biri askerde, ikisi ilkokulda küçük kardeşleri var. Hastanenin çöpe attığı pis yatakların, kirli çamaşırların yanı başında ayaküstü konuşuyoruz. Gide gele arkadaş olduk, akşamları iş dönüşü kıymık varsa önce kliniğe sonra bana çay içmeye uğruyor. Yapamayacağım işleri yapanları büyülenmiş gibi dinlerim. Bu soğukta, kapısız bacasız demir atölyesinde sabahın yedisinde işbaşı yapmak... İnsanlara iyi davrandığım için beni arayıp sormazlar! Hayatlarına dair ne anlatsalar şaşkınlıkla dilimi yutmuş gibi, vay anasını, yok ya, doğru mu ya, gibi elimde olmayan tepkiler verdiğim için. Etraflarında her gün yaşadıkları bu olaylara şaşıracak kimseleri kalmamış mı? Ya da yaşadıkları olayları ancak benim gibi bir manyağa mı anlattıklarında olağanüstü bir trajedi olduğunu anlıyorlar. Metin'in kız kardeşini on üç yaşında kaçırmışlar. Aramış taramış, deliye dönmüşler. Yıllar geçti bulunamadı. Polisle, radyolarla, televizyonlarla, gazetelerle, mafyayla bir dizi hikâye. Sizin de on üç yaşında kardeşinizi kaçırsınlar, polisle, mafyayla, gazetecilerle karşı karşıya gelin o zaman tanır siniz ülkenizi. Şiddetli bir merak duygusu değil benimkisi, bu denli içler acısı bir bela dönüp dolaşıp neden bu garibanları buluyor? Ceplerinde beş kuruş yok. Diyelim Adana'dan bir küçük istihbarat geldi, elde ayakta ne var, satıp yollara düşüyorlar. İhbarlar boş çıksa da gitmek zorundalar, kardeş bu!

ODTÜ Yolu'nda yine bir kişi karşıdan karşıya geçerken arabaların altında kaldı. Minibüs şoförü: "Ağbi tam iki gündür kimse ölmüyordu" diye dalgasını geçti. Guinness Rekorlar Kitabı'na geçecek bir yol. Varan ve Ulusoy otobüslerinin Söğütözü Mevkii'nde. Karşıya geçmek

isteyenler gelen arabanın süratini, uzaklığını tahmin edemiyor, geçerim deyip gözüne kestirip yola atılıyor. Bugün yine bir kişinin öleceğini Varan önündeki taksiciler o kadar iyi biliyor ki, ölüm olduğunda başlarını dahi çevirip bakmıyorlar. Yolculardan biri "asker ölmüş, yazık, asker!" dedi. Kahveye döndüm, bastım Ulusoy'a küfrü, ulan koca tesis yapmışsın, bir üst geçit nedir onu da devlete bırakmışsın. Neresinden bakacaksın, işte Karadeniz Otoyolu, 600 km betonla kaplanıyor, Karadenizliler iş bittikten sonra şimdi ayılıyorlar, ancak seslerini duyuracakları ne gazete var, ne televizyon. İşte Mercedes davası, Hürriyet gazetesi davadan bahsetmediği gibi dava sürecinde her gün Mercedes'i öven bir haber mutlaka çıkarıyor. Ulan hayvanlar, 49 tane üniversiteli genç yanarak öldü. Şimdi mahkeme, otobüsleri hatalı bulup kaldırttırıyor, eksikliklerini gideren otobüsler yeniden sefere çıkabilir diye karar verdi. Neyse. Üç yıl mı oldu, gazetelerde 28 Şubat gerilimi. Eve döndüğümde Metin'den bir telefon, ağlayarak: "Ağbi çok büyük acım var, çok büyük kara haber... " Metin'e koştum, dünkü asker, Metin'in askerliğini bitirip dönen kardeşi Yusuf'ınuş. Donakaldım. Metin, annesi, kardeşleri, komşuları morgun kapısında ağlaşıyor. Ben dikilitaş gibi duruyorum. Çok soğuk Ankara, bacaklarım tenekeye döndü. Metin'in ustası, patronu geldi. Lazım olur diye, Skoda kamyoneti bıraktı. Araba dükkânınmış, yarısını kendileri yapmış. Bir de Metin'in kulağına bir şeyler fısıldadı, duydum: "Kimseden yardım alma, al şunu... " deyip bir tomar para uzattı.

Patronla hoşbeş ettik. Metin'i çok seviyor, “asil çocuktur" dedi, "asil at kendini kimseye kırbaçlatmaz diye bir atasözü vardır, aynen öyle bir çocuk. " Metin ağlamaklı: "Ağbi buraya gömmem, köye götüreceğiz" dedi. Köy dediği iki yüz kilometre, Kırıkkale'yi geçiyorsun. Morgun hocası geldi. Kravatlı, yalan dolan bir adama benziyor. Kalın demir bardaklara çay koydu. Bir bana ikram etti. Ordu Müslümanlardan ne istiyor diye küfretti. Kapıcı karşısına dikildi: "Karnınız doydu... iniz kalktı, dün açım diye ağlıyordunuz, bugün holdingleri kurdunuz koca devleti istiyorsunuz... ", tartışma uzadı.

Bir bardak çay için çekemem bu hocanın suratını. Yan tarafta acılı aile, birkaç ihtiyar büyükçe bir duvarın dibine çömelmiş yere bakıyor.

Hava karardı. Skoda arabanın içine bir Kuran kaseti koydular. Kasetin sesini, arabanın kapısını açtılar, sırtımızı verip duvar dibinde bekleştik. Bir ihtiyar çok üşümüş, morgun içine geldi, "çay var mı torunum, " dedi. Hoca, ihtiyarın arkasına baktı, güldü, eliyle silkeledi. Ben de baktım, tebeşirle ibne yazıyor. Kapıcılar boş zamanlarında birbirleriyle şakalaşmak için duvar dibine kireçle ENBİ, MA, KİS, yazıyor, arkam verdiğinde ceketine ibne diye çıkıyor. Zaten kasvetten beynim zehir salgılamaya başlamıştı, bir de absürd eşek şakaları. Bir doktor geldi, teybin sesini kıstırdı, "arabayı sokaktan çıkarın"... Metin arabayı çıkarttı. Bir akrabasını başına nöbetçi koydular, hoca ve odacı bir şekilde birinci sınıf hizmet veriyor, bahşiş bekliyor.

Planı yaptık. Sabah erkenden yola çıkacağız. Bir-iki saat uyudum uyumadım. Küçük kardeşlerini komşuya bırakmışlar. Bir amcaları tabut bulmuş, ölüm kâğıdını, belediyeden gömme kâğıdı çıkartmış, elimize tutuşturdu. Morgun çekmece dolabından Yusuf'u çıkarttık, tabuta... taşıyamadık, öyle kucağımızda tabut odacılardan yardım bekledik, bahşiş almamışlar, hiç hevesli, gayretli görünmüyorlar. Skodanın arkasına tabutu sıkıca bağlayıp yola çıktık, kar düştü, bir beyaz incecik örtü gibi tabutu örttü. Annesi ve ben yan yana. Metin şoför. Annesi durmaksızın ağıt yakıp ağlıyor. Sesi çok çirkin, ağlamaları çok feci. Yırtmıyor, saçını başını yoluyor. Metin durmaksızın: "Anne ne olur ağlama, anne ne olur bağırma, anne ne olur yeteeeeeeeerrr!" Annesi: "Oğlum canım koptu, oğlum siz evlat bilmezsiniz, oğlum Yusuf'um gün yüzü görmedi... " Metin direksiyonda ağlıyor. İki eliyle direksiyona vuruyor, zıplıyor, arabanın ön camına delirmiş kafalar atıyor. Yeniden başlıyor annesi, inanılmaz çığlıklar, dizlerine, göğsüne vuruyor. Ayaklarını yere vuruyor, tepiniyor. Kafasını torpidoya vuruyor, saçlarını yolup yolup bırakıyor. Bir küçük tabut kadar oda, şoför mahalli. Çok sıkışığız. Burada, yanımda bu acılı kadınla, iki yüz kilometre nasıl dayanacağım. Çığlıklar zehirli oklar gibi beynime giriyor. Sanki ben ölmüşüm, çığlıklarla beni dövüyorlar. Bu durumda insan ne yapmalı? Susmalı mı... Ne olur bizim de ölülerimiz Batılı filmlerdeki gibi olsa, sessizce uğurlasak, buna can dayanır mı? Kadının cıyıltılı ağıtlarından fenalık geldi, beynim bulandı, bayıldım bayılacağım. Kapıyı açıp kendimi

asfalta bırakacağım. Bu kadar ağlama, yorulma yok mu, dinlenmek yok mu, bir insandan bu kadar ses çıkar mı? Hayatta hiçbir şeye bağırmamış, bütün bağırmalarını toplayıp şimdi oğluna, ölüsüne hepsini birden döküyor! Metin'e nasıl bir acil iş yalanı uy dursam, yarı yoldan dönsem, ölümden acil ne var... Zora geldi mi böyle mi oluyor, acıları seyretmek güzel, içine girince canın mı sıkıldı küçük bey, dişini sık, dişini sık, her şey akşama bitecek!

Kırıkkale girişinde araba istop etti. Metin sinirle gaza basıyor, tık yok, biraz çalışır gibi, Metin gaz veriyor, nasıl gaz, araba infilak edecek gibi. Metin arabanın önünü açıyor, yüzü gözü kar içinde. Birkaç adım gidiyor araba. "Ağbi arkadan itekleyeceğiz", hava buz gibi, dışarı çıkıp itekliyorum, ayaklarım asfaltta kayıyor, yüzümün tam ortasına tabut çarpacak. Koşuyor çabucak biniyorum arabaya, yeniden istop. Metin arabanın önünden kabloları, hortumları çıkarıyor, gaz memesini ağzına alıyor, emiyor, gazı püskürterek tükürüyor. Kaldık yolun ortasında. Cenazenin yetişmesi lazım. Bir taksi bekledik yok. Bir araba durdurduk yalvararak, "ağbi Kırıkkale'den bir taksi, bir kamyonet yollayın" dedik. Soğuktan donmamak için araba içinde ayaklarımızı yere vuruyoruz, tam bir saat bekledik, tam bir saat annesi aralaksız yüzünü, gözünü, bağrını parçalayarak ağlıyor. Bir taksi geldi, durdu. Metin taksiciye nerdeyse yalvarıyor: "Ağbi Allah rızası için yardımcı ol, cebimde yüz milyon var. " Taksici "yüz milyona olmaz!" dedi. Metin adamın yakasına yapıştı: "Allahın yok mu, insanlık yok mu, utanın be, çoluk çocuğunuzdan utanın. " Taksici kendini kurtarıp arabasına kaçtı. Peşinden arabaya koştum, şoförü yakaladım. Yarın şurda, şu şekilde veririm, adım bu, kimliğim bu, telefonum bu, bana bir adres ver hemen havale çıkartayım, yeminler ettim. Şoför: "Ağbi iki yüz milyona da olmaz!" "Tamam, Metin iki yüze pazarlık yaptığımızı bilsin, gerisini öderim, hade... " Pazarlık kavgası da bir saat tuttu. Kaldık ikindiye. Skodayı iterek yolun altına indirdik. Tabutu çözdük, tabutu yeniden kucakladık, ağır mı ağır, yola düşüp kırılacak gibi. Yavaş yavaş çektik, taksinin arkasına yerleştirdik, bin ayrı yerden iple bağladık.

Taksici tam adres aldı, bastık gaza. Metin ve annesi arkada, ben öndeyim, şimdi rahatım, taksi medeniyetin Allahı'ymış, kaloriferleri

yaktı, ısındık, yumuşadık, sessizleştik, sigara üstüne sigara içtik. Metin'in annesi cıyıltı faslına yeniden başladı: "Yollarda kaldık, yollarda kaldık, yollarda kaldık Yusufum. "

Metin başladı Yusuf'u anlatmaya, ağlayarak. Ortaokul okumadan ikisi de çalışmaya başlamış. Babaları bir gecekondu evi yaptırıp: "Oğlum evi ben yaptım, içinin eşyasını düzmek de size kaldı, " demiş. Bir zaman sonra kanserden ölüyor. Annesi anlattıkça Metin hatırladı. Metin anlattıkça annesi ağladı. "Anne o akşam hatırlıyor musun komşunun kızı çay içmeye gelmişti, Yusuf'ta gözü vardı" deyince, annesi çığlıklarını daha da tizleştirip keskinleştiriyor. Annesi ağıtlar yakıp dövünürken, koynundan çıyanlar, kurtlar, solucanlar fırlıyormuş gibi korkunç çığlıklar.

Annesine: "Anne geliyorum un helvasını hazırla" demiş. "Oğlum, Yusuf'um, helvan neye kısmetti, şimdi yas helvan oldu. " Ağıtlar ağlamalar döndü dolaştı, kirli çamaşırlara, evin özel hayatına girmeye başladı... Annesi: "Yusufum Yusufum taksitlerini nasıl ödedin, buzdolabın anana kaldı yadigâr!" Metin: "Anne, buzdolabının taksitlerini ben ödedim, televizyon Yusuf'un... ", Annesi: "Buzdolabının taksitlerini Yusufum ödedi... Matbaacıya vermiştim, gecenin on ikisine kadar çalışıyordu Yusufum. " Metin: "Anne önce kim evlenirse onun değil miydi buzdolabıyla televizyon?" Annesi: "Metinim, sen de benim yavrumsun, saç kurutma makinesini al, halısını al, büfesini al, buzdolabını veremem, o Yusuf umun yadigârı... " Metin içli içli ağlamaya başladı!

Metin: "Ah gardaşım benim, bir kere sinemaya gidemeden askere gittin. " Annesi: "Komadın Yusufum evlensin, muradını alsın... " Metin: "Anne nerden çıkıyor , bu laflar, askerden dönsün nişanlarız demedik mi, anne böyle konuşmadık mı, kardeşine uygun kız çıktı, kısmet kimeyse demedin mi?" Annesi Metin'i tekmelemeye başladı. Metin'in saçlarına, suratına ellerinin pençelerini geçirdi. "Açtırma ağzımı oğul, Yusufum'un eline vurup parasını aldın, akşamları kahvelerde okey oynadın, yedin!"... Metin gırtlağı yırtılmcaya kadar bağırıyor: "Anne ben bir şey istemiyorum, bir sus, yalvarırım sus, arkadaşıma rezil oldum, gardaşımı bir gömelim, yarın ben yokum, ben de öldüm, beni öldü bil anneeee!" Annesi: "Yetim sabi yavrular,

kardaşlarını bırakıp kaçacağın değil mi, biliyorum yavrum senin aklını o çıyan kız yedi, ananın kaç günlük ömrü kaldı, sizi bugüne ananız getirmedi mi, peygamberin hadisi var anaya el kalkmayacak, ananız dilencilik yapar bakar yavrularına, siz gidin oğlum gidin!" Kapıyı açıp atmak istiyorum kendimi asfalta, kolum kapıda, bir haa'ya kaldı. Biraz yorulur gibi oldular. Metin usulca: "Ah gardaşım, akşamları işten çıkıp yanıma gelirdi. Ağbi şu arabayla bir tur atıp geleyim. " Annesi tekrar hücuma geçti: "Bırakmadın Yusufum şoförlük öğrensin, çok gördün ona. Askerliğine beş kuruş havale göndermedin!" Metin, yine ağlayarak annesine saldırdı: "Yalan söyleme anne, beni arkadaşıma rezil ettin, yalvarırım anne yalan söyleme, parayı senin eline saymadım mı, Yusuf'a gönder diye. " Annesi: "Yusufum mektuplar yazdı, anne ben büfeye geçtim artık bana para yollama!" Dişini sık dedim kendime, akşama her şey bitecek!

Ana yoldan çıktık, çamur içinde patinaj yaparak ıssız bir yola girdik, ağır ağır ilerliyoruz, bayır aşağı araba çamurun içinde kızak gibi kayıyor. Köy dedikleri dört-beş ev, bir mezarlık, kuru bir derenin başında iki-üç çürümüş kavak ağacı. Arabanın farları karanlığı yırtıyor, bir evin önünde elleri koynunda bağdaş beş-altı kadın gördük, gözleri kanlı, kupkuru yüzlü pısırık çocuklar, birkaç ihtiyar adam. Dışarı çıktık, ayaklara yapışan çamur kalın bir kabuk haline geliyor. Çamur memleketin tuzağı, bacağını çekiyorsun gelmiyor. Çamurun içinde çökmüş debelenen bir sığır gördüm. Tüylerim diken diken. Dimdik duran tekbir adam yok. İhtiyarın sakalı sakal değil, paslı bir teneke parçası bağlanmış çenesine. Hızla bir eve girdik, iki büyük odası, birinde soba var kadınlar sobanın etrafında, ikinci oda bomboş erkekler oturuyor, erkek dediğimiz, şimdi üç kişi olduk, tir tir titreyerek bekliyoruz. Hiç konuşmayan adamlar. Camdan dışarıda kazılan mezarı gördüm, yaşlı bir adamın gücü yetmiyor, iş başa düştü. Dışarı fırladım, mezar çukuruna indim. Küreği sapladım, kara toprak kara toprak dediğimiz bu olmalı, bu kadar sert, bu kadar kudretli. Çivi çaksan girmez, kürek nasıl eşelesin. Karanlığın içinden dağların kara silüeti. Sırıtarak gülen, bir dudağı yerde bir dudağı gökte eski zaman masallarının katil zenci devleri gibi. Şurdan

kazılacak, şuraya çevrilecek diye sopayla işaret ediyor kurumuş bir ihtiyar, eski zaman hukukçuları. İhtiyar karanlığın arkasında bir hışırtıyı dinledi, korktum, Anadolu'nun domuzu, kara yabani domuz fundalık arkasına sinmiş cesedi mi bekliyor? Kapkara bir sihirbaz gibi çok uzaktan bir şimşek parıldadı, şimşek ışığının yardımıyla bir adam "hah dedi, buldum kazanı. "

Bu sert toprak, bu sert tahtalar arasında büyüyen bir insanda nasıl ince bir ruh arayabilir insan. Dibine gömüleceği ağaç dahi yok. Bir tutam dikenli çalıyı küreğin kenarıyla kopartamadım, ellerimle denedim, koparttığım çalıların kara dikenleri soğuktan çatlamış ellerimi yırttı. Koparttığımız çalılar, sanki acıdan bir çelenkin parçaları gibi birazdan üstüne atılacak mezarın. Bir kat daha deşsem toprağı, geçmiş günlerin pırıl pırıl bir halısı gibi çayırları çıkar mı önüme, eski şehirlerin masmavi güllerini bulur muyum? Soğuğa dayanamadım, eve koştum. Bir yarısı tahta bir yarısı cam, dışarı görülmüyor. Bu pencereden hangi hayale bakacaksın. Bu tahta, eski bir kilim serilmiş sedire uzanınca, dışardan yağmur sesi değil, ağlayarak yırtınan göklerin heyulası biniyor tepenize. Odanın bir kenarında bir çocuktan kalma kırık bir mızıka parçası bulsam dünyalar benim olacak. Heykel kadar soğuk çocuklar, zımparayla silinmiş gibi yanakları. Çocukken ilkokulda ünite kitaplarında çoban kızları vardı, kaval çalan çobanlar, kandırmışlar beni. Ahıra kapatılmış çok yorgun yaşlı bir eşek, başka tanıdık görmedim. Taşın tahtanın çamurun ağaçların içinden geliyor soğuk. Bir kazan koydular kapı önüne, altına ateş yaktılar. Ölüyü yıkayacak su kaynatmak için. Zifiri karanlık. Kapının önü talaş ve ağaç kabuğu dolu.

Yusuf'u bir tahtanın üstüne serdiler. Ağaçlar toprağa demir gibi dikilmiş. Yıkılmış tarlalar. Sökülmüş ağaç gövdeleri. Kara gecenin savaşçıları gibi, ağaçtan çok balta var. Bir güzel biçimli pantolon giymiş bir çocuk görsem, fildişi bir sahil bulmuş gibi sevineceğim. Şu tabutun etrafında portakal rengi çiçekler takıp mutluluktan ruhuma valsler öğreteceğim. Tanrı'nın Yargıtay başkanları gibi çocuk yüzleri. İşte bu tarlanın kenarında infaz! Cesedin üstüne dökülen haşlak suyun çıkarttığı buhar! Su ölüyü değil, Yusuf'un teni suyu yıkadı. Genç bir imam, yeni mezun! Buharın içinden Azrail, Cebrail,

kargalar, yarasalar yükseldi. Buharın şeklinde, ölmüş ve gömülmüş binbir insan fotoğrafı. Yükseldi buhar, karanlık ağacın dalları arasında donakaldı, resim gibi. Öyle korkulu resim ki, ciğerlerim sapsarı kesildi. Korkudan geriye kaçtım, boynumu kesti çamaşır teli, soğuktan çelik bir tele dönmüş! Buhar peşime düştü, kaçamıyorum, karanlıkta yol arıyor, ağacın dallarından inip ayakkabılarımın çamuruna sarıldı, çamurun korkudan şekli değişti, buhar yukarı çıkıp boynuma dolandı.

Duvara dayalı bir kürek, iki-üç ağaç kütüğü, bir kara kazan, bir teneşir, dört-beş erkek, bir de kapının eşiğinde cıvımış sığır pisliklerinin üstünde yırtık pırtık elbiseli, çelimsiz ve küt kafalı çocuklar, sahne bu kadar. Yusuf'u yeniden tabuta koyup bir evin önüne getirdik, birden tabutu okşamak istedim, ölüyü kirletirim diye utandım. Beş-on erkek saf tutup namaza başladık, taksiciden farlarını yakmasını istedik. Granit Ankara taşının nasıl şey olduğunu ellerime bakınca anladım. Yarım çuval arpa yulaf asılmış kapıya. Dizime kadar boyu dev dikenlerin içindeyim. Hoca dua okudu, cemaat bir yaranın kabuğunu söker gibi "amin" dedi. Bitse de gitsek. Kırçıl ve çirkin sakallı genç imam: "Kısa keseceğim cemaat... " diye başladı... Boynumu büktüm, kurşun gibi yere bakıyorum, vücudum titriyor, kasılıp kaldım. Genç imam, insanoğluna Tanrı'nın ne kadar şantajı ne kadar tehdidi var, sıraladı. Sanki cesedin ve bizim boynumuza kara bir bıçak dayar gibi konuşmaya başladı: "Hepimiz bu dünyada misafiriz, sordunuz mu kendinize farzlarını yerine getirdik mi, günlerimizi duayla, namazla geçirdik mi?" Yusuf'un cesedine çok acıdım. Beynim uğuldadı gözlerim fokurdadı, içimden hocaya küfürü bastım! "Utan ulan, Allah'tan utan hoca, altı yaşında çalışmaya başlamış, askerden dönerken ölmüş çocukcağız. Kime çalışacağına şaşırmış, patrona mı, Allah'a mı, orduya mı, utan!... Daha neyin hesabını soruyorsun!.. " Kucaklasam şu cesedi koşarak gidip çukuruna bıraksam. Yusufum, hiç tanımadığım çocuk, bu diyarda hiç şansımız yok Yusufum desem. Genç imam konuşmaya doymuyor: "Şimdi öbür tarafta Allah soracak, mezarına karaböcekler, çıyanlar, yılanlar girecek!" Ulan neyi soracak rezil herif, senden berbat çıyan mı olur, işte kara bir yılan gibi cesedin başındasın, daha

büyük bela mı olur... Hoca ne derse içimden tersini söylüyorum, bir şeytan gibi hissediyorum kendimi. Ne olurdu sanki Allah verdi, Allah alıyor deyip kısa kesse, benim de dua eden, şükreden bir ruhum olsa?... Toprağımızda değil, sanki yabancı bir esir kampındayız, sadist ruhlu yaratıkların kölesi olmuşuz. Şimdi burada, ilk defa şimdi ağlıyorum. Yanımdaki adamların ayak çamurlarına diktim gözümü. Hiçbir şey düşünmemeliyim. Cesedin yüzünü çiğnemiş gibi ayakkabı çamurları. Binbir genç oğlanın suratını ezmiş gibi ayakkabı çamurları. Başımı hocadan, çamurdan kaçırıp yandaki evin camından içeri bakıyorum. Bir oda dolusu kadın bize bakıyor. Evin camından çeyiz gibi örtüler görülüyor. Yatak çarşafları, karyola örtüleri, yastık yüzleri, masa örtüleri, dantelalar! Kemik rengi dantelalar, yaşmaklar kirli kan renginde. Bu ne kudret dantela! Bu ne güç ey dantela! Ey kanaviçe! Bu rüzgârı, bu soğuğu, bu ceset buharından korkunç kadavra yüzleri sizler mi doğurdunuz. Bu vahşi iblis çamuru, bu demirden ağaçları, bu ölüm kampı şefi gibi paslı hocaları siz mi doğurdunuz, ey dantela! Ey tığ örgüleri! Konuşun! Bu zalim zindan yoksulluğu bu acımasız sinsi işkenceci cahilliği hangi ateş temizleyebilir? Söyle dantela! Bu yılın mahsulü kaç çocuk öldü? Çılgın pas, zalim teneke, Azrail suratlı ağaç kökleri konuşun! Tek bir atlı geçmedi mi tarih boyu buradan? Bir tek turna uçmadı mı?

Karanlık beni de kirli hesabına katıyor, karanlık ve hocanın sözleri kara bir yılan gibi sarılıyor boynuma. Bu kadar başı boş korku. Bu kadar kirli dualar. Bu kocaman kara kazan! Nohut gibi haşlanıyor gözlerim. Dondum, kütük gibi oldum, tabuttan önce ben düşeceğim çukura, hoca yavaş yavaş mıy mıy mıy dualarını okuyor. Yalnız rüzgârın acelesi var. Rüzgâr mezarlığın içinden boğuk sesler taşıyor! Allahıma bin şükür rüzgârın sesi hocanın çivi gibi dişlerinden sızılan duaları yırtıp yırtıp buruşturup uzaklara atıyor! Cenazenin başında birkaç adam, ellerimiz taş gibi şişmiş, hocanın duası bitsin diye bekleşiyoruz. Kara tabutun önünde çamura gömülmüş kimsesiz lastik kara ayakkabılar. Bu ayakkabılar kimin? Ne işleri var? Bu toprağa en sıkı onlar mı bağlı. Ah kara lastikler, öyle hırpalanmışlar ki, çamuru yiyişlerinden anlıyor insan, başlarını kaşıyacak vakitleri olmamış. Yanımda kalın, kazma yüzlü erkeklere bakıyorum.

Kurumuş ağaç kabuğu yüzleri. Tırpanla mı çizmişler yüzündeki kırışıkları? Karanlığa, çamura ve duaya çok alışkın yüzleri! Hoca uzatıyor, tir tir titriyorum.

Sanki hoca, kadavrayı, elinde balta, sakatatlarına ayırıyor: "Yediniz, içtiniz, güldünüz, eğlendiniz, sonunda bu dümensiz arabaya bindiniz!" deyip tabutu gösteriyor. Bu çocuk ne yedi, bu çocuk nereyi gezdi, şu cümleleri biraz dikkatli kullan, Kuran'ı ezberlemişsin, bu hayat bu ezberin neresine sığıyor. Çok soğuk ve kalın bir sopayla, 20 yaşında var yok bu imamın ruhlarımıza eziyet etmeye ne hakkı var. Hoca değil, bir yankesiciyi yakalamış polis gibi kodes dayağı çekiyor. Mezarlık mezarlık değil, kendi pansiyonu, müşteri bedavaya yatmasın diye pazarlık yapıyor. Cüceler, cinler ve hocalar, yüzlerce yıl burada pusu kurmuş. Biri ölse de gelse, kan fışkırıyor küflü sanduka yeşili gözlerinden. Duayla beslenen böcekler gibi hocalar! Cümleler zavallı, cıvık, bozuk, yeraltında saklanmış akıl hastanesi gibi. Her söze başını sallayan zavallı köylüler, kuklalar gibi. Karanlık bir gecede vahşi bir köpekle burun buruna gelmişiz gibi. Zavallı Yusuf'un cesedi bu çıldırmış zalimliği hak ediyor mu? Tüyler ürpertici bir celladın infaz sahnesi gibi, hoca bağırıyor: "Hesap vereceksin Müslüman, hesap gününü düşün!" Hocanın üstüne atılıp gırtlağına yapışacağım, şu Yusufçuk neyin hesabını verecek, çizmeli kırbaçlı yedi köy sahibi bir bey mi gömüyorsun, bir kürek mahkûmu gibi yaşamış, birazdan çukura atıp hepiniz sıcacık evlerinize döneceksiniz işte. Zevk sefahat içinde ağzını ballandırarak şimdi öbür dünyayı anlatmaya başladı. Bu köy neden yıkık, bu karanlık neden lanetli? Çuval gibi elbise giymiş bu canavarlar, koca köyü koca Anadolu'yu ölüm yatağına sıkıştırıp tıkmış. Dua bitti, kurtuldum, az daha katil olacaktım. Taksici yanıma geldi, ağbi arkanda. A, M, ne demek, delirmişcesine, çarpılmışcasına siyah montumu çıkartıp vurarak sildim, silkeledim, bir tuhaf korkuyla montu ayağımın alfana alıp çiğnedim.

Taksici, "ağbi çok geç kaldık, konuştuğumuz paraya olmaz. " Mezarın başında "tamam, on-on beş dakika kaldı, üstünü düşünürüz?" Taksici biz mezarın başındayken, karanlıkta mezarı dolaştı... Kulağıma: "Ağbi burda hiç büyük mezarı yok, bütün

mezarlar küçük. " Gözlerimle sağdaki soldaki mezarlara baktım, ilk defa böyle bir mezar görüyordum, bütün mezarlar küçük... Bir çocuk mezarlığı.

Metin'i annesiyle bıraktım, taksiye binip döndüm, aklım mezarlıkta kaldı, "sen gördün mü böyle mezarlık hepsi çocuk?" "Valla ağbi benim bildiğim mezarlıkta büyük insanlar olur. " "Büyük mezarı da var mıydı?" "Yok ağbi, büyük mezarı göremedim, belki birkaç tane, karanlıktı görememiş olabiliriz!" Karşıdan farlarını açmış bir düğün konvoyu. MHP bayraklarıyla süslü. Yanımızdan geçerken durdular, kocakarı köylüler, bebeler, elleriyle kurt işareti yapıp cama dayadılar... Bir şeytan masalı mı? Nedir bu demeden, düğün konvoyundan bir araba daha, tıka basa çocuk dolu, hepsi kurt işareti yapmış, ellerinde üç hilâlli bayraklar! Issız, çok ıssız köy yolu, çamurdan kayıyoruz, asfalta çıkmaya otuz-kırk kilometre var!

Yavaş yavaş buzlarım kırıldı, ellerim karıncalanarak açıldı, sigara tutacak yumuşaklığa geldiler, ön koltukta sigara içtim. Gözlerimi karanlığın ta içine gömdüm. Bu kök salmış delilik. Bir fırt sigara içtim, ruhumun en dip noktasına kadar ulaştı duman. Bu ruh bozukluğunu, bu deliliği bu topraktan kazımak bir yüzyıl sürer. Bir daha baktım karanlığa, rüzgâr cephane taşıyordu, bu ilkelleştikçe kuvvetlenen toprağa!. .

KALKMIŞ

12 Eylül'den birkaç hafta sonra okul kantininde şaşkınlık veren gelişmeler oldu, yeni tipler peydah oldu. Anarşi yüzünden okula korkup girememiş iki asker öğrenciyi, tanıdık. Yine anarşiden korkup okula gelemeyen Samsun lakaplı bir Yahudinin de okulumuz öğrencisi olduğunu öğrendik. Yine, anarşi yüzünden okula gelemeyen, manken gibi uzun boylu, afet tabir edilen, okulun aklını başından alan Hasibe adlı bir kız okul kantininde görülmeye başlandı. Kantin, sağcılar, solcular tarafından bölünmüştü, eski alışkanlık sürüyor, sınır ihlalleri hâlâ cezalandırılıyor, ancak, gruplaşmalar olan bölgeler çekiciliğini kaybediyordu. Hasibe, daracık pantolonu, kısacık bluzuyla bir felaket gibi kantinin orta masasına kuruldu! Yeni öğrenciler, okulun eski öğrencilerini, yani, okulun sert havasını bilmedikleri için kantinde dikkat edilecek hususlar hakkında bilgi sahibi değildi. Mesela, bir kızın çayını, sucuklu tostunu ısmarlamak, onunla gel keyfim bir masaya kurulmak olacak şey değil, dayağı yersin. Okulun öğle yemeğinden faydalanmak için her öğrenci öğle saatleri öncesi, sonrası uzun vakitlerini mutlaka kantinde geçirmek zorunda. Kantinler bugünkü gibi karmaşık bir gürültü içinde değil, bıçak gibi bir sessizlik hâkimdi.

Asker öğrenciler okuldaki kuvvet dengesine aldırış etmeden, oralı olmadan rahatlıkla kızın masasına yanaştı. Samsun, şişko, güçlü bir oğlandı, kimseyle konuşmaz; okulun kapısındaki tek lüks araba onundu. Arabasının önüne park eden aracı tek başına kenara çektiği için Samsun lakabını almıştı. O da kıza yanaştı.

Önce sağcı öğrenciler pislik yapmaya başladı, kızın masasının yanından geçerken dolu çay bardağını yere düşürerek ani patlama sesiyle küçük panikler düzenlediler. Sonra solcu çocuklar kızın masasındaki kola şişesini daha içilmeden alıp kibarca çöp tenekesine fırlatmaya başladı. Sağcı çocuklar okulun namusu elden gidiyor derdine düşerken, solcu çocuklar kızın yanına ilişip, kızı

kazanmaya çalıştılar. Solcu çocukların lideri Tamer parlak bir oğlandı, gözü pek, on-on beş kişinin arasına girmekten çekinmezdi. Tamer, Samsun'la, Hasibe otururken masalarına yanaştı. Sağcıların lideri Şeyhmus'tu, Nizipli, patlıcan kadar burnu olan ayı bozması bir oğlan, aynı masaya oturdu; Tamer, rengin bozulduğunu, havanın döndüğünü anlayıp Hasibe'yi alıp uzak bir masaya geçti. Şeyhmus, yengeç gibi yürüyüp Tamer'in masaya el koydu: "12 Eylül komünistler gızları götürsün diye mi oldu lan!" Tamer'in arkadaşları arkadan Şeyhmus'u çevirdi. Şeyhmus: "Sizin demokrasiniz bu mu lan, güzel gızları siz kapatacak, en güzel masaya kurulacaksınız. " Tamer: "Hassiktir lan, sen kim demokrasi kim!" İhtilalden önce, yani birkaç hafta önce olsaydı birbirlerini parçalayarak öldürmüşlerdi. Ama şimdi, laf atmalarla orda kaldı olay. Diklendiler ve bir sınırdan ileri gidemedi iki grup. Her iki grup da gerilen çelik gibi, gerildiği yerde kaldı.

Derse girildiğinde, Şeyhmus, arkadaşlarının zil çalmadan dersten hemen çıkıp kantindeki bütün boş masaları tutmalarını, gerekirse beş-on arkadaşın derse hiç girmeden kantindeki masalarını işgal etmesini emretti. Tamerler kantine çıktığında her bir masada sırıtarak oturan bir sağcı gördüler. Boş bir masa bulamadılar. Hasibe geldi, Şeyhmusların bütün masalarda tespih, yumurta topuk ayakkabı, şekil olduklarını görünce, çayını alıp hızla okul bahçesine kaçtı!

Okulda her iki grubun da sinir olduğu, hiç haz etmediği, adı MİT'e, ispiyoncuya çıkmış, cüce boylu, yarım kambur, uzun suratlı bir oğlan vardı, adı İshak. Kalkmış şeye benzediği için, adını kimse bilmez, herkes Kalkmış derdi ona... Kalkmış aynı zamanda

Sev-Genç'in lideriydi. Sev-Genç her iki grubun da pasif, kızlarla çıkan, etliye sütlüye karışmayan, ot tabir edilen kişilere verdiği genel addı! 12 Eylül Sev-Genç'in önünü açtı, Özal dahi liberallerini bu Sev-Genç'ten çıkarttı! Kalkmış, Tamerlerle Şeyhmusların arasını yapmaya çalıştı! Bir kız için okuldan attırmayın kendinizi, arkadaşlarınız hapis damında, yüzlerce arkadaşınız şu anda işkence görüyor, yaptığınız iş mi, idare duysa soruşturma açıp okuldan atar, 18 ay askerlik yaparsınız, dikkatli olun! Gerçekten bir kız için değmezdi, ancak gruplar, 12 Eylül'e rağmen güçlerinin devam ettiğini

ispata çalışıyordu. Ancak, yıllarca anarşinin içinde ölmüş, cenaze kaldırmış, hapis yatmış gençler, sanki hayatlarında ilk defa bir kız görüyormuş gibiydi. Kıza âşık olanlar, kızın ders sırasına yazı kazıyanlar, kızın çantasına şiir yazıp sokanlar... Hasibe, 12 Eylül'le gevşeyen, isteksizleşen gruplara can getirmişti! Okulu şiddetli bir alev sarmıştı!

Ancak, sağcı-solcu gençlerin giysileri bu yeni duruma uygun değildi, yağlı parkalar, yağlı saçlar, kapkara kirli gömlek yakaları, kendini salmış kazaklar, yurdun banyosu haftada bir gün o da sabahları yanıyor, yetişen yetişir, otobüse çuval istifi binilir, yurtta nevresimler kara tava gibi, keçe gibi incecik battaniyeye ne zaman sarılınsa kaşıntıdan durulmaz, sabah kahvaltısı çeyrek ekmek içine bir karper peynir ya da bayat, kokan, kurşuni renkli bir yumurta.

Sağcı-solcu çocukların kantinde yan yana gelmeleri hâlâ mümkün değil, ancak, uzun zamandır kavgaya girmeyen, arka planda kalmış yumuşak Sev-Genç'li çocuklar su yüzüne çıkmaya başlamıştı. Kantin muhabbeti hâlâ kurşun nerden geçti, sorguda kimler öttü, bugün kim yakalandı, örgüt etrafından haberlerdi. Ayakta kalan, şans eseri ölmemiş arkadaşların bir çoğu aklını yitirmişti, aklını yitirmiş bu çocuklar hâlâ öğrenciliğine devam ediyor, örgüte fazlasıyla yük çıkartıyordu. Aklını yitirmiş çocukların halüsinasyon ürünü çığlıkları, durduk yerde sınıfta bağırmaları, sebepsiz yere karşı gruba saldırıya geçmeleri, hem komik, hem acınası öykülerdi; bu saldırılardan en çok, öğretmenler ürküyordu. Neye uğradığını şaşırıp korkudan tir tir titreyen öğretmeni öğrenciler "hocam yok bir şey, siz dersinize devam" deyip sakinleştirirdi.

Cehennemi bir korku herkesi psikopat yapmıştı, gençlerin, yaşadıkları bu akıldışı şiddeti bir nebze unutabilmek için gece boyu yurt odalarında çok sıkı geyiklere, o günün deyimiyle "mavra"ya ihtiyaçları vardı. Gece boyu çıldırmışçasma gülmek için bahaneler bulmak zorundaydılar. Şeyhmus mavralarıyla ünlüydü: "Oğlum, gülme komşuna gelir başına diyen o adam var ya, tarihi o yazmıştır. Türk tarihi damlaya damlaya böyle süzülmüştür, bu damlalar bize yeter, kalın tarih ciltleri insanı komünist yapar. "

Bakışlarından, etinden kıvılcımlar fışkırtan ve dünyadan habersiz Hasibe, güzel bir kız olmanın çok ötesinde, işte bu eğlencelere malzeme olacak nitelikteydi. Hasibe'yi önce kim götürecek. Her gün cinnet yaşanılan bu kantinde sanki birileri, silahları, satırları, dinamitleri kaldırmış, yerine beyaz ayaklı bir piyano bırakmış gibi, bambaşka bir dünya. "Gardaş ateşin var mı" lafından başka hiç yaşanmayan sosyal ilişkilere, sinemaya gitmek, gazetelerin kültür sayfalarını takip etmek gibi yeni alanlar çıktı. Her birinin gözleri namluya dönmüş gençlerin, falçata kesiği gibi derinleşen avurtlarında yavaş yavaş pembelikler görünmeye başladı.

İçimizde polis var paniği grupların çözülmesini hızlandırdı, "bu arkadaşımız polistir, onunla görüşmeyin" emirleri, herkesi herkesin gözünde polis yaptı, sonra konuşmamaya, sonra bu örgüt baştan aşağı polismiş kuşkusuyla, tüm arkadaşlıkların yıkıldığı bir süreç hızlandı!

Polis, ihanet, psikopatlık, parasızlık, ihbar, işkence, hepsi tek tek bütün öğrencilerin kafasına doluştuğu can kaygısıyla dehşetli günler yaşanıyor. Niye omuz attın tartışmasından, yani yok sebepten yine büyük bir kavga başladı kantinde! Eskisi gibi, beton bloklar sökülüp atılıyor, yakaladıkları çocukları üçüncü kattan bırakıyorlar. Tek tek gençlerin içinde sıkışmış fırtına, birden patladı. Ki, Sev-Genç'ten bir çocuk kavganın ortasına bir frizbi fırlattı. Solcu bir genç havada uçuşan frizbiyi görünce yüzündeki nefret, acımasız bakış, öldürmeye yemin etmiş kin, birden değişti, bir metal tabağı frizbi gibi sağcılara fırlattı. Şeyhmus tabağı havada yakaladı, Tamer'e doğru fırlattı. Masaların uçtuğu tam bir cinnet kasırgası ortasında havada tabaklar uçmaya... bir delirmişlik ânı, tam bir oyuna döndü. Bir patlama ânı... Bir isyan sona ermiş gibi. Eline tabak geçiren fırlatmaya, sonra iadesini beklemeye başladı. Çıldırmışça birbirini boğazlayan çocuklar havada uçan frizbilerle kendinden geçtiler. Sahici bir savaşın tam ortasında oyunu bulmuşlardı. Bir insanlık mucizesiydi. Hiç çocukluk yaşamamış, hiç öğrencilik yaşamamış, hiç oyun yaşamamış gençlerin bilinçaltlarmda bir patlama mıydı? Frizbilerle her iki tarafta zafer çığlıkları atıyor, "la la bak, nasıl fırlattım, taaaa, orayaaaa... " gibi. Satırlar unutulmuş, yemekhanenin tabakları eğlence olmuştu.

Korkudan kenefe saklanmış Sev-Genç'li öğrenciler, dışardaki savaşın bitmesini beklerken, kahkahalarla, çığlıklarla dolu gürültülerle neye uğradıklarını şaşırdılar. Bir bayram yeri. Bir sirk. Havada bir martı sürüsü kadar çok uçuşan tabak. Frizbi oyunu o kadar ilerledi ki, grupların başını çeken çocuklar kaleci gibi atlamaya, coşkuyla terlemeye, serinlemek için gömlek düğmelerini açmaya başladı. Her şey unutulmuştu. Bir tarih, ölenler, mezarlıklar, her şey, tozu dumana katan bu eğlencenin arkasında kaybolmuş gibiydi. Şimdi aynı çocuklar birbirlerinden tabakları zorla alıp, tepinerek, zıplayarak fırlatıyorlar. Üstelik ağır pozlu, sert yüzlü örgüt lideri çocuklar tabakları fırlatırken ağızlarıyla frizbinin havada çıkardığı sesi taklit ediyordu: "Cuuuuıııuvvvv!" "Cuuuuuıuvvvvv!"... Yine de birkaç kişinin kaşı gözü tabaklarla patladı. Ama, kalın patlamış dudak yarıklarını, keyifle, zevkle, çiçek eziği gibi, "uuuufff olmuş... " gibi, "bir öp geçsin oğlum" gibi bebek şakalarıyla acısını hiç duymadılar. Tam bir sarhoşluk. Sağcı gruptan bir oğlan eğlenceye kendini fazlasıyla kaptırmış, yeni şenlikler deniyordu, yemekhanenin su hortumunu kapmış, solcuları ıslatmaya çalışıyor, Şeyhmus önünü kesti hortumu elinden aldı çocuğun: "Laçkalaşma lan, eşeğin...ına su kaçırtma!"

Ertesi gün dekan grup liderlerini ayrı ayrı odasına aldı. Kültürel faaliyetlerin sona erdiğini (zaten yoktu), sağ-sol grupların barıştırılması için konseyin emriyle, bundan sonra, dersane ve kantinde karışık oturmaları gerektiğini söyledi. Solcular: "Katil faşistlerle aynı koridorda bile olamayız" deyip çıktılar. Şeyhmus dekanı: "Kafa ütüleme, Allahsız komünistleri koruyorsun!" diye tehdit edip ayrıldı. Dekan polis çağırttı, kantinde ve koridorda polisler her saat beklemeye başladı!

Sağcılar anadan doğma keloğlandır, otoriteye bağımlı, şansa, tesadüfe inanan, kazanmak için bu hayatta, mutlaka bir yol aranıp bulunabileceğine safça inanırlar. Solcular, anadan doğma tilkidir. Planla, akıllarıyla hareket eder, otoriteden nefret eder, fazlasıyla kritik yaparlar, bu yüzden bin parçaya bölünür, her şeyi eleştirerek hayatta yaşanacak bir şey bırakmazlar, elinden tutunacak hiçbir değer, umut kalmaz. Sağcılar Malkoçoğlu gibi fedai filmlerine, solcular tek başına bağımsız yaşayan kovboy filmlerine hastadır.

Kavga, dövüş, bildiri, toplantı, cenaze, baskın, yürüyüş olmayınca, hayatları bu ritüellerle geçen öğrenciler arasında işsizlikten doğan derin bir can sıkıntısı başladı. Kendi başına takılanlar çoğalıyor, gruplar militanlarını tutmakta zorlanıyor. Tam bu sırada büyük bir haber okulu salladı: "Yahudi oğlan Samsun, Hasibe'yi her dersten sonra arabasıyla evine bırakıyormuş... " Şeyhmus grubu topladı: "Türk milletinin namusu çiğneniyor. Buna seyirci kalamayız, işte 12 Eylül yönetimi bu!" "Bir arkadaşı görevlendireceğiz, sadece bir kişinin götürmesi yanlış anlamlara sebep olabilir, bu arkadaşımızın Türklük gurur ve şuuru, İslam ahlak ve fazileti bozulabilir, bu yüzden nöbetçi listesi yapıp, her gün ayrı bir arkadaşımız Hasibe'yi okul dışında koruyacak!"

Ertesi gün Hasibe'nin peşine Ali adında, paslı bir toplu iğne kadar zayıf, fare kadar çirkin, Nizipli bir oğlanı gönderdiler. Bir yığın sorun çıktı. "Bacı, başkanın emri var seni eve götüreceğim" demiş. Hasibe: "Ben bacın değilim" demiş, "abla... " demiş, Hasibe: "Ben ablan değilim, kendim giderim" demiş. Ali: "Türk milletinin baş düşmanlarıyla eve gidemezsin!" demiş. Hasibe: "Ben eve değil, sinemaya gideceğim. " Ali: "Türk milletinin son kalesi işgal altındayken, Allahsız komünistler cirit atarken, sinemaya gidilecek zaman değil!" diyor. Sonra Ali, binmek için dolmuşu durduruyor, Hasibe karşı çıkıyor: "Hayır, ben taksiyle gideceğim. " Basıp gidiyor.

Sağcı grup Ali'yi baştan sona dinledi. Ali, "aslında para olsaydı, karıyı taksiyle de götürürdük, sinemaya da götürürdük, bir de ...ına koduğumun komünistleri Amerika'dan para aldığımızı söyler... " Gruptan bir oğlan fırladı: "Şehitlerimizi kaldıracak cenaze parası bulamazken bir orospu için para harcayamayız!" Şeyhmus: "Aynı şey mi lan! Hasibe de, Fatih'ler doğuracak yaşta bir Türk kızı, Hasibe'yi kazandığımızda kaç tane Fatih doğuracağını biliyor musun?" deyip kesip attı!

Ertesi gün teşkilat Oflu bir çocuğu görevlendirir. Oflu, okul çıkışında Hasibe'ye yanaşıp: "Yürü orospi!" deyince, Hasibe ağlayarak yere yıkıldı. Geriye, okula kaçıp, dekanın odasına girdi. "Bu çocuk bana orospu dedi. " Dekan polislere telefon etti. Oflu bir daha okula gelemedi. Bu Oflu çocuk beş-altı yıl sonra afla okula ancak dönebildi!

Şeyhmus ertesi gün İstanbul Tozkoparan'dan Serdar diye bir oğlanı görevlendirdi. Serdar, polisin, idarenin işin içine karıştığını, bıçak, falçata, koruma olmadan gidemeyeceğini söyledi. Şeyhmus, "arkadaşlar seni uzaktan koruyacak, çıkışta arama var, okul dışında çöp tenekesinin içine naylon torba içine bıçak koyacağız" dedi.

Serdar, okul çıkışı Hasibe'ye yanaştı: "Nereye?" Hasibe: "Durağa!" "Ben de durağa kadar gidiyorum, bırakayım seni" deyip muhabbeti oturttu. Tam o sırada Hasibe'ye “bir dakika bekler misin?" deyip, çöp kutusunun içini karıştırdı, bıçağı naylon torbadan çıkarıyordu ki Hasibe kaçmaya başladı. Bıçaklanacağını sanıp topuklu ayakkabılarıyla, çığlıklar atarak bir bakkala sığındı. Kalabalık toplandı. Polisler geldi, Serdar, Hasibe'nin şikâyetiyle okuldan atıldı... Serdar'ın da okul hayatı bitti!

Ertesi gün sıra Şeyhmus'tadır, önceki beceriksizlikleri iyi bildiği için temkinli davranır, sağı solu kolaçan eder, okul çıkışında değil, otobüsün gittiği yere kadar gidip, mahallesinde inince Hasibe'ye yanaşır! Hasibe hiç tepki vermez, kaçmaz da, Şeyhmus Hasibe'yle birlikte yürür. Hasibe cinnet geçirerek: "Benden ne istiyorsunuz?" der. Şeyhmus: "Türk milletine zarar veriyorsun. " "Neyimle zarar veriyorum?" Şeyhmus: "Türklük vakarı, İslam ahlakına yakışmayan davranışlar içine giriyorsun, Türklük âleminin baş düşmanı siyonistlerle geziyorsun. Davranışlarına dikkat etmezsen, Türk'ün balyozu, Türk akıncılarının gürzü kafanda patlatılacak, ona göre, " diye tehdit ediyor. Belki de Şeyhmus, Hasibe'yle konuşmaya cesaret edemedi, ama örgüt toplantısında olup biteni böyle anlattı. Tam o sırada, Hasibe ve okul idaresiyle gizlice anlaşan polisler, takip ettikleri Şeyhmus'u yaka paça yakaladılar! "Bu kızın yakasını bırakın!" diye, Şeyhmus'a ancak gözdağı verilebildi, çünkü polislerin Şeyhmus'a dokunması, Hasibe'nin de hayatını riske atabilirdi! Böyle de korku dengeleri vardı!

Hasibe'nin idarece korunması, 12 Eylül'ün başarısıyla eşdeğer önemdeydi, çünkü Hasibe, sağcı-solcu iki kampın dışında bir yerde oturuyor, okul idaresi de konseyin emriyle grupların dışında yeni ve grupların karıştığı bir alan inşa etmeye çalışıyor. "Serbest sınır bölgesi" hızlı militanlar tarafından saldırıya uğruyor. Dekan, okul

içinde Hasibe'nin başına her zaman polis veremiyor. Sonunda dekan geçici bir çözüm buluverdi, Hasibe kantindeyken masasına kimse ilişmesin diye iki asker öğrenciden yardım istedi. Hasibe'ye de bildirildi. Ense traşlı, kütük gibi iki oğlan, şimdiye kadar etliye sütlüye karışmamış bu iki asker öğrenci arük, Hasibe'nin gizli korumasıydı. Bu, sağcı-solcu grupların hazmedebileceği bir şey değil. Kalkmış'ın, her Sev-Genç'li gibi idareyle arası çok iyiydi. Asker öğrenciler pek pısırık. Masalarına Samsun oturduğunda seslerini çıkarmıyor, Samsun'la Hasıbe kaynatınca hiç rahatsız olmuyorlardı. Şeyhmus Kalkmış'ı doldurdu, asker öğrencilerin İsrail'in adamı olduğunu, Türkiye'de İsrail çıkarlarına hizmet için çalıştıklarını söyledi. Kalkmış Şeyhmus'a, askeri öğrencileri cunta döneminde karşılarına almanın doğru olmadığını, onların da Türk bayrağı, Kızıl Elma için kan döken, şerefli Türk ordusunun birer fertleri olduğunu söyledi. Şeyhmus Türk bayrağı laflarına dayanamazdı. "Öyleyse" dedi Kalkmış'a, "kantinde herkesin gözü önünde, asker öğrencilerle barışma töreni düzenleyelim!" Hasibe'nin de kantinde olduğu bir sırada, bir kama, bir Kuran-ı Kerim, bir de katlanmış Türk bayrağı getirildi, ayağa kalkılıp İstiklal Marşı söylendi, peşinden Şeyhmus'un tüm adamları Türk bayrağını üçer defa öpüp, almlarına koyup, iki kolları üstünde katlanmış askeri öğrencilere hediye ettiler. Bu bir anlamda asker öğrencilerin davaya katılma töreni gibiydi, bir nevi, komünistlere ve siyonistlere karşı milli güçleri harekete geçirme töreni!

Birkaç gün sonra Kalkmış, asker öğrencilerle Hasibe'yi Kızılırmak Sineması'nda gördüğünü söyledi. Şeyhmus küplere bindi. Türk kanı taşımayan kanı bozuk orospu çocukları, diye bağırdı. "Bu davanın acısını bizler çekeceğiz, kaymağını siz mi yiyeceksiniz ulan, " diye askeri öğrencilere saldırdı. Kalkmış, solcu çocuklarla da gizlice görüşüyordu. Solcuların gelecek hafta, Kızıldere yıldönümünü kantinde şenlikle kutlayacaklarım, saz çalıp marşlar söyleyeceklerini Şeyhmus'a uçurdu. Şeyhmus dekana çıktı, "12 Eylül'e rağmen komünistler kantinde slogan atacaksa, bizler de 3 Mayıs Türkçülük ve Esir Türkler Haftası'nı aynı gün kutlayacağız" diye tehdit etti. O hafta dekan önlemleri aldı, kantine asker öğrenciler dışında yalnız Hasibe'ye izin çıktı. Tüm kantin ağzına kadar polisle dolduruldu.

Hasibe solcu çocuklarla da fingirdemeye başladı, çünkü, giremediği ders notlarını yalnız solcu öğrencilerden alabiliyordu, çünkü solcular hocalarla işbirliği içindeydi, hiç derse girmeseler de notların fotokopileri, küçük kitapçıklar halinde hocalar tarafından öğrencilere dağıtılıyordu.

Kalkmış tam bir çakaldı, genel merkezden reislerin gizlendiği eve gidip, okulda olup bitenleri, Hasibe için üç sağcı çocuğun okuldan atıldığını, Şeyhmus'un teşkilatı Hasibe etrafında döndürdüğünü, sağcıların düştüğü rezil durumları ballandırarak özetledi. Genel merkez, derhal Şeyhmus'u görevden aldı ve Kalkmış bu haberi uçarak okula ulaştırdı. Reislik elinden alman Şeyhmus beyninden vurulmuşa döndü... Arkadaşlarına: "Türklüğün, bu en zor gününde, komünistlerle siyonistlerin işbirliği, idarenin oyunlarıyla çökertilmek istenen Türk milletinin son kalesinde Bizans oyunlarına kurban gittiğini" anlattı. Yine de tek başına bir fert olarak Türklük davasına hizmet edeceğine yemin ederek ayrıldı, herkesten gizlediği gözyaşlarını günlerce yurt odasında bol bol döküverdi!

Bir kız davası yüzünden görevden alınması ağrına gitmişti, bunca mücadeleden sonra bir Sev-Genç'li muamelesi görmüştü, şehitlerimizin kanı kurumadan kızlarla okullarda gönül eğlendirenlere çıkmıştı adı. Bunları uyduranlara karşı derin bir kinle doldu. Başından aşağı kaynar sular dökülüyor, çay zehir gibi boğazında düğümleniyor. Uzun bir zaman utancından yurttaki odasından çıkamadı. Davaya küstüğünü belli etmemeye çalıştı.

Önemli bir şey unutulmuştu. Şehitler ve hapistekiler için öğrencilerden toplanan aidat paraları Şeyhmus'a kalmıştı. Kimse de bunun hesabını sormadı. Ne zaman kantine inse ona başkan deyip, önünde düğme ilikleyip, öldürmek için dahi emir bekleyenler, şimdi daşşak geçiyordu Şeyhmus'la. "Bir kız için dava satılır mı şerefsiz"e çıkmıştı adı.

Teşkilat içinde sesini çıkartamayan bir küskün kadrosu vardı ve Şeyhmus kendine yakın bulduğu bu arkadaşlarıyla sabahlara kadar odasında kaynatmaya başladı. Geceleri yurt odasında "mavra" yapmak, geyik çevirmek tüm yurda büyük bir parti vermek gibi

şenlikli bir eğlenceydi, hâlâ mavranın başında Şeyhmus vardı! Şeyhmus başkan değilse de, bütün öğrenciler gece onun odasına çıkıp Şeyhmus'un komik, eğlenceli sözlerini dinlemekten çok hoşlanıyor.

Paraları elinde tutmak vicdanına dokunuyor, ama genel merkeze iade etmek içinden geçmiyor, genel merkezin emir sallamaktan başka bir şey yapmadığını, olaylara girmediğini, emir sallayarak kendisi gibi mahalle çocuklarını kullandığını savunmaya başladı. Kampüs etrafında arkadaşlarını, biraz eski karizmasına, biraz da bu fikirlerine ve geceleri yaptığı sıkı geyiklerle bağlayıverdi. Arkadaşlarına rahatlıkla yemek ısmarlayışı, Şeyhmus'un gücüne güç kattı, başkanken bile kendini bu kadar güvende hissetmiyordu. Sanki şimdi gerçek bir liderdi. Gece boyu yurt odasındaki mavralarım hayata geçirmek, inadına daha çok eğlenmek istiyor, bu vahşi, işkence, hapis kokan hayata tümüyle ti'ye almak istiyordu. Genel merkezdekilerle eğlendikçe, kendine büyülü bir inanç buldu. Tam da suçlandığı kız meselesini büyüttü, bu rezil durumdan ancak, geyiği daha da sararak kurtulabilirdi. Bir gece arkadaşlarını yurt odasında topladı ve Hasibe'yi Sevenler Derneği'ni kurduğunu açıkladı. Komik tarafı, derneğin demokratik ve eşitlikçi bir dernek olması. Demokrasi ve eşitlik, sağcı gençlerin geyiğini çevirdikleri, asla inanmadıkları, en çok güldükleri bir geyikti.

Konusu demokrasi ve eşitlik olan, oyun dahi olsa, bir şamatada rol almak kadar onları eğlendirecek, gece boyu gülmekten çatlatacak kadar neşeli bir şey olamazdı!

Bundan sonra herkes maddi manevi bütün gücüyle derneğe sahip çıkacak, dernek Hasibe'yi sinemaya götürecek, dernek, aralarında topladığı paralarla Hasibe'ye hediyeler alacak, dernek Hasibe'ye sulananları bertaraf edecek. Tartışma uzadı, Hasibe karşısında herkes "demokratik", eşit haklara sahipti, onun yanında ne kadar oturulduğu, her şey eşit ölçüde olacaktı. Herkes Hasibe karşısında şansını eşit miktarda kullanma fikrinde birleşti. Şeyhmus, Kalkmış'ı gördükçe, bu ucube, cüce, kambur oğlanın kendisine asla rakip olamayacağını biliyordu, bu yüzden fazlasıyla demokrat, fazlasıyla eşit davrandı!

İlk büyük girişim yapıldı. Hasibe'ye dolmakalem hediye edildi, inanılmaz bir şey, Hasibe sevinçten havalara fırladı. Hasibe'nin zaafı bulunmuştu. Bir hafta bu zaaf dernekte değerlendirildi. Ertesi hafta dernek toplantısında, Hasibe'yi kafalarken hem de davaya kazandırmanın iyi olacağı fikri çıktı. Bu yüzden Hasibe'ye, hem de başörtüsüne alıştırmak için İran işi bir şal hediye edildi. Hasibe bu hediyeyi kabul etti ve kantinde sarınıp dört döndü. Her iki hediyeyi de Hasibe'ye Kalkmış takdim etmişti. Dernek, Hasibe'yle sıcak temasın kurulduğunu, artık Kalkmış'ın devreden çıkartılması gerektiğine karar verdi. Şeyhmus, Hasibe'ye bir tam dönem Devlet Tiyatroları biletini takdim etti. Artık Hasibe'yle aynı masada oturabiliyordu. Şeyhmus çok da güzel saz çalıyordu. Bir gün kantinde reverans yapıp, inamlmaz duygulu bir güzel türkü söyledi:

"Kemiğimi tarak et zülüf teline / Aklına geldikçe tara sevdiğim... " Hasibe güneşte kalmış çikolata gibi eridi, ama, ertesi toplantı, dernekle Şeyhmus arasında kavga çıktı, Şeymus, "ilişkileri" kişileştiriyor ve eşitlikçi davranmıyordu. Artık "oyun" oyun olmaktan çıkmış, dernek Şeyhmus'a karşı ayaklanmıştı. Kalkmış toplantıda, Hasibe'ye harcanan paraların teşkilatın cenaze parası olduğunu genel merkez duyarsa gibi gizli imalı tehditlerde bulundu. Ve Hasibe'yi tiyatroya taşıma işi sıraya bağlandı. Yine de Şeyhmus'un güveni tamdı, para ondaydı, bu şamatayı o inşa etmişti, genel merkeze o kafa tutmuştu. Ve bu geyik sabaha kadar onun odasında dönüyordu, o olmasa, bu mavra hemen bitiverirdi. Şeyhmus, Hasibe'nin gönlünün kendinde olduğundan çok emin, bu yüzden, birazcık içi yansa da, akşamları Hasibe'yi teker teker şanslarını denemek için Kalkmış'ın sıraya koyduğu nöbet listesine göre tiyatroya göndermeye başladı!

Şeyhmus odasında, hem orduya, hem genel merkeze ağır laflar atıyordu, Türk bayrağını önümde yaksınlar oturup seyredeceğim. Bu "seyretme" işi küskünlerin ideolojisi oldu. Ancak, geyiğe kendini fazlaca kaptırıp, teşkilat hassasiyetlerini sallamaya başladı, derneğin yaşaması için arkadaşlarından topladığı aidatları gelişigüzel ad-soyad bir kâğıda yazıyordu...

Kimin ihbar ettiği hâlâ bilinmeyen bir polis baskınıyla Şeyhmus yurttaki odasından alındı, tüm odalar arandı. Bir ay işkencede kaldı. Bu ağır işkencenin tahribatları için ayrı bir roman lazım. Şu kadarı yetsin, iki yıl kadar altını tutamadı. Koğuşta bir arkadaşı boklarını temizledi. Bir ay kadar da Mamak'ta ünlü "kafes"te kaldı. Bu kafesin hikâyesine de kelimeler yetişmez. Kafesin etrafında bir manga asker, sürekli dipçik ve tekme vuruyor, sizi oturtmuyor, uyutmuyor, ne zaman gözleriniz düşse, dipçikle ayağa kaldırıyor ve bu uykusuz işkence tam iki-üç hafta aralıksız devam ediyor. Hasibe'yi Sevenler Derneği gizli bir örgütün adıymış. 12 Eylül'le dağılan, kapatılan, çökertilen örgütler yeni duruma ayak uydurmak için, ayağa kalkmak için kod adlı bu derneği kürmüş. Bu gizli örgüt iddianamede aynen yazıldı.

Boğulmuş, dili damağı kurumuş, mosmor olmuş, kaburga kemikleri çatlamış Şeyhmus neye uğradığını şaşırdı. Boğazındaki yaralardan aylarca yutkunamadı. Cezaevine, koğuşa girdiği gün Allah'a dua etti, hayatında tek bir gün "mışıl mışıl uyuyabilecek miydi?" içerde topluca namaz kılınıyor, topluca spora çıkılıyor, her sabah topluca dayak yenerek Atatürk marşları söylüyorlar. Şeyhmus işkencelerin üstüne içerde dört-beş ay yattıktan sonra, tamamen başka bir yaratık oldu. İçerisi başka yerdi, dünya ötesi gibi, yerin altı gibi. Arkadaşları hasta Şeyhmus'a yardım etti, sahip çıktı. Arkadaşlarıyla, aileleriyle, vicdanlarıyla, kaderleriyle tek bir bütün olmuşlardı. Tek bütün bu beden, tüm cezaları kardeşçe aralarında bölüşüyordu. Aslında Şeyhmus gizli örgütten dört-beş sene yatıp çıkabilirdi, çünkü hiçbir olayı yoktu. Kimsenin de Şeyhmus'un üstüne ısrarla dosya yıktığı yoktu, ama koğuştaki arkadaşlarından ayrı kalamazdı. Burda oluşmuş kan birliği, et, tırnak birliğine, yaşamak için, Allah için, bayrak için, vatan için, örgüt için, ölen şehit arkadaşları için ayak uydurması gerekiyordu. Üstelik arkadaşları büyük bir fedakârlıkla, kokusu koğuşu tutmasına rağmen ranzasının yanına karanlık bir bölme yaptılar, burası helaydı, gün boyu Şeyhmus bu battaniye perdenin altında kovanın üstünde oturuyordu. Yüzü mum gibiydi, dişleri çürümüştü. Sadece saçları değil, bacak tüylerine kadar vücudundaki tüm kıllar soyulmuş, bembeyaz bir adam olmuştu.

Arkadaşları elini sıktığında, pelte, pasta gibi yumuşacık bir şey ellerinde dağılacak gibi oluyordu. Battaniyesine her gün kusuyordu. Kulaklarında hiç bitmeyen bir uğultu, bir radyo istasyonu gibi onu halüsinasyon nöbetlerine sokuyordu!

Aynı koğuşta, aynı örgütten, içerde en çok yatan Şeyhmus oldu. Şartlı tahliyeyle çıktığında 1990'lar geçiyordu. Korkak, pısırık, çok güçsüz, zavallı, zayıf bedenli, ceset gibi bir oğlan, bir gün eşofmanlarıyla Mamak kapısından askeriyeye teslim edildi.

Şeyhmus askerden döndüğünde, elinde tespih, durmaksızın namaz kılan, otuzunda, altmış yaşlarında bir Anadolu ihtiyarına benzeyen, omuzları çökmüş, kül rengi sakalı uzamış, bir evliya oğlandı. İş aramaya eski arkadaşlarından başladı. Kalkmış'ın ününü duymuştu. Kalkmış, ansiklopedi pazarlamasıyla işe başlamış, Özal'lı yıllarda fuarlar açarak yükselmiş, devre-mülk işine girmiş, Hasibe'yi sekreter olarak, sonra müdür yaparak, yanına almıştı. Kalkmış'ın gazetelerde bile Anavatan bakanlarıyla resmi çıkıyordu.

Kalkmış'ın partiye çalışan anket şirketinde onlarca genç çalışıyordu. Çok cüzi bir paraya, Şeyhmus, Kalkmış'ın yanında anketörlüğe başladı. Anketörlük her zaman çıkmıyordu. Kalkmış'ın bürosunda ağır bürokrat misafirlere kahve yapmaya, büroyu temizlemeye, küllükleri toplamaya başladı. Akşam olunca, Kalkmış Şeyhmus'u alıyor ortaya: "Eeeee sonraaa Şeyhmus?" diye, Şeyhmus'tan hapishane hatıralarını uzun uzun dinliyor.

Bir sıkıntı vardı yalnız büroda. Kalkmış, akşam dokuzdan sonra çalışanlardan kimsenin büroda kalmasını istemiyordu. Bu işyerinin ahlakına, profesyonelliğine, kurallarına uygun değildi. Kardeşi dahi olsa bu kurallara uymak zorundaydı. Şeyhmus'un gidecek bir evi yoktu, ama, gitmek zorundaydı...

Hasibe'nin hâlâ kendi için kurulan dernekten haberi yok. Kalkmış, Şeyhmus'a "sakın haa!" dedi, ama, Şeyhmus bazen, akşamlan, sazı alıp çalıyordu... Hasibe, bir zaman sonra, ondan bir türkü istedi. Hani kemikli, taraklı bir şey, dedi... Şeyhmus: "Biz kemikleri çürüttük Hasibe bacı, bizde tarak olacak kemik kalmadı" deyip, usulca mutfağa geçti.

Hasibe ne zaman Şeyhmus'u ortaya alıp, komik laflarla geyik çevirip eğlenmek istese, Şeyhmus'u küçücük mutfağın balkon kapısına doğru serilmiş seccadesi üstünde, usulca dualar ederken buluyordu.

KOMŞU SAVAŞLARI

Türk magazini yirmi yıldır sanatçı ve mankenleri anlatırken orospu, orospuluk kelimesinin yerine "cesur" kelimesini kullanıyor. Doğrusu zengin bir koca ya da şöhret için toplumun tüm değerlerine karşı hücuma geçenleri alkışlamak, dizginlenemeyen bu vahşiliği övmek için cesur kelimesi dâhice bir buluş. Milyonlarca budala genç kız hiçbir şey olamıyorsa, pekâlâ cesur olabilirler. Sevim Teyze'nin kızları Şükran ve Türkan gibi. Giyim konusunda pek cesurdular, dedikoduların sebebi de buydu. Eski bir hikâye vardır, evin üç kızından birine küpe, birine terlik, birine de yüzük alınmış, komşu, biraz kahveniz var mı diye gelmiş... Küpe alan kız, başını sallayıp "bilmem nerde, bilmem nerde?" demiş, yüzük alınan kız, yüzüklü parmağıyla işaret ederek: "aha şurda, aha şurda!" demiş, terlik alınan da terlikleri göstermek için ayağım kaldırıp: "Kalkın verin, kalkın verin!" diyerek, cicilerini göstermiş... Şükran ve Türkan yeni giysilerini göstermek için apartman içinde giyinip çıkartıp iki tur atarlar! Zekâsı ağır işleyen, şişmanca, kısa boylu bu iki kızın pabuç gibi dilleri vardı. Makineli tüfek gibi konuşan anne ve iki kızma komşular, kara örümcekler derdi. Ben de sizin gibi gün boyu ve ömür boyu bıkmaksızın evlilikten ve kocadan konuşan kadınlar içinde büyüdüm. Babalarının emekli maaşı ve iki-üç daireleri olan bu aile küçük bir krallık gibiydi. Kim evlenmiş, kiminle evlenmiş, evlilik dışında dış dünyaya dair hiçbir haberle ilgilenmezler. Akşamları oturur TRT 1'in haber spikerlerinin kazak ve bluzlarını konuşurlar, yarın çarşıdan aynıları aranır. Düğün ve şamatadan hiç geri kalmazlar, ama çok güzel oynadıklarını ya da güzel bir şarkı söylediklerini hiç duymadım. Hayata ağırlık veren ölümcül bir zekâ tıkanıklığı içinde yaşadılar. Diyelim deprem oldu, başlarını birkaç kez çevirip "vah vah" deyip, kaldıkları yerden devam ederler didişmeye. Anne, iki kızı, korkunç üçlü. Bir zindan içinde birbirini kırbaçlayan üç gardiyan. Asırların hastalığı: Aile. Eve her gün Hürriyet gazetesi girer ve gazetenin söylediği her şey doğrudur, mesela televizyonda bir işçi

eylemi izlendiğinde Şükran: "Anne şunlara bak, şu suratsızlara, şunların çirkinliğine bak, bu kılıksız insanlardan hayır mı gelir" diye aşağılar! Sen kimsin, ne biliyorsun da konuşuyorsun, hadi bir cümle bil de söyle, yok, bu cehalet, bir hiç... Et kafa beyinlerce düzenlendi!

Sevim Teyze'nin kızları güzel değildi, ama her gün formda ve neşeliydiler. Bıkmadan, köpürüp taşan bir alışveriş hırsı. Hayattan hayıflanmak, ya da keder duymak için beş dakikalık sigara molası dahi verilmez. İnanılmaz bir konuşma bolluğu, kalabalığı içinde. Konuşma, bedenin salgılarını, safralarını boşaltıp rahatlatıyor. Cengiz Han'ın kızları gibi, hem yırtıcı, hem küstah ve cahil, hem de şeytansı bir dövüş güçleri vardı. Öfke ve kızgınlıkla oluşturdukları yalan dolan uydurma dedikoduların öldürmeyeceği, çatlatmayacağı komşu, akraba yoktu. Bilinçsiz kadınların koca hırsı, az gelişmiş ülkelerin kalkınmasına benzer, bu hırs, sadece çimentodan çalan müteahhitlere, keresteden çalan mobilyacılara yarar!

Her gün birini azarlar, birini çekiştirirler, bağrış çağrışa gün yetmez. Para biriktirmeyi hiç sevmezler, büyük bir alışveriş partisinin yanında kutu kutu siyah çikolatalar, renkli badem ezmeleri kutu kutu alınır, kapı kapı dolaşılıp ikram edilir. Evde her an bir cinayet yaşanıyormuş gibi bitmeyen yaka paça küfürler, terlik atmalar, kapı çarpmalar, her birinin koro halinde zırlamaları. Hayatlarında bir kez şekerleme yaptıkları, kısacık bir dinlenme yaptıkları görülmedi. Bir kiraz ağacının altına on dakika uzansalar bütün panik bitecek biliyorum. Hep hareket, hep heyecan.

Akşam yemeği hazırlığı ikindiden başlar, bu kural hiç değişmez ve tüm apartmanın duyacağı bağırışlarla: "Sen daha eti dolaptan çıkartmadın mı, kız sana diyorum büyük bıçağı nereye koydun?" Biraz sonra büyük bıçak bulunamadığı için kavga edilir, bize kaçılır. Bir daha girmem o eve deyip, gece yarısına kadar bizde kalınır!

Kızların geniş kalçaları, hep oturmaktan minderleşmiş iri kocakarı kalçaları gibi. Göğüsleri çocukların hamur kalıbından çıkardıkları beceriksiz pasta kalıpları gibi biçimsiz ve çok küçük. Asıl dehşet verici tarafı, alt bacağın arkasından asılan o iri kıyım parça. Baldır değil, kocaman et parçası. Merdivenden çıkarken sanki bir sürüngen

çıkıyormuş gibi, komşulara bir aylık alaylı dedikodu malzemesi çıkar. Nasıl oluyor bilinmez, kendileri gibi hazır yiyici kazma boylu bir damat adayı buluverirler. Görkemli paltosuyla, altın kolyeli, altın künyeli genç adamı yanlarına takıp, sokağı delip geçerler. Nasıl oluyor bilinmez nişan hazırlıkları başlar. Şaşılacak kadar mükemmel bir hız içinde dükkândan dükkâna koşup dururlar. Erkeğin cüzdanı kuyumcuya gönderilir. İsmi altınla yazılır, harflerin büyüklüğü, şekli günlerce tezgâh önünde tartışılır. Cüzdanın köşe süsleri birkaç gün tartışılır, pençe gibi cüzdana çakılır. Erkeğin tıraş takımı için alışveriş merkezlerinin her birine ayrı hücumlar düzenlenip en iyisi bulunur. Bulunamazsa en uzak şehirlerdeki akrabalara sipariş verilir. Erkeğin normal ayakkabıları dışında, ayrıca yine uzak semtte tanıdık bir ayakkabıcıya çizme siparişi verilir. Çizmenin provasına gidileceği günler de bir törenle düzenlenir. Nişanlar atıldığında "sana Avrupa'dan parfümler getirdim, yazıklar olsun" diye bağrışmalar başlar. Kuaförden hiç çıkılmaz. O saçlar sarıya döner, kestaneye döner, kısa kesilir, kızıla döner, tüm komşuların fikirleri alınır, tekrar boyanır, kuaförle kavgaya girişilir, tekrar sarıya döner. Damatların bir işleri olmasını hiç umursamazlar, damadın arkasındaki ailenin büyüklüğü, ya da soyadının ihtişamı ağızlarının balını akıtır ve başları dönercesine herkese anlatılır.

Genç damat zaten ailesinden harçlıkla yaşar. Çocuğu pahalı hediyelere boğarlar, çocuk hızla hediyeye alıştırılır. Bir zaman sonra parasız genç sevgili nasıl oluyorsa kayınvalidenin evini şaşaalı bir şekilde dekore etmeye başlamıştır. Duvarlar bir gün şampanya, mevsim bitmeden meleklerin yanağı kadar saf pembeden boyanmış, yine ne eksikler vardır, kahrolup dururlar. Küçük eşyalar canlarım alır, süslü porselen çaydanlıklar, meyve kâselerinin binbir türü, bıçak takımları, şarap bardakları, çeşit çeşit süzgeçlerin en ilginci, çeşit çeşit tuzluklar, tuhaf şekilde renkli ve hiç kullanılmayan kavanozlar sıralanır, çerçeveli gümüş resimlikler, kadife koltuklar, renkli deriden damat için özel tek koltuk. Korkusuzca ve fütursuzca borç, harç, taksit, bilezik bozdurmalar. Ne kadar savurgan iseler o kadar mutlu olurlar!

Doğanın en hırslı parçası: Kadın. Göz kamaştırıcı, gösterişli eşyaları gördükçe insan, işte bu aile ömrünce hiç acı çekmeyecek hissine kapılıyor. Sevim Teyze mutfağın duvarına resim asacak, hangisini beğeniyorsun diye zorlar beni, ben, aman kadının dili tutulsun, çenesi kapansın, sussun artık bu kadın diye, resimlere bakıp, bir tabakta ölü balık resmini seçerim, aman sen hiç anlamıyorsun deyip, pencereden bakan iki domuz yavrusunun resmini seçip asıverir!

Sevim Teyze'nin kalın ve dolgun kol içlerinden fırlamış mosmor damarları E-5 otoyolu gibi vızır vızır, bir kez olsun "vah" dememiş. Sevim Teyze'nin hayatında ikinci bir mevzu olmadı, hep kocalar, hep kızların düğünleri. Eğer spor, siyaset, kültür gibi yanlışlıkla bir yerden muhabbet açılırsa, önce sessizleşir, sonra bir sıkıntıyla kalkıp mutfağa kaçar. Azmış bir iştahla yerler. Eski kocasını hiçbir zaman severek anmaz, bu huyu kızlarına aynen geçti, "bak gene gelmedi, bak gene ne yaptı, boynu devrilsin, bak yine telefona çıkmadı... " hep şikâyet içinde koca eskitirler. Ama bir imparatorluk yönetiyormuş ciddiliği ve meşguliyetiyle. Damadın ailesine verilecek yemeğin ayrıntıları aylar alır. Televizyonda gazeteci Mehmet Barlas'ı konuşurken görünce içi bayılır, bir kenara geçip hayranlıkla izler, "başbakan gibi adam, bir parti kursa bari" deyip, siyaset üzerine cahil cahil konuşup, çatlatır beni.

Bir akşam eve döndüğümde apartman birbirine girmiş. Kapıyı açtım, bir büyük buzdolabı. "Bu ne?" "Sevim Hanımlara haciz gelmiş, eşyaları komşulara dağıtıp, kaçırmışlar!... " Hacizci avukatı komşular nerdeyse parçalayacak. Şükran'la Türkan'ın dilleri pabuç gibi, küfrün bini bir para. Komşular: "Yetim yavrulardan ne istiyorsunuz?" diye avukata çullanmış. Hacizciler gidip herkes evine çekilince dedikodular heyecanlı bir film gibi dönmeye başlar: "Bu kadar müsrif olunur mu canım, bunlar delirmiş!" "İnsan yorganına göre ayağını uzatır, hiç akıl yok bunlarda canım!"

Sevim Teyze ne eder, eder, kendini acındırmasını bilir. Kapıcının karışma, gelecek sene veririm, bahara veririm diye bilezikleri toplar. Her daireden bir-iki bilezik borç onlar almamış gibi, yine kuaförler, yine kürk mantolar alınıp oflaya puflaya eve dönülür. Evlerin biri satıldı, uçtu. Bir zaman sonra ikinci satılacak. Yine kızlar saç saça

kavga, apartman altına üstüne gelir. Türkan ve Şükran kavgadan evde yatamaz yine bize gelirler. Satılacak ikinci evin parası estetik için. Şükran da Türkan da burunlarını yaptıracak, ama Sevim Teyze, bu suratı sizi büyütmek için kırıştırdım, kırışıklıkları toplatacağım deyip, kim önce estetiğe yatacak, sıra kavgası yapıyorlar. Komşular yine kapı içlerinde gizlice toplanıp: "Anam bunlar delirmiş, ayranım yok içmeye, biri bunları durdursun, bunların sonu yok" diye onlar adına üzüntüyle kahroluyorlar. Komşulardan biri anneme: "Senin zırnık akim yok, bunlara borç bilezik verilir mi?" Annem: "Sen vermedin mi?" Sonra birlikte üzülerek, ağlaşarak: "Yetim kızlar, erkeksiz ev, evde kalacaklar, insanlık öldü mü, kolumda bilezik duracağına bir işleri görülsün!. . "

Dedikodular çok gizli olmak zorunda, çünkü Sevim Hanım'ın ağır sözleri gürz gibi, düşman beynini patlatır. Eskiden birilerinin itiraz etmesine, eleştiri yapmasına mani olmak için muska yaptırılırdı: İhsan muskası. Eskiler "ihsan, dili keser!" der. Sevim Hanım müthiş ve heyecan verici bir kadındı, komşulara birkaç gün yağlı, börekli, etli bir davet verip bütün dedikoduları kestirir. Komşular: "Allah için eli bol kadın, o da kızları için didiniyor ne yapsın!" der, tüm apartmanın takdirini alırdı. Sevim Teyze'nin başka üstün yetenekleri de vardı. Diliyle yılanı deliğinden çıkarması yanında, içtenlikle konuşup, kendini açındırıp merhamet dilenir, etrafındakileri buyruğu altına alırdı. Beş duyusunun beşinde de etrafındakileri köleleştirme becerisi vardı. Zavallı, paçavralar içinde yaşayan kapıcının karısı Satı'nın bileziklerini almış, ki Satı’nın öyle çirkin suratı vardı ki, sarmısak gibi bir koku çıkartıyor sanırsınız, veririm dediği ay, bir bileziğini daha almış. İnsan düşündükçe deliriyor. Onları güzelleştiren ve derinleştiren tek şey evlilik hazırlığı. İşte yine Satı'ya börek açtırıyor. Üstüne damat ailesi geldiğinde kızlarıyla kendisi yemek masasından hiç kalkmayıp, hanımefendi rolü oynayıp, servisleri Satı'ya yaptırıyor. Satı, Sevim Hanım'ın bir gün önceki acıklı ağlamalarına dayanamayıp "yardımcı oluyorum, iyilik yapıyorum" derken, Sevim Hanım dünürlerine Satı'yı evde ücretle çalıştırdığı kadın gibi takdim ediyor. Hamala para vermemek için Satı'yı yanına alıp pazardan doldurduğu torbaları Satı'ya taşıttırmasının yanında, para çıkışmadı,

eve dönünce veririm diye alışverişin yarı parasını Satı'dan çıkartır. İşte gün boyu komşular Satı’nın aptallıklarını konuşur. Satı kuşsütü eksik olmayan bu evde, ev sahibi gibi gün boyu oturup tığ örgüsü örer, dedikodulara küfürlü cevaplar verip, tanrısını nihayet bulmuş mutlu bir yüzle misafirlerin ayakkabılarını onlar yemek yerken gizlice temizlerdi.

Bir zamanlar nerelere kadar uçmuşuz. Özal'lı yıllar, muhtar kapı kapı dolaşıp imza topluyor. Ne için? NASA'ya mektup gönderiliyor. Özal’ın isminin uzayda yeni keşfedilen bir yıldıza verilmesini talep ediyorlar. Sevim Teyze, Semra Özal ve Mehmet

Barlas ismi de eklenirse kızlarıyla birlikte imza kampanyasına katılacağını söyledi! İnsan hikâyesini yazarken dahi utanıyor ne acıklı bir zekâ, ne acıklı günler. İnsanın bir kepazeliğin konusu olması çok feci. Ancak uzun yıllar geçtikçe bu sahneler, eski kiliselerde oynanan dinsel tiyatrolar gibi... Korkuyla doldurulmuş öğüt kuyusu gibi. Zamanı geldikçe içimizde beklemekten ve susmaktan acılaşmış bu kuyu suyundan bir kova çekip çocuklarımıza temkinle anlatırız. Ama bunun için bir hayatımız olacak kadar gücümüz olmalı. Bu utanmazlığı asmaya kaçımızın hayatı yetecek. Duvarların gücü kiliseden büyüktür. Kilisenin bugün ruhu yok, vaazları öldü, Rahibe Teresalar görülmüyor, ama kilise duvarları, yıkık dökük hâlâ yaşıyor. Hiç kimse taş üstüne taş koymadı, ama etrafta o kadar siyasi duvar, siyasi hatıra, siyasi geçmiş, siyasi kafa karışıklığı var ki... Mağdur ve mazlumların çürümüş ölüleriyle dolu.

Yine bir akşam eve döndüğümde apartmanda cenaze sessizliği. Herkesin ağzı sıkı sıkıya kapalı. Sevim Teyze kızlarıyla hıçkırarak ağlıyor. Komşular ayaklanmış, etraflarında kolları bağdaşta bekleşiyor. Hacizciler bu defa sıkı bastırdı. Ne var ne yok alıp götürdüler. Annem kulağıma: "Böyle rezillik görülmedi, gözlerimle gördüm, kıçlarındaki dona kadar, zavallı kadının kirli çamaşırlarını, sütyenlerini, geceliklerini, çarşaflara sarıp götürdüler" deyip üzüntüden kahroluyor, tekrar sıralıyor annem: "Böyle rezillik olur mu, yıkanmamış sütyenleri götürdüler!"...

Sevim Teyzeler kirayı veremez duruma geldi. Kim onlara nazikçe ve usulca "ucuz bir eve taşınsanız" dese, "kıskanıyorsunuz değil mi, kızlarımı çekemiyorsunuz, orospu!" diye hücuma geçiyor. Sevim Teyze dokunulacak gibi değil. Ev sahibiyle mahkemelik, her gün kira kavgası. Sevim Hanım sonunda başına gelen felaketlerin sorumlusunu buldu: "Evimin kapısına düşmanlarım domuz yağı sürüp büyü yaptırttı!" "Silmekle, kırklamakla, büyü bozmakla olmaz" deyip kapıyı değiştirdiler. Bütün komşular domuz yağı büyüsünden öyle korktu ki, herkes paspasın altında, kapının menteşelerinde her gün, gizlice sürülmüş domuz yağı aradı!

Komşulardan bazıları Sevim Hanım'a hiç acımadı: "Oh olsun, sonlan böyle olacağının belliydi. Anam elde yok ayakta yok, neyine güvenip kürk mantolar alıp, estetikler yaptırırsın!" Dedikodular bedduaya dönüştü: "Allah daha da beter yapsın, kimlerin günahını almadılar ki... " Daha da sertleşti: "Ben dedim, bunların sonu kepazelik, bu dünyada ah almayacaksın, üzülürsem canım çıksın... "

Ancak birkaç ay geçince öfkenin yerini yumuşak dostluklar almaya başladı, çünkü, Sevim Hanım kapı kapı bir dilenci gibi dolaşıyor, ondan bundan, değil bilezik, üç yüz-beş yüz lira gibi küçük yardımları büyük borç ilişkisi gibi istiyordu. Komşu kadınlar kocalarından gizlice Sevim Hanım'a yeniden yardıma başladı, acıdıkları için değil, bu rezalet kapansın. Çünkü rezalet öyle derinlere indi ki, bakkal, apartmanın içinde, aldığınız ekmeğin, aldığınız pirincin değil, aldığınız pamuğun parasını ödeyin diye bağırmaya başladı! (Pamuk, o yılların orkidi...)

Sessizliğiyle kendi içine gömülmüş karşı evde bir genç kız daha vardı, öğretmen Müjgan Abla. Sanki yüz yıldır hiçbir erkeğin adım atmadığı bu evde sıcacık yüzlü annesiyle otururdu. Usulca büyümüş bir çiçek gibi. Yüzü aşk hikâyesinin kahramanı Ali McGraw'a benzer. Sular üstünde gölgeler gibi, kar altılı bir yüzü vardı! Eski romanlar okur. Bu kadar kitap nasıl okunur. Bahçedeki, saksıdaki birkaç çiçekle vakit geçirmek ona yetiyor. Bir parça çikolatayı gizlice emiyor gibi, yüzünde hep tatlı bir neşe vardı. Saygılı insanlardı. Kapıdan çıkar çıkmaz Müjgan Abla bağırır: "Sen gel bakiyim, gel, gel, sokağa böyle çıkılmaz!" deyip, pantolon paçamdaki çamurları silkeler,

ayakkabımı siler. İnce bir nezaket, ah Tanrım ne güzel insanlardı. Temiz insanlar gün geçtikçe görünmez adam gibi toplumun artık hiç dikkatini çekmiyor. Yaşam, toplumlara en çok da böyle zamanlarda acı veriyor. Yılbaşlarında ortak hindi alır, aynı masanın etrafında toplanırdık. Sessiz ve güzel insanlarla yan yana oturunca, sevinçten içim içime sığmaz. Gece on iki olduğunda delirmişcesine birbirimize sarılmazdık, Müjgan Abla yüzümün içine bakıp saygıyla gözlerini yumuşacık kapatır. "Sen artık genç bir erkek oldun" deyip, annemden gizli şarap getirir. Onun şarap sunuşunda, kayığın hışırtısı, rüzgârın, suyun çırpınışı. Ayna gibi yüzümü gösteren bu güzel sessiz ırmakları artık arasam da bulamıyorum. Müjgan Abla’nın derin, hüzünlü gözleri vardı, omuzları dar, saçları düz uzun, kurumuş göğüslüydü. Hiç dağılsın istemezdi yalnızlığı. Nerede tembel tembel çürüyen kayıklar görsem Müjgan Abla'yı hatırlarım. Nerede küçük bir kulübe görsem, nerede suskun ve üzgün insanlar, nerede tahta göğüslü bir genç kadın, nerede incecik uzun parmaklarıyla camları silen bir kadın görsem Müjgan Abla'yı hatırlarım. Pencerenin ardından uzaklara bakışı, kana bulanmış batan güneşin rengiyle akşamlara nasıl bir serinlik getirirdi... Bazen sahilde dev ağaçlar görürdüm, rüzgâr dallarıyla denizi kırbaçlardı. Su üzerinde kırılmış kurumuş dallar görürüm, Müjgan Abla'nın yüzü o suların parıltılarında sallanır, görürüm.

Merdivenin başında Sevim Hanım iki kızıyla, Müjgan Abla'yı, saçlarından yakalayıp yere yatırdı. Üç kadın: "Sapık kadıım, sapıuık" diye bağırarak Müjgan Abla'yı paramparça etti. Hiç ağza alınmayacak küfürler, mahalleye doğru bağırıyor, aman allahım ne kepazelik, koşan geliyor. "Evine öğrenci getiriyor, on beş yaşında çocukları dudağından öpüyor, anahtar deliğinden gördüm, çocuğun fermuarını açıyor... " Lafları duymamak için kulaklarımıza yastıklar dayadık. Polisler geldi, mahkemeler açıldı. Sapık kadın lafına Müjgan Abla bileklerini kesti, okuldan istifa etti. İşin aslı Müjgan Abla komşuya kızlar için: "Eşek kadar kız oldular, orospuluk yapacağına çalışşsınlar!" demiş. Sevim Hanım’ın dillerini susturmak, dindirmek mümkün olmadı. Şükran ve Türkan, buldozer gibi kıçlarıyla zavallının

üstünde dört döndüler. Zaten son paslı çivisini zorlayan kayığında yalnız yaşayan

Müjgan Abla'ya, cümbür cemaat, bir karnaval şenliğinde meydan dayağı çekip rahatladılar. Müjgan Abla’nın morluklarını gördükçe kapı aralığından kıs kıs güldüler. Müjgan Abla'yı lime lime ettiler. Çürümüş bir balık gibi, her tarafı mosmor, dağılmış, kırılmış bir dal gibi uzanıverdi yere. Müjgan Abla'yı ayağa kaldırırken komşular, kaburgalarından çıtırdılar duyuldu. Sevim Hanım gerdanına takılacak elmas bir nişan gibi bu dayağı, yedi mahalle gezip şakalarla, şaklabanlıklarla süsleyerek her yerde anlattı.

Daha geçen sene. Bir gazeteci arkadaşım, insanlar et alamıyor Ulus Pazarı'ndan tavuk ciğeri, taşlığı alıyor et yerine, üç yüz bin liraya deyince, peşinden gittim. O fotoğraf çekecek. Uzun bir kuyruk. Aradan kaç sene geçti. Müjgan Abla'yı gördüm kuyrukta. Gözleri bir kibrit çöpünün kömürü gibi küçülmüş. Üzüntüsüne derin bir utanç sinmiş. Teflon tava kaşığı gibi küçük tahtadan kurumuş bir kadın. Evlerinden duyduğum şarkılar geldi kulağıma. O şarkı sesleri Müjgan Abla’nın nerde? Nasıl gideyim yanma. Solmuş, kurumuş erikten bir yüz. Soğuğu hissetmemek için ayaklarını yere vuruyor. İncecik dudakları, karanlık, ölmüş bir farenin ağzı gibi kurtçuk dolu. Uçurum böyle bir yer olmalı. Bu ağır öldürücü sessizliğe can dayanmaz. Ayaklarımın altında koca bir yerküre, paslı bir teneke kutusu gibi ezildi, ezildim, ezdim, bakışlarımı kaçırıp, hızla kayboldum.

Dinsizin hakkından imansız gelir misali, Şükran, mafya bozuntusu bir adamla evlendi. Sevim Hanım çürük dala basmazdı ama, nasıl olduysa köydeki yerlerini damadın üstüne verdi, ipotek için. Hasta ruhlu bir adam. Evin önünde bir aşağı gidiyor, bir yukarı. Sabaha kadar evden hayvan boğazlıyorlarmış gibi kadınların çığlıkları. Kadınların bağırtıları, vahşi hayvan ayıltıları. Komşular gizlice "oh olsun, oh olsun" diyor. Dayaklar dayanılır gibi değil. Gizlemeye, saklamaya çalışmaları da nafile, imkânsız, adama karşı koymak mümkün değil. Gece yarıları adamın elinden kurtulan Şükran yalın ayak karakollara koşuyor. Polisler geliyor: "Hanım, kocanız olur, bir şey yapamayız" deyip gidiyorlar. Kaba mı kaba, öküz gibi bir adam. Üç kadını ayağının altına alıp çiğniyor, kafalarını duvarlara çarpıyor.

Kadınların şişmanlığıyla, çok yemeleriyle dalga geçiyor, evin önünde dahi hadi çabucak gidin diye kıçlarına tekme vuruyor. İçler acısı. Sevim Hanım'ın korkudan, rezillikten ağzı açılmıyor. Bir bela ki sorma. Komşulara sorarsan, adam çok haklı. Karısına kredi kartı vermiş, kadın her gün mağazaları eve taşıyor. Adam baş edemeyeceğini anlayıp o gün ne alırlarsa akşam makasla hepsini kesiyor, yırtıyor, parçalıyor. Adamın sert, ablak yüzünü görünce, ben de komşular gibi: "Allah düşman başına vermesin" dedim.

Bazen bayramlaşmalarda karşılaşırız. Bayramlarda beni adam yerine koyan olmaz. İşadamları, müteahhitler salonda ağırlanır, sarılınır, ağızları şapırdatarak lokumlar, baklavalar yutulur, ben kapı dibinde şöyle üç-beş dakika kural gereği dikilir, kaybolurum. Sorduklarında "yazık memur çocuk, yazıyor muymuş neeee... Rahmetli Saliha Hanım'ın oğlu, bir baltaya sap olamadı... " Hiçbir bayramda adam yerine konulmadığımı bildiğim için kapılarına uğramam. Ama bazen, tesadüfler.

Ankara'ya metro yapılmış. Pek güzel. İnsan metronun her yerini seviyor. Özürlü asansörü, yalnız özürlüler kullansın diye. Birkaç ay önce. Özürlü asansöründen üç kürklü kadın çıktı. İçimden: "Allah belanızı versin, özürlüler için o asansör" diye bağırmak geldi. Kadınlardan biri tanıdı beni. "Aaaa karaoğlan bu, Saliha Hanım'ın oğlu... " Ayaküstü dertleştik. Aynı yalanlar, aynı yalandan süslenmeler, Sevim Hanım sürekli: "Bak fark etmedi, valla fark etmedi" diyor. Neyi fark etmedim anlayamadım. O sürekli Türkan'ı dürtükleyip: "Valla fark etmedi, hiç anlamadı, gözüm çıksın anlamadı... " diyor, genç bir kız gibi kırıtarak. Geçen ay Moskova'dan dönmüşler. Bu yılbaşı Paris'e, ordan Alp Dağları'na geçeceklermiş. Duyduklarıma inanamıyorum. Doğru. Sonunda toparlamışlar. İşte Paris'e Noel'e gidiyorlar. Sevim Teyze'ye döndüm: "Neyi fark etmedim?" Şükran devreye girdi: "Annemin estetiklerini anlamadın mı?" "Doğru söyle hiç mi anlamadın?" "Valla anlamadım. " Annesine dönüp: "Gördün mü anne, doktor doğru söyledi, bu doktor çok meşhur demiştim sana... " Karşı kaldırımda bir Mercedes araba durdu. Genç mi genç bir oğlan, elinde birkaç dergi, şu Aydın Doğan'ın dergilerinden. "Aşkım, cicim, hangi dergiyi istemiştin, bir

tanem?" Şükran genç kocasına: "Gel seni tanıştırayım eski komşumuz. " Genç adam karşı kaldırımdan bağırıyor: "Anlamadım aşkım, anlamadım cicim, bir tanem söyle, duymadım... " Sonra kayınvalidesine: "Anneciğim, dikkat et araba geliyor, anneciğim kenara çekil!"

Anneciğimler, aşkımlar, cicimler... İyi ki dedim içimden, eski komşularımız Behice Hanım ölmüş. İyi ki Meliha Teyzeler ölmüş. İyi ki annem ölmüş. Bu aşkım, cicim laflarını duysalardı, kahrederlerdi. Sanki yüreklerinin derin bir köşesinde hep onların kazanacağım hissetmişler gibi kanser manser bahane usulca ölüp gittiler. 50-55 yaşlarında...

Eskilerden Sadi, Bostan'ın yazarı, der ki: "Mutsuz insanlar, başkasının ıstırabıyla rahat eden kimselerdir. Keyfini halkın ıstırabından alan insanların nimeti topu topu üç-beş günlüktür!"

Bunları okuyarak, dinleyerek büyüdük. Ama, bu nimet üçbeş günlük değilmiş. Sefahat bitmiyor. Biliyorum, adım gibi, beni o doğurdu kesinlikle biliyorum, şimdi annem mezarında dönüp duruyordur!

Sefahatleri sürüyor ve benim karşı koymam imkânsız. Ama bu hikâyeyi ben yazdım, sonunu annemin de çok hoşuna gidecek şekilde bitirmek benim elimde. "Alp Dağları'nda çığ düştü, üç kadın çığın altında kaldı!"...

KOPÇA HASAN

Tekbir odası, küçücük mutfağı olan bir evde yaşlı ve kötürüm annesiyle tek başına yaşıyordu Hasan. Babasını hiç görmedi, annesi hemşire emeklisiydi ve geçim kaynakları bu kadarcıktı. Kapının önü akşama kadar fırıldak gibi dönen küçük çocuklarla dolu... Evin az aşağısında gün boyu sigara üstüne sigara içip oturmaktan başka işi olmayan mahalleli gençlerin oturduğu kahve... Hasan, beygir kadar çirkin, çok erken yaşta sesi katı, boğuk çıkıyordu, çok küçük yaşta kütük gibi bir bedeni olmuştu. Komşunun büyük kızından alınmış parlak siyah önlüğü, belinden bağlamalı, yani kız entarisiydi. Çok hareketliydi, çok bozuk akortlu gürültüler çıkarmayı şarkı söylemek sanıyordu. Onu tüm kasabadan ayıran özelliği boynunda sürekli taşıdığı renkli ipekli bir eşarp. Elinde kocaman tahta çantası, at kafası gibi bir yüzü, erkenden yaşlanmış gibi. Bir felakete sürüklenir gibi büyüyordu. Okul yolunda çantasını başının üstünden çevirerek, sallayarak! Sanki bir onun keyfi yerinde. Okula şarkılar söyleyerek, sek sek atlayarak, sanki yalnız o gidiyordu. Dönüşte bütün okulu peşine takmış, yine sek sek atlayarak, şarkılar söyleyerek, çantasıyla kendine laf atanları kovalayarak, yalnız o eğleniyordu. Hasan'ın okula gidiş dönüşleri tam bir şenlik, kocakarılar Hasan’ın sesini duyunca bir cümbüş çıkacak hevesiyle balkona çıkıp laf atar, Hasan da onlara şarkı söyler, eğlenceler çıkartır. Hasan, kanlı bir pirzolaya benzeyen çirkin yüzünü herkese sevdiren coşkudan, neşeden kurtulamadı. Okul yolunu karnavala çevirirdi. Okula Hasan gibi delirmiş bir mutlulukla giden bir başka çocuk yok.

Hasan'ın benliğinden taşan, tabiatı aşan coşkusu, hayat sevinci, hoş tavırları, yerinde duramaz, kıpır kıpır oluşu, sokakta herkesin ilgisini çekiyor. Nerde bir şenlik varsa, başında mutlaka Hasan var. Ara sokaklardan küçücük çocukları topluyor, sokakta onları seyirciler gibi oturtuyor, önlerine geçip şarkı söylüyor! Ortaokula gidemedi, biraz tembeldi, çokça fakir, biraz annesine bakmak zorundaydı, ama asıl baskı okul aile birliğinden geliyor, okula gidip çocukların kafasını

karıştırmasın diye, Hasan'ın evine inanılmaz yardımlar yapılıyor, yesin, içsin, ama okula gelmesin. Hasan'ı kazıyıp atmaya, bu hayattan çıkartmaya hiç kimsenin gücü yetemezdi. Nerde kavga dövüş var, olup biteni polise heyecanla Hasan anlatıyor; nerde düğün var, davetsiz gelip düğün dağılana kadar yorulmadan en ortada dönen Hasan'dır; nerde maç var, tezahüratlarla en önde yürüyen Hasan'dır.

Kadir geceleri evde kimse kalmaz, mahalleli topluca camiye gider. Mahallenin en sert delikanlı çocukları arkada, ihtiyarlar önde, kadınlar perde arkasında sıkışarak oturur. Hasan tek bir Kadir gecesini kaçırmadı. Her defasında erkekler, doğumundan beri tanıdıkları bu çocuğu kovarlar, Hasan başına tülbent bağlayıp kadınlar kısmına geçer, perde arkasında itiş, kakış, çığlıklar, ordan da kovulur. Sonunda yan tarafta, sütunların altında, soğuğa açık yerde, tek başına namazını kılıp, uzun uzun dualarını yapar. Kovulması karşısında hiç küsmez, küfretmez, birazcık sinirlenir gibi olur, o kadar. Biraz önce kendini kovan kalabalığa cami çıkışında karışır, yine hoplaya zıplaya evine döner. Kadir gecesinden bir o memnun, capcanlı bir ruhla ayrılır!

Yaşadığı daracık yoksul sokak içinde kendi gibi birini ne görmüş, ne duymuş! Yıllarca neden itilip kakıldığını, dışlandığını bilemedi! 13-14 yaşına gelince camide "yer" olmadığı için değil, kendine ait bir tuhaflık olduğu için "yer" verilmediğini çok sonra anladı!

Eskiden Cumhuriyet Bayramlarına da topluca gidilirdi stadyuma. Kalabalık Hasan'ı aralarına almaz. Hasan, tribünün ıssız bir yerinde kendine sıcacık bir köşe yapıverirdi. Önce törenle kilimini serer, sonra, önünden geçen tüm satıcılarla yalnız o ilgilenir, hepsinden bir şey alır, kâğıt helva, balon, şeker, macun, simit, hepsinin parasını küçücük cüzdanından kuruşları sayarak çıkartır, bağıra çağıra pazarlık yaparak, ama hepsini göstererek yanma alırdı. Tribünden, önünden geçen bayrağı, valiyi en çok alkışlayan, sevimli giysiler içindeki çocuklara en çok el sallayan, stadyumdaki çocuklara birer birer isimleriyle bağırıp, elbiseleri için, "çok güzel yakışmış!" diye övgüler düzen, yalnız Hasan'dı. Hasan’ın üstü başı pek çaputtandı, düzgün bir gömleği, pantolonu hiç olmadı. Gözünüzün önünde

canlansın diye mutlaka söylemek zorundayım, kemer diye bir çuval ipi bağlardı, ayakkabısı hiç olmadı, naylon bir terlikle gezerdi. Hasan'daki belirgin değişiklikler on dört-on beş yaşlarında, sahile vuran boklar gibi, mahallenin midesini ağzına getirdi. Yolda tamamen kıvırtarak yürümeye başladı, nasıl kıvırtma? İki ayağı da topalmış gibi, kalçasını bir sağa vuruyor, orda duruyor, sonra sola vuruyor, bir müddet de kalçasını orda tutuyor! Yürüyüşü o kadar dikkat çekiciydi ki dükkân, polis, bakkal neye uğradığını şaşırır, koşup döverler, kovarlar, "doğru yürü lan ibne!" Yürüme şekliyle her gün dayak yedi.

Hasan’ın küçük küçük cinsel vukuatları çıkmaya başladı. Ufuk ve Serdar mahallede Hasan’ın denizde şakalaşmalarını ballandırarak anlattı. Hasan "hadi bacak arasından geçmece oynayalım" deyip, suyun altından nefesini tutup bacağının arasından geçerken Serdar’ın pipisini avuçluyormuş, hatta Ufuk'un donunu aşağı çekmiş. Hiçbir neden olmadan gün boyu kavga etmekten usanmayan Kenarı Ağbi, çocukları topladı: "Bir daha oğlan Hasan'la denize gireni görürsem mahalleye sokmam... Nereye gitsek, sizin mahallede ibne var, diyorlar!" Kenan'ın korkusundan sahilde çocuklar Hasan'ı yanlarından taş atarak uzaklaştırdı. Ne zaman sahile inse, uzak bir yerde kendi başına eğlenir oldu. Farklı olarak evden getirdiği kilimi kumsala serip, kilim etrafında kendine bir küçük cennet kurmayı ve herkesin gözünü buraya çevirmeyi beceriyordu. Sahilde Hasan'ın denize gittiği yer ezberlendi, onun özel yeri oldu, kimse yanlışlıkla ordan denize girmez. Hasan'a bir yalnızlık da yazlık sinemada düştü. Yazlık sinemaya girip bir sıraya ilişse, sıradaki çocuklar topluca kalkıp arkadaki ağbilerin yanına oturur, sırası bomboş kalır! Hiçbir filmi kaçırmaya niyeti yoktu, oturduğu sıraya, birazdan Hasan gelip oturur diye kimsecikler oturmaz! Hasan'ın aklını başından yazlık sinemalardaki bu yaz akşamları aldı! Hayalde sevişmeyi, sevişerek ölmeyi, korkunç yakışıklı Amerikalıları, birbirinden güzel manken gibi gençleri, kokular sürünerek geldiği bu yazlık sinemada hayaline yerleştirdi! Vücudu alarmlar veriyordu ve Hasan'ın platonik aşkı Ufuk'tu. Ufuk'un liseye girişte çektirdiği vesikalık fotoğrafı fotoğrafçıdan bir bahaneyle, gizlice alabilmek için aylarca entrikalar

denedi, bir kızın hatıra defterinden gizlice söktü Ufuk'un resmini, duvarına asıverdi!

Hasan, hayvanat bahçesinde kokarcalara ayrılan bir bölüm gibi, stadyumda, Kadir gecesinde, yazlık sinemada, sahilde bir tarla kuşu kadar tek başına, vurdumduymaz, özgür neşesini hiç terk etmedi! Sırf inat olsun diye bir kadın gibi kıvırtmaya neden düşkün olsun? Toplum için bela, panik, lanet, korku olan vücudu, kendisi için bir şans mıydı? Gözlerinin genç çocuklara kaymasını engelleyemezdi! İçinde, ısırmadan ve öpmeden başka hiçbir din tanımayan meleklerin kokusu mu vardı? Bakışlarını, kıvırtmalarını, neşesini içinde sıkışmış, deli dolu, dizginsiz bir sıcaklık mı kışkırtıyordu? Kapkara isli bir şişeye kapatılmış gibi yaşadığı bu hayat içinde fazlasıyla rahattı. Yakışıklı çocukların yanından geçerken utangaç bir tavırla içi titriyor, alnından, ensesinden terler boşanıyordu. Kasları, kol pazuları gelişmiş, ensesi yağlı güreşçilere benzemişti. Kızgın bir yaz günü Kenarı, kahvenin önünde oturduğu tabureden delirmiş bir suratla Hasan'ın üstüne uçarak atladı, tekme tokat, vahşiler gibi çığlıklar, küfürler atarak dövdü. Hasan, kaçmadı. Kenarı suratının ta ortasına yumruklar geçirdi, bu büyülü, sıcacık, şehvetten kudurmuş vücuda hiç işlemiyormuş gibi, hiç tınmadan dayağın bitmesini bekledi. Kenan'ın çömezleri geldi, ellerine sert, bir tarafı satır gibi kaya parçaları alıp Hasan'ın kafasına kafasına indirdiler. Oluk gibi kan döküldü. Yere düştü, üstüne çıkıp çiğnediler, ".mına koduğumun ibnesi, kıvırtma ulan, kıvırtma orospunun çocuğu" diye, manyaklaşmış bir öfkeyle Hasan'ı parçaladılar. "Bir daha kıvırırsan bu mahallede oturamazsın!" deyip, Hasan'ın leşini kaldırımda tek başına bıraktılar. O kadar dayağı Hasan yememiş gibi, sakince üstünü başını toparladı. Kenan'ın yanında Ufuk, Serdar vardı, Ufuk ve Serdar kavgaya girmeyen, etliye sütlüye karışmayan çekingen çocuklardı. Hasan, niye müdahale etmediniz, niye beni korumadınız gibi acı dolu bir sitemle, bu ihaneti affetmeyeceğim der gibi baktı. Kenarı kahvenin önünde Ufuk'a çıkıştı: "Niye kavgaya girmiyorsun lan, siz bu mahallede yaşamıyor musunuz, sizin bacınız, kardeşiniz yok mu?" Serdar başını yere eğdi, işte orda Hasan Kenan'a: "Onlar senin gibi orospu çocuğu değil, .mına koduğumun... vereni!" diye

bağırdı! Kenarı hayatında ilk defa ulu orta küfür yemişti. Hasan kaçtı, Kenarı kovaladı, Hasan karakola sığındı. . Polisler uzun zamandır fırsat kolluyordu, Hasan'a siktir çektiler!

Hasan, ayaklarına kadar sızan kanlar içinde başıyla hastaneye yürüdü, başım dikip mumya gibi sardılar. Doktora teşekkür etti, doktor duymamış gibi davrandı. Hemşireye döndü Hasan: "Allah razı olsun, iyiliklerinizi unutmayacağım" dedi. Hemşire başından bela, iblis, kötü kokuyu savar gibi, teşekkürü adam yerine koymadı: "Tamam, tamam kardeş!" deyip Hasan'dan uzaklaştı. Hasan zarif, övgülü sözlerle, dualarım birbirine karıştırıp: "Doktor Bey, benim de çocuğum olursa, insanlara iyilik yapsın diye doktor olmasını çok isterim, " dedi, hem sohbete girmek, hem bir şekilde sarılan başının karşılığını ödemek için. Hasan'ın zarif teşekkürlerini kimsecikler kabul etmedi. Doktorun ve hemşirenin tiksintisi Hasan'ın belki de cinsiyetiyle ilgili değildi.

Kıçındaki sofra örtüsüne benzeyen buruş buruş pantolonu, koyu yeşil midye desenli gömleğin yırtık yerinin kalın iğne dikişleriyle tutturulmuş zavallılıkta oluşu. İğrenilen tarafı, uygunsuz oynaklıktaki uzuvları değil, dilenciden beter bu pantolon, gömlekti... Odacı halini özetledi: "Götünde bir pantolon yok, neyine güvenip ibnelik yapıyorsun?" Hasan duymazlıktan geldi, birazcık iyileşmişti. Yeniden cıvıldaşmaya başladı, içi kaynadı, şarkılar söyleyerek kapıcı, odacıyla sizi ciddiye almıyorum der gibi şaklabanlıklar, söz cambazlıkları, el kol şakalarına başladı. Kendine küfredenlere içli dışlı, yılışık sözlerle sarılması... En acı, en yaralı anında dahi çirkin at kafasına benzeyen yüzünden tatlı bir ışık yaydı. Yaralı kalplerini yoksul çocuklar hep aynı mimikler, yöntemlerle mi kapatır!

Kenan'ın arkadaşı Nevzat, Kenarı gibi sadece gaddar değil, fazladan sadist bir çocuk. Sadistliğini eğlenceli şamatalarla süslemeyi sever, gün boyu sıkıntı içinde kahve önünde oturan gençlere eğlence çıkartır. Gençler her gün, bugün nasıl bir pislik yapalım diye kafa patlatır. Hasan, sokaktan geçmeyi denese, küçük çocukları kandırıp, ellerine leşleri çıkmış iri bir fare ölüsü verip Hasan’ın üstüne atmalarını ister! Fareden korkup kaçan çocukları dahi döver, kafalarına vurur, zorla ellerine tutuşturur! Aldırışsız bir tavırla

sokaktan geçen Hasan, neye uğradığını şaşırır. Hasan'ın gerçek bir güce ulaşması için, üstün bir iradeye ihtiyacı vardı. Kapının önünde oynayan çocuklara sıkı tembihler yaptı, adının, "Buket" olduğunu ezberletti. Kendisine Buket diye seslenildiğinde yüzü duygu dalgaları içinde sevinçle kabarıyor! Buket ismi büyüleyici bir sarhoşluk! Bir kahraman gibi korkusuz yapıyor onu! Nevzat, heladan kazıyıp çıkarttığı bir kürek boku kahvenin çöp tenekesi yanında bekletip, Buket'in geçmesini bekliyor, üstüne fırlatmak için. Dünyayı onlar yönetiyormuş gibi, sokak, hükümet, polis onlarmış gibi, it gibi gülüşüp, Buket'in üstüne boku fırlatıyorlar! Kendisiyle alay edilmek, Buket'in derin zayıflıklarım hemen ortaya çıkartıyor, ağlamaklı küfürlerle sokak ortasında bu adi bataklık içinde debelenip duruyor. Üstündeki bokları temizlemeye vakit bulamadan hızla eve kaçarken, kahvenin önünde gençlerin gülüşmeleri beyninde patlayan iğrenç, zehirli oklara dönüşüyor, boğulacak gibi oluyor! Buketlerin evi, sokağın arkasına düşüyor, güneş almıyordu. Buket'in dış dünyayla tek bağlantısı hela penceresi. Gün boyu kocaman kafasını bu küçücük pencereden çıkartıp "At kadehi elinden / Bin parçaya bölünsün" gibi şarkılar söylemek tek eğlencesi. Nevzatlar gece yarısı, yıldızlara hela penceresinden şarkılar söyleyen Buket'in kafasından aşağı, bir zeytinyağı tenekesi dolusu kaynar suyu boşalttı. Çığlıklar içinde Buket'i hastaneye kaldırdılar. Çığlıkları yeri göğü, mahalleyi ayağa kaldırdı. O gün bugün Buket'in yüzünde yanık yerler! Herkes, sakallarını teker teker yakarak aldırdığı için yara gibi göründüğünü sanır. Buket'in alt kirpiği yanarak gerildi, uykuda dahi kapatamazdı; zaten çirkin olan yüzü, bir kat daha ucubeleşti! Buket aynaya baktıkça düzensiz sarsıntılar ve sebepsiz öfke nöbetleri yaşamaya başladı. Yıllarca evinden dışarı çıkamaz oldu. Mahalle bakkalına, manavına kadar günlük alışveriş için dahi gidemiyordu. Bazen çocukları kahvenin önüne gönderiyor, Nevzat, Kenarı var mı diye sorduruyor, "yok" haberi gelince, koşar adım bakkala gidip hızla dönüyor. Postacı her gün Buket'e onlarca mektup geldiğini söyledi. Haftasonu gazetesinin yazışma adreslerinden. Postacı Nevzat'tan korkup, mektupları çöpe atmaya başladı. Buket, postacıyla sokağın ortasında saç saça, baş başa kavgalar yaptı, sonunda, kendisine bir posta kutusu kiraladı. Mektup günü postaneye yürüyüşü, ilkokul

yıllarında bıraktığı neşesini geri getirmişti; oynayarak, kalçasıyla derin kıvırmalar yaparak, elindeki küçük çantasını parmağında sallayarak! Hangi mektup aşklarını, kimlerle yaşadı? Hayal ve umut dolu mısralar içinde hiç tanımadığı insanlara, yenilip içilmesi tamamen yasaklanmış içindeki coşkulu meyvelerin tadını nasıl anlattı? Büyüdükçe, her şeye kızıp sinirlenen, şirretleşen, komşu kızlarının saçını başını yolan, kendiyle alay edenleri sokak ortasında taşlarla parçalayarak döven gladyatör vücutlu, zır deli bir kadın bozması olmuştu. Ne savaş, ne din, ne devlet, ne mahallenin piçleri, kadın gibi okşanmaktan başka hiçbir şey istemeyen Buket'i yıldırması mümkün değil. Yerinden kımıldamadan yatan, yatalak annesini her gün dövüyor. "Öleceksen öl, ne ölmez kadınsın!" diye annesine ağır sözlerle saldırıyor, komşular, anneyle evlat arasındaki bu kavgayı durduramıyor. Komşuların gözünde Buket tam bir canavar, vampir, tam bir uğursuz cadıya döndü. Kapıdan dışarı adımını attığı an, komşular aralarında anlaşmış gibi ağız boşluklarında yuvarlayarak büyüttükleri balgamlı tükrükleri Buket'in suratının tam ortasına yapıştırıyorlar!

Oysa her gün düzenli bir şekilde altına sıçan annesinin boklarını temizleyen Buket'ti, çamaşır makinesi yoktu, boklu bezleri elleriyle çitiliyor, Her gün üç öğün bulamaç yaptığı yemekleri kaşık kaşık usanmadan annesinin ağzına usulcacık uzatan yine Buket'ti. Beş-altı yaşından beri her gün yapıyordu bunu, okula gidemeyişinin gerçek sebebi, evdeki annesi, bir türlü kaçıp buralardan gidemeyişinin tek sebebi, yine annesi!...

Buket'i hırçınlaştıran, sertleşmiş kaslarının altında kudurarak uykusunu bölen, mermer dokuların altında kaynayan zevklerdi. Vücuduna hâkimiyet kuramıyor, kılıç sallayarak savaşamıyordu. Hiç değilse kıvırma egzersizi için çıkıp gezmesi gerekir, güzellik egzersizi için bir yerlerini afişe etmesi gerekir. Beden aç gözlü bir hayvan, cazibesini boydan boya ve doya doya bir sokak yürüyüşü olmadan, nasıl kazansın!? Kusursuz bir sanatçı vücudu istiyor, her saat ayna karşısında memeleri, kalçalarıyla oynuyor! Kendine âşık olmanın ustası, aynada vücudunu görür görmez sakinleşiyor, kollarını aynaya doğru açıp mutlulukla sarılıyor!

80'li yılların sonuna doğru Buket 23-24 yaşlarında, ruhen dağıldığı yıllar. Bu kadar şatafatlı elbiseyi nasıl alıyor, bu kadar parayı nasıl buluyor, mutlaka kadın pazarlıyor dedikoduları başladı. Tam da o günlerde, terminalde, bir ayağı kökünden kesik, tek değnekle simit satan ihtiyar bir adamla, harabe bir evin çatı arasında iş üstünde yakalandı. Polisler çatıdan indiremedi Buket'i. Kafalarına kiremit attı. Ahşap evin duvarlarını tekmeleyerek kısmen çökertti. Etrafa toplanan halk, küfürlerini keyifle seyretti. Polisin evin içine sızma sahneleri heyecanlı bir avantür film gibi dakika dakika izlendi.

Ağır bir rezillik! Çok karanlık ve karışık bir gün! Bıçak kemiğe dayanmıştı. Tam da evin sokağından mahşeri bir kalabalık bir askerin cenazesi "şehitler ölmez/vatan bölünmez", "kahrolsun PKK" sloganlarıyla geçiyordu. Askerin kocaman fotoğrafı tam önünden geçti. Cenaze kortejine damın arasından baktığında, beyninden vurulmuşa döndü. Birkaç dakika sonra sokak sakinleşince Buket kendini ikinci damdan aşağı bıraktı. Halk korkusuzca Buket'in kendini aşağı bırakmasını görünce: "İbne demeyeceksin ağbi, onun da bir izzeti nefsi var, " demeye başladı! Polisler etrafını sardı, hiçbir şey olmamıştı. Yerden kalkıp okkalı küfürlerine başladı. Polis: "Utanmıyorsun değil mi, mahallenden arkadaşların doğuda şehit olurken, senin yaptığına bak" dediğinde Buket yeri göğü inleten bir cevap verdi: "Ben ..tümü …tiriyorum, var mı diyeceğin ulan, ..tümü ...tiriyorum!"

Buket o gece karakol nezaretinde bileklerini kesti, hastaneye kaldırıldı. Herkes Buket'in yaşadığı utanç verici baskın sonucu, ya da kendini savunmak için intihar ettiğini sandı. Oysa Buket, ölen asker Ufuk'tan utandığı için intihar etmişti. Ufuk çocukluk sevgilisiydi ve tam da onu aldattığı bir anda cenazesi harabe evin önünden geçmişti. Buket, doktora, hemşireye, ağıza alınmayacak galiz küfürlerle saldırıp hastaneyi dağıttı. Kapıcı, "ulan, aslan gibi çocuksun, gitmiş kendini sıçan gibi herife ...tiriyosun!" deyince, Buket yırtıcı bir goril gibi adamı haşat etti, bütün hastanenin duyacağı şekilde: "Senin de oğlun büyür, ..ünü …tirir, görürsün gününü!. . "

Aslında Buket yakalanmazdı, sevişme anında kaza oldu, çürük evin tahtaları aşağı kata çökerek düştü. Şeytan tarafından kışkırtılan lanet

bir çocuk gibi durmaksızın taşlanıp dövülen Buket, intiharından sonra dokunulmazlık kazandı. Buket'i gören yanındakine, "öyle deme, onun da izzeti nefsi var" diyordu. Onun da izzeti nefsi var lafı kasabada bir çağ kapattı, bir çağ açtı, onun da izzeti nefsi var diyen tuhaf bir merhametin sessizliğiyle başını öne eğiyordu!

Buket'in çocukluk düşü, bu kasabadaki en büyük hayali, kasabanın tek fotoğrafçısının vitrinine sanatçı pozuyla bir fotoğrafını çerçeveletip asmaktı. Nerden bulduysa, bir tilki kürkü bulup boynuna dolayıp dükkânın vitrinine koydu. Sokağa çıkan herkes, her gün onu mutlaka görüyor. Bu çirkin surata vitrinde dayanamayanlar, fotoğrafçıyı aylarca sıkıştırdı. Buket'in resmini o vitrinden kimse kaldırtamadı. Kasabaya giren bir yabancı sağı solu kolaçan etse, camili, türbeli, eski sokaklı bu kasabanın en şaşırtıcı, en dikkat çekici anıtı olarak vitrindeki o seksi fotoğraf gözüne çarpar!

Birkaç gün sonra sessizce Ufuk'un mezarına ziyaretlere başladı. Ufuk'un annesiyle mezar başında tanıştı, yakın görüşmeye başladı, her gün aralarında anlaşıp su ve çiçek götürdüler, aynı yerden, aynı saatte her hafta kol kola mezara yürüdüler. Buket, her ziyaretinde Ufuk'un mezarından bir avuç toprak getirip yatağına serpti. Kurumuş çamurları okşarken, Ufuk'un porselen gibi dümdüz yakışıklı yüzüne dokunmaya başladı. Ufuk'un gölgesi, hayaletleri yatağında dolaşmaya başladı. Yıllarca Ufuk'un hatırasıyla yaşadı ve hayatta tek gayesi Ufuk'un ismi oldu. Fotoğraf stüdyosunun vitrinine, kendi resminin tam yanma kasabanın şehidi Ufuk'un asker resmini astırdı. Fotoğrafçı Buket'in sözünden çıkamazdı, çünkü...

Evde kapalı kaldığı uzun yıllar boyunca, mahalleden yoksul kızların düğün başlarını yapmaya başlamış, zamanla evini kuaföre döndürmüştü. Gerçi kasabadan kimse Buket'e gelmiyordu ama, köyden inmiş fakir köylüler, ucuza geliyor diye Buket'i tercih etti. Buket gelin fotoğraflarından sonra düğün salonunu, sonra çalgıcıları ayarlamaya başladı. Sistemi yavaş yavaş büyüttü. Kasabanın tek düğün salonu, tek fotoğrafçısı ondan soruluyor. Tam bir hâkimiyet kurdu. Düğün salonunu kullanmak isteyen öğrenciler, dernekler ondan izin almak zorunda. Şenlik, bayram, düğün, şamata, Buket yeri doldurulmaz, onsuz olunmaz biri. Annesi çoktan ölmüştü, bana

mendirekte şarap içerek uzun uzun anlattığına göre, işte bu hatıralarıyla dolu kasabayı hiç ama hiç bırakmak istemiyordu, "mutluluktan uçuyorum, bu kasabaya bir şeyler vermeliyim" diye çabalarını anlattı. İlk adı Kopça Hasan'dı, kopça düğme demek, ibnelere verilen ad, bir zaman sonra Buket oldu. Ufuk'un öldüğü gün Buket ismini bırakmaya yemin etmiş, Buket diye çağıranlara hiç bakmamış, Hasan denilince başını çevirmiş... Adı yeniden Hasan oldu, ama karıştırılıyor Hasan Abla, Hanım Hasan! Kendine bir yer açmak için bir ömür boyu nefesleri kesen bir savaş açmıştı kasabaya. Paralı oluşu, birçok fukara damattan az para alışı, onu saygıdeğer bir isim yaptı. Sakalsız gençlik resimlerini özene bezene gösterdi bana ve yalnız benim için, çok özel fotoğraflarını gösterdi, iğneyle memelerini büyütüp, çıplak kanepeye uzandığı fotoğrafını görünce midem kalktı. Nevzat, Kenarı, Köy İşleri'nde mevsimlik iş buldular, ikisinin de doğru dürüst işi olmadı. Nevzat'ın karısı gide gele kuaföründe çalışmaya başladı. Düğün salonunun başına da Nevzat'ı koydu. Nevzat'a rakı masasında "Yahu bu Hasan ibne mi?" diyen kasabanın yeni sakinlerine Nevzat: "Vallahi ben gözümle görmedim, hep öyle derler ama, günahını almayalım, " demeye başladı.

Kasabada kendi gibi giyinen, kadın gibi makyaj yapan bir genç çocuk ünlendi ve Hasan'ın düğün salonunda şarkı söylemeye başladı. Çok sonra Hasan rahatsız oldu, Nevzat'a dövdürttü çocuğu, çocuk pek yapışkan çıktı, kendisi gibi! Polisi araya koydu, çocuğu kasabada yaşatmadı. Neden kovdun, dediğimde "o buralarda yapamaz, gitsin kurtarsın kendini!" dedi. Bu yüzden adı "hakiki ibneye" çıktı. Kasabaya dışardan gelen biri sağı solu kolaçan etse, dikkatini çeken ilk şey, Ufuk Fotoğraf Stüdyosu, Ufuk Düğün Salonu, Ufuk Çiçekçisi...

Bir de yaz akşamları büyük şehirden sanatçılar geliyor konser vermeye. Açılışı, takdimi, bu işleri organize eden Hasan yapıyor. Ama Hasan, her defasında kasabalıyı büyük sanatçılara rezil edecek kadar sert küfürler ediyor konser sırasında. Ünlü sanatçılar sahnedeyken laf atıyor, yerinden kalkıp sanatçının elinden mikrofonu kapıyor, "bu aptal sanatçıları alkışlayacak ne var" diye seyirciyi

azarlıyor. Mikrofonla halka bağırıyor: "Bunlar medya şöhreti, gerçek sanatçı değil. Bunlar halkın, gerçek sanatçıların neler çektiğini bilmez, anlamaz!" Misafir sanatçı marazlık çıkmasın diye başını öne eğiyor, sesini çıkarmıyor. Seyirci mahçupluk içinde susuyor! Hasan'ın bu acayip sinirlenmelerine kimse anlam veremiyor!

Yani, herkesin keyfi yerinde, gül gibi geçinip gidiyorlar. Buket'in hikâyesi burada bitse, bu sosyal uzlaşma, bu mutlu son, Türk filmlerindeki gibi hepimizi çok mutlu edecekti. Ama bu sahtekârlık olur. "Son" için, birazcık hazırlanalım.

Duygular, bedenimizden mi, tasarımlarımızdan mı çıkar? Duyguları, hırsları ve planlarının bileşkesi olanlar, Buket'in kasabadaki hâkimiyetinden hoşlanabilir, ama gerçek Buket'i tanıyamaz. Buket, bedenini ezberleyen, bedeninin saf isteklerinden başka kaygısı olmayan bir gençti. Sonunda kazanan Buket, kaybeden kasaba değildi. Çünkü yetişkin Buket, planlarından süzülen bir adam oluverdi. Kısacası o artık yetenekli, başarılı bir insan. Ama doğuştan getirdiği sıcacık bedeni duygularını kasabaya kurban vermişti. Buket'in çok sonraları, kasabayla barışı bizi mutlu eder ama bu değersiz bir sosyal anlayış olur. Genç ergen Buket'i, yani doğanın saf Buketi'nin coşkularını, can yakan, canı yanan Buket'i o günlerinde kabul edecek bir kasaba değil, hâlâ o eski kasaba. Onlardan olduğu için, kendisi gibi bir beden taşıyan arkadaşının dahi cellatı olmak zorundaydı. İnsan, duygularının en yüksek gücüyle düşünürse, acımız birazcık dinebilir.

Arzularını yatıştırıp, tutkularını solduranlar "azaltılmış insan" dır. Bu azıcık insanlarla kurulan sosyal barış, devletimiz, milletimiz için çok hayırlı bir şeydir, ama Buket gibi tüm gıdasını vücudundan alanlar için intihar demektir, şerefsizlik demektir. Aslında soru dünya kadar büyüktür? Duygusal ve bedensel azgınlığımız neden hâlâ kahredici bir sosyal lanetdir! Neyse, bunları sonra da tartışırız.

Herkes bir vatan içinde yaşar ve vatanını çok sever! Bazılarının vatanı bedenidir. Buket, vatamna geri dönmek için, bir sabah kimseye Allah'a ısmarladık demeden, kasabayı terk etti!. . Artık vatanında keyfince yaşayacak kadar da parası vardı!

MİSAFİR ODALARI

Misafir odalarının tarihi Türk ailesinin modernleşme, zenginleşme ve kalkınma tasavvurlarını nasıl gerçekleştirdiği üzerine bize çok gizli bilgiler verir. Misafir odaları geleneksel enerjisini kaybediyor. Kendi kendini yiyip bitirmek üzere, unutulup tarihe karışıyor. Manevi bir lezzetle ikram, yumuşacık gölgeleriyle zarafet, incelikle çok düşünülmüş ağırlamanın tasarlandığı yepyeni dünyalardı. İnsana, hayata, topluma derin bir sanat duygusuyla saygı besleyen sıcacık odalardı. İçgüdülerimizde asırlardır yaşayan geleneklerimizin hâlâ gürül gürül aktığı kan damarları misafir odaları. Annelerimiz yenilik atılımlarını orada gerçekleştiriyordu. Kol kırılır yen içinde kalır diyen milli istihbarati duygular gibi ev halimizi ustalıkla maskeleyip, şirinleşmek zorunda olduğumuz mekânlar. Birden resmileştiğimiz protokol odaları gibi misafir odaları. İyi görünmek uğruna, sakin, rahat oynadığımız bu kutsal dünya oyununda koltuk ve mobilyaların varlığı sanki çok yardımcı oluyordu bize. Tatlı budalalıklarımızı, çocuksu gaflarımızı, cahilliğimizi pek pahalı bu zengin mekânın şaşaasında gizliyorduk sanki.

Annelerimiz misafir odalarından heveslerini alabildi mi? Kadınlığın bütün mükafatları orda saklıymış gibi bir ömür tozunu alıp tatlı bir baş dönmesiyle seyrettiler bu nikahla kurulan cumhuriyetin yalnız odalarını.

Misafir odalarının ağır eşyalarının yorgun ve kibirli kalbi sıkıntılar içinde, öldü ölecek. Hepimizin evinde kaç kuşaktır biriken bu kadar çirkin, biçimsiz, abur cubur nesneyi sindirememiş yaşlı bir hasta gibi uzanmış yatıyor. Gürültü patırtı mı, ağız dalaşları mı, dedikodu mu bitti, yoksa komşulara, uzak akrabalara açtığımız kutsal savaşların anlamı mı kalmadı? Yoksa fazlaca burjuva bir ruhu mu vardı? Çamlar, serviler, kestaneler, sedirler ve zeytinlerin koyu, parlak, cilalı renklerinde süslenerek gizlenmiş asilliğin sembolü bir hayatın zenginlik şöhretine mi tutulmuştuk?

Geleneksel misafir odaları kadınların dış dünyaya açıldıkları törensel mekânlardı; annem, kristal heykelciklerinin müdürü gibiydi. Mahremlerini bir parça zarifleştirip ikram ettikleri yer. Annem, her çekmecesine, her kutuya bir şey saklardı, saklanan her şey saklanma şekliyle dahi "ben kadınım" derdi. Binlerce küçük nesne, iri çakmaklar, biçimsiz sehpalar, bir tarafı kırılmış porselen biblolar, kulplu bardaklar, geniş kâseler, camekânlı büfeler, annelerin askeri nöbetini tuttuğu ya da annelerin editörlük yaptığı sanat dergileri gibiydi.

Her ailenin birkaç kuşak yaşadığı ve ailecek eşyaların tarihine bağlandığımız misafir odaları, "zamanın" tadını biriktiriyordu. Gözümüz doysun diye mi, dengeli bir hayatımız olsun diye mi, koyu mobilyalar silinir, bir daha silinir, kurumuş ağacı bir daha çiçek açsın diye mi? Renkleri duygularımız gibi ışıldasın, parlasın diye mi? Evimizin içinde kaç asırdır hâlâ bize uzak bu mekânların sanki keşfedemediğimiz kapıları vardı, bulup açamıyoruz ve misafir odaları hâlâ bize sıkı sıkıya kapalı.

Sanki resimleri çekilecekmiş gibi yan yana dizip minicik manzaralar oluşturduğumuz, gümüşten, şişeden, biblodan, küçük gülünç nesneler, hayatla başa çıkabilmemiz için mi süpermarket bolluğunda dolduruldu vitrinlere? Güya eğlendirici, güya dinlendirici, güya ayrıntılarına kadar tasvir edilmiş binlerce parça, sanki hepsi bize sarılıyormuş gibi. Sanki hepsi kalbimizin vitrinindeymiş gibi. Her giriş çıkışımızda bir daha göz attığımız ciciler düzeni, bu modern dünyanın, modernleşmenin bir küçük tasviri gibi miydi? Ve gittikçe medyumlaşan, üfürükleşen, psikiyatrlaşan, uzakdoğulaşan nesneler porselenlerin yerini alır gibi oldu, hüzünlü hayatlarımızı kurtaracak çok uzak denizlerden kalın kabuklu deniz böcekleri dahi geliverdi...

Kendimi bildiğim o küçük evimizden beri bir misafir odamız vardı ve annem sonsuz çeşitlilikte porselenlerinin bir kısmını büfeden kaldırıp sandığına yerleştiriyor, ertesi ay, sandıktan büfeye! Parmaklan onlara alevlenecek gibi dokunurdu. Huzurlu bir mutluluğun sırları onlardaymış gibi. Sımsıcak bir güneşmiş gibi geniş porselen tabaklar vitrine, baş köşeye dizilirdi. Ve babam "neden masraf yaptın" demesin diye, bir kanun kaçağı gibi sandıklarda gizlice beslerdi

onları. Kuş sesleri, süslü saksılar, bir bacağı oynayan sehpalar, büyük ayna, bütün çekmeceleri hiç kullanmadığımız çatal bıçak takımlarıyla, oval tabaklarla tıka basa dolu mobilyalar, her gün başka şekilde istif ettiği, belki de dünya acılarım dindirdiği nesnelerdi. Sanki bedenimiz işkenceler altında, ama ruhumuz bu cici eşyalar arasında mutlulukla yaşıyormuş gibi.

Kibarlığı, zenginliği neden bu resimli tabaklarda, mavi çizgili porselende, her tarafı kıvrımlı bu biblolarda aradık durduk? Pis, güneşsiz, yalnız ve yoksul bu acımasız hayatın çıkarttığı çığlıksı kâbusları örtbas eder bir halleri mi vardı. Paslanmış, kirlenmiş rezil rüsva bedenimiz, orada tüm parlaklığına yeniden kavuşuyormuş gibi. Dedelerimizin katlanılmaz ruh sağlığını korumuş ve yaşlanmış bu eşyalar gün geçtikçe musiki halini aldı. Küçük duvar saati, gümüş işlemeli küçük fotoğraf çerçeveleri, iç huzurumuzu bir kuşak şiirleştirmeye mi yaradı?!

Kimi ninemden kaldı, kimi Fransa'dan geldi, kimi nikâh hatırası, kiminin derisi kalkmış, kimi şişmiş her bir eşyanın ayrı bir serüveni var ve her biri artık ailenin bir bireyi gibi, bizimle sofraya oturur, bizim ardımızdan gazetemizi okur. Her bir eşya ayrı bir tanrı kuvvetinde. Misafir odaları kadınların mitolojisiydi. Her bir eşya, kadınlığın tahtı tacı gibi yüksek bir sanatkâr ve manevi güç taşıyordu. El işi, tığ, örgü, sabır da çabası, estetik bir hazzın inceliğiyle kurulmuş bir saray parçası!

Belki de annelerimiz bu küçük biblolar, kuklavari eşyalar içinde Gulliver oluyordu. Eşyalar, onu bağlayan cüceden tebaası. Biblolar ülkenin hiç değişmeyecek kutsal yasaları gibi, Türk Ceza Yasası ciltleri gibi hep aynı sırada, aynı düzende.

Annem öldüğünde yirmi beş yaşındaydım, bir kez değiştiremedim o bibloların yerini. Kartal gibi süzülüp yerinden kıskıvrak yakalardı elimden, alır eski yerine koyardı, manevi bir tören gibi duayla üfleyip, yerini ince bir ayarla bir daha tespit ederek, neyi: Alçıdan yapılmış, dans eden Polonyalı köylü kızını...

Uzun bir dönem geleni gideni kalmadı ve kadınlar odasına dönüştü misafir odaları, hayat her zaman acıydı ve annemin orda

komşularıyla konuştuğu her kelime doğruydu. Ve orta masanın tökezlemeye başlayan ayağı her yemek yiyişimizde annemin kalbine saplanan bir hançer gibiydi. Hiçbir kadın ucuz mobilyalardan hoşlanmaz, gece gündüz nefes nefese çalışır, saçları karışık terden suya dönüşür, kâbuslar görür, uğraşır, didinir ve o mobilyaları mutlaka yenileriyle değiştirir!

Bir asalet, gösteriş vergisi mi, hâlâ evlenen çiftler Siteler'in ucuz, biçimsiz, bir boka benzemeyen takma çıkarma mobilyalarına dünyanın masrafını yapıyor.

Güzel ve ağırbaşlı ve pahalı misafir odalarının gösterisiyle komşularını, akrabalarını boyunduruk altına alma ya da hayran bıraktırma gittikçe gülünçleşiyor. Geçmişimize ve zenginliğimize tanıklık etmesini istediğimiz bu eşyalar uzun süren bir altın çağ yaşadı. Eşyalardan kişiliğimize de ağırlık vermesini beklediğimiz eski günlerin parlaklığını çoktan geride bıraktık, artık üstümüze başımıza giydiklerimiz misafir odaları gibi pahalı, onlar kadar kalabalık.

Tıkıştırma, biriktirme, saklama, sahiplenme gibi bize harislik öğreten misafir odalarının mağrurluğunu terk ediyoruz. Şimdi bir çırpıda giyinip attığımız, rengarenk, pırıl pırıl, tiril tiril, pek şehvetli, gıdıklayıcı, usta modacıların tasarımlarını taşıyoruz üstümüzde.

Cumaya mı gitti kadınlar, bara mı, televizyon başına mı gömüldüler, kadınlar hızla sokağa fırlayıp bu süslü kafesi kaderiyle baş başa bıraktı. Milyonlarca evde eski rolleriyle kullanılmayan bu mekânlar eşyalar muazzam bir çöp yığınına dönüşüyor. Lağım kanalı gibi patladı misafir odaları, daha düne kadar hayata karşı korunmak için sağlam ve cesur bir kuvvet veren misafir odaları hızla boşalıyor. Boşluk gün geçtikçe sosyal hayatımızda bir yara gibi derinleşip kangrenleşiyor/misafir odaları çoktandır F tipi hücrenin dehşetli yalnızlığına dönüşüyor.

Yıllardır hiç misafir gelmediği halde, orada hiç buluşmadığımız halde, bu odaları hâlâ manevi bir saygıyla korur, temizler, tozunu alıp hâlâ masraftan kaçınmayız, bir eski zaman kilisesi. Şimdi evlerimizin en yalnız ve korkunç ruhsal yıkıcılıkta şarkılar söyleyen eşyaları, kolonya şişeleri ve içi susamlı akide şekerleri.

Canı sıkılmış küçücük eşyalar ruhumuzun böceklerine dönüşüyor. Hayalimizdeki misafirleri mi ağırlarız, hiç olmayan gösterişin cakasını mı satarız. Gelip gideni, işlevi olmayan bu eşyalar, gün geçtikçe şizofrenleşiyor. Çok derin, çok acı veren bir yerimize saplanmış bir tuhaf ahlak yüzünden kopartıp atamadığımız, soyamadığımız bir yara kabuğu gibi.

Olmayan, hayali şizofren bir mekân ve gittikçe şişmanlaşıyor. Hiç ölmeyecek bu içimizde soylu görünme haseti! Biz küçükken, misafir odaları kahve fincanlarıyla tüketilen cıvıl cıvıl bir emniyet ve sürekliliğin sigortası gibi, dostluk kulübüydü, akrabalar kulübüydü, orada kibar bir üslup taşımak için zorlanırdık; şimdi, sonsuz bir boş, donmuş zaman!

Ünlü sosyolog Anthony Giddens, erkekler sokağa çıkan kadının tarih boyu polisliğini yaptı, der. Sokakta cinsel kontrol kalktıkça, misafir odaları bir tablo gibi yerinden kalkıp elbiselerimizle üstümüze giyiniverdi. Misafir odasının insanı özentiye, şıklığa, gösterişe kışkırtıcı bu yanı, elbiselerimizle üstümüze tırmandı.

Kadınların geleneksel bir takıntısı, evcilikten kalma biyolojik bir bağımlılığı vardı, misafir odaları da giysilerimiz gibi her gün yenilenen renkli çiçekli desenlerle sürekli beslenmek ve doymak bilmeyen eşyalar koleksiyonu, ambarı oluverdi!

Bu hüzünlü kafes incelmiş zarafetine rağmen otoriterdi, ev sahibine ve iznine bağımlısınız. Eşitlikçi değildir misafir oturması, "aman canım bırak, çocuk kırsın" dense de zahmetli ve eziyetli. Yabancılarla bir çırpıda samimi olmanın birtakım protokol külfetleri vardı.

Demokratikleşme hızla boşalttı misafir odalarını. Artık kafede, lokantada, barda, ortak mekânlarda buluşuyor kadınlar; kafe, lokanta, kahve, sokak, "düşünümsel" mekânlardır. Sırf konuşmak, mutlaka konuşmak, ayaklı gazete olmak, hikâyeler anlatmak, espriler patlatmak zorundasınız. Misafir odaları cinsiyetleri ayırır, mahremliği özenle korur, kafeler cinsiyet ve mahremlik duygusuna yabancıdır.

Misafir odalarında insanlar birbirlerine ne denli özenle davransa, bu dilin bir de kurgulanmış arka anlamı vardı; önce ziyaretin kendisi

kutsaldı, sonra, konuşulanlar kitabi bir dikkat isterdi. Sokakta, kurmaca bir nezaket kendini düpedüzlüğe, yalınlığa, çıplaklığa bırakır. Onca asır yüklendiğimiz nezaket manevi bir kandırmaca, ruhsal bir oyalanmaca mıydı? Ebedi bir gayeymiş gibi bu evcilik oyunuyla tarih boyu misafir odalarında neyi tatmin ettik?

İyi davranmak, iyi görünmek, iyi konuşmak gayreti, yuvamızın vazgeçilmez dinsel bir oyunu oldu. İyi görünme telaşı, tüm hayvanlar-nebatlar âleminden ayrıldığımız tek insani yönümüz. Evcilik, yani misafir odaları bir oyun içinde, bizi sürekli iyiye, ahlaka, kontrole, iltifata, düzene, mutluluğa, ikrama, zarafete doğru mu kışkırtıyordu? Aslında evcilik dediğimiz bu oyun, oyun içinde oyun gibi bize hayatı mı öğretiyordu.

Şimdi, iyi görünme telaşımızı, giysilerimizdeki oyun gibi renklerin dili bir çırpıda anlatıveriyor. Mağrur renklerden oyun gibi oyuncak renklerine hızla geçiverdik.

Ağırlama, ağır misafir, misafir karşısında seferber olma durumu en köklü geleneğimiz, ziyaret Allah'ın emriydi. Misafire, hayatımızı, neşeyi, nezaketi, arkadaşlığı, kara gün dostluğunu, bölüşmeyi, onu unutmadığımızı mesafeli ölçüler içinde dostlarımızın yüzünü yakından inceleyerek gösterdiğimiz yerdi. Misafir odaları mesafeydi. Ve çok kırılgan odalardı. Hemen küsüverecek, darılınacak bu mesafenin sırrı, ayarı, bir hayat tecrübesi, bir kibarlık, bir oturma kalkma kültürü, bir insani sanatkârlıktı.

Kadınlarla erkeklerin birbirlerini gözlediği, takdim ettiği, akrabaların sergilendiği, toplumsal flörtün müsaade edilmiş bu mekânlarında, toplumsal dostluk sigortası mı kuruluyordu?

Üstelik misafir odaları eskinin flört odalarıydı, komşunun, uzak akrabanın kızları yasal izinli bu mekânda görücüye çıkar, tanışır, gizlice kaş, göz süzer, birbirlerinin gözlerinde hayal dolu uzun ve gizli seyahatlere çıkardı. Televizyonlardan çok önce, bakarak izlemeyi, konuşmadan, sessizce keşfetmeyi, uzun uzun süzmeyi misafir odalarında öğrendik! Zaten televizyonlarda suskunca bakarak izlemeye pek talimli olduğumuz bu odalara hemen gelip baş köşeye yerleşti.

Şimdinin piyasası kafelerde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de flörtün denetimden ve geleneksel alandan kurtulup kendine büyük ve başı boş bir pazar açması sözde bir bolluk, bereket getirdi. Dikkatli inceleme yerini ağız kalabalığına bıraktı ve kafeler de misafir odaları gibi diyalogların kurbanı oldu.

İçilecek şeyden, giyilen elbisenin girizgâhından çıkıp sohbetleşemeyen arkadaşlıklar, hızla bir akıl hastanesi kalabalığına dönüşüyor!

Yasaklar, sansür, kontrol, ağır ilerleyen modemizmimizde derin marazi yaralar açılmasına sebep oldu. Kendini özgür ve rahat hissedemeyen kadınlar uzun yıllar takıldıkları bu hüzünlü kafeslerinde yapmacık, patolojik bir dil geliştirdi. Cinsel farklılıklarına dayatılan ağır baskılar onları kurgusal davranış biçimlerine soktu. Çok kontrollü olmak, çok ahlaklı olmak, aşırı dikkatli olmak, hastalıklı kangrenleşmiş kadın ruhunun oluşmasına yol açtı. Ve misafir odalarında olmayan bir dil, olmayan bir gösteriş, olmayan bir koruma, olmayan titizlikler, sıkıntılar peydah etti! Kontrol sürekli bozukluk ve çekilmez hastalıklar doğurdu ve bünyemizi sarıverdi. Ve misafir odalarında sahici diyaloglar, olduğu gibi, göründüğümüz gibi sohbetler yok oluverdi. Ağırlama baştan sona bir senaryoya dönüştü.

Mesela misafir odalarının açılış konuları çocuklardı, evin çocuğuna gösterilen ilgi dikkatle izlenir, çocuğun yakınlığı ya da yabaniliği sohbetin girizgâh bahanesini oluştururdu. Hoşgeldin, sefa geldin, ne iyi ettiniz gibi ağırlama sözcükleri de bir girizgâhtı; ama şimdi, tüm misafirlik oturmasının bütün konuşması oluverdi.

Ve hatta içi boşalan sohbetten geriye kalan sadece hoşgeldin, sefa geldiniz cümlelerindeki sevinç vurgulamalarım dahi can kulağıyla tartmaya, kuşkulanmaya başladık. Oysa, çocukları da getirin, bir daha gelin sözcükleri, misafirin önüne konulan en nefis tatlılardan daha değerliydi, huzur vericiydi, mükâfatların en güzeliydi. Artık, girip çıkma, konuşma, ağzından çıkacak ulu orta bir laf her şeyi rezil edebilir korkusu, tüm konuşmalarda gezinen gizli bir korku, paniğin gölgesinde gelişen plastik gülümsemeler dostluğun güvenini çoktan sarstı. Bir şeyleri kırıp dökeriz korkusuyla on yıllar boyu sustuk

oturduk. Hızla şeytanlaşıverdik, her kelimede bir başka anlam, acaba ne demek istedi gibi ısrarla faremsi, tilkimsi kelimeler aradık. Ve çocuklardan, yemeklerden ve giysilerden konuşmak gibi külfetsiz ve bela çıkartmayacak sınırlı alanlarda kupkuru sohbetlere gömülüverdik.

Yanlışlıkla ağzımızdan kaçan bir çirkin kelime yüzünden yüzümüzde korku kabarcıkları oluştu. Dürüst olamayışımız bunalttı, misafirlik oturmasını tiksindirici bir yorgunluğa dönüştürdü. Ve bu yapmacık ilişkilere karşı koyacak gücü kendimizde bulamayıp bu geleneksel kısır döngüye boşuna yıllarca özen gösterdik!

Velhasıl misafir odalarında önce diyalog öldü. Oysa misafir odaları en dikkate değer toplumsal eserlerimizdi. Zamanla okşayışın, dostluğun, iltifatın ve mutluluğun sahici göstergeleri çıplak kelimeler oradan kovuldu.

Karşılıklı koltuklarda suratlarımızı sıkıntıyla fazlaca astık. Bu erken dönem modernizmini fazla uzattık. Kısacık selamlaşmalarla bitmesi gereken fasıllardan lüzumsuzca etli, börekli, güllaçlı dostluklara, inanmadığımız halde inatla devam ettik. İnanmadığımız halde misafirimizin eline, kapıda bekleyip kalıp kalıp kokulu sabun, inanmadığımız halde sandıktan çıkartılmış Bursa havluları uzattık. Biri bize bunların manevi öneminden fazlasıyla söz edip beyinlerimizi yıkamıştı, söz eden: Çürümüş, çökmüş, sonradan görmüş geleneğimizin ta kendisiydi.

Diyalogu öldüren, sözün, kelimenin gerçek anlamını tarihten silen burjuva özentisi bu hastalıklı, gösteriş budalası oyuna hâlâ devam ediyoruz.

Mobilyaların aşırı kıvrımlarının ihtişami görüntüsünü 17. yüzyılın aşırı süsünden (rokoko) alır. 20. yüzyılın mimarisi aşırı lükse bir tepki olarak sade ve geometrik yalınlığı öne çıkarttı. Ancak aşırı lükse sosyal bir tepki bilinçaltlarına kazılıydı, 19. yüzyılın tiyatro ve romanları hep bir misafir odasında başlar. Çünkü misafir odaları 17. , 18. ve özellikle 19. yüzyılın mekânlarıdır. İncil ordadır, bizde de ilmihaller. Kahramanlık şiirleri orda okunur. Milli ve dini geçmişin resimleri orda asılıdır. Saray şatafatını taklit eder. 20. yüzyılın

başında mimari tasarımlarda şatafat ve misafir odaları önemsenmemeye başladı, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise halkın oturduğu evlerden tümüyle iptal edildi. Bugün burjuva denilen ailelerde çok odalı şatolardan kalma bu geleneksel âdeti, bir de çok lüks otel lobilerinde ve Urfalı lüks kebapçılarda görürsünüz.

Ülkemizi ziyaret eden sosyologlar, gecekondularımızda dahi evde bağımsız bir oda gibi düzenlenmiş misafir odalarını görünce, makalelerinde "geleneğe aşırı bağımlı, çok inançlı" cümleler yazıyorlar. Bunun adı geleneğe bağımlılık mı, çok geç kalmış bir özenti mi? Batılı hayatın yüz yıldır dışlayıp unuttuğu bu mekânları biz yüz yıldır aşırı bollukta kullanıyoruz ve milletçe âşığız bu mekânlara ve mongol bir çocuk gibi besleyip büyütüyoruz!

Oysa bedenimizin derinliklerinde mükemmel bir insan var. Onu, bu şizofren mekânlarda tanımış olmak bizi kandırmasın. İçimizde eşyanın süsüyle hiçbir şekilde avunabilecek kolaylıkta, basitlikte olmayan, üstün, muazzam, coşkun, aşırı titiz ve pek müşkülpesent bir deha yaratık var. Gök gibi, evren gibi, tarih gibi karmaşık ve muhteşem bu büyük organizmayı iki yüz yıldır başkalarının tasarladığı bu mekânlarda oyalıyor, avutmaya, kandırmaya, dindirmeye çalışıyoruz. Yüzümüzü, ruhumuzu ve bedenimizi bu giysiler, bu mekânlar içinde tanımış olmanın lanetli kasveti hepimizi yiyip bitirmekte.

Yeryüzünün bu en mağrur yaratığını bu mekânlar asla doyuramayacak. Çünkü değişmek, başka bir dünyaya girebilmek ya da ilk çıplak halimizin saflığına dönebilmek, oyalanmayla, avuntuyla geçiştirilecek, meşguliyetle, eşyaların bolluğuyla doyurulacak bir açlık değildir. İnsan olmanın tadı: Düşünceyle başlar!

İnsan olmanın en büyük mükâfatı düşüncedir. Zekice konuşmak, pırıltılar saçmak, derin hikâyeler anlatmak, hızlı çözümler bulmak, orijinal, şaşırtıcı fikirler aramak, sarsıcı kelimeler icat etmek ve tüm bunları dünyanın en nefis yemekleri gibi sohbetlere taşımak, dostlara, arkadaşlara, doğaya, göklere, gecelerimizle buluşturmak zorundayız. Bu geleneksel, erken modernizmin mekânları bizi düşünceye, düşünümsel bir dünyaya fırlatamadı. Şöyle bir bakın,

milyonlarca misafir odası, milyonlarca kahve, kafe ortak mekânlar, birbirinin aynısı milyonlarca ev, çatı, bina, oda, en azından dünyanın masrafı...

Oyalanıyoruz kardeşlerim! Misafir odaları eş, dost, akraba, kafeler, okul arkadaşları, mahalle arkadaşlarıyla kurduğumuz bu kulüpler bize bu muazzam dünyanın kapılarını açamıyor. Bu şizofren, binbir kişilik bozukluğu, akıl hastası odalarında kaç asır daha beynimizi, duygularımızı, yüreğimizi tahtakurularının, pirelerin, yılanların, geleneğin, eş dostun baskısı altında döveceğiz!

* * *

Ve yaşadığımız bu mekânlardaki eşyaların bolluğuna bakın, ne çok şey biriktirdik, bolluk bereket içinde, her şey düşünülmüş. Bütün çekmecelerimiz dolu. Ne istersek aldık, kaç yüz bin çırak, kaç yüz bin işçi emek verdi bu eşyalara! Bollukla doldurduk...

Misafir odalarının ağırlama, karşılama, kontrollü ve hiyerarşik bir sıra isteyen hal hatır sorma fasılları baygınlık veriyor artık. Çayın kahvenin koyulaşan sohbetleri belki bir zamanların uzun gecelerinde sanata dönüşmüş, konu komşu, akrabalar mutlu olmuş, geçmiş atalarımız belki yüksek bir sohbet kültürü oluşturmuş olabilir.

Geleneğin bugün dört duvar arasında daralıp çürümesinin sebebi, yüksek bir sanat olan konuşma, hikâye anlatma, bir derdini özetleme, nükte yapma, ustalıkla sevimsiz, kırılgan konulardan kaçınıverme, jest ve mimiklerle muhtemel pervasızlıkları bertaraf edebilme becerilerinin bir zaman "insan" kültürümüzün en değerli parçası olmuş olması.

Bugün kafeler, kahveler (ortak alanlar) de misafir odalarını taklit ettiler. Düşünce inceliklerinin sohbetiyle değil, pastalar, tatlılar, börekler, bira, akıl almaz ikramların sunulduğu ve önümüze koyulan nesnelerle soluk almaksızın uzun saatler alışveriş ettiğimiz mekânlar oldu. Derin söz, derin sohbet yine yok. Saatlerce ateşli ve iyi kalpli insanların birbirinin sözünü balla kesip, birbirlerinin coşkusunu sürükleyerek, mutlu gülüşlerle öğrendiklerini birbirlerine geceyarılarına kadar uzattıkları sohbetler, herhalde çok pahalı bir kültürel beslenme gerektiriyor. .

Bir Amerikalı, İngiltere ziyaretinde bir villanın bahçesinde çim makinesi ve düzgün kesilmiş çimler görüp bahçıvana sorar: "Bunu nasıl yapıyorsun, gidince kendi evime de yapmak istiyorum" der. Bahçıvan düzgün kesilmiş çimlere özenen Amerikalıya tarif eder: "Çimleri bu yönde beş yüz sene, ters yönden de beş yüz sene keseceksin, öğrenirsin!" der.

Misafir odalarında annelerimizi, ablalarımızı hangi sıkıntılar mezar sessizliğiyle ürkütüp korkutmuşsa, şimdi genç kızlarımızı kafelerde aynı ürkütücü boşluk delirtmekte. Bunca pahalı ve her biri ayrı sanat eseri eşya ve giysi zenginliği içinde, ablalarımıza musallat olan sıkıntıların aynısı, bunca bolluk bereket içinde alabildiğine serbest flört imkânlarıyla genç kızlarımızı da şimdiden ürkütmekte.

Apartmanlar, misafir odaları, kafeler! Erken modernizmin bu mekânlarını emniyet ve süreklilik içinde kullanamıyor, doluşuyoruz, tıkıştırıyoruz. Bu mekânlar gibi erken modernizmin en büyük kalkınma simgelerinden biri ampul ise, diğeri traktördü. Biz Doğulular açtık, kıtlık vardı, geri kalmıştık, sabandan, köylümüzün kara cahilliğinden utanıyorduk. Batılılar bize traktörü öğretti, bollukla aldık, tarımsal ilaçlama, ziraat mektepleri, toprağı gübrelemeyi öğretti, yüzlerce okul kurduk, on binlerce mühendis yetiştirdik.

Mesela domatesi ne yaparız, ince ince kıyar salatasını ya da günlerce kaynatır salçasını. Traktörü bize satanlar şimdi domatesten ilaç yapıyor ya da genetiğiyle laboratuvarda oynuyorlar.

Biz tarlayı traktörle sürdük, ülkemizin bütçesini traktörlere yatırdık, 40-50'li yıllarda tüm romanlarımız nerdeyse traktörle başlar. Aradan elli sene geçmedi, bugün Anadolu toprakları bolluk bereket içinde. Her şeyi üretiyoruz, her vadiden her dağdan ürün fışkırıyor. Yeryüzü toprakları içinde toprağın şelale gibi ürün verdiği bu kadar şanslı vatan azdır.

Ancak, gelin görün ki... Şimdi bizden, üretmeyip sınırlamamızı, üretimde mütevazı bir sınırı aşmamamızı istiyorlar. Bolluk ve bereketten güzel ne vardır? İşte başardık diyecektik ki iktisat kitaplarında bolluk ve bereket suç olmaya başladı. Tarihin ilk gününden bugüne ilk defa üretmek ceza yasalarıyla yasaklanmaya

başladı. Antlaşmalara imza atıyoruz, üretmeyeceğiz, şu kadarcık üreteceğiz, diye...

Bolluk ve bereketin suç olduğu bir dünyaya uyandık.

Ve üreten çiftçilere, acıyarak, komik adamlar gibi bakmaya başladık. Yazık, üretiyorlar hiçbir işe aramıyor. Çiftçilerin psikolojisine acıyıp, bari meşgul olsunlar, bir uğraş içinde görünsünler diye, yani yalandan tarlayı sürsünler diye teşvik ediyoruz.

Sabandan traktöre geçiş pek kafa karıştıran bir şey değildi, bu mevzuyu "soyutlayabilip" kavramayı becerdik, ha saban, ha traktör. Ama şimdi toprağı sürerek, daha çok sürerek, erken modernizmin bu kalkınma efsanesinin tarihe gömüldüğü bu günleri aklımız almıyor. Tarlalarımız, traktörlerimiz, çiftçilerimiz de emniyet ve süreklilik içinde yaşayamadıkları bu dünya içinde çoktan şizofrenleşmeye başladı.

Ürünse ürün, bolluksa bolluk, eşyaysa eşya, gösterişse gösteriş, işte tarlalarımız işte mobilyalarımız, işte çok şık giysilerimiz. İşte milyonlarca apartmanımız, işte sinemalar... Neden olmuyor?

Ve neden gün geçtikçe hepsi şizofren bir hal alıyor.

Nesneleri ve dünyayı anlamadan, olmayan nesneler, olmayan hayaller, olmayan düşmanlar, olmayan korkularla bu gençliğin, halkın beyinlerini zapturapt altına alıp akıl hastası yapanlar utansın. İnsan aklıyla dalga geçenler utansın!

Temiz, efendi, iyi adam görüntüsüyle Devlet Bahçeli de Tayyip Erdoğan da erken modernizmin, 19. yüzyılın ideal simgeleri! Her ikisi de hâlâ bu topraklardan yüzde otuz oy alıyor! Binlerinin ahlakından bize ne? Birilerinin dürüst, efendi, okumuş olması bizi ve siyaseti ilgilendirmez. Siyaset, ahlaklı, efendi, okumuş görünen kişilere güvenmediği için siyaseti siyaset bilimi haline sokmuştur. Ancak, efendi, ahlaklı, okumuş olmak misafir odası ahlakıdır. Konu komşunun, akrabalarımızın pek hoşuna gider, ama siyaseti bu ilkel modernizmin tasavvuru hiç ilgilendirmez.

Bir ülkücü genç, bakan ziyaretine gidiyor, Enis Öksüz Mercedes'inden inmiş, kapısını açmış, konuşabilir miyiz, diyor,

Öksüz, ne hakkında görüşeceğiz, diyor, ülkücü genç gururla cevap veriyor: Tabii ki Türklük hakkında.

Su katılmamış tam bir şizofreni, Türklük, Ergenekon, Başbuğ, ya da efendi, Amerika'da okumuş, mühendis olmuş, ahlaklı gibi üç-dört kelime etrafında kurulmuş ve tüm zihinsel becerisi bu kadar olan basit bir hayal dünyası!

19. yüzyılda üstümüze, evimize, suratımıza ruhumuza yapışıp bir daha asla kopartıp atamadığımız ve artık hepimizi şizofrenleştiren kelimeler, eşyalar, tasavvurlar, yani ilkel modernizm!

Biz hâlâ, Batı'ya açıldığımız o yüz elli sene önceki o ilk gün Batı'da gördüğümüz o eskimiş, modern tanrıya tapıyoruz, tüm dünya bu tanrıyı öldürdü, biz hâlâ tapıyoruz!

BİTPAZARI

Bubi tuzağı, ölümlerin en kahpesi, güzel, sıcacık bir şey buldum sevinciyle sarılıyorsun bombaya. Amerika gökten insani yardım atacakmış, Vietnam'da da attılar, çocuklar bombalara yiyecek diye sarılırken öldüler!

Afganlı, Iraklı çocukların pazar yerinde bomba dolu tezgâhları seyreden fotoğrafları yayımlanıyor gazetelerde. Değil hayatlarımızı, rüyalarımızı dahi infilak ettiren bu bombalarla oynayarak büyüyen çocuklar! Polatlı Topçu Okulu'nun atış sahası yirmi kilometreye yayılıyor! "Topçu topçu top atar / Boztepe'den bok atar" tekerlemesiyle askere gönderdiğimiz gençler bu topçu okulunda akşama kadar top atar! Topçu okulunun hemen bitişiğinde bir köy adı, Doğyay. Buğday, karpuz, kavun yetiştiren yoksul bir bozkır köyü. Topçu okulu subayları patlamayan bombaları hemen gidip yeniden patlatarak imha eder. Ancak geniş araziye dağılmış mermi, top parçalarını bulmak zahmetlidir ve kaç kuşaktır köyün eğlencesidir. Köylü gençler gece sürünerek araziye girip top mermilerinin parçalarını toplar. Hurdacıya satarlar. Parası çok şey etmez. Ama, aralarında, ben şu mermiyi buldum, ben patlamamış buldum, diye ertesi gün kahvede birbirlerine gösterir hava atarlar! Dededen toruna bütün kuşağa yayılmış bir top, mermi bulma heyecanı. Enfes hikâyeleri vardır. İnanılmaz top parçalarını buldukları eski kış gecelerini binbir fiyakalı sözle süsleyerek anlatırlar. Bulunan mermi ve top parçalarının köyde konulmuş kod adları dahi vardır, bazı mermilere "süleyman" derler, bazılarına "kapçık". Ama en çok delikanlıların birbiriyle yarışı! Kim çok bulursa, kim daha sıkı bir bomba bulursa, köyde itibarı artıyor! Köylü "bulmayı" çok seviyor! Yerin altında patates gibi bir tür mantar, dışardan anlaşılmıyor, top mermilerinin yanı başında bu mantarları da çıkartıp, kızartıp yiyorlar. Köyün geliri yok. Bütün köyün karpuzu kavununu üç milyara bir tüccar alıyor, hane başına yüz milyon düşmüyor. Bir gün köylüler, "Eskişehir'e gidip, kendimiz karpuz sergisi açıp, kendi malımızı biz

satalım" demişler. Pazar dayağı atıp kovmuşlar bunları pazar yerinden. Yılda birkaç gün, mahsûlden ceplerine para girer. O gün hemen Ankara pavyonlarına iner eğlenirler. Gördükleri ilk konsomatris kadına âşık olur, evlenmek isterler. Tecrübeli ve gün görmüş konsomatris kadınlar o gece bunların cebinden elliyüz milyonlarını alır; ama evlilik tekliflerine acıyıp bunları geri postalarlar.

Top ve mermi seslerinden hiç rahatsız oldukları görülmedi. Aksine, köylerinin bomba tarlasının tam ortasında olmasını, Allah'ın bir nimeti, başlarından yağan bir rahmet gibi bereketli görüp, çocuklarının on yıllardan beri bomba tarlasında sürünerek geceleri bomba toplamasından ayrı bir kahramanlık duydular. Sadece, dört-beş yılda bir gazetelerde küçük bir haber yayımlanır: "Tarlasında bomba bulan köylü parçalanarak öldü!"

Yani televizyona, savaş uzman, terör uzmanı diye, Doğyay Köyü'nden köylüleri çıkartın. Size Türk ordusunun kullandığı tüm mermi ve topların çeşitleri, tahrip güçleri, arazideki imhaları üzerine konuşssun! Bu köyün delikanlıları harçlıklarım hâlâ şarapnel parçaları, hurda mermileri Bitpazarı'nda satarak çıkartır!

Bitpazarı, Numune Hastanesi'nin tam karşısında, Hergele Meydanı denilen mevkide, Ankara'nın yıkık, dökük, geçilemeyen dar sokakları, kullanılmayan köhne evleri içinde. Olur olmaz şeylere para vermeyeyim diye üstüme sadece taksi parası aldım, daha girişte Hacı Taşan'ın eski kasetlerini bulunca, eve yürüyerek dönmek zorunda kaldım. Çok soğuk ve çok yıpranmış üst üste yığılmış binlerce pantolon, ceket, ayakkabı, artık elbise fırçası değil, zımparayla temizleniyorlar. Hepsi ihtiyar ve karışık sakallı satıcılar! İnanmayacaksınız, geceliği beş yüz bin liraya dahi otel var burda. Satıcıların incecik kaburga kemiklerinden farksız küçük tahta tezgâhları! Kurum ve toz toprakla kararmış tüm camları! Eski evlerin tahtaları paramparça! Bitmeyen bir gürültü! En tenha sokakları dahi incik cincik dolu, odun kömürcüsünün içinde CD satışları! Bitpazarlarının yalnızlık duygusuyla derin ilişkisi var. Yalnız ihtiyarların çöp evlerini düşünün, yalnızlık duygusu derinleştikçe arama duygusu hızlanır. Binbir gece masalından felsefeye, psikiyatrinin tüm kavramlarına, her kalpten bir kırık var burda, umut,

bekleyiş, sabır, biriktirme, şans, tesadüf! Gel Ankaralı, gel! Şekli şemali hiç değişmeyen Bitpazarı, tüm tarihe ve tüm uygarlığa hiç değişmeyişi ve hiç gelişmeyişiyle meydan okur. Yaşlı bir kocakarının hâlâ çalımlı bakışlı entarisini orda bulursunuz. Modayla, dampingle, promosyonla, büyük hastalıklar yaşayan modern piyasaya karşı bitpazarı yorgun ve inatçı tavrıyla hâlâ dünyada ilk kurulan pazarların tadını neşesini getirir bize! Bitpazarları, kayıp zamanların kayıp eşyalarını sunar bize. Ölülerin eşyalarına bu denli rağbet, ürkütücü ve şaşırtıcı. Alışveriş zarafetinin kovulduğu büyük pazarların, mağazaların aksine, alışverişin bir sanatçı zarafetiyle yaşatıldığı yerlerdir! Burası gerçek ekonomi değil, ekonominin tiyatrosu! Tiyatro hayatın sadizmini, bitpazarı acımasız ekonominin sadizmini yok eder. Ekonominin yeraltıdır bitpazarı. Acımasız piyasanın hâlâ yaşayan vicdanıdır. Onurumuz kırılmadan alışveriş yapacağımız tek yerdir. Bitpazarında kötü yoktur. Ne satıcı kötü, ne eşya kötü. İlahi bir sevimliliği vardır, piyasaların tapınağıdır bitpazarı. Hayatlarımızın paryaları döndürür bu eski zaman değirmenini! Eskiciler toplumun küçük bir klanı, kronik işsiz ve ayaktakımına en yakın insanlar. Üç-beş kuruşa eyvallah demeyen, mala tamahkâr davranmayan, hızla alıp hızla elden çıkartan bu adamlar, akşama kalan maldan nefret eder, sokuverirler bir deliğe...

Hiçbir işe yaramayan ama tutkuyla kapışılan bu nesneler nedir? Hiçbir değeri olmayan ama aşkla çoğalttıkları bu eşyalar nedir? Eşya mistizmi! Bulmanın, almanın, satmanın tarifsiz sevinci. Tanrı, tarifsiz bir sevinçtir!

Bitpazarı, kibir pazarıdır. Herhangi birinin getirdiği mala iyi gözle bakmazlar. Küçümser, önemsemez görünür, inanılmaz aşağılayıcı küçük paralar teklif ederler. Satıcının yüzüne dahi bakmaz, ancak malı bir şekilde ele geçirince, o mal dünyanın en değerli eşyası oluverir. Kimseye göstermek, satmak istemez, vurdumduymaz, burnu havada tuzu kuru pozlar içinde, mala dokundukça elleri titrer, ürperir. Günü vakit vakit yaşarlar! Malla aralarında bitmeyen ağır, koyu bir keder vardır! Malın artık derin bir uykuyla ağırlaşmış gözlerini, kirli tırnaklarıyla çimcik çimcik deşip, malın esrarını, markasını çözmek isterler!

Kumarhaneye en yakın meslek eskicilik, dindar, tarikatçı kumarbazların yurdu. Soyut kâğıtların şansları değil, eşyalar işlevi ve anlamını o kadar yitirmiş, o kadar benzemezleşmiştir ki, bir saat dişlisi sinek İkiliye, bir eski ayakkabı pençesi maça üçlüsüne, bir eski telefon kabı o günü yenecek, hayat oyununu kazanacak, mutlu edecek kupa dörtlüye dönmüştür.

Ne ararsan mutlaka bulacağın bir insan bohçası bitpazarı. Bulmak, bulmak, sürekli bir bulmak sevinci yaşarız orda. Bitpazarı içimizde şifrelenmiş umutların gerçeğe açılan kapıları.

Vefa duygusu saltanatıyla yaşar. Yüzümüze bıkmaksızın yalnız eşyalar bakar. İnsanlar, yurdunu, arkadaşını, sevdiklerini terk eder. Otuz yıl yabancı memlekette kalıp, bir soranı olmadan yurduna döner. Eşya terk etmez. Yeni, sürpriz dostlar getirir. Tesadüfsel, binbir geceli hikâyeler anlatan, esrarların esrarı, ilahi bir yaratık gibi. O eskimiş eşyaların kulağınıza sürekli tatlı sözler mırıldanan sevimli dudakları vardır. Gıcırdaması ebediyen sona ermiş işte bu kırık oyuncağın içinde, hıçkırarak ağlayan mahzun bir çocuğun kalbi hâlâ sıcacık!

Basit bir yer tezgâhı, her şey derme çatma. Her şey kimsesiz.

Yapayalnız, kötürüm, felçli. Hiçbir yere tutunamayacak güçsüz nesneler. Yer tezgâhında yan yana gelmiş bu ilişkisiz nesneler kalbimizi acıtan dilencilerden beter. Acıdığımız için mi alırız, Allah bizi bu durumlara düşürmesin diye mi? Cüzzamlılar koğuşunu, savaş sonrası bombayla yüzleri parçalanmış korkunç yüzlüler koğuşunu gezer gibi. Bu denli ilişkisiz, anlamsız nesnelerin bir tezgâh üstünde yan yana duruşu, inanılmaz bir zihin şovu. Leydi Diana'yı anlatan bir kitap, üstünde birkaç musluk contası, yanında kırık pencere kolu, yanında ilk yardım çantası. Bu kadar ilişkisiz nesneleri karıştırdıkça insanın zihni mi doyar? Dünyadan el ayak çekmiş, ama hâlâ ganimet tadı veren ne var bu eskimiş eşyaların ruhunda? Bitpazarında bizi mutlu eden şey nedir? Sanat tarihinin performansları, kavramsal düzenlemeleri, henüz bu denli mağlup eşyaları kahramanca yan yana getiremedi. Bitpazarlarını devriye gezen insanlar ezik büzük, artık bir böcek lavrasına benzeyen vidaları, somunları herhalde

hayalinde bindiği zürafanın nallarına benzetiyordun Burada, nerdeyse yemişlerin kabukları, kurumuş sıçanların kürkleri dahi sergilenir. Kocakarılaşmış, kadavra tahtası bu ölmüş eşyalara neden bir anda bin meraklı göz, bin meraklı el birden uzanır. Tezgâhta bin tane heyecanlı el yumak gibi birbirine karışır. Dünyanın çarkları! Değirmen taşının içine uzatılan eller, popstarların bedenlerine uzatılan hayran ellerine ne kadar benziyor!

İlk insandan beri bedenimizde taşıdığımız "avlanma" duygusu ve heyecanım bitpazarında salıveririz. Yağmadan, beleşten, kelepirden payımızı alabilmek için istilacı bir ruhla pazaryerini basan insan seli. İnsanoğlunun dokularında taşıdığı o sırtlansı duyguyu en çok bitpazarlarında yaşıyoruz. Bir mala ilk dokunup, bir malı ilk gören o, mala ikinci olarak elini uzatana neden hâlâ "saldırgan", "kudurgan" davranır?

İçimizde hâlâ yüzbinlerce sırtlan bu işe yaramaz kemik, plastik parçası nesnelerle beslenir.

Alışverişin modern dünyanın tartışılmaz kutsal tanrısı olmasının sebebi alışverişin ruhunda gizlenmiş penis kılıfı! Bulma, buluşturma, takma, takıştırma penisten daha sert bir orgazm hali. Tezgâhtarın bir kadının kulağına eğilip: "Patron duysun istemem, size bunu 10 milyona yaparım" diye fısıldanan sözlerinde, gizlilik, aldatma, ele geçirme, baştan çıkarma hepsi aynı anda yaşanır, hiç kimse bir kadını daha güzel sözlerle okşayamaz.

Kadınların bitpazarı tutkusu, gümüş kakmalı bir sandık bulurum rüyası değil. Bitpazarındaki eşyalar artık keyfimizce düzenleyeceğimiz, emrimize alıp, istediğimiz şekilde emir-komutamızda yöneteceğimiz akıl hastası haline gelmiştir. Fabrikadan çıkmış, orijinal bir parçaya asla söz geçiremeyiz, o ne derse, o. Kullanılmış, iradesini, gücünü kaybetmiş eski parçaları köleleştirmek ucuz ve kolaydır. Formunu kaybetmişler, artık bizim akıl yürütme alanımızın kölesidir. Raconu tükenmiş, façası çok ağır ihtiyar kabadayıların orospu sevgilileri gibi. Nesneler eskir, kullanılmaz, formlarını kaybeder, ama hiçbir zaman "saçma" değillerdir. Vücuttan atılan tırnak parçaları, koyu kahve koltukaltı tüyleri, burun deliğinde

kuruyarak yapışmış pembemsi sümük gibi eşyaların da atılan, kesilen, lüzumsuzlaşan parçaları vardır, onları bir gün bitpazarında bir tezgâhta bulursunuz. Çünkü bitpazarı en olmadık, en tuhaf hayal kuranların yeridir, olur olmaz nesneler ilginç rollerle sahnede yerlerini alır. Herhalde onların gözlerinde işe yaramaz kırık bir makas, bir terlik, ötücü bir kuş, şirin bir şempanze kadar eğlencelidir.

Bitpazarı tehlikesi giderilmiş eşyalar cenneti, evde sürekli ayağımıza çarpıyor, sürekli sarkıyor, sürekli gıcırdıyor, elektrik çarpıyor diye kovulup, cezalandırılmış eşyalar! Aynı eşyaları bomboş şekilde bir apartman boşluğunda, bir mezarlıkta görsek, o eşyanın hortlaksı, tekin olmayan sırıtışıyla ürpeririz. Hem orda duruş pozundan, hem içinde zehir var mı, fare var mı, elektrik var mı? Bir bubi tuzağı olmasın, diye.

Bu kadar çirkin ve hiçbir işe yaramadıkları halde bitpazarında hiçbir eşyanın yüzünde sürekli bir mutsuzluk ifadesi yoktur. Ortak kaderleri eskimişlikleri, emekli eşyalar!

Bitpazarı, ilahi adaletin en yaman sorusuna cevap verir. İçimizin ısınmadığı, kanımızın tutmadığı, cana yakın bulmadığımız eşyaları göndeririz sürgüne. Bizimle uyumlu, huzur içinde yaşayamayan nesneler orada kendilerine sıcacık, kucak dolusu sevgiyle açılmış dostlarını hemen bulabilir. Tencere yuvarlanır, kapağını bulur; bu kadar çirkin kadını Allahım kim beğenip alacak sorusunun cevabı bitpazarında gizli. Geçmişin küçük kasabalarında kadınların bir-iki tercihi ancak vardı, o da aile dayatmasıyla. Şimdi, şehrin binlerce tesadüfü, şehrin kalabalığı. Kalabalık, seçenekleri çoğaltır. En kötü nesnelere dahi hücum edecek bir vahşi kalabalık şehrin şehvetini artırır. Bitpazarı, kalabalıkların eşyalarla seçenek ve şans adına girdikleri bir meydan savaşıdır. ikinci el... Eşyanın reankarnasyonu. Bir katil, bir fahişe, bir generalin giysisi. Şimdi bambaşka bir hayata hazırlanıyor. Hâlâ hayat kokulu. Eskicinin müşfik kokusu. Eşyanın yorgunluğunu alan soluk ışıklı odalarda zaman ötesi bir bekleyiş. Şimdi genç, taptaze müşteriler, kırış kırış, buruş buruş tüyleri dökülmüş giysilerin kalbini kırmadan karıştırıyor. Eşyalar sonbaharında ellenerek, dokunarak, sevişiyor hâlâ bembeyaz elli kadınlarla. Bir kadın eli, bir dokunuşla, büyü gibi, yepyeni bir ömür

kuracak ona. Loş ve tozlu küflü kaldırımından onu ayağa kaldırıp, dizlerine doğru silkeleyip, hayran bakışlarıyla gün ışığına çıkartacak. Bizim görmediğimiz gümüşü, altını, sedefi, kakmayı, bulacak elbisenin dokularında. Eve gidip, kıskanç bir barbarlıkla "bu benim, onu ben buldum" diye nara atacak. Onu kollarına aldığı zaman, gözleri kusursuz bir sanatçı gibi sessizleşip, boylu boyunca elbiseyi süzüp, yumuşacık sevgilisinin koynuna atılacak. Şövalyesinin boynuna gizlice ve sevinçle fırlayıp uzun öpüşlerle bambaşka bir hayata uzanacak. Gel Ankaralı gel, bu sarhoş edici zevki sen de yaşa! İnsanlığın çanları çalıyor hâlâ eskici dükkânlarının alt ranzalarında!

Eski eşyalar, şimdi eskici dükkânında her biri günahsız hayvanlar gibi. Her biri uzun çeneli, keçi boynuzlu, katır tırnaklı, mercimek kadar küçük ifrit gözlü ucube hayvanlar gibi. Yaşlandıkça, acı çektikçe, bekledikçe derisi kavlanıp biçim değiştiren kıkırdaksı hayvanlar gibi. Biçimsiz hayvanlar sirki. Eti, kemiği, yağı gitmiş eşyalar! Duyguları sökülmüş, hayalleri kopmuş eşyaların vatanı. Paçavralaşmış renk renk giysilerin bitkisel, otsu hayata geçtikleri yer. Bir eşya ancak duyguları çözüldüğünde çöp olur. Kullanılmayan bir flüt, eski bir pancur, şimdi burada geceleri gözyaşı döker mi? Hangi tiyatro sahnesinde aksesuvardı? Yorgunluktan yaralanmış, pörsümüş bedenleri nice geceler burada baştan çıkarıcı bir çift göz aradı? Şimdi, şu tezgâhta, İkinci Dünya Savaşı'nda kazanılmış bu Rus madalyasıyla Cem Karaca’nın "Tamirci Çırağı" plağı birbirlerine ne söyler? İncecik, çisiden bir yağmur döküversek üstlerine, hep yokuşa tırmanmaktan yorulmuş giysiler mutlu olur mu şimdi? Çürümeyen tek şey aşktır!

Eski eşyaya tutkumuz metafizik bir duygu. Bir roman kahramanıyla özdeşleşip benimsememiz gibi, ötekinin, başkasının hayatım giyeriz. Hayatını hiç bilmediğimiz birisinin eskimiş giysisinde şeytani bir elektrik, romansal bir derinlik var, eskicide her eşyanın sırrı, çözülmeyen bir üçüncü boyutu var!

Hayatla ölümüne çatışmaya girmiş ve yenilmiş. Hep savruk, şımarık, dikkatsizce tüketilmesine rağmen atılmaya kıyılamamış bu eşyaların yenilgiyi asla kabullenmeyişleri, şirin ve pek umutlu bir ihtiyarlığa

hazırlar bizleri. Çünkü her eşya, insan teri, insan yorgunluğu, insan emeği, insan umudu, insan zekâsını alnında insanlıktan bir nişan gibi taşır.

Bitpazarlarını kapatsanız, ekonomi hiçbir şey kaybetmez, kazanmaz! Bitpazarları ekonominin, hayatın tabanıdır, dipsiz kuyu. Bu kuyu içinde son nefes anında bile, aramayı, bulmayı, dokunmayı, ucuza alıp pahalı satmayı, define bulmayı, bir günde zengin olmayı, aç kalmadan azar azar yaşamayı, şansları, rüyaları bıkmaksızın ararız. Hayatlarımız için Tanrı'nın düşündüğü her şeyi ağzına kadar doldurmuş bir insanlık ambarı bitpazarı. Bitpazarı iflas etmez! Çünkü orada mallar soyut! Düşünceler, arayışlar gerçek! Bütün mallarınızı elden çıkarabilirsiniz. Ama, umutları, arayışları, sürprizleri, şansları, karşılaşmaları, asla! Her malın müşterisi biter, insanlığın en büyük parçalan, umut, rastlantı, şans, bulmak, kılıktan kılığa girip bollukla karşımıza çıkar!

Şimdi düşünüyorum da, bu koca ömrümde en mutlu olduğum anlar nelerdi? Bir kuş gibi uyuduğum çocukluk günlerimde, rüyamda bol bol demir para bulduğum geceler. Mucizevi bir şimşek gibi içime tarifsiz bir sevinç dolar. İçim içime sığmaz. Allahım gördüğüm inşallah rüya değildir. Uyanmak istemem. Uzaktan vapurun düdüğü çalar. Çarşafımın altından sanki gümüş kanatlı güvercinler uçar. "Neyin var oğlum" diye annem başıma dikilir, yorganımı kaldırır. Yatağın içinde doğrulup, hayal kırıklığıyla tüm dünyaya küserim. Rüyada demir para bulmak, rüya tabirinde çok yağmur yağacak demek. Başka da rüya tabiri bilmem. Trabzon'da da yağmur eksilmez. Sabaha doğru burnumu cama dayarım, dışarda şakır şakır yağmur. İn cin top oynuyor. Rüzgârın yağmurdan arabaları servilerin tepesinden inip mezar taşlarının üstüne üstüne iniyor. Göğün alaca kanatlarının derinliğinden içime derin bakışlı bir ürperti dolar.

Sonra bunu çok düşündüm. Gece rüyamda avuçlarıma, kucağıma sığmayacak kadar paralar bulduğumda "ah bu bir rüya, çok yağmur yağacak" düşüncesi o rüya anında aklımdan geçer. Sonra bunu da çok düşündüm. Olsun. Mutlu olduğum o an, içimdeki o mucizevi neşeye sevinirim. Paraların gerçek olmadığım, bunun bir rüya olduğunu bilsem de, bu vesileyle olsun, içime ağzına kadar dolmuş

bu sevinçlerin sevinci güzelliği bir daha yaşamak isterim, bulmak sevincini.

Rüyada da olsa mutlu olmak az şey mi? Eski insanlar için rüya hayatın şifrelenmiş haliydi. Rüyasında mutlu olan bir yoksul, gerçekten mutlu olurdu. Eski dünyanın ölçüleriyle konuşursak, tüm bu dünya bir rüya değil mi zaten?! Mutluluğun gecesi gündüzü var mı?

Rüyalarımızda mutlu olmayı isteyen yukardaki biri ya da çok içimizdeki biri, neden rastgele kazandığımız şeylerle buluşturur bizi. Ya para buluruz ya da hiç olmayacak bir şey!

Bunu da çok düşündüm, rüyalarımızda Tanrı neden, rastgele, hemen kazandığımız mutluluklar çıkartır karşımıza!

Krom madeni olmalı, üzerinde sim sim altın gibi ışıldayan benekler dolu, parıldıyor. Limanda bir gemi dolusu, dağ gibi yığılmış, bir kucak dolusu alabilirdim, bir tane aldım. Başucuma koymuşum. Sabah uyandığımda annem, maden parçasını gösterip, "oğlum, bütün gece sevincimden uyuyamadım, nerden buldun bunu?" Çok değerli bir şey bulduğumu sanarak içi içine sığmamış, heyecandan uyuyamamış, usulca yanı başımda uyanmamı beklemiş. Limanda çok var ondan anne, dedim. Hiçbir işe yaramaz. Bugün, annemin o gece yaşadığı hayal kırıklığını düşündükçe, ıstırap dolu bir hüzün saplanır göğsüme.

Gazeteler yazdı, geçtiğimiz hafta Karşıyaka Mezarlığı'nda, su satan iki çocuk, buldukları bombayı kurcalarken parçalanıp öldüler. Parçalanmadan birkaç saniye önce, nasıl mutluydular biliyorum. Gece rüyalarına giren, gündüz gerçek olmuştu, "bulmuşlardı işte!" Minicik cesetlerini parçalayan o bombanın bubi tuzağını Tanrı rüyalarında mı kurmuştu? Rüyalarımız mı hazırlamıştı o bombayı?

Muhtemelen Güneydoğu'da askerlikten dönen gençler yanlarında getirdikleri bombaları bir zaman sonra korkup mezarlık gibi yerleri eşeleyip saklıyor, sonra... Şakır şakır yağmur yerine, gökten bombalar yağıyor. Biri rüya tabirlerini değiştirsin...

Rüyalarımız tanrısal sevinci, tarifsiz sevinci bize, bitmeyen bir bulma hali, bitmeyen bir arama hali, bitmeyen bir mutlaka karşılaşırım umuduyla şifreleyip veriyor!

Bitpazarı bir rüya pazarıdır! Bitmeyen bulmalar, bitmeyen karşılaşmalar, bitmeyen tesadüfler... Sürekli bir sevinç! Sürekli bir umut! Bitpazarı, umudunu kaybetmiş dünyamızın "rüya"dan ayaklarıdır! Farkında mısınız bilmem, hayatımızın her tarafı, her yanı büyük bir bitpazarma dönüşüyor. Her bir ilişkiyi bin defa kurcalıyor, bin defa telefon açıyor, hiç olmayacak şeyleri bin defa deşiyor, en önemsiz şeyleri dahi gün boyu eşeliyor, en değersiz şeyleri bir daha, bin defa zorluyoruz.

Bir yazar böyle konuşmamalı, biliyorum. Mezarlıktaki çocukların ölümü, ne güzel ölüm. Buldum dediğin o an, tanrısal bir sevinç yaşarken, paramparça oluyorsun!

Kötü değildir bulmak, aramak, ama yetmiş milyon artık her ilişkiye, her yüze, her deliğe, her dakika bir şey bulur muyum umuduyla bakıyor! Hayat, hepimiz için demiyorum, hiç değilse çocuklar için biraz bulunacak yakın bir yerde dursa!

İLAHİ BİR SES TÜM YARATILANLAR ARASINDA ŞARKI SÖYLÜYOR

Aradan geçen zaman, hayali kendisinden büyük düşlerimle ne kadar oynadı. Ben hâlâ o düşlerin peşindeyim. Sümela Manastırı'nda dünyanın en değerli İncilleri, elyazma kitaplığı, Lozan günlerinde yukardan bir emirle yakıldığından söz açılıp eski masallara girdik. Sümela Manastırı yakınlarında, bugün heyelan olduğu için tıkanmış bir mağarada dünyadan kopuk insanlar yaşıyordu.

Yüz yıl kadar önce, nesillerden beri anlatılan bir hikâye. Çok yakın, bir zamanda, yani yüz yıl kadar önce, Ressam Alberto adında biri İtalya'dan gelip bu hikâyeye girmiş. Yani, mağaraya giriyor ve bir daha görünmüyor. Hikâyenin bugün de sinsi ve amansız takipçileri var. Çeşitli söylentiler. Maçka Deresi'nin Karadeniz'e ulaştığı yerde, hiçbir şekilde bu civarda tanımayan ve hiç görülmemiş bir cins geyiğin boynuzlarının nerden geldiğini kimse çözemiyor.

Bu hayvanların adı papaza göre Albanalar'dı. Papaz, bu meraklı çocuğa biraz da resimli roman mı anlatıyordu. Bir rivayet de, Kurtuluş Savaşı yıllarında bölgeyi terk eden Ermeni ve Rumların savaş bitinceye kadar erzağıyla bu mağaraya saklandıkları yolunda.

Burası cüzzamlılar için bir karantina bölgesi mi, ya da Sümela Manastırı'nda saldıranlardan korunmak isteyen rahiplerin daha içlerde açtıkları gizli bir dehliz mi?

Papaz, hayvanların kemikleri ağır, dibe batar, boynuzları hafif suyun yüzünde kalır, bu yüzden mağaradan gelip dereye karışan suda boynuzlan görebilirsiniz, diyor. Bu inanılmaz haber için bütün ajanslar neden harekete geçmiyor.

Bu efsaneden haberdar birçok insan İtalya'dan gelip buralarda bilinen bütün deliklerde şanslarını denediler. Eski tarihli mahalli gazeteler mağaralarda sıkışıp kalmış birkaç turist cesetten söz edecektir.

Papazın iddiası, Alberto'nun hâlâ yaşadığı, geceleri çıkıp dolaştığı, bunların hepsi yalandı. Papaz, bizim gül gibi şehidimize sahip çıkmak için çocuk kandırıyordu. Cemaatsiz kalan papaz, uzun yaz günlerini dinlendirecek bir çocuk ve masallar arıyordu. Buldu da. İşte yazıyorum. Ve o günlerde de pek gerçek meraklısıydım.

Ressam Alberto'nun ve Albanalar'ın gizlendiği mağarayı mutlaka bulmalıydım. Maçka'ya sırtını vermiş her iki yamaçta da köyümüz vardı. Bir tarafta Hacevara (Yeşilyurt), diğer tarafta, Kapıköy, Kondu. Ve çarşamba günleri Maçka'nın pazarıdır. Her yıl bir ay köye yakınlarımıza tatile gidiyorduk. Yıllar geçti. Sümela Manastırı'nın yerleştirildiği o yalçın tepelerde bütün düşmanım rüzgârı tanıdım. Bu yalçın kayalıklara bugün dahi gözüm kapalı elli metre tırmanabilirim. Tırmanışlarım çarşamba günleri turist otobüsleri ve minibüslerle gizlice kaçabildiğim on yedi yaşlarıma kadar sürdü. Her defasında rüzgâr beni kayalardan söküp uçurmaya başladı. Rüzgârla başa çıkamayacağımı anlayınca büyük sırrı (efsaneyi) amcamın oğluna anlatıp, onu da peşime taktım. Öğrendim ki, bir mağaranın yerini öğrenebilmek için akşam vaktini bekleyip, yarasaların nerden çıktığını gözlemek gerekir. Akşam vakti ise felaket demek.

Bir kere denemeye kalktık, şu gaz lambası, fener, yani ligmenle namlusu zuma gibi gittikçe büyüyen Osmanlı tüfeğini sırtımıza alıp, Manastır'a gittik. Rüzgâr kadar büyük başka tehlikeler de öğrendim. Geceleri bütün köylüler köpekleri serbest bırakıyordu ve bir tabur asker bu eşek kadar köpeklerle baş edemezdi. Amcamın oğlu gerçek bir köylüydü ve bütün hayvanları ayak izlerinden tanıyordu. Dere boyunca çamurun üstünde, tilkileri, çakalları, sansarları tek tek buluyordu ama Albanalar'dan iz yoktu.

Kayaları, ağaçları kökünden söken rüzgâr, gerçeği arayan oyunumu sona erdirdi, akşam vakti, kayaların sırtında rüzgâra yakalanma korkusu, bir daha ikinci perdeyi açmamı engelledi. Çocukluk düşlerim, ihtilalci bir rüzgârın şeytan danslarına mağlup olmuş, içine kapanmıştı. Bu yalçın kayalıkların sabahlara kadar serseri rüzgârdan neler çektiğini öğrenmek istiyorsanız bu dağlara gelin. Bu köpek rüzgâr masalımla oynadı. Papazın uydurduğu bir masal da olsa, bana emanet edilmişti, ikna olmalıydım. Sadece kendimden değil,

turistlerden de nefret ettim. Manastıra yeryüzünü hemen her ülkesinden gelen sayın hacı adaylarının hiçbiri geceye kalıp, kayalıklara tırmanıp, yüzyıllarca insanların burada, çıplak rüzgârdan ve onun lanet uğultusundan neler çektiğini merak etmezdi.

Ne çabuk öğrendim. Çıplak elleriyle malzeme kullanmadan yirmi beş metre bir kayaya tırmanan bir insan artık asla imparator olamaz. Çünkü gerçek hayat, vaftiz edilmeden, bağışlanmadan, sahipsiz bizimdir ve kimsen olmadığı için çöp tanesi kadar hafifsin, rüzgâr bunu iyi biliyordu. Bu minik gerçeği uçsuz bucaksız coğrafyalara iskeletleri dağıtılmış yüzlerce tanınmamış kâşif çok iyi bilir. Çünkü sadece yalnız insanların güçlü hikâyeleri vardır.

Sadece yalnız insanların güçlü hikâyeleri vardır. Rumlar Ermeniler, mübadelede Trabzon'u terk ederken, geride yalnızlıklarıyla, sakatları, akıl hastalarını bıraktı. Toprağım bırakmayanlar sonradan yakın akraba evliliği mi yaptı, hiçbir fikrim yok.

Yolumuz Kireçhane Köyü'ne düştüğünde babam, harap bir köy evinin yanında durup "Manuşag! Manuşag! Kadeş Vapuru geldi" diye bağırıp, torpido gözünden kullanılmış, çok eski gazete parçalarını tarlalara doğru fırlatıyor. Hafif kamburu olan yaşlı, topal, filmlerdeki cadılar gibi bir kadın, çirkin çığlıklar atarak gazeteye doğru koşuyor. Her bir kirpiği kesilmiş tırnak parçası. Saçları katılaşmış çuval parçaları. Babam bu öcü suratlı kadının yüzüne nasıl oluyor da iğrenmeden bakabiliyor. Onunla gülerek Rumca mı, Ermenice mi bir şeyler konuşabiliyor. Gaza basıp ayrıldıktan bir müddet sonra babam içinden hangi hesapları yaptıysa: "Parası, malı batsın, kim alır bu kocakarıyı" diyor.

Trabzon'un yolu, limanı olmadığı yıllar, gazeteler ağır ağır bir haftada İstanbul'dan Trabzon'a ulaşan Kadeş Vapuru'yla geliyor. Kıyıdan sandallar gemiye yaklaşıp gazeteleri alıyor. Babam, arabasıyla ne zaman köye çıksa, Manuşag: "Dayı Kadeş Vapuru geldi mi?" diye sorar, yıllarca Manuşag'ın tarlasına, bahçesine, ağaçlarına bakacak kimsesi yoktu. Yakınları göç etmiştir, kimi Yunanistan'a, kimi İstanbul'a. Köylü tarlasını, bahçesini zamanla fındık, tütün yapmıştır. Sadece Manuşag’ın erikleri ayvaları, cevizleri, elmaları, incirleri,

böğürtlenleri öyle bir-iki ağaç değil, orman gibi yerindedir. Köyün çocukları sahipsiz saydıkları bu bahçeleri talan ediyor, Manuşag da topal ayağı, kamburuyla yıllarca çocukları kovalıyor.

Madam Manuşag'ın gazete hastalığı, gazetelerde yayınlanan ölüm ilanlarından geliyor. İstanbul'daki akrabalarından ancak ölüm ilanları sayesinde haberdar olabiliyor. Bugün kullanılmayan ahırı, evinin bir odası gazete parçalarıyla dolu. Köyün çocukları da Manuşag'ın gazete hastalığını öğreniyor. Ellerine geçirdikleri eski gazete parçalarını alıp Manuşag'a geliyorlar. Manuşag da gazete parçaları karşılığı çocukların bahçeye girmesine izin veriyor. Bu al gülüm ver gülüm ticaret, altmışlı yıllardaki büyük rüzgâra kadar devam ediyor.

Rüzgâr, köyün ağaçlarım kökünden söküp parçalayınca Manuşag'ın da bahçesi harap olup, tarihe karışıyor. Köylü birbirine yardım edip, bahçesini, tarlasını, merteğini yeniden şenlendiriyor, ama Manuşag, o gün bugün bakımsız, harap, terk edilmiş, kırılmış, parçalanmış çürümüş ağaçlar içinde.

Bir zaman sonra çocuklar artık gazete getirmeyince, Manuşag, yaban incirlerini, böğürtlenleri toplayıp köy yoluna çıkıyor. Gelip geçen arabalara ikram ediyor, karşılığında gazete almak için. Gel zaman git zaman Manuşag yola çıkmasa da, yoldan geçen arabalar zavallı saydıkları bu kadının tarlasına gazete atmayı sürdürüyor. Tuhaf olan Manuşag'ın Türkçe okuma bilmeyişi. Delilik dediğimiz nedir ki, belki de kaderi hobi yapmaktır.

Manuşag'ın ağaçlarını söken rüzgâr, İbrahim Hoca'nın da gönül bahçesini darmaduman etmiştir. İbrahim Hoca, ateş gibidir, elini tutan zangırdar, yedi mahalle vaazını dinlerken titrer. Cumaları yollar tutulur. Perşembe vaazlarına, yani kadınlar matinesine yarım baş bağlayarak giren kadınlar, tövbe deyip, tepeden tırnağa örtünme kararı alıp çıkarlar. Caminin önüne koyduğu duyuru tahtasına her gün elleriyle bir ayeti kerime yazar. Kim bilir, bu ayetlerden biri de Yahudilerin lanetlendiği üzeredir.

İşte böyle, yarı deli, yarı ermiş, ateş püsküren, sakalları cellat satırı gibi bir insanmış hoca. Arabacısı, eskicisi, tüccarı, dilencisi, herkesin korkarak sevip saydığı inatçı bir kuvvetli hoca.

Altmışlı yılların rüzgârı, İbrahim Hoca’nın da kaderiyle filozofça, şeytanca oynar. Minareler yıkan rüzgâr, İbrahim Hoca’nın evinin çatısını uçurur.

Yoksulların, garibanların ellerinden evlerini ucuza kapatan müteahhitler firavundan beterdi. Evini vermemekte bugüne kadar direnmişti. Trabzon'da bütün eski Rum evlerinin olduğu gibi İbrahim Hoca’nın evinin de bir efsanesi, definesi vardı. Yüzyıllardır bu diyarlarda üretilen efsanelerin altında mutlaka bir cinli, defineli hikâye vardır. Altmış yıldır da bu efsaneleri, göç eden Rumların, Ermenilerin gizledikleri sanılan defineleri daha da büyütmüştür.

Eskiden insanlar göç ediyorsa, birinci sebebi mutlaka savaş veya kan davasıdır. İkincisi, "ar etti" derler, toplum içine çıkamayacak bir suça, iftiraya kurban olmuştur. Ama, üçüncüsü ve en geçerlisi, altın veya define bulmuştur, bunun başka da inandırıcı yolu yoktur. Rüzgârın çatıyı uçurduğu günlerden sonra söylentiler zorlu raflardan indirilip her akşam konuşulmaya başlandı. Doğru da çıktı, evin altından küp çıktı, İbrahim Hoca kazmayı gizlice gece vurmaya başladı, denildi. Şikâyet edildi. Ev polisler, jandarma tarafından çevrildi. Mahalleli birkaç daire oldu. Kazma şahitler ve fenerlerle vurulmaya başlandı. Nihayet evin altından küp, büyük bir heyecan ve alkışlarla çıkarıldı. Gelin görün ki, küp bomboştu.

İçinde sadece, aile yadigârı resimler, kâğıtlar, tedavülden kalkmış Rus paraları çıktı. Polisler geldiği gibi gitti. Mahalleli dağıldı, dedikodular sustu.

Hikâyemiz burda başlıyor. Uzun zamandır vaazlarını kesip, camiye uğramaz olan İbrahim Hoca, bir yıl sonra ortadan kayboldu ve bir daha görülmedi. Mahalleli, İbrahim Hoca’nın küpü önceden boşalttığım, şimdi yabancı memleketlerde sefasım sürdüğünü söyledi durdu ve bu söylenti bütün şehrin kamım doyurmaya yetti. Ancak, çok daha derinlerde başka bir hikâye akıyordu. Küçücük bir çocuktum. Deniz kıyısından topladığım eski paraları, bakır kurşun parçalarını Pazarkapı'da Demirci Seyfi'ye satıyordum. Demirci Seyfi hurda işi yapıyordu ve kasasının yanında boyum kadar büyük eski para dolu bir büyük küp ağzına kadar doluydu. Ancak o, nerdeyse

bütün dünyanın tanıdığı büyük bir antikacıydı. Ya da efsanesi böyleydi. İstanbul ve Avrupa piyasasının büyük antikacıları yılda bir kez olsun bu sahillleri dolaşır, Demirci Seyfi'ye de uğrarlardı. Önemli parçaları topluyorlardı. Bu sahil şeridinde kurulmuş gizli ticaretin öncüleri, eskiden burada yaşayan Ermeniler ve onların İstanbul'daki, Avrupa'daki ortaklarıydı. Hikâye eskiden burada yaşayan Ermeniler ve onların İstanbul'daki, Avrupa'daki ortaklarıydı. Hikâye böyleydi. Her rüzgâr bir çatıyı uçururdu, her dalga denizin dibinden eski bir emanet getirirdi.

Bunu polisler de biliyordu. Nerede altın, gümüş, sikke bulunduğu haberi yayılsa, ilk sorguya çekilen, evi aranan Demirci Seyfi olurdu.

Demirci Seyfi, İbrahim Hoca’nın evinin altında küp olduğunu yıllardan beri iddia ediyordu. Ermeni adamdan çok daha başka şeyler de duymuştur. Kırım Savaşı'nda annesi, babasını kaybeden bir Yahudi çocuğunu bir Ermeni ailecek, İstanbul'daki yakınlarının yanına götürmektedir. Trabzon'a gelirler. Bu çocuk, İbrahim Hoca’nın babasıdır.

Çatısı uçan bu evde, bir Müslüman aile Ermeni'nin evine sahiplenmek için mi, yoksa, hayır için mi, eve yerleşir. İbrahim Hoca’nın başka kardeşi var mıdır, babası ölmüş müdür, göçmüş müdür, Yahudi midir? Bu sorular küpün içindedir.

Demirci Seyfi, köyünü, tarlasını satıp köy camilerine, Kuran kurslarına vakfeden İbrahim Hoca’nın defineyle kaybolacağına inanmayan tek adamdır.

Bu ortaçağ kentinde rüzgâr, söylentileri, dedikoduları çatılarla birlikte uçuruyor. Siyasi piyasanın bezirgânları, derebeyleri bugün bile kılıçla kesiyorlar hikâyelerin kördüğümünü. Ermeniler, Rumlar ve bunları hiç sevmeyen Yahudiler çekip gitmiştir. Burada, Doğu'nun esrarengiz gücüne rağmen, kılıçla kesmeye devam ediyoruz masalları.

Sessiz, kuytu köşelerde kaderin ihanetini sırtlamayı kimse dinine yakıştırmıyor. Küpün boş olduğunu cihana duyuran rüzgârın, bir sapık, kâfir olduğuna inanıyoruz. İçimizde yetişkin tek adam tarihtir. Bir türlü doğrulamıyorsak sırtımızda tarihi yalayan rüzgârın zıpkınları

olduğu içindir. Hâlâ, yükseklerde bir yerlerde rüzgârla kıpırdanıyor, eğlenceler arıyor!

Biz, çaresiz, zavallı insanlar, rüzgârın uğultusunu çoktan terk ettik. Tanrı insan beynini, iki cins atın emrine vermiştir, biri bedenin hizmetkârıdır, İkincisi, tabiata, tarihin uğultusudur.

Artık şehre indik. Ve hiçbir psikiyatrist, ilahiyatçı, tabiata bu sesi olmadan sarmaşıktan öteye götüremez bir inşam. Bu toprakları asla. Bir Musevi duasında geçer: İLAHİ BİR SES TÜM YARATILMIŞLAR ARASINDA ŞARKI SÖYLÜYOR!

Bir hikâyeyi yazarak, umarım, ahlakınızı beş paralık etmedim. Tanrı'yı gerçekten arıyorsanız, yalvarırım bundan kimseye söz etmeyin. Günah yanımıza yolluk diye verilmiştir, tarihin şeytanıdır rüzgâr. Ateş, sis, rüzgâr, yağmur, yamaç, toprak, tarla, ağaç. Bir başkasının kadını gibi durur önümüzde. Avuçlasam, geceyi birlikte geçirsem derseniz, bu asla olmaz. Her koşulda sizi fetheder ama, ölüm gibi ahlak diye de bir şey var. Magazin dergileri çam sakızının bile tarifini verir, ama neden hiçbir sosyolog, bilimadamı, rahip, toprağa hoşça kal diyemedik.

Sis basınca mısır tarlasında yolunu kaybeden, bel vurmayı, ağaç budamayı, yarım yaşmak bağlamış bir köylü kızını ayartmayı bile beceremeyen bizler, neden toprakla bir kez olsun bir kralla konuşur gibi huşuyla önünde eğilip konuşmadık. Bu topraklar sadece ülkemizi haritada büyük göstermeye mi yarar?

Sanırım bir şölen arifesindeyiz, babam, torpido gözünden sigarasını çıkartıp yaktı. Israrla kornaya bastı. Yaşlı, kır saçlı bir adam, elinde büyük bir rakı şişesi önümüzü kesti. Babam, arabayı yana çekip indi. Rumca mı Ermenice mi bir şeyler konuştular. Ormanın içine doğru yosunlu ağaç köklerinde kayarak yürümeye başladık. Elli metrelik yolda, çamurlu çimenlerin üstünde üçdört kez kayıp düştüm. Babam, adını hâlâ yanlış hatırlamıyorsam, Alinaki'ye, "Öleceksin, bırak şu gaybanayı"[1] dedi. Alinaki, dumanlı dağlara şöyle bir baktı. İşaret etti: "Görüyor musun?" dedi. Durmaksızın darmadağınık tüten dumandan bir rüya vardı, ama henüz göremiyordum. Babam, iddialı bir sesle, çamların tepesindeki dumanı süzüp, "görüyorum, her bir ağacı tek

tek görüyorum... " dedi. Alinaki, sinirlenip küfretti: "Haçan görürsün, kırk yıldır nerdesin?"... deyip, şişeyi uzattı babama. Babam tekrar: "Bırak şu zıkkımı, iki laf etmeye geldik" dedi.

Alinaki, bacağını açıp kurşun yarasını gösterdi. Karşılıklı türkü attılar. Güldüler, köyün iyi bıçak oynayanları rahmetle anıldı. Alinaki, Yunanistan'daki oğlunun resimlerini çıkardı. Kapıdan içeri sis hücum etti.

Sis. Kimsiniz siz. Balerinler, beyaz eteklerini uçurarak sahneye girdi. Alinaki Amca'nın ağzından da balerinler tüterek kapıya doğru kaçtılar. Masaya dayandım. Gözlerimden uyku akıyor. Geniş bir sahan içinde tahta kaşığına bal bulanmış, Alinaki, tahta kaşıkla oynadığımı gördü; "Ye ye uşağum, tutmaz, bir şey olmaz!"... Babam, enseme bir tokat attı. İn arabanın yanma, arabayı kolla. Ardımdan havaya bir de defol tekmesi savurarak.

Arka koltuğun camından dağlarda gezinen dumanı seyrederken uyudum. Ne söylerdi bu duman o dağlarda. O düş ülkesinde. Alinaki'nin bacağında kurşun yarası yoktu. Savaşta oğlunla, karınla niçin göç etmedin diyenlere bahane olsun diye, kırk yıldır önüne gelene olmayan yarasını gösterip, kırk yıldır yalandan topal topal yürüyor.

Yunanistan'a göçenlerin şarkısından alınmış bir mısra: "Yanıyorum, ateşe biraz daha benzin dök. Boğuluyorum, beni derin denizlere göm... "

Denizin dibinde sedasız süs bitkileri gibi büyük insanlar! Bertaraf edilen ülkenin çocukları! Rüzgârlı hikâyelerden kalmadı. Denizden uzak yaşayan büyük insanlar, almayan kıyılar buldunuz mu? Derin sessizliklerin sahibi büyük insanlar, birbirimizle kaçtığımız zarif devler, tarihimizin ortak bekçileri, bizden daha azgın alın yazımızın buluştuğu yeryüzü kuşatması, hepimiz yanıldık, yalnız, militanlar haklı çıktı.

Giderken, ışıklarını söndürmediğiniz bu ülkenin dağları, saf yünden insanlık kumaşı, mart dumanıyla örtülmüş dağlar!

Derin sessizliklerin sahibi büyük insanlar! Yazdıkça ateşe daha benzin, denize daha derin gömülüyor, yazdıkça mart dumanı içinde kayboluyoruz, çünkü, o mart dumanında büyümemiş insanların hikâyelerini alkışlıyorlar, çünkü, ideolojik, senarist dürüstlerin kangal köpekleri etrafımızı sarıyor, bağıramıyorum. Bu denli muzaffer bir kalleşliği her gün nasıl başarıyorlar.

Ölümün, elini kolunu sallayarak, mart dumanıyla geldiği o dağlarda, sis, incecik bir nem bırakır yüzünüzde! Bu akşam, bakır sahanda yumurta yerken, Alinaki Dayı'nın evinde, koca tahta masanın üstünde bala bulanmış tahta kaşığın sahan içinde duruşu, aklıma düştü... Bala bulanmış mart dumanı. Tekmeyle kovaladığımız, dağların, tarihin tülü: Sis, saf yünden insanlığın ruhu gibi: Mart Dumanı. Artık o rüzgârı kaybettim. Daktilomdan başka hiçbir şeyim yok. Uçup gidin kelimeler, ilahi bir ses gibi, tüm yaratılanlar arasında rüzgâr gibi şarkınızı söyleyin!

Notlar

[←1]

(gaybana: pis, mendebur)